

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПЕРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ПОЛТАВСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ



ПОЛТАВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ М.В.ОСТРОГРАДСЬКОГО

ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Г. КОРОЛЕНКА

КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА

МАТЕРІАЛИ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«Початкова освіта: сучасні перспективи розвитку»



14 грудня 2018 року
Кременчук

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПЕРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ПОЛТАВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ІМ. М.В.ОСТРОГРАДСЬКОГО
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Г. КОРОЛЕНКА
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА

**ПОЧАТКОВА ОСВІТА:
СУЧАСНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

14 грудня 2018 року

Кременчук

Початкова освіта: сучасні перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Кременчуцький педагогічний коледж імені А.С.Макаренка, 14 грудня 2018 року) / [редактор-упорядник: О.В.Діброва] – Кременчук: Методичний кабінет, 2018. – 256 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Діброва О.В. – кандидат філологічних наук, завідувач кафедри педагогіки та психології початкової освіти (редактор випуску)

Деньга Н.М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології початкової освіти, заступник директора з навчально-методичної роботи Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка

Видання містить доповіді Всеукраїнської науково-практичної конференції «Початкова освіта: сучасні перспективи розвитку». Молоді та досвідчені науковці, практики, психологи, методисти висвітлюють актуальні питання в галузях педагогіки, психології, в початковій освіті.

Матеріали стануть корисними для широкої наукової громадськості, аспірантів, психологів, соціальних педагогів, викладачів, учителів, студентів.

За достовірність фактів, дат, найменувань, прізвищ, цифрових даних, за орфографічне, пунктуаційне, стилістичне оформлення відповідають автори публікацій.

Подані на конференцію матеріали видаються в авторській редакції.

Посвідчення про реєстрацію УкрІНТЕІ №538 від 13.11.2018 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою Кременчуцького педагогічного коледжу імені А. С. Макаренка (протокол № 4 від 03.12.2018 року)

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ: ДОСВІД ТА ІННОВАЦІЇ

Коренкова Н.О., Белінський І.П. Формування здоров'язберігаючих компетенцій студентів педагогічного коледжу на заняттях з фізичного виховання та теорії й методики фізичного виховання шляхом використання інтерактивних методів навчання	9
Біла Н.В., Особливості організації творчої діяльності молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво» в початковій школі».....	12
Кравченко О.М. Технологія «створення ситуації успіху» як складник педагогіки партнерства.....	16
Крупіна Л.В., Лисенко Т.І Забезпечення співпраці учасників навчально-виховного процесу засобами хмарних технологій.....	19
Лапіна А.О., Плювака В.В. Медіакомпетентність – уміння сучасного вчителя.....	24
Малюк Ю.В. Тренінг-спілкування як педагогічна технологія для формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів.....	28
Мірошніченко Л.В. Майстер-клас – сучасна форма ефективного професійного навчання майбутнього педагога	31
Наумчук О.П. Методи формування медіаграмотності молодших школярів	34
Непорада І.М., Литвиненко А.Д. Stem-технології як інноваційний інструмент Нової української школи.....	38
Олійник А.П., Комар В.В Впровадження інтерактивних методів навчання та розвиток критичного мислення на уроках природознавства.....	41
Омельченко Ю.В., Грабчак В.Р. Інтеграційні процеси на уроках англійської мови в початковій школі.....	44
Петриченко Н.Л., Візнюк А. М. Профілактика захворювань опорно-рухового апарату та зору молодших школярів в умовах Нової української школи.....	49
Рябчун К.В. Інфографіка як засіб формування навичок безпеки в інтернеті.....	51
Савченко О.А Ідеї педагогічної співпраці та співтворчості у Новій українській школі.....	55

Сіренко В.В. Психоемоційний вплив ранкових зустрічей на молодших школярів у Новій українській школі.....	57
Тракун М.М. Створення ситуації успіху на уроках іноземної мови шляхом використання інтерактивного навчання.....	60
Цюпка Ю.Г Нова українська школа. Упровадження нових підходів до організації освітнього процесу в початковій школі.....	62
Зубарева М. В. Дослідницька діяльність як засіб розвитку творчих здібностей учнів.....	66
Колос К.О, Литвиненко М.К. Сучасні технології навчання як засіб розвитку творчих здібностей учнів початкових класів.....	69
Носкіна Н.О. Майстер-клас – ефективна форма розвитку творчих здібностей.....	74
Діброва О.В., Товстоноженко М.В. Упровадження інноваційних технологій на уроках рідної мови в початковій школі.....	78
Іванова Г.О. Тенологія використання між предметного зв'язку на уроках трудового навчання в початковій школі.....	80
СЕКЦІЯ 2. СУЧАСНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ДОСЯГНЕННЯ ТА НАДБАННЯ	
Болотіна М.П., Семенова М.Р. Роль змістової лінії «Робота з даними» у формуванні інформаційно-графічної компетенції молодших школярів	85
Грисенко Л.П. Сенсорний розвиток молодших школярів – пріоритетний напрямок діяльності Нової української школи.....	89
Москалик Г.Ф. До процесу реалізації освітнього проекту «Нова українська школа».....	93
Заїчко А.С. Сучасний підручник початкової ланки освіти: вимоги, терапевтичний потенціал, оформлення.....	96
Барда С.І., Реуцька Л.В. Обдарована дитина: ілюзії та реальність.....	99
Крупіна Л.В., Лисенко Т.І., Семенова М.Р. Розробка освітніх онлайн ресурсів з української мови для учнів початкових класів.....	103
Скрипник Л.Г., Крохмаль А.Р., Колосовська О.Ю. Лепбук – новітній спосіб організації діяльності з молодшими школярами.....	108
Сохач Л.М. Використання методу буктрейлера як засобу популяризації сучасної дитячої книжки в початкових класах.....	112
Барда С. І. , Шалаєва Я.В. Роль емпатії у міжособистісному спілкуванні.....	115
Шишко О.А. Розвиток творчої особистості на уроках англійської мови.....	118

Непорада І.М., Якубенко О.В. Естетичне виховання молодших школярів Нової української школи у педагогічній спадщині Василя Олександровича Сухомлинського.....	123
Мішеніна Н.Я. Функціональна гамотність дітей молодшого шкільного віку.....	126
Кудряшова Т.І., Губченко О.О. Скандинавська ходьба – простий і ефективний вид фітнесу.....	130
Кудряшова Т.І., Губченко О.О. Сучасні оздоровчі системи та їх роль у зміцненні здоров'я	135
СЕКЦІЯ 3. ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ОСВІТНЬОЇ РЕФОРМИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОТИРІЧЧЯ	
Барда С.І. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи засобами соціально-психологічного тренінгу.....	140
Бикова Т. Б. Розвиток творчості студента – запорука його успішної професійної діяльності в майбутньому.....	144
Бобкова О.І. Особливості підготовки майбутніх вчителів Нової української школи	147
Новоселецька Я.В. Сутність поняття емоційного інтелекту.....	150
Вакушина С.В. Роль когнітивних технологій у підготовці фахівців початкової освіти.....	154
Вітко Т.М., Мегелик В. Професійна спрямованість викладання предметів природничого циклу як важлива умова підвищення якості фахових знань студентів коледжу	158
Гажа Л.В. Формування природознавчої компетентності майбутніх вчителів початкової школи.....	162
Денисюк Т.К., Рябошапка О.В. Підготовка вчителів до гуманізації освітнього процесу як наукова проблема.....	164
Деньга Н.М. Діагностика рівня розвитку емоційного інтелекту в учнів початкових класів	167
Московець Л.П., Затуливітер А.О. Емоційний інтелект майбутніх учителів початкової школи	171
Кіяшко Л.І. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів у процесі педагогічної практики.....	174
Колесник Л.Д. Осучаснення професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи через формування інформаційно-цифрової компетентності.....	178

Купенко Н.С. Емоційний інтелект. Врахування та розвиток ЕІ на уроках математики.....	180
Маєвська М. Р. Розробка дидактичних ігор засобами текстового процесора MS WORD	186
Іванова Н.А. Використання інтерактивних завдань в навчальному процесі початкової школи.....	192
Мандрико Т.В., Михайленко Н.В. Роль і місце ІКТ у викладанні психолого-педагогічних дисциплін.....	195
Матвієнко Я.І. Підготовка студентів до краєзнавчої роботи у освітньо-виховному процесі початкової школи.....	201
Мірошніченко Т.В. Естетотерапевтичний підхід до реалізації ідей Нової української школи.....	206
Монастирська О.В. Формат освіти сьогодні.....	210
Московець Л.П. Підготовка майбутніх педагогів до розв'язання завдань адаптації першокласників в умовах Нової української школи.....	212
Слабінська Л.Д. Підготовка майбутніх фахівців до формування мовленнєвих компетентностей учнів початкової школи.....	216
Ситюк Р.О. Стандарти підготовки майбутнього вчителя початкових класів у контексті розвитку вищої освіти України та Європи.....	219
Столяр Г. І. Сучасні педагогічні технології: досвід та інновації...222	
Тупікіна С.В. З досвіду використання інтегрованого навчання як шляху підготовки вмотивованого вчителя при вивченні психолого-педагогічних дисциплін.....	224
Кулімова Ю.Г. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи засобами драма терапії.....	227
СЕКЦІЯ 4. ІНКЛЮЗІЯ: ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ТА ПРАКТИКА	
Абасалієва О.М. Психологічні особливості учнів з індивідуальними освітніми потребам.....	231
Ачкевич С.А. Народна педагогіка як засіб розвитку комунікативно-мовленнєвих здібностей дітей з ДЦП	234
Карапузова Н.Д. , Крижка Р.М. Навчання математики дітей з особливими освітніми потребами у початковій школі.....	241
Лисенко Т.І., Морозова О.О., Андронova М.С. Формування навичок роботи з комп'ютером у дітей з обмеженими фізичними можливостями.....	245

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ: ДОСВІД ТА ІННОВАЦІЇ

Бєлінський І.П., Корєнкова Н.О.

викладачі фізичного виховання

КВНЗ «Нікопольський педагогічний коледж»

«Дніпропетровської обласної ради»

м.Нікополь

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ТЕОРІЇ Й МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Важливу роль в організації збереження й зміцнення здоров'я дітей належить вчителю початкової школи, що зумовлено віковими особливостями молодших школярів. Учитель початкових класів, як основний організатор навчально-виховного процесу може систематично і найбільш ефективно впливати на всебічний розвиток учнів.

Проблему застосування здоров'язберігаючих технологій у сучасній школі проаналізовано у працях Л. Антонової, В. Лозинського, Ю. Науменко, М. Смірнова, В. Циганова, Є. Юніної [3].

Мета: проаналізувати особливості застосування інтерактивних методів навчання з метою формування здоров'язберігаючих компетентностей майбутніх учителів початкових класів.

Під час навчальної діяльності для студентів педагогічного коледжу створюються теоретичні та методичні основи ефективного формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх учителів початкових класів, які мають здійснювати навчання щодо збереження здоров'я кожної особистості як у професійній діяльності, так і в повсякденному житті. Інтерактивні методики при цьому мають багато переваг: у роботі задіяні всі студенти групи; студенти вчаться працювати у групі; формується доброзичливе ставлення до опонента; кожен студент має можливість пропонувати свою думку; створюється "ситуація успіху"; за короткий час опановується багато нового матеріалу; формуються навички

толерантного спілкування, вміння аргументувати свою точку зору, знаходити альтернативне рішення проблеми тощо.

Теоретично студенти знайомляться з найпростішими термінами і поняттями, а практично засвоюють ці знання під час бесід, рольових ігор, фізкультурних казок, рухливих та спортивних ігор. Такі заняття фактично готують їх до життя, формують навички здорового способу життя.

Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної та практичної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну та фізичну спроможність [1, 6].

Суть інтерактивного навчання у тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх студентів. Це співнавчання, взаємонавчання, де і студент і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють.

Саме тому інтерактивні технології необхідно впроваджувати на заняттях фізичного виховання. Залежно від мети уроку та форм організації навчальної діяльності студентів, їх розподіляють на чотири групи: інтерактивні технології кооперативного навчання; інтерактивні технології колективно-групового навчання; технологія ситуативного моделювання; технології опрацювання дискусійних питань [1, 6].

З метою формування зазначених компетентностей викладачі педагогічного коледжу під час навчальних занять з «Теорії й методики фізичного виховання», «Фізичного виховання» використовують різні види рольових та ділових ігор, дискусії, диспути, що зумовлює опанування майбутніми вчителями початкової ланки різними формами роботи. На цих заняттях студенти виступають у ролі дослідників, експертів, методистів, учнів початкових класів, лікарів, вчителів та ін. При цьому виконання кожного завдання аналізується і рефлексується. Студентам задаються питання, як вони ставляться до тієї чи іншої проблеми, які шляхи її вирішення пропонують, які причини призводять до порушення здоров'я, як зберегти власне здоров'я та здоров'я учнів.

Також під час проведення навчальних занять викладачі фізичного виховання формують у студентів уявлення про

загальнолюдські цінності (милосердя, співчуття, взаємодопомоги); уміння володіти навичками морально-етичної поведінки, безпеки життєдіяльності вдома, у коледжі, в громадських місцях. Приділяється велика увага формуванню навичок особистої гігієни, проводяться профілактичні бесіди по запобіганню захворюваності та травматизму: «Як попередити захворювання на грип», «Хвороби брудних рук» та інші; написання творів-есе на теми: «Як вирости здоровим», «І очі скажуть вам спасибі», «Твоя постава», «Мийся частіше», «Таємнича сила вогню»; студенти готують і проводять студентські проекти на тему «Бережи здоров'я змолоду», «Геть паління – ми здорове покоління!», «Молодь обирає здоровий спосіб життя» та ін.

На заняттях з ТМФВ студенти складають комплекси загальнорозвивальних та спеціальних вправ, підбирають рухливі та народні ігри для різних видів діяльності учнів початкових класів на уроках фізичної культури. А на практичних заняттях, використовуючи свої знання та вміння, студенти проводять фрагменти уроків, де однокласники виступають в ролі учнів початкових класів. За допомогою такого виду роботи в студентів також формуються здоров'язберігаючі компетентності.

В результаті спостереження за студентами коледжу, починаючи з I по IV курс, аналізуючи бесіди та анкети було виявлено, що: до IV курсу у студентів спостерігається майже вдвічі динаміка підвищення рівня володіння здоров'язберігаючими компетенціями: студенти-випускники починають більш свідомо ставитися до збереження та зміцнення власного здоров'я (дотримуються правил особистої гігієни, більше приділяють уваги самостійній роботі фізичними вправами), розуміють важливість власних знань та вмінь щодо збереження та зміцнення здоров'я учнів початкових класів та оточуючих людей, вчать попереджати виникнення конфліктів, намагаються, по можливості, правильно харчуватися та дотримуватися режиму дня (спілкуючись зі студентами після проходження переддипломної практики приблизно 5-7% стали вранці робити ранкову гімнастику), знижується показник схильності до девіантної поведінки (тютюнопаління), студенти засвоюють теоретичний матеріал, з яким можуть вже самостійно проводити лекції та виховні години.

Таким чином, удосконалення навчального процесу у вищій школі має базуватись на принципах методології сучасного

людинознавства, бути направленим на позитивне сприйняття просвітницьких, оздоровчих, профілактичних заходів, адже здоров'язберігаючі знання необхідні як для професійної діяльності, так і в особистому житті майбутніх фахівців.

Отже, можна зробити висновок, що поетапно організована інноваційна система фізичного виховання з використанням нетрадиційних форм та методів фізичного виховання та різних технологій забезпечує ефективне формування у студентів позитивної мотивації до здорового способу життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар С., Момот Л., Липова Л., Головка М. Перспективні педагогічні технології: Навч. посіб./ За ред. С. Бондар.– Рівне: Тетіс, 2003. – 200 с.
2. Бондаренко О.М. Здоров'я як цінність майбутнього фахівця / О. Бондаренко //Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія “Педагогіка. Соц. робота”. – 2004. – № 7. – С. 29 – 32.
3. Гриньова М.В. Методика викладання валеології: навч.– метод. посіб./ М.В. Гриньова.– Полтава: АСМІ, 2003.– 226с.
4. Інтерактивні методи навчання: навч. посібник / П. Шевчук, П.Фенрих. – Щецін: WSAP, 2005.– С.7-23.
5. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод.посіб.авт.– уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко.– К.: АПН, 2002. – 135с.
6. Пометун О.І., Комар О.А. Підготовка вчителів початкових класів: інтерактивні технології у ВНЗ.– Умань: РВЦ «Софія»– 2007.– 65с.

Біла Н.В.

*викладач методики трудового навчання
з практикумом та художньої праці
КВНЗ «Нікопольський педагогічний коледж»
«Дніпропетровської обласної ради»
м.Нікополь*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО» В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Впровадження нової освітньої парадигми у ХХІ столітті сприяє зростанню вимог до розвитку творчої особистості, яка повинна володіти гнучким продуктивним мисленням, розвиненою активною увагою для вирішення найскладніших завдань, що висуває життя.

Реформи в початковій школі та запровадження найближчим часом нових стандартів середньої, а зокрема початкової освіти спонукають педагогів до розробки нових адекватних методичних засобів формування творчого продуктивного мислення школярів. Ці засоби, насамперед, повинні відповідати віковим особливостям дітей молодшого шкільного віку, а саме природно-відповідний спосіб так званого «інтегрованого навчання» і сприйняття світу через діяльність, зокрема, через гру на ранньому етапі навчання – у шестирічному віці, а далі через діяльнісне навчання. Концепції нового Державного стандарту початкової освіти якнайкраще відповідає зміст інтегрованого курсу «Мистецтво». У працях українських науковців кінця ХХ початку ХХІ століття накопичено науково-методичний матеріал стосовно творчого розвитку дітей в освітньому процесі, зокрема: формування творчого (образного) мислення в мистецькій діяльності (Х. Василькевич, І. Карпенко, Н. Фунтикова, Л. Григоровська, Н. Батюк); творчих здібностей у художньо-масових формах діяльності (В. Рагозіна, М. Алеїніков, О. Борисова, Н. Георгян, Л. Руденко, К. Стецюк, М. Татаренко); творчої активності та творчих якостей і вмінь (В. Тушева, В. Бабій, О. Лобова, В. Лихвар, Г. Костюшко, О. Рассказова, В. Томашевський, В. Холоденко, І. Осадченко, М. Стась); творчої обдарованості школярів (О. Гавеля, В. Тесленко) [1].

Існує ряд навчальних програм з «Мистецтва» (авт. Л. Масол, О. Коваленко, Г. Сотська, Г. Кузьменко, Ж. Марчук, О. Константинова, Л. Паньків, І. Гринчук, Н. Новикова, Н. Овчіннікова), у т.ч. інтегрований курс «Мистецтво», які спрямовані на формування в учнів мистецьких компетентностей та реалізації практико-орієнтованого компонента змісту програми [2].

Спираючись на кращий зарубіжний та вітчизняний досвід, сучасна школа шукає методи і засоби забезпечення інтеграційних процесів у викладанні навчальних дисциплін, зокрема мистецького циклу. Методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» найповніше відповідає тим вимогам та умовам, які необхідні для ефективного розвитку в учнів творчого мислення. Вона передбачає пошук різноманітних зв'язків, художніх зіставлень, емоційно-образних аналогій і паралелей між різними видами мистецтва. У зв'язку із розвитком нових галузей знань, виникненням на стику науки і мистецтва нових професій, а також поширенням мас-медіа – технологій, що поєднують різні види художньої і технічної

діяльності (тексти, візуальну інформацію, музику, анімацію) можна вважати інтеграцію – одним із перспективних напрямів модернізації вітчизняної мистецької педагогіки [1].

Наведемо приклади завдань для формування оригінальності та гнучкості творчого мислення молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво» з використанням певних методів та прийомів роботи.

У 1-му та 2-му класах найпопулярнішим методом роботи з дітьми на уроках є метод імпровізацій. Його використання достатньо повно описано у відповідній методичній літературі.

Після створення найпростіших імпровізацій вчитель поглиблює творчу діяльність школярів, вводячи до змісту уроків більш складні завдання, що вимагають від дітей активної авторської позиції у створенні художніх образів.

Наприклад [1], завдання «Художня загадка» (інтегрований курс «Мистецтво», 3 клас, тема перша – «Мистецькі мандри казкових персонажів»). З набору карток, на яких зображена певна дія чи казковий персонаж, вчитель вибирає одну і пропонує комусь із учнів створити художній образ або розповідь. Після виконання школярем цього завдання інші учасники висувають власні версії стосовно того, що саме було змістом малюнку. Це завдання дає можливість учням проявити гнучкість мислення та задіяти власну уяву і фантазію, адже в них існує потреба у виразі (об'єктивації) емоційного змісту свого внутрішнього світу.

Технологія інтегрованого уроку дозволяє в процесі обговорення зіставляти, порівнювати, знаходити загальне та відмінне у різних видах мистецтва. Це навчає дітей мислити категоріями та мовою мистецтва.

Наведені завдання значно підвищують інтерес дітей до мистецтва та до творчої діяльності. Систематичне включення до змісту уроку творчих завдань проблемно-пошукового характеру, створення сприятливого психологічного клімату та атмосфери захопленості, внутрішнього комфорту та розкутості значно підвищує мотивацію дітей до творчості. Творча діяльність поступово стає визначальною як у навчальній діяльності так і у дозвіллевій (заняття у гуртках, студіях художньо-естетичного спрямування).

Виходячи за межі навчальних занять, творчість стає стабільною якісною характеристикою особистості учнів. Прагнення

мислити творчо та використовувати цю здатність у різних формах і видах діяльності є показником підвищення загальної культури учнів. Постійне знаходження дитини в атмосфері творчості стимулює прагнення зробити щось нове, своє, краще [1].

Як показала практика, специфіка мистецько-творчої діяльності полягає в тому, що в її процесі можна не тільки фіксувати результати імпровізацій, але й знайомити дітей з найбільш характерними і важливими засобами творчої виразності. Практичні вміння при цьому набуваються шляхом тренування й дидактичного методу пояснення, а також шляхом самостійного пошуку необхідних засобів для розкриття емоційного образу в процесі імпровізацій й аналізу типових прийомів художньої творчості. Особливістю роботи з формування творчого мислення учнів початкової школи є організація різних форм та методів мистецької діяльності учнів. Творча діяльність специфічна тим, що нею можна управляти лише опосередковано, створюючи адекватні умови та використовуючи певні методи. Це пов'язано з тим, що значну роль у творчому мисленні відіграють підсвідомі процеси (установки, інтуїція, неусвідомлювані відчуття й думки). Система творчих завдань, що поступово ускладнювалася, дозволила учням включатися в творчий процес, починаючи з вирішення елементарних проблем на основі застосування отриманих знань та творчого досвіду. Саме така система дозволила учням здійснити «м'який» перехід від елементарних проявів творчості до самостійних пошукових дій у мистецькій діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Григор'єва В.В. Методика формування творчого мислення учнів початкової школи у процесі мистецької діяльності: монографія / В. Григор'єва. – Бердянськ: Видавець Ткачук О.В., 2011. – 238 с.
2. Масол Л. М. Мистецтво: підручник для 1-го класу загальноосвітніх навчальних закладів / О.В. Гайдамака, Л.М. Масол, Н.В. Очеретяна [за заг. ред. Л.М. Масол]. – К.: Генеза, 2012. – 143 с.
3. Ражников В.Г. Новая профессия: детский арт-психолог / В.Г. Ражников. – М.: Раменская типография, 2006. – 168с.
4. Развитие творческого мышления детей [Текст]: популяр. пособие для родителей и педагогов / А. Э. Симановский. Ярославль: Акад. развития, 1996. – 188 с.

Кравченко О.М.
викладач педагогіки
Лебединський педагогічний
коледж імені А. С. Макаренка
м. Лебедин

ТЕХНОЛОГІЯ «СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЇ УСПІХУ» ЯК СКЛАДНИК ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА

Найважливішим відкриттям другої половини ХХ ст. слід вважати впровадження у педагогічну практику принципу виховання і навчання успіхом у співпраці. Освіта має забезпечити реалізацію того потенціалу, який закладено у природних задатках, здібностях, інтересах, запитах і потребах особистості.

Такий підхід до організації взаємодії учасників освітнього процесу зафіксовано й у Концепції Нової Української Школи, де як стратегію педагогічного впливу розглядають партнерство. Педагогіка партнерства, на думку професора Омеляна Вишневського, зберігає за педагогом функцію керівництва, а з іншого – надає учневі можливість діяти самостійно.

Використання сучасних інноваційних педагогічних технологій у професійній підготовці студентів коледжів і технікумів за останні роки здійснюється, але вимагає більшої ефективності і це, зазвичай, впливає на рівень фахової підготовки. Важливість окресленої проблеми вимагає детального дослідження ролі сучасної педагогічної технології «Створення ситуації успіху» як складника педагогіки партнерства у професійній освіті.

У своїй педагогічній діяльності А. С. Макаренко розробляв ідею «завтрашньої радості», а В.О. Сухомлинський розвинув цей принцип у створеній ним «Школі радості». На правомірність включення ситуацій успіху у процес навчання вказували І.Д. Бех, А.С. Белкін, Л.С. Виготський, В.О. Оніщук, О.Я. Савченко. А поняття «педагогіка партнерства» асоціюється з іменами педагогів-новаторів ХХ століття: Ш. Амонашвілі, Є. Ільїна, В. Шаталова, І. Волкова та ін.

За кожним учасником освітнього процесу є право бути рівноправним партнером у пошукові нових знань, учитель сприяє дотриманню цього права. Концептуальні засади педагогічної технології «Створення ситуації успіху» багато в чому пов'язані з особливостями педагогіки партнерства.

Педагогіка партнерства орієнтована на такий алгоритм створення ситуації успіху: зняття страху, авансування успішного результату (*У тебе обов'язково вийде*); прихований інструктаж (*Можливо, краще почати з...*); мотивація – учень (студент) має знати, заради чого/кого здійснюються певні дії, кому буде добре після їх виконання (*Без твоєї допомоги твоїм друзям не впоратися...*), персональна винятковість (*Тільки тобі я можу доручити...*), мобілізація активності або педагогічне навіювання – спонукає до виконання конкретних дій (*Ми дуже хочемо розпочати роботу...*). У педагогічній технології «Створення ситуації успіху» як складника педагогіки партнерства особливе значення приділяється вербальній інструментовці. Вона може мати такий вигляд: *«Я гадаю, що зручніше за все було б зробити...»* і т. д. Педагог здійснює «режисуру» спільних дій: запитання, які стимулюють самостійність мислення (*«Хіба ми цього не вміємо?»*); пропонувати версії «своїх» спроб (*«Я міркую так...»*); не очікувати як основного результату навчання готової правильної відповіді; спонукати учнів (студентів) до перевірки гіпотез *«Нам вдалося тебе переконати?»*; підтримувати сам процес роботи: *«Ваша група працювала дуже «Твоє припущення допомогло нам знайти новий спосіб дій»* [2, с. 6].

Для вчителя (викладача) цінним є розуміти внутрішній світ учня (студента), поважати його переживання. Важливо зробити батьків своїми помічниками й однодумцями. Слід уникати постійних зауважень щодо їхньої дитини. Краще зважати на позитивне у дитині і робити такі дієві записи: *«Сьогодні я був дуже задоволений...»*; *«Був приємно здивований...»*; *«Дякую, що відгукнулися: навчання поліпилося»*; *«У Вас чудовий син»* [4, с. 57].

Вагомим є створення психологічного комфорту: задоволення потреб школяра (студента); створення позитивної атмосфери для досягнення спільних цілей; відчуття рівного серед рівних; сприймання вчителя (викладача) як друга; навчити учнів (студентів) вірити. Є цілий арсенал засобів створення ситуації успіху для кожного учня (студента).

Для вчителя (викладача) важливо розуміти внутрішній світ школяра (студента), поважати його переживання. Тільки той може створити умови для задоволення від навчання, хто може викликати любов і повагу школярів (студентів) до себе. Педагог не повинен мати «улюбленців».

Для створення «ситуації успіху» треба пам'ятати головне – створити оптимістичну обстановку для учня (студента), забути на деякий час про недоліки, побачити тільки перспективні лінії розвитку. Гуманізація стосунків може досягатися через оволодіння новими педагогічними технологіями, оволодіння гуманною педагогічною позицією, що ґрунтується на новій філософії виховання, на знанні природи дитини, закономірностей її розвитку. Дуже важливо, аби розумна вимогливість поєднувалась із неоціненною рисою гуманного учителя – умінням не пропустити момент, коли дитині особливо потрібні допомога та увага.

Самореалізація особистості педагога є умовою для самореалізації особистості учня (студента), і, навпаки, успішне особистісне зростання учня (студента) – стимул для розвитку особистості педагога.

«*«Ти можеш!»*», – повинні нагадувати вчителі і батьки учневі. «*Він може!*», – повинен нагадувати колектив. «*Я можу!*», – повинен повірити в себе учень» – В.Ф. Шаталов. Сьогодні важливо навчити школяра (студента) протистояти стресовим ситуаціям, не впадати у відчай у разі невдач. Взаємини з батьками і педагогами мають будуватися на засадах визнання і прийняття дитини як особистості. За таких умов у школяра формується впевненість у собі.

Слід пам'ятати, що педагогіка партнерства – частина нового освітнього середовища, необхідна умова досягнення результатів навчання, зокрема й формування компетентностей за умови, що передбачає ситуацію успіху.

І головне, що треба учителю (викладачеві), приступаючи до роботи за педагогічною технологією «Створення ситуації успіху», – це створити оптимістичну установку школяреві (студенту), забути на деякий час про його «недоліки», побачити тільки перспективні лінії його розвитку.

Важливо, щоб педагог відчув свою міру відповідальності, будуючи партнерські взаємини з учнями та їх батьками, відкрив для себе нові професійні завдання і перебував при цьому в ситуації успіху.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева Е., Пузиревич К. Архитектоника педагогического успеха [Текст]. – [Електронний ресурс] – Режим доступу URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=52238>

2. Барабаш О. Педагогіка партнерства – сучасний тип взаємодії між учасниками освітнього процесу // *Учитель початкової школи.* – 2018. – №8. – С.3–7.
3. Бех І.Д. Педагогіка успіху: Виховні втрати та їх подолання [Текст] / І.Д. Бех// *Позакласний час: Часопис.* – 2012. –№ 4.– С.6–10.
4. Калошин В.Ф.Педагогіка успіху: Стратегія радісного навчання.– Ч.2. [Текст] / В.Ф. Калошин// *Управління школою: Науково-методичний журнал.* – 2013. –№ 33. – С. 1–57. – Бібліогр.: с. 57–58.
5. Мураховська О.М. Створення ситуації успіху – допомога творчому учневі [Текст] / О.М. Мураховська // *Педагогічна майстерня.* – 2015. – №7. – С. 12–17.
6. Острозька Т. Інноваційні технології – шлях до творчості й успіху // *Рідна школа.* –2010. – № 10. – С. 171.
7. Хрипун В. Партнерська взаємодія вчителя і учнів – шлях до саморозвитку успішного педагога // *Рідна школа.*– 2010.– №2.–С.39.

Крупіна Л.В.

кандидат педагогічних наук

заступник директора

*Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С. Макаренка*

м.Кременчук

Лисенко Т.І.

викладач інформатики

*Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С. Макаренка*

м.Кременчук

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПІВПРАЦІ УЧАСНИКІВ НАВЧАЛЬНО- ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ЗАСОБАМИ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Орієнтація сучасної освіти на розкриття особистісного потенціалу учнів зумовила виникнення й удосконалення освітніх технологій, які забезпечують нову якість співпраці між учителем і його вихованцями. Вимогою сьогодення стає апробація й упровадження інноваційних засобів у навчально-виховний процес, формування освітнього середовища діяльності педагогів, реалізація принципів педагогіки партнерства. Особливо важливо це врахувати в процесі підготовки майбутнього вчителя початкових класів, який працюватиме в умовах нової української школи.

Педагогіка партнерства – напрям педагогіки, що включає систему методів і прийомів виховання й навчання на засадах гуманізму та творчого підходу до розвитку особистості. Серед авторів: В.О. Сухомлинський, Ш.А. Амонашвілі, І.П. Волков, І. П. Іванов, А.С. Макаренко, В.А. Караковський, С.М. Лисенкова, В.Ф. Шаталов та інші [1]. За педагогікою партнерства, учень – добровільний і зацікавлений соратник учителя, одноступеня в учнівському колективі, рівноправний учасник освітнього процесу, відповідальний за його результати.

Термін «партнерство», або ж «співпраця», означає роботу, яка виконується разом шляхом взаємодії учня та педагога, учня з іншими учнями класу, учня та учителя з батьками.

Основна ідея цієї технології – створити умови для активної спільної діяльності учнів у різних навчальних ситуаціях. Мета навчання у співпраці є інтегративною за своєю суттю. Вона полягає у вирішенні наступних взаємопов'язаних завдань [4]:

а) в оволодінні кожним учнем в ході спільної діяльності знаннями, навичками та вміннями на рівні, який відповідає його індивідуальним особливостям розвитку;

б) у досягненні в ході спільної навчальної діяльності ефекту соціалізації та набуття комунікативних умінь;

в) у формуванні готовності до надання допомоги один одному в ході спільної навчальної діяльності і до набуття колективної відповідальності за роботу у співпраці.

Забезпечити співпрацю дозволяє використання наступних методів навчання, заснованих на активній участі дитини у навчанні [6]:

- інтерактивні технології,
- організація дослідної роботи,
- стимулювання самоосвітньої діяльності учнів,
- використанні методу проектів,
- діалогічні методи,
- стимулювання висловлювання власних думок,
- створення проблемних ситуацій;
- впровадженні методів самооцінки та взаємоперевірки.

У той же час, інформаційні технології можуть надати новий інструментарій для організації роботи у співпраці. Цей аспект на сьогодні недостатньо досліджений у науковій літературі. Крім того, через стрімкий розвиток ІКТ постійно з'являються нові засоби,

доступні при користуванні Інтернетом зі стаціонарних комп'ютерів та мобільних пристроїв.

Як зазначають О.П. Пінчук, О.М. Соколюк [5], Інтернет-технології у навчанні мають «привабливі» для учня та учителя можливості, а саме:

- оперативність та екстериторіальність передавання інформації будь-якого обсягу та будь-якого типу модальності;
- оперативність у внесенні змін;
- легкість збереження інформації, можливість її редагування, обробки, перенесення, роздрукування тощо;
- оперативність зворотного зв'язку, можливість організувати діалог;
- доступність джерел інформації (веб-сайти, бази даних, конференції, форуми тощо).

У мережево орієнтованому освітньому середовищі зазнають змін, перш за все, інформаційні умови перебігу навчального процесу. Педагоги та їх вихованці отримують широкий спектр нових можливостей, що підвищують ефективність навчальної діяльності та соціальну взаємодію, вдосконалюють освітню мобільність.

Організація діяльності в умовах ІКТ-насиченого навчального середовища передбачає відповідні зміни у співпраці суб'єктів навчально-виховного процесу. Роль учителя має змінитися з джерела відомостей на координатора їх пошуку та опрацювання учнівським колективом. Можливим стає оперативний моніторинг рівня засвоєння кожним учнем навчального матеріалу, поетапне закріплення навичок та узагальнення знань, розробка спільних проектів, взаємооцінювання учнями навчальних досягнень своїх однокласників та інші аспекти педагогічної взаємодії.

Ми вже писали [2, 3] про можливості використання віртуальних класів Google для організації інформаційного середовища діяльності викладача. Віртуальний клас може стати точкою доступу до інших ресурсів Інтернету задля розв'язання задач співпраці у навчальному процесі. Одним із таких ресурсів є сервіс інтерактивних презентацій Nearpod (nearpod.com). На відміну від звичайних презентацій, сервіс надає не лише демонстраційні можливості, а й засоби для взаємодії та співпраці залучених осіб, керування процесом з боку вчителя, фіксації результатів моніторингу.

Презентація розміщується на сервері Nearpod та демонструється у браузері на стаціонарних комп'ютерах або інших мобільних пристроях учнів. Реєстрацію на сервері проходить лише учитель, учням для перегляду презентацій достатньо ввести код уроку, що надає учитель, та свої дані, які будуть відомі лише педагогу.

Переглядом презентації керує учитель. Швидкість переключення слайдів залежить від потреб навчального процесу. Крім звичайних слайдів, презентація Nearpod може містити слайди з:

- запитаннями для тестового контролю знань з можливістю автоматичної перевірки правильності відповіді,
- запитання з відкритою відповіддю,
- опитування з автоматичною побудовою діаграм для аналізу відповідей аудиторії,
- стікер-борд (дошки обговорень) для висловлення думок під час спільного обговорення питань,
- графічну дошку для рукописних позначок та інші активні елементи.

Презентація може бути використана на уроці з будь-якого предмету за умови наявності пристроїв, що мають доступ до Інтернету (рис. 1).

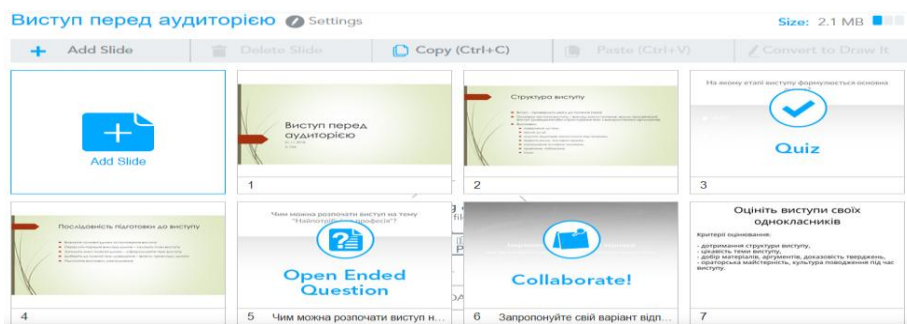


Рис. 1. Слайди презентації з української мови на тему «Виступ перед аудиторією» на сервисі Nearpod

Результати, отримані учнями під час відповіді на запитання тестів, автоматично оцінюються та відображаються на екрані учителя – поіменно по кожному учню та узагальнено у вигляді діаграми стосовно всього класу. Відповіді на запитання відкритої форми можуть відображатися не лише у вчителя, а й передаватися на екрани учнів для спільного обговорення правильності відповіді

або цікавої думки. Мозковий штурм може супроводжуватись розміщенням повідомлень від учнів на стікер-борді, які одночасно відображаються на екранах усіх учасників обговорення (рис. 2).



Рис. 2. Дошка обговорень «Чим можна завершити виступ на тему ‘Людині бієш душу ошукать?’»

Для отримання узагальненої думки аудиторії з певного питання можна використати опитування та проаналізувати побудовану на основі відповідей діаграму, а для врахування окремої думки кожного з учасників – графічну дошку з рукописними позначками. У такий спосіб може здійснюватися взаємооцінювання відповідей учнів або позначення настрою смайликами, вибір місця походу або екскурсії на зображенні карти місцевості та ін.

У той же час, учитель звільняється від необхідності фіксації правильності відповідей учнів, оскільки всі результати зберігаються у звіті, який сервіс Nearpod надсилає на електронну пошту педагога.

Таким чином, конструюючи сучасний урок з використанням інтерактивної презентації Nearpod, можна забезпечити ефективну взаємодію та співпрацю учасників навчально-виховного процесу, інтенсифікувати хід заняття, створити позитивний емоційний фон, здійснити оперативний моніторинг рівня засвоєння навчального матеріалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства – основні ідеї, принципи та сутність [Електронний ресурс] / Т. С. Кравчинська // Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи: Збірник статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 6 квітня 2017 року. – Харків: Харківська академія неперервної освіти,

2017. – С.85–88, Режим доступу:

http://confhano.at.ua/load/zbirniki/elektronnij_zbirnik_materialiv/4-1-0-680

(дата звернення 28.11.2018).

2. Крупіна Л. В., Лисенко Т. І. Організація інформаційного середовища діяльності викладача педагогічного коледжу / Л.В. Крупіна, Т.І. Лисенко //Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм: І Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Кременчук, 2016. – Кременчук: Методичний кабінет, 2016 – С. 13.

3. Крупіна Л. В., Лисенко Т. І. Педагогічна взаємодія: інноваційний та традиційний аспекти / Л. В. Крупіна, Т. І. Лисенко // Постметодика. – 2017. – № 2-3. – С. 43–47.

4. Нова педагогіка. Навчання у співпраці [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.novapedahohika.com/noloms-1224-1.html> (дата звернення 28.11.2018).

5. Пінчук О. П. Індивідуалізація навчального середовища учня засобами Інтернет / О. П. Пінчук, О. М. Соколюк // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Сер.: Педагогічна. – 2013. – Вип.19. – С.35-37.–Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkp_ped_2013_19_14.

6. Смирнова М.Є. Організація навчально-виховного процесу на засадах педагогіки партнерства в умовах реалізації Концепції нової української школи [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dniokh.gov.ua/wp-content/uploads/2017/08/СМИРНОВА.ppt> (дата звернення 28.11.2018).

Лаліна А. О.

викладач філологічних дисциплін

Педагогічний коледж КЗВО

*«Хортицька національна
навчально-реабілітаційна академія» ЗОР*

м. Запоріжжя

Плювака В. В.

студентка 4 курсу групи Б

Педагогічний коледж КЗВО

*«Хортицька національна
навчально-реабілітаційна академія» ЗОР*

м. Запоріжжя

МЕДІАКОМПЕТЕНТНІСТЬ – УМІННЯ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ

Важливу роль у становленні та розвитку медіаосвіти відіграло ЮНЕСКО. Вважається, що вперше термін «медіаосвіта»

вжито 1973 року на спільному засіданні сектору інформації ЮНЕСКО та Міжнародної ради з кіно, телебачення та аудіовізуальної комунікації. Втім деякі науковці вказують, що першу навчальну програму з медіаосвіти розробив канадець М. МакЛюен 1959 року, а її активне застосування в навчально-виховному процесі розпочалося в 60-х роках ХХ ст. у Великій Британії, Канаді, Німеччині, США, Франції. [3, с.6]

Початком розвитку медіаосвіти в нашій державі можна вважати затвердження Президією Національної академії педагогічних наук України в травні 2010 року «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні». Головною метою Концепції є сприяння розбудові в Україні ефективної системи медіаосвіти, що має стати фундаментом гуманітарної безпеки держави, розвитку і консолідації громадянського суспільства, протидії зовнішній інформаційній агресії, всебічно підготувати дітей і молодь до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формувати у громадян медіаінформаційну грамотність і медіакультуру відповідно до їхніх вікових, індивідуальних та інших особливостей. Концепція містить основні терміни, мету, завдання й пріоритети розвитку медіаосвіти в Україні, основні принципи і форми медіаосвіти, напрями, етапи та умови реалізації Концепції.

Медіаосвіта – частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

Медіаграмотність – складова медіакультури, яка стосується вміння користуватися інформаційно-комунікативною технікою, виражати себе і спілкуватися за допомогою медіазасобів, успішно здобувати необхідну інформацію, свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, отриману з різних медіа, відділяти реальність від її віртуальної симуляції, тобто розуміти реальність, сконструйовану медіаджерелами, осмислювати владні стосунки, міфи і типи контролю, які вони культивують.

Медіакомпетентність – рівень медіакультури, що забезпечує розуміння особистістю соціокультурного, економічного і політичного контексту функціонування медіа, засвідчує її здатність

бути носієм і передавачем медіакультурних цінностей, смаків і стандартів, ефективно взаємодіяти з медіапростором, створювати нові елементи медіакультури сучасного суспільства, реалізувати активну громадянську позицію. [4]

Канадський науковець і президент Канадської асоціації медіаосвітніх організацій Джон Пандженте (John J. Pungente) вивів вісім ключових принципів медіаграмотності, що дозволяють краще вивчати медіапродукти.

1. Будь-який медіапродукт – це сконструйована реальність. Він відбиває не реальний світ, а деякі суб'єктивні, ретельно відібрані уявлення про нього.
2. Медіа конструюють реальність. Саме вони формують більше уявлень про навколишнє середовище та особисте ставлення до того, що відбувається.
3. Отримувачі медіаповідомлення інтерпретують його зміст.
4. Медіа мають комерційну підтримку.
5. Будь-яке медіаповідомлення транслює ідеологію та інформацію про певні цінності. Будь-який медійний продукт – це, в певному сенсі, реклама способу життя та тих чи інших цінностей.
6. Медіа виконують соціальні та політичні функції. Вони впливають на політичну ситуацію та провокують соціальні зміни.
7. Зміст повідомлення залежить від виду медіа. Різні медіа передають повідомлення про одну подію, наголошуючи на різних аспектах.
8. Кожен медіа ресурс має власну унікальну естетичну форму. [3, с.11]

У Концепції Міністерства освіти і науки України «Нова українська школа» визначено, що однією з основних компетентностей, які формуються під час навчання, стає інформаційна та медіаграмотність.

Змістова лінія «Досліджуємо медіа» мовно-літературної освітньої галузі передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в **медіатекстах** та використовувати її, створювати прості **медіапродукти**.

Медіатекст – це текст будь-якого медійного жанру (журналістський, публіцистичний, рекламний), завдяки якому здійснюється мовленнєве спілкування у різних сферах (газети, радіо, телебачення, Інтернет, мобільний зв'язок). Сьогодні медіатекст набув базової категорії у медіалінгвістиці. **Текст нової природи**, як

його називає Оксана Вашуленко у своїй статті «Формування комунікативно-мовленневих умінь молодших школярів на уроках літературного читання» (ж-л «Початкова школа»), має такі ознаки, як:

- гіпертекстуальність;
- стиснення обсягів;
- синтез вербальних структур і мультимедійності (звукові композиції, відеофрагменти, мультиплікації);
- активне використання інфографіки (таблиці, призначені для швидкого читання).

В опрацьованій літературі поняття «медіатекст» і «медіаповідомлення» вживаються як синонімічні. До медіаповідмлень відносять повідомлення, текст будь-якого медійного виду і жанру: радіопередача, телебачення, реклама, кіно, мультфільм, комікси, світлини, написи на футболках чи іншому одязі, комп'ютерні ігри, газети, журнали, Інтернет, повідомлення у мобільному телефоні. Головне завдання – вчити дітей критично оцінювати медіаповідомлення, висловлювати власне оцінне ставлення до медіатекстів, зрозуміти задум авторів, щоб співвіднести їхню позицію з власними світоглядними установками.

Формування медіакомпетентності має на меті познайомити майбутнього вчителя початкових класів із поняттями «**медіаманіпуляція**», «**маніпулювання**». Вивчення цієї частини теоретичного матеріалу дозволить майбутньому педагогові вчити учнів критично сприймати й аналізувати медійний простір з боку можливого використання маніпулятивних технологій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Навчальна програма «Сходинки до медіаграмотності»; Київ 2014. – Ліпостанський В.В., Даниленко В.І., Мележик В.П., Іванова Т.В., Волошенюк О.В., Іванов В.Ф.
2. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти.
3. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В.Ф. Іванов, О.В. Волошенюк; За науковою редакцією В.В. Різуна. – Київ: Центр вільної преси, 2012. – 352 с.
4. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні – <https://ms.detector.media> – електронний ресурс.

Малюк Ю.В.
заступник директора
з навчально-методичної роботи
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С.Макаренка
м.Кременчук

ТРЕНІНГ-СПІЛКУВАННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Перехід до нових стандартів компетентнісно-орієнтованої освіти зумовлює реалізацію інноваційних підходів до професійної підготовки вчителя початкових класів. Такий фахово-компетентний педагог викладає предмети з урахуванням найновіших досягнень науки, логічно, послідовно формує творче, аналітичне мислення учнів, розвиває в них уміння самостійно поповнювати свої знання, здійснює дослідницькі пошуки, мобільний до прийняття різних нововведень.

Ці та інші професійні риси виразняють тісний взаємозв'язок між складовими професійної компетентності вчителя початкових класів, зокрема педагогічною, психологічною, мовленнєвою, комунікативною, методичною, інформаційною, дослідницькою компетенціями.

Як зробити урок не лише пізнавальним, інформативним, але й підтримувати в дітей бажання вчитися, підвищити в молодших школярів мотивацію до навчання? Зацікавити, умотивувати учнів до вивчення теми можна шляхом уникнення одноманітності, шаблонності в роботі, використання таких форм, методів навчання, які збуджують пізнавальний інтерес і стимулюють самостійне мислення молодших школярів.

Реформування освіти в Україні зумовило корінні зміни в навчальному процесі. Заклади освіти України впроваджують нові технології, популярними серед яких є комп'ютерне навчання, метод проектів, інтерактивні методики, технологія розвитку критичного мислення учнів. Цілі й завдання, які стоять перед освітянами сьогодні, вимагають упровадження не лише нових педагогічних технологій, методів і прийомів, а й форм організації навчання. Нові форми навчання розвивають і нові відношення між учителем і учнем, нові суб'єкт-суб'єктні стосунки. Тож групова форма роботи набула популярності в сучасній школі.

Формуванню комунікативних умінь учнів, створенню доброзичливої атмосфери в спілкуванні на уроках допомагає методика тренінгу. На початку ХХІ століття тренінг як засіб адаптації людини до професійної діяльності отримав широке визнання й упровадження в різні сфери людської діяльності. Сьогодні добре відомий досвід Лейпцизької (Манфред Форвег, Традель Альбер), Талліннської (Х.Міккін), Ленінградської (Л.Петровська, Ю.Ємельянов, С.Макшанов) шкіл. У Санкт-Петербурзі був створений Інститут Тренінгу, який розробив дворічну програму підготовки спеціалістів та п'ятнадцятиденну програму методичної підготовки, що сьогодні є популярною серед молоді.

Термін «тренінг» (з англ. train, training) має низку значень: навчання, виховання, тренування, дресирування. Існує багато визначень цього поняття. Однак Ю.Ємельянов розглядає тренінг як групу методів, спрямованих на розвиток здібностей до навчання та оволодіння будь-яким складним видом діяльності [1, с. 144].

Мета тренінгу – це формування знань, умінь і навичок організації різних видів педагогічної діяльності; виховання особистісного ставлення до складових майстерності педагога.

Завдання тренінгу полягає у формуванні:

- умінь організації позитивної міжособистісної взаємодії в спільноті;
- умінь і навичок виконання різних видів педагогічної діяльності в стандартних і нестереотипних навчально-виховних ситуаціях;
- умінь критичного й творчого мислення в процесі вирішення професійних завдань;
- умінь аналізу й вибору педагогічних дій у навчально-виховних ситуаціях;
- навичок роботи в команді [2].

Особливостями класифікаційних параметрів тренінгових технологій є рівень та характер застосування тренінгів (мають яскраво виражений інтерактивний характер); методологічний підхід (діагностичний та комунікативний); фактори розвитку (психогенні); тип управління навчально-виховним процесом («консультант»); переважаючи засоби (вербальні, візуальні); напрямок модернізації (психологізація навчально-виховного процесу).

За структурою тренінг поділяється на такі частини:

I. Вступна частина: зворотний зв'язок (або перевірка домашнього завдання); виявлення очікувань; знайомство; повторення правил.

II. Основна частина

Теоретичний блок: інтерактивні презентації; інформаційні повідомлення; мозкові штурми; міні-лекції з елементами бесіди; самонавчання та взаємонавчання; відповіді на запитання; опитування думок.

Практичний блок: робота в групах; виконання проектів; аналіз історій і ситуацій; рольові ігри; інсценування; керовані дискусії та дебати.

Допоміжні вправи: об'єднання в групи; вправи на зняття м'язового та психологічного напруження.

III. Заключна частина: підбиття підсумків; зворотний зв'язок за тематикою поточного тренінгу; релаксація; процедура завершення тренінгу.

Заняття з тренінгу допомагають учням засвоїти особливості парної та групової форм роботи. У парі учні відпрацьовують вправи з передавання й оволодіння інформацією. «Партнер у парі, вислухавши чергове повідомлення, повинен відреагувати на нього словами або дією, продемонструвавши розуміння змісту прохання, з яким до нього звернулися» [3, с. 146].

Система тренінгів покликана розвивати ключові компетентності молодшого школяра: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробутом та здоровим способом життя; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність.

Упровадження тренінгових вправ допомагає сформувати професійну компетентність учителів початкових класів. Тому тренінг можна вважати новою технологією в навчальному процесі, яка адаптує учнів до життя. Тренінг допомагає в організації й проведенні навчального процесу, створює комфортні умови для співпраці вчителя й учнів, виявляє майстерність педагогів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Емельянов Ю.Н. Социально-психологический тренинг: проблемы и перспективы / Ю.Н. Емельянов, Ю.М. Жуков. – Л.: Изд-во Ленингр. гос. ун-та, 1985. – 168 с.
2. Тренінги та технологія їх проведення. автори-упорядники: Л. Калініна, Л. Карташова, В. Лапінський [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://vlapinsky.at.ua/metodika/trening.mht>
3. Кривулина А. А. Эргодизайн образовательного пространства (размышление психолога). – М.: ПЕР СЭ, 2003. – 192 с.
4. Фопель К. Технология ведения тренинга. Теория и практика /Пер. с нем. – М.: Генезис, 2003. – 272 с.
5. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко; за ред. О.І. Пометун. – К.: Вид-во А.С.К., 2004. – 192 с.

Мірошніченко Л.В.

викладач-методист,

викладач психолого-педагогічних дисциплін

КЗ СОР «Лебединський педагогічний

коледж імені А.С.Макаренка»

м.Лебедин

МАЙСТЕР-КЛАС – СУЧАСНА ФОРМА ЕФЕКТИВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

Реалізація Концепції «Нова українська школа» вимагає підготовки висококваліфікованих вчителів, з високим рівнем володіння теорією та практикою проектування, практичного втілення інноваційного навчання як школярів, так і фахівців вищої освіти з певної спеціальності. Нова школа потребує нового вчителя, який зможе стати агентом змін. Варто говорити про нову роль учителя – не як єдиного наставника та джерело знань, а як коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини[2]. У Законі України «Про освіту» закладений фундаментально новий підхід до підготовки вчителя Нової української школи. Ми активно працюємо над розробкою та запровадженням інновацій, орієнтованих на розвиток основних компетентностей студента, забезпечення високої якості освітніх послуг, організацію на сучасному рівні самостійної роботи студентів та підготовку конкурентоспроможного фахівця.

Сприяти розвитку такої риси особистості, як самостійність, а саме здатність організовувати та реалізовувати свою діяльність без

стороннього керівництва і допомоги, на нашу думку, буде така форма самостійної роботи як майстер-клас.

Ми поділяємо позицію Г.А. Русских і Шавровської В.Н. стосовно того, що майстер-клас – це форма ефективного професійного навчання (яскраво вираженою формою навчання) і виділяємо найважливіші особливості майстер-класу, а саме: новий підхід до філософії навчання, що ламає стереотипи; метод самостійної роботи в малих групах, що дозволяє провести обмін думками; створення умов для включення всіх в активну діяльність; постановка проблемного завдання, вирішення його через програвання різних ситуацій; розкриття творчого потенціалу як Майстра, так і студентів; форми, методи, технології роботи повинні пропонуватися, а не нав'язуватися учасникам; процес пізнання набагато важливіше, цінніше, чим саме знання; форма взаємодії – співробітництво, співтворчість, спільний творчий пошук [3].

Мета майстер-класу – створення умов для повноцінного прояву і розвитку майстерності його учасників на основі організації простору для професійного спілкування з обміну досвідом роботи. В самій природі «класу» закладена можливість використання практики активного навчання та виховання студентів.

Для підготовки майбутніх педагогів використання майстер-класів при організації самостійної роботи у стінах навчального закладу на наше переконання особливо доречно, так як дозволяє визначити якість формування його компетенцій та зробити своєчасні корективи в навчальний процес.

Перший майстер-клас, під час самостійної роботи студентів з курсу «Методика виховної роботи», проводить викладач для ознайомлення студентів із його структурою і особливостями проведення. А вже потім до певної дати (підготовчий етап) студент зобов'язаний підготувати теоретичний матеріал про методику організації різних видів виховної роботи в школі, скласти план-сценарій проведення певної форми виховної роботи, підготувати ілюстративний та наочний матеріал, мультимедійні засоби, скласти план проведення майстер-класу. В підготовці студента до свого майстер-класу надає допомогу вчитель початкових класів школи, де він проходить активну практику. Викладач мотивує, консультує й контролює.

Ми помітили, що в такому, незвичайному, режимі навчання більшість студентів проявляють пізнавальну і творчу активність.

При цьому в них виникає бажання підготувати незвичайний майстер-клас, продемонструвати себе як особистість, здивувати, в доброму розумінні, своїх товаришів. На етапі роботи з аудиторією студенту дано право відчути себе в ролі Майстра (викладача), що дуже важливо для професійного становлення майбутнього педагога. При цьому вплив самого викладача як такого на аудиторію повинен бути мінімальним, щоб перемістити центр уваги аудиторії на Майстра. Цього можна досягати таким чином: по-перше, з початком заняття керівна роль передається студенту-майстру, який займає місце викладача, сам же викладач стає «учнем», він нарівні з усіма виконує вказівки майстра, сидячи за партою. Статус викладача не захищає його від помилок в процесі роботи, аудиторія відчуває уразливість досі «всемогутнього» викладача, але в умовах дружелюбної обстановки ставиться до цього лояльно; по-друге, в умовах обмеженості часу, а також захопленості роботою мало ймовірно, що в групі настане хаос і неробство, навіть за відсутності викладача; по-третє, під час подібних занять, не дивлячись на індивідуальний процес і темп роботи кожного учасника майстер-класу, відчувається колектив, об'єднання за принципом спільності інтересів (в даний конкретний момент). У таких випадках часто зав'язується доброзичлива бесіда, в якій може взяти участь і викладач. При цьому його статус не нівелюється, студенти як і раніше прислухаються до його думки як авторитетного, але в той же час можуть задати питання, які в інших випадках соромилися задати або вважали недоречними. А викладач в такі моменти може ділитися своїм життєвим досвідом, висловлювати в легкій формі зауваження, які в інших ситуаціях були б образливими, вести приховану виховну роботу зі студентами [4].

У більшості випадків підготовки студентів до проведення власного майстер-класу у них відпадає можливість перейняти чужий досвід, як, наприклад, при пошуку матеріалу через мережу Інтернет при написанні реферату. Тому що головною метою самостійної роботи стає особисте вдосконалення, набуття корисних професійних навичок і вмінь, а також творчий аналіз ідей з подальшою їх апробацією на майстер-класі.

Таким чином, майстер-клас є однією із результативних форм навчання студентів в процесі їх самостійної роботи, що має чітку структуру. Він дозволяє: мотивувати студентів до освоєння

навчальних програм; підвищити відповідальність студентів за своє навчання; формувати в студентів системне мислення на основі самостійної роботи над виконанням індивідуальних та групових творчих завдань з навчальних дисциплін, сприяє підвищенню якості освіти в навчальному закладі і т.п.

В цілому, ми приходимо до висновку, що використання освітніх технологій у практиці вітчизняної вищої школи сприятиме формуванню загальної культури і майстерності та виступає загальним знаменником професійної компетентності майбутнього вчителя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про освіту» [Текст] [Електронний ресурс] <http://www.osvita-konotop.gov.ua/zakon-ukra%D1%97ni-vid-05-09-2017-2145-viii-pro-osvitu.html>
2. Концепція Нової української школи. Міністерство освіти і науки України [Текст] [Електронний ресурс] <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczya.html>
3. Соколова А. Навчальний майстер-клас як метод стимуляції самостійної роботи студентів [Текст] / А. Соколова // Проблеми і перспективи розвитку освіти: матеріали міжнар. Заоч. Науч. Конф. (М. Перм, квітень 2011 р.). Т. II. – Перм: Меркурій, 2011. – С. 139-142
4. Ярославцева М. Майстер-клас: особливості використання в системі професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів // Вища школа. Гуманізація навчально-виховного процесу. – Випуск LIII.-Частина II -2010. – С.88-93

Наумчук О.П.

*викладач соціально-
економічних дисциплін*

*ВКНЗ «Володимир-Волинський
педагогічний коледж
ім. А.Ю.Кримського»*

м.Володимир-Волинський

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Потреба в розробці сучасних та ефективних методів формування медіаграмотності молодших школярів є дуже актуальною проблемою вчителів початкових класів. Медіаресурси давно стали частиною людського життя, тому вчителі повинні

формувати в учнів з молодшого шкільного віку усвідомлене ставлення до медіаресурсів, критичне мислення, стійкість до небезпечних впливів медіа.

Важливість даної теми полягає в тому, що сьогодні медіаресурси виступають одним із основних факторів соціалізації учнів початкових класів. Навчальна інформація, яка передається учням в школі, займає в загальному інформаційному потоці все менш значне місце, а інформація, що отримується з різних медіа, – все більше. Це відбувається тому, що багато медіаресурсів беруть на себе навчальні і просвітницькі функції.

Грамотно організований процес формування медіаграмотності представляє великий потенціал можливостей для інтелектуального розвитку дитини, сприяє підвищенню інтересу до навчання, розвиває дитину гармонійно, саме тому інформація та медіа відіграють значну роль у педагогічній роботі з дітьми молодшого шкільного віку.

Досвід формування медіаграмотності учнів початкових класів описаний та проаналізований у працях Л.М. Баженової, О.А. Бондаренко, А.В. Федорова, А.Ю. Дейкіної та інших медіапедагогів та вчених. У своїх працях вони рекомендують розпочинати процес формування медіаграмотності з молодшого віку.

Медіаграмотність – сукупність знань, навичок та умінь, що дозволяють учням аналізувати, критично оцінювати і створювати повідомлення різних жанрів і форм для різних типів медіа, а також розуміти й аналізувати складні процеси функціонування медіа в суспільстві [2, с. 62].

Медіаграмотність складається з таких частин:

- естетичні та креативні навички (здатність бачити, чути, створювати й інтерпретувати медіатексти);
- інтерактивні навички (здатність спілкуватися за допомогою медіа і приміряти на себе різні медіа ролі);
- навички критичного аналізу (вміння інтерпретувати і розуміти значення різних медіатекстів);
- навички безпеки (вміння знаходити вихід зі скрутних ситуацій і уникати їх, навички безпечної поведінки у віртуальному просторі) [3, с. 19-20].

Головна роль в процесі формування медіаграмотності учнів початкових класів відведена вчителю, який зуміє творчо підійти до

відбору відповідного матеріалу. Вчитель є завжди ініціатором медіаграмотності, постаючи експертом, радником, провідником, опорою для учнів у їх пошуку і саморозвитку. Виконуючи вправи з медіаграмотності, учень початкових класів може поетапно змінювати свою роль – від споживача, свідка, спостерігача до активного учасника й автора медіапроцесу.

Підбираючи активні методи формування медіаграмотності учитель має запропонувати учням більше практичних завдань. Подаючи інформацію у початковій школі вчитель може дотримуватися наступної моделі:

початок роботи над медіатекстом;

- висунення вчителем питань, які допоможуть учням проаналізувати медіатекст;

- обмірковування учнів над питаннями до медіатексту;
- обговорення в парах;
- виступи з приводу результатів обговорення;
- визначення питань на які учням складно відповісти;
- колективне обговорення питань.

Застосування такої моделі – це приклад організації роботи в класі, коли вчитель спочатку озвучує факт, потім пропонуємо пояснити його, після чого учні колективно шукають відповідь. Важливо, щоб кожна дитина могла висловити свою думку з приводу почутого на уроці, а якщо їй важко це зробити, тоді вона матиме можливість почути думки інших дітей. При обговоренні тем, головне, щоб дитина відчула, як та чи інша інформація стосується її особисто, її родини, міста, країни, всього світу.

До активних методів формування медіаграмотності учнів початкової школи належать: складання щоденника-перегляду телепередач, обговорення переглянутих телепередач, інтернет-сторінок чи сюжетів комп'ютерних ігор, вправи з медіаторчості. Цікавими та ефективними методами формування медіаграмотності учнів є використання вчителем веб-квестів – інтерактивних подорожей у просторах Інтернету, а також завдань типу «новина тижня», коли учень упродовж тижня, переглядаючи інтернет-новини, обирає найважливішу новину, письмово переказує, ілюструє й нарешті презентує в класі, аргументуючи свою доповідь.

Отже, сучасні молодші школярі добре знайомі з медіасвітом: вони є активними споживачами інформації, мають навички володіння комп'ютерною технікою. Сучасний вчитель мусить

використовувати активні методи формування медіаграмотності учнів, адже стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій потребує негайної підготовки особистості учнів початкових класів до вмілого, а головне – безпечного користування ними.

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. Схвалено постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 20 травня 2010 року, протокол № 1-7/6-150 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm.

2. Крупський Я.В., Михалевич В.М. Тлумачний словник з інформаційно-педагогічних технологій / Я.В. Крупський, В.М. Михалевич – Вінниця. ВНТУ, 2010. – 74 с.

3. Медіаосвіта і медіаграмотність: підручник. / ред.-упор. В.Ф. Іванов, за наук. ред. В.В. Різуна. – К.: Центр вільної преси, 2012. – 352 с.

4. Найдьонова Л.А. Основні напрями і перші підсумки експериментального впровадження медіаосвіти на всеукраїнському рівні / Л.А. Найдьонова // Збірник статей методологічного семінару «Медіаосвіта в Україні: наукова рефлексія викликів, практик, перспектив. – К., 2013. – С. 63-79.

5. Сходинки до медіаграмотності: Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 2-4 класів із навчанням українською мовою, а також російською та іншими мовами національних меншин (Автори: Літостанський В.В., Даниленко В.І., Мележик В.П., Іванова Т.В., Волошенюк О.В., Іванов В.Ф.) / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, Інститут педагогічної освіти та освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України, Академія української преси. – К.: АУП, ЦВП, 2014. – 28 с.

Непорада І.М.
асистент кафедри педагогіки
та психології початкової освіти
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С.Макаренка
м. Кременчук

Литвиненко А.В.
студентка групи У-61 Б
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С.Макаренка
м. Кременчук

STEM-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

У зв'язку з розвитком технологій, інформатизацією сучасного суспільства змінюється система освіти, яка має відповідати вимогам сучасності та потребам особистості швидко реагувати на динамічні зміни соціально – економічного устрою.

За експертними оцінками, найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями [3].

Важливим завданням є виховання особистості, здатної до самоосвіти і саморозвитку, яка вміє опрацьовувати інформацію, використовувати набуті знання і вміння для творчого вирішення проблем [4, с. 136].

STEM – Science, Technology, Engineering, Mathematics – акронім слів природничі науки, технологія, інжиніринг, математика англійською мовою.

STEAM-освіта – це комплексний міждисциплінарний підхід, який поєднує в собі природничі науки з технологіями, інженерією і математикою із проекцією на життя, де всі предмети взаємопо'язані й інтегровані в єдине ціле [5].

Головна мета STEM-освіти полягає у реалізації державної політики з урахуванням нових вимог Закону України «Про освіту» щодо посилення розвитку науково-технічного напрямку в навчально-методичній діяльності на всіх освітніх рівнях і створенні для цього науково-методичної бази [2].

Головною метою нової української школи є формування ключових компетентностей в учнів: вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, математична компетентність, компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі, екологічна компетентність, інформаційно-комунікаційна, навчання впродовж життя, громадянські та соціальні компетентності, культурна компетентність, підприємливість та фінансова грамотність [1], гармонійно входять в систему STEM-освіти, створюючи основу для успішної самореалізації особистості.

STEM-технологія – один із шляхів впровадження концепції «Нової української школи» в освітній процес у початкових класах. Провідними принципами STEM-освіти є інтеграція та дослідницько-проектна діяльність.

STEM-технологія передбачає синтез науки і мистецтва, тому у даному напрямку вважається за доцільне проведення інтегрованих уроків. На відміну від класичної освіти, STEM надає дитині набагато більше автономності, що вчить дитину бути самостійною, приймати власні рішення та брати за них відповідальність [6].

Основні принципи впровадження STEM-освіти:

- особистісний підхід, що орієнтує на врахування вікових, індивідуальних особливостей учнів, наявних інтересів, нахилів;
- перманентне оновлення змісту (зміст STEM-освіти постійно оновлюється відповідно до розвитку науки та технологій);
- цілісність, що передбачає створення єдиної національної системи впровадження STEM-освіти;
- формування продуктивної до здійснення науково-дослідницької та проектної діяльності, винахідництва, участі у конкурсах, фестивалях [5].

У початковій школі використовуються лише елементи STEM-освіти, через які розв'язуються основні завдання:

- ознайомлення зі STEM-галузями і професіями;
- соціалізація особистості (через роботу в парах і групах);
- формування позитивного ставлення до наукової творчості;
- розвиток креативності мислення, творчих здібностей та, насамперед, здібностей до винахідництва;
- формування навичок дослідницької діяльності;

- розвиток автономії (через роботу у групах і парах та проектну діяльність);
- використання конструктора LEGO, робота з яким позитивно впливає на розвиток логічного мислення учнів і сприяє формуванню пізнавального інтересу;
- особистісний підхід, що дозволяє вчителю окремо працювати з кожним учнем;
- стимулювання інтересу учнів до подальшого опанування курсів, пов'язаних зі STEM;

Основне завдання початкової школи – стимулювання допитливості і підтримка інтересу до навчання і пошуку знань, мотивація до самостійних досліджень. STEM-освіта має велике значення для розвитку інноваційної освіти в країні. Впровадження STEM-навчання у початковій школі надзвичайно актуальне і дозволить сформувати у дітей життєво необхідні навички: самостійність, уміння критично мислити, відстоювати свої ідеї та безконфліктно взаємодіяти з іншими людьми, застосовувати науково-технічні знання у реальному житті та вміння розв'язувати практичні проблеми. Навчання через дослідження, є необхідним у їхньому віці і робить його не лише корисним, а й цікавим.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>.
2. Методичні рекомендації щодо впровадження STEM-освіти у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах України на 2017 – 2018 навчальний рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/56880/
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи/ Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.
4. Олексик О.Р. Елементи STEM-освіти в початковій школі / О. Р. Олексик. – Тернопіль: Академвидав, 2017. – 136с.
5. Проект концепції STEM-освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mk-kor.at.ua/STEM/STEM_2017.pdf
6. 5 питань про STEM-освіту: що воно таке і чому змінює долю наших дітей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hobbytech.com.ua/5-питань-про-stem-освіту/>
7. Сучасні освітні тренди. STEM-освіта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/stem-osvita-310.html>

Олійник А.П.

*викладач педагогічного коледжу
Комунального закладу вищої освіти
“Хортицька національна навчально-реабілітаційна
академія” Запорізької обласної ради
м. Запоріжжя*

Комар В.В

*студентка 4 курсу, групи А
Педагогічний коледж
Комунального закладу вищої освіти
“Хортицька національна навчально-реабілітаційна
академія” Запорізької обласної ради
м. Запоріжжя*

УПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ТА РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА.

Новий Державний стандарт початкової освіти був прийнятий КМУ 21.02.2018. З цього часу і почався процес втілення НУШ. На сучасному етапі розвитку освіти метою початкової школи є гармонійний розвиток дитини відповідно до вікових та індивідуальних особливостей і потреб, виховання загальнолюдських цінностей, підтримка життєвого оптимізму, розвиток самостійності, творчості, допитливості. Нова українська школа має справу з індивідуальністю, самобутністю особистості, тому що індивідуальність є головною складовою особистості і мусить виступити керівним методологічним положенням у вихованні й навчанні дитини.

Отже, необхідно змінити підходи до навчання, виховання та розвитку, про що і говорить узгоджений Новий Державний стандарт початкової загальної освіти. Необхідно створювати такі умови навчання, які б викликали бажання вчитися, розвиватись, пізнавати світ та навколишнє середовище і вчитися впродовж життя.

Новий Державний стандарт постійно нагадує, що дитина—вже не учень, а здобувач освіти, і що проходять не уроки, а заняття, які насамперед повинні бути цікавими, неординарними, з використанням різноманітних методів в яких в першу чергу, учень повинен самостійно вчитися “ здобувати” потрібну інформацію та вміти користуватися нею, а вчитель допомогати та спрямовувати діяльність учнів.

Якщо ми будемо використовувати активні форми та методи навчання, та відійдемо від старої системи, де “нічого не можна” і діти лише виконують вказівки вчителя не розуміючи мети завдання, то це питання буде вирішуватися.

Метою моєї роботи є розглянути всі інтерактивні методи навчання та розвитку критичного мислення, спробувати втілити їх на практиці у першому класі та визначити всі “плюси та мінуси” організації цих методів. А також провести опитування у інших вчителів перших класів НУШ та 2-4 класів на тему: “Які методи та форми робіт вони проводять” та порівняти результати. За допомогою цього опитування можна буде побачити різницю НУШ та роботи по стандартній програмі 2-4 класи. А також провести опитування дітей на тему: “Що саме їм подобається в школі та на уроках?” та зрівняти методи які подобаються вчителям та дітям.

Тому темою мого дослідження є дуже актуальна в освітньому просторі НУШ, це – “Впровадження інтерактивних методів навчання та розвиток критичного мислення на уроках природознавства.”

В цій роботі я зібрала всі відомі нові методи і форми роботи, які вже використовувала на практиці у 1 класі з дітьми ЗПР. З провадженням НУШ мені було цікаво, чи всі методи можна використовувати в 1 класі та як буде сприймати ці форми роботи дитина і чи підуть вони їй на користь? Саме цей аспект вплинув на вибір цієї теми, яка дозволить висвітлити багато відповідей та запитань про вибір форм та методів робіт у початковій школі.

Завданням моєї роботи є розглянути всі сучасні методи інтерактивного навчання, наприклад: ротаційні трійки, карусель, акваріум, робота в парах, мікрофон, ажурна пилка, дерево розв'язань, дискусія, метод ПРЕС, асоціації, імітація, рольова гра, ток-шоу, круглий стіл, займи позицію, навчаючи-вчуся і інші. А також стратегії критичного мислення: ромашка Блума, лепбук, крісло, діаграма Венна, РАФТ і інші. Та після розгляду вибрати найцікавіші та найпродуктивніші методи навчання для розвитку уваги, пам'яті та критичного мислення дитини.

Актуальність моєї роботи

Інтерактивне навчання дозволяє не тільки розв'язувати навчальні завдання, а й надавати підтримки членам групи, активізувати їх у процес роботи. Завдяки закладеним в їх суть самостійній діяльності та груповій взаємодії вони можуть бути

корисними та перспективними для вчителя та здобувача освіти. За допомогою інтерактивних методів практично всі учасники цього процесу заохочені до пізнання, вони мають можливість розуміти і рефлектувати з приводу того, що вони знають і думають; це створює доброзичливу атмосферу, дружність та взаємодопомогу. Інтерактивне навчання розвиває комунікативні уміння та навички учнів, сприяє встановленню емоційних контактів у класі, забезпечує виховне завдання, вчить працювати у команді, прислухатися до думки кожного. Використання інтерактивних методів знімає нервову напругу, дає змогу вчителю змінювати форми діяльності, переключати увагу на ключові питання та знаходити їх розв'язання. На занятті організується індивідуальна, парна, групова робота, застосовуються дослідницькі проекти, ділові ігри, які дуже захоплюють дітей у навчальний процес. Саме інтерактивні методи навчання дають змогу створювати навчальне середовище, в якому теорія і практика засвоюються одночасно, а це дає змогу формувати характер дитини, розвивати світогляд, логічне мислення, формувати і реалізовувати індивідуальні можливості. На таких уроках учні шукають зв'язок між новими та вже отриманими знаннями, приймають альтернативні рішення, взаємодіють один з одним, можуть проводити дискусії; мають змогу зробити певні відкриття, формують власні ідеї та думки за допомогою різноманітних засобів. Тому ця тема є дуже актуальною у наш час.

ЛІТЕРАТУРА

Інтернет ресурси

1. <https://sites.google.com/site/nmcmcyk/naukova-dialnist/interaktivni-metodi-navcanna>
2. <https://www.pedrada.com.ua/article/2316-interaktyvni-metody>
3. <http://prolisok.it-we.net/interaktivni-metodi-navchannya-v-pochatkovij-shkoli>
4. <http://ukped.com/informatyka/4611-interaktyvni-metody-navchannya.html>
5. https://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/33404/
6. <http://nus.org.ua/articles/krytychne-myslennya-2/>
7. <http://etwinning.com.ua/content/files/659841.pdf>
8. <https://osvita.ua/doc/files/news/487/48780/KritichneView.pdf>
9. <https://naurok.com.ua/post/top-12-priyomiv-rozvitku-kritichnogo-mislennya-adaptovanih-dlya-vikoristannya-u-shkoli>
10. <http://www.criticalthinking.expert/shop/tehnologiyi-rozvytku-krytychnogo-myslennya-uchniv/>

Омельченко Ю.В.
викладач англійської мови
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А. С. Макаренка
м. Кременчук
Грабчак В.Р.
студентка групи У-42
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А. С. Макаренка
м. Кременчук

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сучасний світ розвивається з надзвичайною швидкістю: удосконалюються новітні технології та постають нові завдання перед людиною. Успіх її залежить від вміння самостійно вирішувати складні проблеми. Такі проблеми мають міждисциплінарний характер. Для їх вирішення потрібно вміти поєднувати або інтегрувати знання з різних наукових галузей. Комплексне або цілісне застосування знань з різних предметів для вирішення складних суспільних, технічних та технологічних завдань – це закономірність сучасного життя. [1, с.4]

Для 21 століття характерна інтеграція наук, прагнення максимально цілісно побачити картину світу, його загальну будову. Інтеграція змісту освіти сприяє підвищенню мотивації навчальної діяльності, виробленню системи знань, розвиває здібність до їх переносу в інші галузі, формує пізнавальну активність, виховує особистість. Проте, відомо, що через великий обсяг навчального матеріалу в школі, а потім у інших навчальних закладах, яким повинен володіти учень для адаптації у сучасному суспільстві та через погіршення екології, погіршується і стан здоров'я учнів. Тому інтеграція навчання дає можливість зберегти психічне здоров'я дітей, обумовлює природовідповідність навчання й цілісність свідомості. Вона формує більш глибоке розуміння будь-якої теми через дослідження з кількох точок зору. Вміння бачити взаємозв'язки всіх аспектів життя, зрештою, стає звичкою, яка буде допомагати учням протягом усього їхнього життя. [2, с.4-5]

Метою даного дослідження є спроба чітко визначити процес інтеграції; окреслити переваги та недоліки цього процесу в освітньому середовищі; встановити інтеграційні зв'язки між

англійською мовою та іншими галузями навчання, визначити їх доцільність; показати способи реалізації інтегрованого навчання; порівняти інтеграцію з бінарними уроками та проектами; з'ясувати чи готові сучасні вчителі та учні до інтеграції; виокремити етапи підготовки до реалізації інтеграції (з чого почати); підготувати проекти, які допоможуть перевірити важливість та доцільність інтеграції; правильно реалізувати проекти, постійно аналізуючи процес, який відбувається; проаналізувати результати отримані в кінці практичної діяльності, внести корективи та поділитися власним досвідом під час презентації своєї роботи.

Почнемо з розуміння необхідності даного процесу: чому варто впроваджувати інтеграцію на уроках іноземної мови. Інтеграція не є новим явищем. Її впроваджували вітчизняні педагоги, які прагнули навчити дитину бачити цілісну картину життя такі, як К. Ушинський, зі своїм синтетичним методом навчання грамоти, уроки мислення в природі В. Сухомлинського та педагогічна теорія співробітництва Ш. Амонашвілі, що побудована на засадах інтеграції.[2, с.4]

За визначенням інтеграція – це процес, який передбачає взаємопроникнення (не поєднання!) різних частин попереднього цілого, що супроводжується ускладненням, зміцненням зв'язків, що існують між ними і обов'язковим створенням нових зв'язків; утворення нової цілісності. [2, с.4]

Один з найуніверсальніших предметів, здатних збагачувати зміст навчання - є іноземна мова. В інтеграції з іншими предметами, вона має на меті вирішувати завдання, які не можна вирішити в межах однієї дисципліни і навіть, цілого циклу, оскільки необхідно застосовувати знання різних наук. Така інтеграція допомагає активізувати вже відомі знання, але в новому, іноземному середовищі. Метою подібних уроків є усестороннє вивчення певного об'єкта, явища, осмислене сприйняття світу, об'єднання знань у систему, активізація фантазії та інтересу, розвиток позитивно емоційного настрою й здатності використовувати мовний матеріал. Ключовими положеннями інтегрованих уроків є те, що молодші школярі усе пізнають через діяльність, через гру, через творчість; діти мають потребу в самовираженні, у втіленні власного ставлення до навколишнього світу. [3, с.1]

Проте, не варто плутати інтеграцію з міжпредметними зв'язками, адже це різні дидактичні поняття. Міжпредметні

зв'язки – це окремі короточасні моменти уроків, які допомагають глибоко сприйняти й осмислити будь-яке конкретне поняття. Але, якщо вчитель проводить урок англійської мови на якому *інтегровано* зміст з різних предметів, і учні працюють в середовищі різних видів діяльності – такий урок вважаємо інтегрованим. Особливість його в тому, що поєднуються блоки знань з різних предметів підпорядковані одній темі. [3, с.1]

Інтегровані уроки дуже схожі на бінарні, але й тут мають місце свої відмінності. Бінарний урок – це урок який проводять два вчителі з різних навчальних предметів, тобто, поєднуються два предмети. Існує єдина схожість цих уроків і проявляється вона в тому, що це уроки побудовані на тісних міжпредметних зв'язках. Міжпредметна інтеграція може бути повною або частковою. Вона буває за змістом (залучення матеріалу з інших предметів) та за пізнавальною діяльністю (спостереження, мислення, мовлення). У процесі реалізації інтегрованого уроку застосовуються обидва варіанти з переважанням то одного, то іншого. [5, с.4]

Також, дуже часто інтеграцію ототожнюють з поняттям «проект», але і тут існує ряд відмінностей. Найбільш популярним є визначення: «Проект – це тимчасове підприємство, призначене для створення унікальних продуктів, послуг або результатів». [6, с.1] Звідси впливає поняття обмеженості в часі, тобто проект розрахований на визначений проміжок часу, а інтеграція може відбуватися постійно. У проекті чітко визначено кінцевий результат і існують межі матеріалу з яким ми будемо працювати для досягнення мети. Натомість, ми можемо брати до уваги безліч тем, які можна поєднати та які будуть впливати одна з одною в процесі інтеграції. В проектній діяльності діти переважно застосовують знання, а в інтегрованому середовищі можуть як здобувати, так і застосовувати їх на практиці. Поєднує інтеграцію та проектну діяльність проблема, яку потрібно вирішити.

Інтегроване навчання не слід вважати бездоганим, адже воно має свої переваги та недоліки. Серед переваг інтегрованого навчання можна виокремити: системність знань внаслідок цілісного, одночасного вивчення учнями різних предметів; комплексність умінь і посилення пізнавального інтересу й досягнення високого рівня інтелекту учнів. [4, с.1]

Серед недоліків варто відмітити відсутність загальних вимог і рекомендацій щодо побудови блоків навчальних дисциплін,

спеціальних програм і методик їх викладання, що призводить до руйнування сталої системи реалізації. [7, с.1]

Дослідники дитячого мислення (Л.І.Айдарова, Ю.З.Гільбух, М.І.Жинкін, Л.В.Занков, Ю.О.Самарін, О.В.Скрипченко та ін.) вважають, що психологічним обґрунтуванням можливостей інтеграції шкільного навчання можуть слугувати результати досліджень асоціативного мислення учнів різного віку, головним з яких є висновок про те, що будь-які знання є системою асоціацій. У психології виділяються чотири їх види: локальні, окремосистемні, внутрішньосистемні та міжсистемні. Психологи стверджують, що дітям молодшого шкільного віку притаманні локальна й окремосистемні види асоціацій. Тому, дослідник дитячого мовлення Н.М.Светловська зробила висновок про те, що нормою для початкових класів є елементи інтегрування в межах навчального предмета, а не інтегровані курси. Такий процес в педагогіці та методиках традиційно називається використанням внутрішніх та міжпредметних зв'язків у навчанні. Це, певною мірою, є передумовою інтегрованого навчання, але аж ніяк не інтеграцією. Існує рекомендація не використовувати термін «інтеграція», а вживати вислів «елементи інтегрованого навчання». [7, с.1]

Безпосередні приклади елементів інтегрованого навчання незабаром будуть реалізовані на практиці. Звичай, інтегрувати можна будь-які предмети. Головне завдання полягає у визначенні доцільність інтеграції та умінні її реалізовувати. У нашому випадку інтеграція відбудуватиметься на уроках англійської мови у вигляді проєктів. На нашу думку інтеграція природознавства у англійську мову на основі теми “Season and weather” дасть можливість установити причинно-наслідкові зв'язки тих чи інших природних явищ відповідно порі року; систематизувати знання; повторити лексичні одиниці обома мовами з даної теми; вправлятися в чотирьох видах мовленнєвої діяльності та створити лепбук організовуючи в ньому вже відомої та нової знання. Навчальне середовище буде вільним, діти спокійно будуть взаємодіяти один з одним, спілкуватися, обирати собі завдання, здобувати нові та застосовувати наявні знання й досвід на практиці. Обов'язковим кінцевим результатом стане виготовлення лепбука, наповненого цікавою, корисною інформацією. Результатом такої взаємодії стане цілісна картинка природи, яка складеться в уяві дитини двома мовами, її унаочнення в вигляді лепбука, з'ясуються причини тих чи

інших явищ, які раніше не були відомими. У кінці такої діяльності обов'язково потрібно проаналізувати результати, отримати зворотній зв'язок від учасників та зробити висновки: що вдалося, що, можливо, краще зробити по-іншому.

Отже, учням та вчителю варто намагатися пробувати інтегрувати для легшого, цікавішого та цілісного сприйняття навколишнього світу і розвитку навичок 21 століття. Крім того, сприяння взаємопроникненню різних навчальних предметів і вдале впровадження інтеграції дадуть змогу максимально вдало утворити міжпредметні зв'язки. З погляду на те, що інтегроване навчання дає якісно новий результат, а саме – формує цілісну картину світу, бажано застосовувати його елементи у щоденній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інтеграція та інтегроване навчання, Інна Большакова, методист НБК «Новопечерська школа», тренер ГС «Освіторія», інтернет ресурс сайт ed.era.com. Доступ: [https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-](https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-)

[EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/courseware/1398b87899e34309879164345ffad9b9/4ce20caf76d946eeae73eb8abcd82cc/](https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/courseware/1398b87899e34309879164345ffad9b9/4ce20caf76d946eeae73eb8abcd82cc/)

2. М 57 «Інтеграція навчальних предметів в початковій школі як ефективна форма навчання молодших школярів»: Матеріали інтернет-семінару / уклад. Л.Н. Добровольська, В.О. Чорновіл. – Черкаси: Видавництво КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», 2017. – 183с. Доступ: <http://library.ippro.com.ua/attachments/article/430/Інтеграція%20навчальних%20предметів.pdf>

3. Міжпредметна інтеграція як засіб підвищення мотивації до початку англійської мови. Автор Юліана Плахотник, використано з інтернет сайту Lingualand - сайт шкільного методичного об'єднання іноземних мов КСШ № 71

http://lingualand.at.ua/load/mizhpredmetna_integracija_jak_zasib_pidvishhennj_a_motivaciji_do_navchannja_anglijskoji_movi/1-1-0-19

4. Проект створений ГО "Смарт Освіта" у партнерстві з Міністерством освіти і науки України для комунікації реформи "Нова Українська Школа", Інтегроване навчання, Доступ: <http://nus.org.ua/articles/integrovane-navchannya-tematychnyj-i-diyalnisnyj-pidhody-chastyna-2/>

5. Навчально-методичний посібник для вчителів початкових класів та студентів педагогічних ВНЗ, Кам'янець-Подільський, 2014. Бінарні уроки, Доступ: <https://issuu.com/vistavka/docs/>

6. Підручники для студентів онлайн (info{at}stud.com.ua) © 2015 – 2018. Поняття «проект». Доступ:

https://stud.com.ua/21031/menedzhment/ponyattya_proekt_upravlinnya_proekt_ami

7. Інтегроване навчання в початковій школі Автор: Ольга Попова (Кам'янець-Подільський, Україна), Светловская Н.Н. Об интеграции как методическом явлении и ее возможностях в начальном обучении / Н.Н. Светловская // Начальная школа.– 1990.– С.57-60. Доступ: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/3218>

Петриченко Н.Л.

викладач природничих наук

вищої категорії старший вчитель

Педагогічний коледж

комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»

Запорізької обласної ради

м. Запоріжжя

Візнюк А. М.

студентка 4 курсу групи Г

Педагогічний коледж

комунального закладу вищої освіти

«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

м. Запоріжжя

ПРОФІЛАКТИКА ЗАХВОРЮВАНЬ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ ТА ЗОРУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

У системі цінностей, якими дорожить будь-яка цивілізована нація, особливе місце відводиться здоров'ю людей. Здоров'я нації визначається насамперед станом здоров'я її дітей. Дані численних досліджень показують, що джерело виникнення відмінностей у здоров'ї дорослих треба шукати в їхньому дитинстві. Останнім часом викликає занепокоєння катастрофічне погіршення здоров'я учнів. Поряд із несприятливими соціальними та екологічними чинниками визнається і негативний вплив на здоров'я дітей «шкільного фактора» – найбільш значимого за тривалістю і силою впливу. Численні дослідження останніх років доводять, що кожна третя дитина, яка приходить до першого класу, має ті чи інші

відхилення в стані здоров'я. До того ж ранній початок систематичних занять у школі, значна інтенсифікація навчального процесу, використання ІКТ призводять до збільшення навантаження на функціональні можливості організму дітей.

За концепцією Нової української школи організація освітнього середовища потребує широкого використання нових ІТ-технологій, нових мультимедійних засобів навчання, оновлення лабораторної бази для вивчення предметів природничо-математичного циклу.

В Новій українській школі запровадження ІКТ в освітній галузі перейде від одноразових проєктів до системного процесу, що охоплює всі види діяльності. ІКТ суттєво розширяють можливості педагога, оптимізують управлінські процеси[2, с.29], таким чином формуючи в учня важливі для нашого сторіччя технологічні компетентності, а це означає, що час роботи дітей за комп'ютером та гаджетами в школі збільшиться.

Комп'ютеризація навчального процесу відіграє суттєву роль у порушенні здоров'я школярів. Обсяг інформації, що безперервно зростає, підвищення розумового навантаження, недостатня фізична активність, недоліки в організації робочого місця, порушення режиму відпочинку, сну та інших аспектів умов життя приводять до відхилень у стані здоров'я дітей і зменшення функціональних можливостей організму.

Тому метою даної роботи є дослідження впливу недотриманням норм і правил роботи за комп'ютером та гаджетами на стан здоров'я дітей; пошук ефективних методів профілактики захворювань опорно-рухового апарату та зору молодших школярів під час роботи на уроках в Новій українській школі; розробка комплексу вправ з профілактики захворювань опорно-рухового апарату та зору.

Аналіз літератури з даного питання дає змогу виділити найголовніші фактори ризику для здоров'я дитини від користування ІКТ: комп'ютерні випромінювання, електромагнітне електричне поле, порушення клімату, забруднення навколишнього повітря, робоча поза, оформлення та освітлення приміщення, кількість часу, що дитина проводить за комп'ютером та гаджетами, порушення норм під час організації робочого місця, психологічна якість програм, вплив на психіку дитини, стреси, що виникають у зв'язку зі специфікою їх використання.

Одним з найважливіших факторів ризику є порушення опорно-рухової системи під час роботи з комп'ютером, що може призвести до таких захворювань, як сколіоз, порушень постави, остеохондроз, синдром зап'ястного каналу та інших. А тому дуже важливим є профілактика даних захворювань. Найефективнішими методами профілактики захворювань опорно-рухового апарату молодших школярів під час освітнього процесу є правильна організація робочого місця, дотримання норм роботи, виконання певних фізичних вправ. Заняття фізичною культурою повинні бути систематичними та регулярними. Тільки в цьому випадку можна розраховувати на максимальний позитивний ефект. При цього необхідно враховувати можливості і стан здоров'я дітей. Крім фізичних вправ необхідно дотримуватися ортопедичного режиму, стежити за режимом харчуванням, адже все це невід'ємні аспекти здорового способу життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баловсяк Н.В. Комп'ютер и здоровье. – СПб: Питер, 2008.– 208с.
2. Концепція Нової української школи
3. Нарский Г. И. Система профилактики и коррекции отклонений опорно-двигательного аппарата у детей дошкольного и школьного возраста средствами физического воспитания. – 2003. – 29с.

Рябчун К.В.

студентка групи ПО-515

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г.Короленка
м.Полтава*

ІНФОГРАФІКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК БЕЗПЕКИ В ІНТЕРНЕТІ

Стрімке розповсюдження сьогодні нових комунікаційних технологій, а також неупинний розвиток глобальної мережі Інтернет активно сприяють швидкому формуванню зовсім нового середовища спілкування, і, звичайно, освіти. Світові інформаційні ресурси стали більш загальнодоступними вже для більшості навчальних закладів, крім того з'явилися нові засоби, а також методики навчання з використанням електронних навчальних комплексів. Поява нових швидкісних мереж створює передумови до розширення сфер використання нових візуальних комунікацій і появи нових їхніх видів, наприклад таких як інфографіка.

Глобальна мережа Інтернет дає можливості для спілкування, навчання та дозвілля. Але у своєму природньому прагненні освоїти інформаційне середовище діти можуть наражатись на небезпеки пов'язаними з Інтернетом.

Діти і підлітки можуть наразитися на безліч ризиків: порнографія, порушення авторських прав, пропаганда екстремізму, наркотиків, нецензурні тексти (контентні ризики); віруси, трояни, спам, онлайн шахрайства; незаконні контакти, кіберпереслідування (погрози, сексуальні домагання з використанням інформаційних технологій) тощо. Розміщуючи у мережі персональну інформацію, учні відкривають всьому Інтернет-простору доступ до свого приватного життя. Потребує розвитку і культура спілкування учнів у всесвітній павутині, розуміння ними того, що культура і культурність Інтернету напряду залежать від культури кожного. Тому наше завдання насамперед навчити дітей бути освіченими цифровими користувачами.

У сучасних умовах змінюється сприйняття й мислення, помітної трансформації зазнає комунікативна сфера. Сучасне покоління дітей покоління Z має зовсім інший стиль спілкування, основними інструментами якого тепер є не текстові повідомлення, а скоріше малюнки, смайлики, так звані «емодзі». У нашому насиченому візуальним образами світі сприйняття інформації унаочнюється: замість того, щоб щось описувати словами, легше застосувати зображення, яке все покаже [1].

Тому, за допомогою інфографіки ми можемо навчити дітей бути освіченими в інформаційному просторі.

Г. Брюханова трактує поняття «інфографіка» як органічне поєднання ілюстративних елементів, що виражають сутність проблеми або процесу, та пояснювального тексту (коли це необхідно) [1]. О. Шиян розуміє термін «інфографіка» як візуальне подання інформації, даних і знань. Це поєднання тексту і графіки з наміром викласти ту чи ту історію, донести той чи той факт. Досить часто таке поєднання плутають з ілюстрацією, але основна відмінність полягає у змісті й наповненні малюнка. Коли ви дивитесь на інфографіку, то отримуєте інформацію про певний об'єкт і певний процес. Якщо дивитесь на ілюстрації, то, насамперед, переживаєте естетичне задоволення й емоції [5].

Як зазначають Л. Панченко і М. Разорьонова, інфографіка в навчальному процесі може виконувати такі функції: презентаційну,

інформаційну, пояснювальну, переконувальну, реконструювальну, прогнозувальну, організаційну, фасілітативну. Учені наголошують, що в основі застосування інфографіки лежать принципи лаконічності, креативності, візуалізації інформації, організованості, прозорості, актуальності, простоти [10].

Інформаційна графіка або інфографіка (англ. Information graphics; infographics) – це графічне візуальне подання інформації, даних або знань, призначених для швидкого та чіткого відображення комплексної інформації.

Застосовувати її можна, де завгодно: для навчання, для ілюстрації журналістського матеріалу, в статистичному звіті і т. д. Інфографіка допомагає структурувати великі обсяги інформації, а також більш наочно показує співвідношення предметів за різними параметрами і демонструє тенденції. І якщо раніше ми просто малювали схеми і креслили таблиці, то останнім часом інфографіка розцвіла і перетворилася на ціле мистецтво. Причому зробити це своїми руками може кожен – бути дизайнером або художником зовсім необов'язково. Для цього зараз придумали багато корисних сервісів.

У наукових працях багатьох учених (П. Анохін, Е. Артем'єв, Б. Бадмаєв, Р. Гуріна, Б. Депортер, В. Каган, Д. Поспелов, Г. Селевко, А. Смірнов, А. Соколов, М. Хенакі, В. Якиманська) зазначено, що візуалізація сприяє більш успішному сприйманню і запам'ятовуванню навчального матеріалу. Проте, використання сучасної інфографіки у навчальному процесі, зокрема як засобу активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів, у психолого-педагогічних дослідженнях розглянуто недостатньо.

Сучасні технології і вільний доступ до інтернету, а отже й до величезного обсягу інформації – дозволяють нашому мозку пропускати через себе такий обсяг інформації за день, який ми раніше могли пропустити мінімум за рік. У зв'язку з цим ми безперервно працюємо над тим, як структурувати цю інформацію, витягнути з неї максимум користі і втримати цей максимум у голові.

Аліса Роусторн з New York Times коментує це так: «За останні роки світ зробив стрибок від текстової цивілізації до цивілізації зображень... Існує одна проста причина, чому візуалізація стає настільки важливою. Це наше бажання розібратися в тому, що відбувається навколо, в той час як це стає все більш і більш складним» [5].

Процес створення інфографіки складається з декількох етапів: формулювання мети створення інфографіки та визначення аудиторії (учні, колеги, батьки тощо); збір даних по темі, представлених у різних форматах (текстовий контент, графіка, відеоматеріали, сторінки таблиць тощо); аналітика та обробка інформації; побудова доступної візуалізації, верстка (компоновка та унаочнення матеріалу, вибір формату (презентація, слайд-каст, односторінкова картинка, відеоролик) [3].

Розвиток візуального мислення засобами інфографіки дозволяє майбутнім учителям початкової школи здійснювати навчально-виховний процес відповідно до вимог сучасного візуально-комунікаційного простору.

Інфографіка є невіддільним компонентом навчальної інформації, що формує візуальне мислення учнів початкової школи. Інформаційна графіка ознайомлює молодших школярів із матеріалами, трудовими діями, послідовністю виконання дій, демонстрацію результатів роботи. Також інфографіка допомагає молодшим школярам зрозуміти і засвоїти значно більший обсяг навчальної інформації, сприяє розвитку візуального сприйняття й уяви.

Таким чином, професійно-грамотне і креативне використання потенціалу інфографіки надасть змогу підвищити ефективність інформаційного впливу задля профілактики та зниження ризику виникнення небезпеки в інтернеті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брюханова Г. В. Використання інфографіки в мистецькій освіті / Г.В. Брюханова // Мистецтво та освіта. - 2016. - № 4 (82). - С. 24-27.
2. Інфографіка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Інфографіка>
3. Инфографика. Крупный план [Електронний ресурс] // Инфографика в примерах. – Режим доступу: <http://infoanalyze.blogspot.ru/2010/06/blog-post.html>.
4. Панченко Л. Використання інфографіки в освіті [Електронний ресурс] / Любовь Панченко, Марина Разорьонова. - Режим доступу: <http://www.kspu.kr.ua/ua/ntmd/konferentsiy/suchasni-tendentsii-navchannia-prirodnycho-matematychnykh-ta-tekhnologichnykh-dystsyplin-u-zahalnoosvitnii-ta-vyshchii-shkoli/sektsiia-5/5381-vykorystannia-infohrafiky-v-osviti>

5. Шиян О. Усе буде інфографіка? [Електронний ресурс]. // Media Sapiens. - 2014.- Режим доступу:

http://osvita.mediasapiens.ua/web/online_media/use_bude_infografika

Савченко О.А.

*викладач української мови і літератури
Кременчуцький льотний коледж
Національного авіаційного університету
м. Кременчук*

ІДЕЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПІВПРАЦІ ТА СПІВТВОРЧОСТІ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Проблема ефективної взаємодії педагога та учня є актуальною у сучасній педагогічній науці. Вона обумовлена протиріччями між новими завданнями, які стоять перед новою українською школою, та застарілими підходами і технологіями навчання; між об'єктивною потребою у педагогічній співпраці на уроці та рівнем розгляду проблеми в теорії; між потребами учня у співпраці з педагогом й однокласниками та невідповідністю до такої співпраці вчителя та учнів.

Відповідно до ідей особистісного підходу до освіти, однією з його функцій є створення демократично організованого, інтенсивного освітнього процесу, у центрі якого знаходиться особистість. Під час реалізації такого процесу необхідно забезпечити саморозвиток духовних якостей цієї особистості.

Вирішення цієї проблеми можливе лише тоді, коли учень отримує статус суб'єкта освіти – рівноправного учасника цілісного педагогічного процесу (співпраці) та статус творця цього процесу, який бере активну участь у вирішенні визначених завдань педагогічного процесу (співтворчості)[2, с. 200].

Ідеї педагогіки новаторства носять досить широкий і розповсюджений характер у галузі педагогіки співпраці та співтворчості. Педагогіка співпраці – це завжди педагогіка авторська індивідуальна, котра залежить передусім від таланту і професійних здібностей учителя. Педагогіка співпраці базується на трьох основних принципах:

1. Діяльнісний підхід до взаємовідносин педагога та учнів. Ми повинні не просто стверджувати, що у навчальному процесі необхідно вважати особистість учня неповторною й унікальною, ми повинні не просто хотіти, але й уміти цього досягати.

2. Діалогічна форма презентації навчального матеріалу. Думки й почуття, розум і серце учня слід спрямовувати на досягнення головної мети – формування з нього високодуховної творчої особистості, яка крокує шляхом самоосвіти, саморозвитку, самовиховання.

3. Колективна співтворчість усіх учасників навчально-пізнавальної діяльності, включаючи індивідуальну творчість учителя [3, с. 8].

Педагогічна співпраця – це вимога часу, обумовлена підвищенням вимог до якості знань випускників нової української школи та їхньої соціальної зрілості.

В.М. Петрова виділяє наступні вимоги до організації педагогічної співпраці:

а) завданням учителя є не тільки розвиток інтелекту учня, але й здійснення контролю над ходом його психологічного розвитку з метою корекції виявлених відхилень;

б) під час вивчення психічних особливостей треба порівнювати учня не з іншими учнями, а з ним самим за індивідуальним внеском у те чи інше досягнення в навчально-освітньому процесі;

в) учитель повинен знайти підхід до кожної дитини з оптимістичною гіпотезою. Це означає, що треба будувати прогноз на основі аналізу зони найближчого розвитку;

г) оцінювальні судження учителя про учня повинні формуватися учителем у щадній формі, спираючись на позитивні якості та можливості дитини [3, с. 23].

Ми живемо у час, коли свідомість учня змінюється, коли він з пасивного споглядача перетворюється в людину, яка починає усвідомлювати цінну знань, яка прагне до спільної праці, до співпраці та співтворчості. Сучасному педагогу необхідно усвідомити, що пояснювально-ілюстративні технології, які базуються на примусі, залишились у минулому. Майбутнє за технологіями, які пропонують колективну діяльність, яка активізує процес навчання і дозволяє підвищувати конкурентні здібності учня в умовах високої вимогливості суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Краткий педагогический словарь / Под ред. Г.А. Андреева. - М., 2005.
2. Педагогіка. Курс лекцій / Під ред. В.С. Курило. – Луганськ, 2011.
3. Петрова В.М. Педагогічна співпраця, або коли подобається навчання і навчати. – М., 2009.

Сіренко В.В.

студентка групи ПО-515

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка*

м.Полтава

ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ ВПЛИВ РАНКОВИХ ЗУСТРІЧЕЙ НА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Концепція Нової української школи проголошує збереження цінностей дитинства, необхідність гуманізації навчання, особистісно зорієнтованого підходу, розвитку здібностей учнів, створення навчально-предметного середовища, що в сукупності забезпечують психологічний комфорт і сприяють вияву творчості дітей молодшого шкільного віку. Ефективною технологією реалізації поставлених завдань є проведення ранкових зустрічей у початковій школі. Практика ранкової зустрічі – один з перших методів, орієнтованих на учня. Піклування один про одного, відчуття безпеки, готовність вислухати іншого, допомогти йому – це саме ті якості, що віддзеркалюють сутність ранкової зустрічі.

Ранкова зустріч – це запланована, структурована зустріч учнів класу з педагогом, яка займає важливе місце в повсякденному розкладі діяльності класу. Сидячи в колі один проти одного, кожна дитина вдумливо вітається з іншими дітьми, впродовж короткого часу ділиться власним досвідом зі своїми товаришами, які з повагою слухають її, ставлять свої запитання та коментують. Ранкова зустріч закінчується обміном щоденними новинами, які зазвичай готує педагог, щоб представити навчальні завдання дня [1, с. 3].

Ранкова зустріч сприяє формуванню у школярів ряду соціокультурних компетентностей, до яких належить, перш за все, створення спільноти, члени якої пов'язані один з одним спільними інтересами та цінностями. Ранкова зустріч дає дітям змогу брати участь у групових обговореннях, а педагогам – моделювати й активно розвивати в дітей уміння та навички ефективного спілкування. Молодші школярі можуть висловлювати свою точку зору, чути відмінні думки інших людей, аналізувати їх.

Соціальні переваги цього підходу сприяють розвиткові емпатії, активному слуханню однолітків, навчають дітей розуміти позиції інших людей. Уміння сприйняти точку зору іншої людини руйнує упередженість, сприяє толерантності та визнанню відмінностей. Такі соціальні компетентності допомагають школярам жити у взаємній повазі, створюють умови для позитивного, відкритого спілкування між окремими членами суспільства [4, с. 62].

Повсякденні вправи, які практикуються під час проведення ранкової зустрічі, допомагають учням зблизитися зі своїми однолітками, навчитися співпрацювати, утримуватися від критики інших, поважати інших як особистостей. Позитивний настрій у класі створюється завдяки атмосфері довіри, відчуття приналежності до спільноти, участі в прийнятті рішень, доброти та заохочення з боку однолітків, вільного від критики ставлення вчителя, очікування конкретних результатів, справедливості та неупередженості.

Одним із основних компонентів ранкової зустрічі є вітання. Молодші школярі разом із вчителем розміщуються в колі, вітаються, що допомагає створити психологічно комфортну атмосферу в класі, забезпечити розуміння учасників педагогічного процесу. Використання різноманітних стилів вітання дає змогу вчителю дізнатися про індивідуальні особливості кожного учня класу. Під час вітання кожна дитина з повагою звертається до інших на ім'я; в колі створюється доброзичливий настрій. Учні усвідомлюють свою важливість і допомагають іншим відчувати себе членами групи, яких цінують [2, с. 15].

Цікавим компонентом ранкових зустрічей є обмін інформацією, під час якого учні висловлюють власні ідеї, почуття, а також обмінюються важливою для них інформацією та досвідом. Обмін інформацією виховує в учнів навички вільно висловлюватися перед іншими дітьми. Певні моделі, пов'язані з обміном інформацією, дають дітям можливість відчувати до себе відповідну увагу, що є важливою умовою створення сприятливої емоційної атмосфери під час навчального процесу. Діти впевненіше висловлюються, коли знають, що їх поважатимуть і слухатимуть, що вони зможуть чітко висловлювати свої думки [3, с. 39].

Наступним компонентом ранкових зустрічей є групове заняття, мета якого полягає в об'єднанні групи. Кожен член групи приєднується до спільних розваг — співає, грає в ігри, бере

участь у різноманітних творчих заняттях. Серед цих занять мають бути ігри, які не передбачають суперництва, а також завдання кооперативного характеру, де цінуються та враховуються індивідуальний рівень навичок та інтереси. Ці заняття потребують від учнів використання навичок критичного мислення і сприяють творчому самовираженню особистості.

Завершальним елементом ранкової зустрічі є щоденні новини. Головна їх мета - надання інформації. Щоденні новини містять коротке повідомлення, складене педагогом (або під його керівництвом), яке вивішується таким чином, аби всі могли його прочитати; короткі усні оголошення; а також, залежно від віку дітей, різноманітні завдання (наприклад, календар погоди, розклад виконання робіт тощо). Щоденні новини сприяють розвитку демократичної практики через надання інформації, важливої для всіх, у письмовій або усній формі. Щоденні новини допомагають зробити легкий перехід до вибору заняття або до наступного навчального етапу дня.

Отже, ранковій зустрічі надається особлива роль в навчально-виховному процесі Нової української школи. Дана технологія дозволяє розпочинати новий день навчання у школі з позитивних емоцій кожного разу цікаво й кожного разу по-іншому, створити гуманне середовище життєдіяльності вихованця, а також психологічно комфортну атмосферу в учнівському колективі, сприяє розвитку соціальних та комунікативних навичок молодших школярів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бугайчук А. Педагогіка партнерства в НУШ. Взаємодія вчителів, батьків та учнів / А. Бугайчук // Школа. – 2018. – № 10. – С. 2-9.
2. Ілуєва О. Формування ціннісної орієнтації учнів / О. Ілуєва // Завуч. – 2018. – № 17. – С. 13-19.
3. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плєяди», 2017. – 206 с.
4. Паламарчук В. Педагогічні технології навчання в умовах Нової української школи: вектор розвитку / В. Паламарчук, О. Барановська // Український педагогічний журнал. – 2018. – № 3. – С. 60-66.

Тракун М.М.
викладач німецької мови
Красноградський коледж
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної ради
м. Красноград

СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЇ УСПІХУ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ

Сучасні діти надміру активні, надміру допитливі, надміру непередбачувані. Тому і педагог повинен іти з ними в ногу і бути обізнаним у всіх сферах. Він не має права схибити, бо в його руках майбутнє.

Вивчення іноземної мови – складний та довготривалий процес, в ході якого учень постає перед рядом проблем, однією з яких є відсутність мотивації до вивчення мови. Задача сучасного вчителя іноземної мови навчити дитину вчитися, спілкуватися, працювати з інформацією і подолати страх перед продукуванням іноземного мовлення.

Активні методи навчання дають змогу мотивувати учнів до навчання, зацікавити їх, зробити активними учасниками навчального процесу. Ефективна співпраця та комунікація є базовими компонентами такого навчання, що ставить перед собою мету спільного розв'язання проблем, набуття навичок монологічного мовлення, відповідальність, критичного мислення та досягнення вагомих результатів.

Активні методи навчання – це методи, які спонукають учнів до активної розумової і практичної діяльності в процесі оволодіння навчальним матеріалом. Активне навчання передбачає використання системи методів, яка направлена головним чином не на учителем готових знань, їхнє запам'ятовування і відтворення, а на самостійне оволодіння учнями знаннями і вміннями в процесі активної пізнавальної і практичної діяльності.

У практиці своєї роботи учителю іноземної мови доречно використовувати такі інтерактивні техніки: «Спільний проект», «Синтез думок», «Мозковий штурм», «Мікрофон», «Кожен вчить кожного», «Мозаїка». Такі види роботи передбачають парну співпрацю, роботу в ротаційних трійках, роботу у малих групах і

фронтальне включення в процес обговорення, оцінки чи просто повідомлення навчальної інформації. Це дає змогу учням працювати у групі однолітків, де вони можуть досить вільно висловити свої думки, мобілізувати знання, проявити творчий, організаторський та лідерський потенціал [2]. У цьому випадку до роботи залучається ще й подвійна мотивація: мотив прояву особистості тасамоствердження в групі та мотив досягнення колективної мети. Тобто, відбувається процес саморозвитку особистості учнів.

Інтерактивну техніку «Мозковий штурм» можна використовувати на етапі мотивації, щоб розвивати творчі здібності учнів та вміння висловлювати свою думку. Для опрацювання подається або ситуація, або лише ключові поняття із заданої теми; завдання учнів полягає у вирішенні ситуації, точніше – у розробці варіантів її вирішення і у тому, щоб порівняти свої результати з інформацією, наданою вчителем. Така вправа актуалізує знання учнями лексичних одиниць теми і, завдяки схематичному зображенню, сприяє кращому запам'ятовуванню.

Інтерактивна вправа «Мозаїка» дозволяє організувати засвоєння матеріалу за коротший проміжок часу, розвиваючи прагнення допомагати один одному в групі. Для цього готується матеріал з теми для членів «домашніх груп». Вони опрацювають дану інформацію вдома. На уроці члени «домашньої групи» діляться своєю інформацією з іншими учнями, що об'єднуються в «експертні групи» [1]. Щоб перевірити розуміння і засвоєння матеріалу, пропонується учням спеціально розроблені завдання та запитання.

Використання технологій інтерактивного навчання помітно впливає на результативність роботи учнів на уроках іноземної мови. Перш за все, завдяки використанню таких вправ змінюється ставлення учнів до процесу навчання. Якщо раніше, працюючи лише в режимі «вчитель-учень» і маючи завдання «прочитай-переклади; переклади речення; перекажи текст», учні не мали практичного застосування вивченого і діяли фактично з примусу та ініціативи вчителя, то на даному етапі роботи вони можуть засвоїти і правила поведінки, і мовленнєві штампи, що необхідні в певній конкретній ситуації мовлення [3].

Проте за умови вмілого провадження інтерактивні методи навчання дозволяють залучити до роботи всіх учнів класу, сприяють виробленню соціально важливих навиків роботи в колективі,

взаємодії, дискусії, обговорення. Загалом інтерактивне навчання дає змогу наблизити викладання до нового, особистісно зорієнтованого рівня.

Головне для вчителя – створити у колективі ситуацію успіху, щоб діти із задоволенням навчалися. Тільки тоді учитель буде мати насолоду навчати, а батьки стануть союзниками і однодумцями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ігри дорослих: інтерактивні методи навчання / за ред. Л. Галіцина. – Київ: Ред. загальнопед. газ., 2005. – 128 с.
2. Кічук Н.В. Ігрове проектування як інтерактивна дидактична технологія підготовки фахівців / Н.В.Кічук // Наука і освіта. – 2005. – № 3-4. – С. 61-65.
3. Шарко В.Д. Сучасний урок / В.Д.Шарко: Посібник для вчителів та студентів. – Київ, 2007. – 180 с.

Цюпка Ю.Г.

*заступник директора з навчально-виховної роботи
Кременчуцький навчально-виховний комплекс
«Загальноосвітня школа I-II ступенів – ліцей»
№30 імені Н.М.Шевченко
м.Кременчук*

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА. УПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ПІДХОДІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

(З досвіду роботи у Всеукраїнському експерименті Нової української школи)

В Україні, відповідно до нового Закону України «Про освіту», розпочалася реформа Нова українська школа. У чому ж постала необхідність змін?

Вони почали приходити в 2010 році. Щотижня їх народжується 2500000. До 2025 року їх буде 2 млрд. У 2016 році вони почали приходити до школи. У 2018 році до 1-го класу українських шкіл їх пішло близько 500000. Це діти покоління Альфа. Їх не можна примусити щось робити, з ними потрібно домовлятися. Вони навчаються, якщо розуміють, для чого їм це потрібно. Для них важливі співпраця та партнерство. Їм необхідні заохочення та обґрунтована похвала. Для них не важливі формальні правила. Їм важлива самодисципліна, а не контроль. Вони залежні від технологій, зайняті кількома справами одночасно, дуже

мобільні. Вони стануть рушійною силою прогресу в нашому столітті. Такий учень потребує нових підходів до організації освітнього процесу, нового вчителя. Спосіб же навчання в сучасній школі не мотивує дітей до навчання. Діти отримують здебільшого теоретичні знання, які часто не вміють застосовувати для вирішення життєвих проблем. Потрібна школа компетентностей XXI століття, яка має дати дитині не лише знання, а й сучасні уміння та навички, а також цінності, які допоможуть формувати ставлення у різних життєвих ситуаціях.

З вересня 2017 року 100 шкіл України, які пройшли конкурсний відбір, почали пілотувати проект Нова українська школа в рамках Всеукраїнського експерименту «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової освіти». Кременчуцький навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа І-ІІ ступенів - ліцей» №30 імені Н.М. Шевченко став його учасником. Що змінилося для наших дітей?



Навчальний процес здійснюється відповідно до вікових особливостей дітей. Навчання відбувається через діяльнісний підхід, тобто через залучення дітей до активних самостійних дій. Необхідні знання збереглися, але навчання тепер орієнтується на розвиток умінь, формування компетентностей, необхідних для вирішення проблем. Задля підвищення цікавості дітей значна частина навчання інтегрується: знання з різних галузей поєднуються в інтегровані теми. Навчання в рамках кожної теми організуються як міні-уроки, які переходять в активну діяльність дітей в малих групах. Введено Щоденні системи Daily 5, Daily 3. Учитель навчає дітей



самостійно виконувати Читання для себе, Письмо для себе, Читання разом з другом, Роботу зі словами, Слухання, Математику самостійно, Математику разом з другом і Математику письмово. Щоденні діяльності — це цікаво та пізнавально, вони розвивають у дітей самостійність і витривалість. Одна з найпотрібніших сьогоднішніх навичок – робота в команді та співпраця. Тому групова робота – невід’ємна частина уроку. Учитель планує навчальну діяльність так, щоби діти не лише разом розв’язували задачі, але й спільно шукали шляхи вирішення проблем, створювали проекти. Природний процес пізнання світу та навчання – це організація навчання через гру. Для організації навчання по-



іншому в освітньому просторі Нової української школи, а саме через гру, на всіх уроках використовуються набори LEGO, надані компанією The LEGO Foundation. Учитель уже не розповідає матеріал біля дошки. Діти опановують його через рух, проблемні ситуації, дослідження, творчі вправи тощо.

Змінилося середовище для навчання. У ньому є місце для роботи і відпочинку. Головними вимогами є організованість і зручність. У класі зроблено все для того, щоби діти хотіли туди приходити. Класна кімната перетворилась на простір для творчої самореалізації дитини

Як змінилась роль учителя? Тепер він – помічник, наставник і партнер дитини, який супроводжує її у процесі пізнання, розвиває у дітей критичне і незалежне мислення, самоповагу і впевненість у собі, формує спільноту, розвиває ключові навички для життя. Він уміє підкреслити сильні сторони, за помилки не сварить – хвалить за уміння їх побачити, виправити і не повторювати. Учитель організовує дослідження. Проте так, щоби діти шукали відповіді на запитання, осмислювали вивчене, а вчитель лише допомагає їм у цьому. Учитель практикує Classroom Management. Уміння правильно управляти класом – спокійний клас. Тому важливо вміти попередити неконтрольований процес, що передбачає: облаштування комфортного фізичного середовища; налагодження

турботливих дружніх відносин; розроблення правил і упровадження рутин; ефективний план уроку; проактивний підхід до організації навчального процесу.

У Новій українській школі упроваджено формувальне оцінювання. Учителі застосовують палітру засобів для збору інформації, спостереження, портфоліо учнівських робіт, щоби фіксувати поступ дитини. Тепер оцінка – не вирок і не відповідність певному еталону. Учитель Нової української школи на «Ти» з сучасними технологіями, оволодів новими методиками викладання. Кожний день розпочинається із ранкової зустрічі. Її роль - налаштування дитячого колективу на спільну роботу, створення позитивного

настрою на весь навчальний день. Під час ранкової зустрічі діти обмінюються новинами, дізнаються про плани на день, налаштовуються на плідну спільну роботу.



По-іншому організовано і роботу з батьками. Батьки – перші вчителі й найкращі знавці своєї дитини. Учитель разом з батьками утворюють партнерство, у центрі якого знаходиться дитина. Вони допомагають в організації заходів, проведенні класних та позашкільних занять, співпрацюють з учителем. При такій взаємодії діти бачуть, що всі значимі для неї дорослі піклуються про неї. Відтак, зростає її самоповага.

Наше завдання – підтримати природній потяг дитини до знань, цінуючи її інтереси і потреби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нова українська школа: порадник для вчителя/Під заг. ред. Бібік Н.М. - К.: ТОВ «Видавничий дім Плеяди», 2017. – 206 с.
2. www.ed-era.com
3. mon.gov.ua
4. nus.org.ua

Зубарєва М. В.

вчитель початкових класів

КНВК «Загальноосвітня школа І-ІІ ступенів – лицей №30»

імені Н.М. Шевченко

м.Кременчук

ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ

Вже не існує тієї школи, де діти, сидючи рівно і склавши руки, чомно слухають суворого вчителя. Сучасні школярі хочуть комунікації, розмови з педагогом, якого воліють сприймати радше як порадника, а не як строгого критика. Змінився і підхід до навчання – учням не цікаво 45 хвилин слухати теорію, тому вони все частіше знаходять більш цікаві заняття у своїх гаджетах, не звертаючи уваги на вчителя. Все частіше впроваджуються в Україні інноваційні методи, нові освітні проекти, навчальні курси і навіть освітні програми, засновані на передовому досвіді західної освіти. Завдяки цьому українська освіта швидко збагачується новим досвідом, підходами, освітніми технологіями і методами, які поліпшують якість навчання в наших школах.

Дослідницька діяльність – така діяльність, яка пов'язана з розв'язанням творчого, дослідницького завдання з передбачуваним результатом. Використання досліджень зумовлене проблемами сучасного суспільства, яке ставить перед навчальним закладом завдання виховати творчу особистість, розвинути творчі задатки учнів, навчити їх мислити, здобувати знання самостійно й застосовувати їх на практиці.

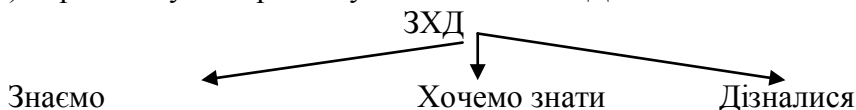
При використанні такої діяльності на уроках вчителі досягають того, що дитина вміє орієнтуватися в різних життєвих ситуаціях, критично мислити, використовувати сучасні технології, формулювати і відстоювати власну думку, працювати з інформацією, працювати в колективі.

У дітей зникає страх перед неправильною відповіддю. Самостійний пошук учнями відповіді на запитання «ЧОМУ?» приносить масу задоволення не тільки вчителю, а насамперед самому учню. Спираючись на власний досвід, учні самі пропонують завдання, ставлять запитання та шукають на них відповіді.

Розглянемо використання дослідницької діяльності в освітньому процесі на прикладі дослідження: Чому кавун ягода? Мета такого дослідження: . З'ясувати чому кавун – ягода.

Дослідження виконується в такій послідовності:

- *Актуалізація опорних знань та життєвого досвіду учнів* (діти відгадують загадку «Дивно, але цей плід на дереві не росте, ні з куща його не відкинеш, можна тільки з землі підняти. А ягодою його називають, дивуються ті, хто цього не знає.
- *Оголошення завдання дослідження* (з'ясувати, чи справді кавун ягода ?). При цьому використовується метод «ЗХД».



- *Робота в парах*. Вправа «Виконай та поясни» (учням пропонується обговорити й висунути передбачення, що спільне для запропонованих предметів (предмет або малюнок у розрізаному вигляді вишні, помідора, кавуна)). (Рис. 1)



Рис. 1. Зображення ягід у розрізаному вигляді

При цьому вчитель задає такі питання: Чи відомі вам ці предмети? Де їх вирощують? До якої групи рослин вони належать: дерева, кущі? Порівняйте їх за формою, розміром та кольором. Пригадайте, які вони за смаком та соковитістю. Порівняйте ці предмети в розрізі. Візьміть до уваги кількість зернят. З чого з'являються ці плоди?

Після цього діти отримують такий висновок: Ягода - тип плоду рослини, в якому міститься багато насіння і у якого є соковита м'якоть, що розвивається із зав'язі квітки.

Робота в групах. Учитель пропонує учням об'єднатися в групи по 4–5 учасників (у кожного учня на столі лежить назва предмета дослідження). (Рис.2)



Рис. 2. Зображення предметів дослідження

Кожна група проводить дослідження за планом:

- Чи відомі вам ці предмети?
- Де їх вирощують?
- Порівняйте їх за формою, розміром та кольором.
- Пригадайте, які вони за смаком та соковитістю.
- Порівняйте ці предмети в розрізі. Візьміть до уваги кількість зернят.
- З чого з'являються ці плоди?

Таким чином, діти висувають гіпотезу про те, що ягода – тип плоду рослини, в якому міститься багато насіння і у якого є соковита м'якоть, що розвивається із зав'язі квітки. А значить, і диня – ягода. І огірок, кабачок, гарбуз, уявіть собі, - теж ягоди!

Цікаві факти. Дитина дня розповідає про те, що батьківщиною кавунів є пустеля Калахарі в Південній Африці. Там досі зустрічаються дикі кавуни невеликих розмірів (з тенісний м'яч) і вагою близько 200 грам. У Західну Європу кавуни завезли в епоху хрестових походів приблизно 700-900 років тому. До нас кавуни потрапили зі східних і південних країн морським шляхом через російську Астрахань. Але сіяти їх, а не ввозити з інших країн, почали тільки в середині 17 століття. У той далекий час кавуни не їли свіжими. Кавун на 92% складається з води. Для порівняння, тіло медузи складається з води приблизно на 95%, організм новонародженої дитини - на 80%, а організм дорослої людини - на 65-70%.

Отже, цінність уроків-досліджень полягає в тому, що під час їх проведення поєднуються індивідуальні та групові форми роботи. Це дає змогу формувати позитивну мотивацію до плідної співпраці, що сприяє активізації пізнавальних і мовленнєвих здібностей учнів,

виховання творчої особистості, навчання учнів мислити, здобувати знання самостійно й застосовувати їх на практиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. "Державний стандарт початкової освіти від 21 лютого 2018 року
2. Печерська Е. Уроки різні та незвичайні // Рідна школа. - 1995. - № 4. - С.62-65.
3. <https://www.youtube.com/watch?v=dnfRn5-Zg18>

Колос К.О.

вчитель початкових класів

КНВК «Загальноосвітня школа I-II ступенів – ліцей №30»

імені Н.М. Шевченко

м.Кременчук

Литвиненко М.К.

вчитель початкових класів

КНВК «Загальноосвітня школа I-II ступенів – ліцей №30»

імені Н.М. Шевченко

м.Кременчук

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Успішність реалізації людини в суспільстві залежить від вміння мислити нестандартно, знаходити оригінальні та сміливі варіанти рішення поставлених перед нею завдань, творчо підходити до будь-яких змін. Реформування системи освіти в Україні базується на світових тенденціях, в основі яких лежить пріоритет розвитку творчого та креативного мислення дитини над традиційним накопиченням знань та навичок. Тому розвиток творчих здібностей учнів є однією з актуальних проблем освітньої діяльності.

Питання дослідження здібностей, творчих здібностей та їх розвитку займає чільне місце в роботах науковців. Так, Г. Костюк здібності розуміє, як «істотні властивості людської особистості, що виявляються в її цілеспрямованій діяльності й зумовлюють її успіх» [2]. Учений стверджував, що здібності людини – це вияв єдиної, цілісної її сутності. Звідси тісний їх зв'язок з іншими рисами людини, а саме – її знаннями й уміннями, потребами й інтересами, працьовитістю та іншими моральними якостями.

Науковці по різному трактують поняття «творчі здібності». Т. Равлюк розглядає творчі здібності, як синтез властивостей

особистості, які характеризуються ступінню відповідності певного виду творчої діяльності вимогам до неї та зумовлюють результативність такої діяльності [4].

В. Рогозіна вважає, що творчі здібності є особливим видом розумових здібностей, які виражаються в умінні породжувати мислительну діяльність за межами вимог, відхилитись під час мислення від традиційних норм, генерувати різноманітні оригінальні ідеї та знаходити способи їх практичного вирішення [5].

Ми переконані в тому, що одне з основних завдань вчителя початкових класів полягає в тому, щоб якомога раніше забезпечити розвиток творчих здібностей молодших школярів. Адже у дитячому віці учні не мають сформованих стереотипів, тому більше схильні до творчості. Для цього організувати освітній процес необхідно на основі особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів, будувати взаємини з учнями на засадах партнерства, при цьому усвідомлювати нову роль учителя, який вже не просто наставник чи джерело знань, а є коучем, фасилітатором, тьютором, модератором в індивідуальній освітній траєкторії дитини.

В зв'язку з цим постає гостра необхідність впровадження нових підходів, що сприяють розвитку творчих здібностей учнів. Для цього необхідно провести комплексну модернізацію всіх освітніх процесів, а також методів та технологій, що застосовуються в цих процесах.

На нашу думку, ефективним засобом розвитку творчих здібностей молодших школярів є використання smart-технологій. Такі технології можливо використовувати за допомогою нетбуків, мультимедійного обладнання або планшетів чи смартфонів, які сьогодні наявні у кожного учня початкової школи.

Наприклад, інтернет-сервіс *learningapps* - конструктор для розробки різноманітних завдань із різних предметних галузей для використання і на уроках, і в позаурочний час, що дозволяє учням перевірити і закріпити свої знання в ігровій формі, сприяючи формуванню їх пізнавального інтересу. Учителю має можливість створити клас, у якому учні можуть не тільки виконувати вказані завдання, а й складають їх самотужки. Усі результати діяльності відображаються в теці «Статистика класу», даючи змогу прослідкувати динаміку активності, досягнень конкретного учня та здійснювати аналіз учнівської діяльності. За допомогою

інтернет-сервісу learningapps можна створювати ігри з різних предметів для учнів всіх класів початкової школи.

Рис. 1 Гра «Знайди пару»

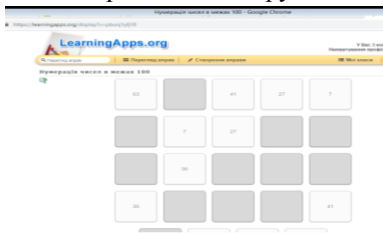


Рис.2Гра «Знайди відповідність»



мар

не презентаційне програмне забезпечення Prezi - інструмент для створення інтерактивної нелінійної презентації в режимі онлайн. Використання вказаного інструменту робить ознайомлення з новою темою ефективним, наочним та цікавим, спонукає учнів до швидких і неординарних рішень в зв'язку з необхідністю вибрати серед великої кількості інформації головний матеріал та встановити логічний зв'язок між основними елементами.

Google – презентації допомагають не просто опрацювати, узагальнити, оформити в межах слайду певний матеріал, а й організувати спільний проект. Дуже ефективно використовувати для домашнього завдання, адже сьогодні в кожній сім'ї є комп'ютер з доступом до мережі інтернет. Учні мають можливість проявити свій творчий потенціал, а учитель – коригувати діяльність учнів на різних етапах шляхом коментування, дистанційної онлайн співпраці над конкретним завданням.

Для розвитку творчих здібностей учнів початкових класів доцільно використовувати *ігри*. «Гра – це величезне світле вікно, через яке в духовний світ дитини вливається цілющий потік уявлень, понять про навколишнє», – переконаний видатний педагог В.О. Сухомлинський.

Гра – перша діяльність, якій належить особливо значна роль у розвитку особистості, у формуванні її властивостей і збагаченні її внутрішнього змісту, морально-вольових якостей [2]. Ігрова діяльність дитини – це своєрідна форма виявлення нею своєї активності, в якій на рівні своїх знань та вмінь вона відтворює дії дорослих і відношення між ними, пізнає предмети і їх функції, соціальну дійсність свого оточення, спілкується.

Саме гра, на нашу думку, ефективно сприяє розвитку творчих здібностей учнів, адже це особлива форма життя дитини в

суспільстві, діяльність, у якій діти в ігрових умовах виконують ролі дорослих, відтворюючи їхнє життя, працю та взаємини. А це спонукає дитину до створення нових образів, відтворення незвичної для неї поведінки, прийняття неординарних рішень.

На практиці можна проводити ряд таких ігор: «Лото» (літературне чи математичне), «Аукціон знань», «Мікрофон», «Істинне-хибне», «Плутанина», «Акваріум», «Карусель».

Ефективним засобом творчого розвитку учнів є впровадження в освітній процес інноваційної технології – *сторітелінг*. «Словесна творчість – це могутній засіб розумового розвитку людини, перед якою відкривається світ. З того часу, як слово стає для дитини інструментом, за допомогою якого твориться нова краса, дитина піднімається на нову сходинку бачення світу, досягає якісно нового етапу у своєму, духовному розвитку. Їй хочеться у слові виразити своє захоплення, свій подив перед красою світу», – писав В. Сухомлинський.

Сторітелінг (у перекладі з англійської *story* означає історія, а *telling* – розповідати; отже, сторітелінг – це розповідь історій) – це мистецтво захоплюючої розповіді та передачі за її допомогою необхідної інформації з метою впливу на емоційну, мотиваційну, когнітивну сфери слухача.

Сторітелінгом зацікавлені педагоги та психологи у всьому світі, оскільки пояснення матеріалу у формі розповіді історій розвиває в учнів уяву, логіку та підвищує рівень культурної освіти. Сторітелінг може бути застосований у будь-якому місці та у будь-який час. Історії дозволяють розповісти про те, як приймаються рішення та будуються стосунки. Через обмін історіями, вибудовуючи емоційні зв'язки, учні та вчителі створюють правильні й більш якісні взаємостосунки [6]. Ми переконані, що кожний з видів сторітелінгу (культурний, соціальний, *Jump story*, сімейний, дружній, особистий) спрямовує дитину до активізації творчої думки.

Доцільно в освітньому процесі для розвитку творчих здібностей учнів початкових класів використовувати технологію *скрайбінг* (з англійської *scribe* - робити ескіз, нарис) – це метод розповіді чи пояснення, який супроводжується графічною ілюстрацією головного змісту сказаного. Виходить свого роду ефект

паралельного наслідування, тобто ми слухаємо розповідь про щось і одночасно бачимо графічну відповідність почутому.

Головна мета скрайбінгу – допомогти краще опанувати зміст та запам'ятати сенс нової інформації завдяки залученню візуалізації. Основне завдання цього прийому – донести інформацію у максимально зрозумілому і привабливому для слухача форматі.

Тому для створення яскравої картинки залучаються різноманітні типи зображень – малюнки, піктограми, символи, окремі ключові слова (написи, гасла), схеми, діаграми тощо [3]. Яскравість, лаконічність, інформативність, креативність представлення інформації розвиває уяву дитини, спонукає до формування творчого мислення, розвиває творчі здібності.

Виходячи з досвіду практичної роботи вважаємо, що є нагальна потреба в розвитку творчих здібностей учнів початкових класів. Для цього необхідно впроваджувати в освітній процес smart-технології (інтернет-сервіс learningapps, хмарне презентаційне програмне забезпечення Prezi, Google – презентації), інноваційні технології (сторітелінг, скрайбінг) та ігрову діяльність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гра та її значення для психічного розвитку https://pidruchniki.com/77703/psihologiya/znachennya_psihichnogo_rozvitku_doshkilnyat
2. Костюк Г.С. Здібності та їх розвиток у дітей / С. Г. Костюк // Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. – К.: Радянська школа, 1989. – С. 307-373.
3. Метод «Скрайбінг»: яскраве подання навчального матеріалу <https://naurok.com.ua/post/metod-skraybing-yaskrave-podannya-navchalnogo-materialu>
4. Равлюк Т. Діагностика та раннє виявлення творчих здібностей учнів. Вісник Львів. ун-ту. Серія педагогічна. 2005. Вип. 20.- С.112-118.
5. Рогозина В. Педагогические условия развития творческих способностей на уроке // Воспитание школьников. – 2007. - №4. – С. 28-30.
6. Сторітелінг як метод навчання <https://www.creativeschool.com.ua/storytelling/>

Носкіна Н. О.
спеціаліст першої категорії,
викладач методики трудового навчання,
Кременчуцький педагогічний коледж
імені А. С. Макаренка,
м. Кременчук

МАЙСТЕР-КЛАС - ЕФЕКТИВНА ФОРМА РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ

Однією з ефективних форм поширення власного педагогічного досвіду і засобом розвитку творчих здібностей є така популярна і дієва технологія, як майстер-клас.

Технологія цікава тим, що вона істотно відрізняється від традиційної форми навчання та інших педагогічних технологій за формою подачі матеріалу і структурою проведення. Вона не просто навчає, а захоплює процесом, активізує, пробуджує інтерес і фантазію у процесі творчої діяльності. У процесі проведення майстер-класу розвиваються творчі здібності, оскільки діяльність заснована на інтересі, надається можливість вільно мислити, фантазувати, знаходити нестандартні рішення, створювати за короткий проміжок часу виріб від початку до кінця.

Практичну цінність має майстер – клас, тому що це:

- новий підхід до філософії навчання, що порушує усталені стереотипи;
- створення умов для включення всіх в активну діяльність;
- прийоми, що розкривають творчий потенціал, як педагога, який проводить майстер-клас, так і його учасників;
- процес пізнання набагато важливіший, цінніший, ніж самі знання;
- форма взаємодії - співробітництво, співтворчість, спільний пошук.

При підготовці майстер-класу я пам'ятаю про те, що в технології його проведення головне - не повідомити інформацію, а передати способи діяльності, будь то прийом, метод або технологія. Передати продуктивні способи роботи - одне з найважливіших моїх завдань під час проведення майстер-класу. Позитивним результатом майстер-класу можна вважати результат, що виражається у формуванні мотивації до самонавчання, самовдосконалення, саморозвитку. Це досить технологічно складний процес з певними вимогами до його організації та проведення.

Під час проведення майстер - класу намагаюся задіяти учасників у процес, зробити їх активними, розбудити в них те, що приховано навіть для них самих, зрозуміти і усунути те, що їм заважає у саморозвитку. Всі свої завдання дії спрямовую на те, щоб підключити увагу учасників, створити таку атмосферу, щоб вони проявили себе як творці.

В аудиторії створюю атмосферу відкритості, доброзичливості, співтворчості у спілкуванні. Працюючи разом з усіма, також стаю учасником майстер-класу в пошуку знань і способів діяльності.

Майстер-класи широко використовую у своїй діяльності: на практичних заняттях зі студентами, як самостійне заняття, як частину заняття, на конференціях, семінарах, днях відкритих дверей, під час проведення профорієнтаційної роботи за межами коледжу. Алгоритм послідовних дій залежить від мети, місця проведення, складу учасників. Обов'язково використовую презентації свого досвіду.

Вашій увазі пропонується майстер – клас проведений з учасниками Всеукраїнської конференції

Тема: Створення сімейної ляльки-оберегу

Мета: стимулювати професійне зростання педагогів.

В ході даного майстер-класу реалізую кілька етапів.

На підготовчому етапі основним завданням є організація уваги і робочих місць. Завдяки цьому створюється робоча атмосфера. Використовую прийом «Чи вірите Ви, що ...?».

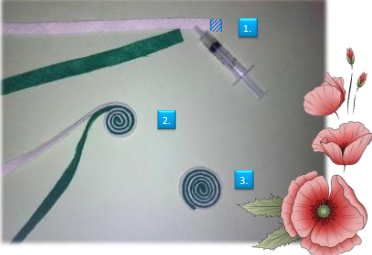

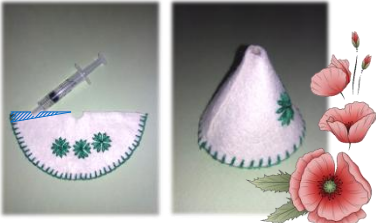
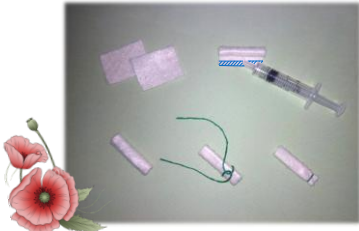


Виклад короткого теоретичного матеріалу відбувається на другому етапі. Як наочність використовую приклади робіт та слайди презентації. У результаті учасники опановують нову інформацію про мету створення народних ляльок та використання їх у побуті.

На третьому етапі аналізуємо зразок майбутнього виробу: обговорюємо будову виробу, його складових частин, форми деталей, конструктивних особливостей та способів з'єднання деталей.



На четвертому етапі аналізуєма технологічний процес, показую всі етапи процесу виготовлення виробу та ознайомлюю з властивостями моатеріалу з якого виготовляється виріб.

Пропоную технологічний процес створення сімейної ляльки-оберегу:

<p>Виготовлення голови ляльки</p> 	<p>Приєднання квіткового декору до голови</p> 
<p>Створення тулуба</p> 	<p>Виготовлення ручок</p> 
<p>З'єднання деталей виробу</p> 	<p>Готовий виріб</p> 

На п'ятому етапі проводжу практичну частину. У ході якої учасники наочно отримують інструкцію по виконанню виробу, а потім реалізують такий же виріб на практиці самостійно. Під час створення учасниками виробу здійснюю індивідуальний підхід до кожного в формі наставництва.

Одним з важливих етапів майстер-класу виступає заключний етап. На даному етапі констатують результативність, підводять підсумки, демонструють виготовлені роботи. Та робиться фото на пам'ять.

На проведеному майстер-класі реалізований перший етап розвитку творчих здібностей. Це етап наслідування і імітації, він є підготовчим до подальшої творчої діяльності і включає у себе:

- накопичення сенсорного, емоційного, інтелектуального досвіду, як основи для творчості;
- освоєння еталонів творчої діяльності, технологій, засобів, способів.

Таким чином, майстер-клас - універсальна технологія, що носить, у більшості випадків, практичний характер, що сприяє якісному і швидкому засвоєнню інформаційних знань і формуванню здібностей і навичок. Відсутність змагального характеру діяльності дозволяє працювати у власному темпі, що сприяють становленню позитивної атмосфери. Таким чином, накопичувальний ефект занять за такою формою проведення підвищує мотивацію до пізнавальної і творчої діяльності. А це значить, що в учасника майстер - класу з'являється прагнення до самовдосконалення, самоосвіти і самоактивізації, що в подальшому буде умовою успішного становлення як професіонала, так і особистості в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреева О. Ю., Балакина Е. С., Киселева П. С., Сырова Н. В. Мастер-классы как педагогическая технология развития творческих способностей учащихся // Молодой ученый. - 2015. - №9. - С. 1006-1009. - URL <https://moluch.ru/archive/89/18288/> (дата обращения: 04.12.2018)
2. Боровіков Л. Методика і технологія/ Що таке майстер-клас // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <<http://osvita.ua/school/method/technol/9169/>>
3. FolkArtUA-motanka Interior folk dolls artist Vdovychenko Oksana // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <<https://motanka-folkartua.blogspot.com/>>

Діброва О.В.

*кандидат філологічних наук,
завідувач кафедри педагогіки та
психології початкової освіти
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С.Макаренка
м.Кременчук*

Товстоноженко М.В.

*асистент учителя в інклюзивному класі
Градизька гімназія імені Героя України О.Білаша
сmt. Градизьк*

УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ РІДНОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сьогодні основна мета навчання - це не тільки накопичення учнем певної суми знань, умінь, навичок, а й підготовка школяра як самостійного суб'єкта освітньої діяльності. В основі сучасної освіти лежить активність і вчителі, і, що не менш важливо, учня. Саме цій меті - вихованню творчої, активної особистості, яка вміє вчитися, вдосконалюватися самостійно, і підкоряються основні завдання сучасної освіти. Інноваційний підхід до навчання дозволяє так організувати навчальний процес, що дитині урок буде в радість, і приносить користь, не перетворюючись просто в забаву або гру.

Нова організація суспільства, нове ставлення до життя висувають нові вимоги до школи. Сьогодні, у зв'язку з введенням чітких освітніх стандартів другого покоління, основна мета навчання - це не тільки накопичення учнем певної суми знань, умінь, навичок, а й підготовка школяра як самостійного суб'єкта освітньої діяльності. В основі сучасної освіти лежить активність учня, яку направляють учителем. Цій меті - вихованню творчої, активної особистості, яка вміє вчитися, вдосконалюватися самостійно, і підкоряються основні завдання сучасної освіти. Саме тому об'єктивною необхідністю в умовах сучасної освіти стає освоєння вчителем і застосування на своїх уроках інноваційних, сучасних технологій при навчанні дітей.

Турбота про створення, підтримки і розвитку інтересу до предмета, процесу пізнання - найважливіше завдання, що стоїть перед кожним учителем. Внесок в її вивчення внесли: П. В. Ковальчук [5], Я. В. Копельчук [6], І. О. Матіюк [7] і т.п.

Завдання вчителя - намагатися побудувати вивчення навчального матеріалу на уроках так, щоб більша частина його була освоєна школярами самостійно.

Саме тому створений практичний комплекс надає змогу по-іншому осмислити урок рідної мови у початковій школі. Основними формами впровадження інноваційних способів роботи є навчальна взаємодія учнів у парах і мікрогрупах. Оптимальний склад групи – не більше, ніж 4 – 6 учнів. Підгрупи створюються для проведення дискусій, мозкового штурму, рольових ігор, розв'язання проблем під керівництвом вчителя. В утворених групах можливо проводити інтерактивні вправи для засвоєння, закріплення вивченого матеріалу на уроках.

Наприклад, такі вправи:

- Вправа «Оберіть аналогію»
- Вправа «Обговорення ситуацій за прочитаними творами»
- Вправа «Сімейні історії» (монологічне мовлення)
- Вправа «Колективна взаємодія» (відтворення сюжету)
- Вправа «Банани» (розминка мислення)
- Вправа «Асоціативний куц» (запам'ятовування нової інформації)
- Вправа «Криголами» (психологічна вправа)
- Вправа «Мозковий штурм»
- Прес – метод
- Вправа «Мікрофон»
- Методика «Вільне письмо»
- Вправа «Ми – фантасти» (один із способів словотворчості)

Основною метою педагогічної діяльності вважаємо формування школяра як особистості з високим рівнем інтелектуального розвитку з позитивними моральними якостями.

Отже, впровадивши в педагогічну діяльність сучасні інноваційні технології, а зокрема, інтерактивні форми навчання, метод проектів, інформаційно-комунікативні технології (ІКТ), можна зазначити, що інтерес до певних навчальних дисциплін у дітей відразу підвищиться, адже зникне буденність та тягучість освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабанов К.О. Інноваційне навчання як альтернатива традиційній системі навчання // Пед.науки: Зд.наук.пр.Бердян.держ.пед.ін-т. П.Д.Осипенко. – Бердянськ, 2011. – Вип.3. - С.13

2. Буркова Л.В. Класифікація педагогічних інновацій // Зміст і технології шкільної освіти: Матеріали звіт.наук.конф.ін-ту педагогіки АПН України, 28-30 березня 2000 року / Редкол.: В.М.Мадзігон, М.І.Бурда, Н.Ф.Федорова та ін. – К., 2000. - С.35
3. Вакуленко В.П. Педагогічні інноваційні технології // Імідж сучасного педагога. – 2014. – № 1. – С.20-23.
4. Несвітайло Ю. І. Досвід використання комп'ютерних технологій на уроках // Комп'ютер у школі та сім'ї.— 2012.— № 4.- С.35.
5. Оникул П. Р. Игры по математике: Учебное пособие. - СПб., 1999. - 231 с.
6. Освітні технології: Навч. - метод. посібн. / О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. - К.: А.С.К., 2001. - 256 с.
7. Охрімчук М.В. Інновації в сучасній педагогічній теорії та практиці // Педагогіка та психологія: Зб наук. пр. – Харків: ХДПУ, 2013. – Вип.2. – С.10-15.
8. Педагогічні технології: теорія та практика : [навч.-метод. посіб.] / К. О. Вовк [та ін.] ; ред. М. В. Гриньова. – Полтава : АСМІ, 2006. – 230 с.
9. Підготовка вчителя до впровадження нових технологій навчання в сільській початковій школі / О. А. Біда [та ін.] ; заг. ред. О. М. Побірченко. – К. : Науковий світ, 2002. – 230 с.
10. Підласий І. Педагогічні інновації / І. Підласий, А. Підласий // Рідна школа. – 1998. – № 12. – С. 3–17.
11. Поліщук В.М. Наукові засади інноваційної освітньої діяльності в Україні // Пост методика. – 2013. – № 2-3. – С.16.

Іванова Г. О.

викладач методики трудового навчання

Кременчуцький педагогічний коледж

імені А.С.Макаренка

м.Кременчук

ТЕХНОЛОГІЯ ВИКОРИСТАННЯ МІЖПРЕДМЕТНОГО ЗВ'ЯЗКУ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Постановка проблеми: на теперішній час питання застосування міжпредметного зв'язку стало досить актуальним, тому і є предметом дослідження фахівців багатьох галузей наукового знання. Сучасних дітей дуже важко чимось зацікавити, особливо коли мова йде про уроки трудового навчання, але якщо на цих уроках ми напряму почнемо посилатися або використовувати

певні елементи узяті з інших предметів, то учням буде не тільки цікаво слухати і використовувати це на практиці, головний інтерес буде полягати в результаті.

Аналіз педагогічної літератури показав, що на сучасному етапі існує безліч способів реалізації міжпредметних зв'язків на практиці. Різні методи, способи і засоби реалізації міжпредметних зв'язків розглянуті в роботах В. В. Давидова, В. Н. Максимової, А. В. Усової. Методики скоординованого навчання різних навчальних предметів відображені в роботах М. Н. Берулави, В. Н. Максимової, В. Н. Федорової. Різні підходи до проблеми практичної реалізації міжпредметних зв'язків розроблені В. Н. Максимовою, М. І. Махмутовим, Н. Н. Тулькибаєвою, А. В. Усовою.

Метою даної статті є розкриття функцій міжпредметного зв'язку в процесі роботи дітей на уроках трудового навчання.

Сьогодні однією з основних проблем освіти є розірваність, роз'єднаність знань різних предметів і наук в свідомості більшості учнів. Формування у школярів основ теоретичних знань і практичних навичок на уроках трудового навчання слід вирішувати у тісному зв'язку із завданнями інших загальноосвітніх предметів. *Міжпредметний зв'язок повинен бути органічним:*

- учні, спираючись на наукові поняття осмислено і раціонально виконують трудові дії;
- їх праця в свою чергу служить засобом закріплення теоретичних знань, отриманих як на уроках праці, так і на уроках математики, хімії, фізики, біології та інших.

Мета предметних результатів вивчення трудового навчання є освоєння учнями універсальних способів діяльності, що застосовуються як в рамках освітнього процесу, так і в реальних життєвих ситуаціях.

Міжпредметні зв'язки – це дидактичний засіб, який передбачає комплексний підхід до формування й засвоєння змісту освіти, що дає можливість здійснювати зв'язки між предметами для поглибленого, всебічного розгляду, найважливіших понять, явищ, вони є результатом узагальнюючих дій, розвивають системне мислення. [3]

Філософське розуміння структури зв'язку дозволяє виділити в понятті «міжпредметний зв'язок» три суттєвих ознаки (склад,

спосіб, направленість) і їх види зв'язку, що розслідуються між предметами: по складу (об'єкти, факти, поняття, теорії, методи); за способом (логічні, методичні прийоми і форми навчального процесу, при допомозі яких реалізуються зв'язки в змісті); по направленню (формування узагальнених вмінь і навичок, комплексне використання знань при рішенні навчальних задач). Будь-який випадок зв'язку між предметами повинен мати всі три ознаки і три види міжпредметних зв'язків. [1]

Види міжпредметних зв'язків операційно-діяльнісного типу розрізняють по наступним критеріям:

1. *За способом практичної діяльності* у використанні теоретичних знань – «практичні», які сприяють виробленню в учнів рухових, трудових, конструктивно-технічних, розрахунково-вимірювальних, розрахункових, експериментальних, образотворчих вмінь;

2. *За способом навчально-пізнавальної діяльності* в «здобуванні» нових знань – «пізнавальні», які формують загальнонавчальні узагальнені вміння розумової, творчої, навчальної, організаційно-пізнавальної діяльності;

3. *За способом цінічно-орієнтаційної діяльності* – «цінічно-орієнтаційні», необхідні для вироблення вмінь оціночної, комунікативної, художньо-естетичної діяльності, що має велике значення у формуванні світогляду учня.

Ефективність навчання знаходиться в прямій залежності від кількості необхідних зв'язків між фактами, подіями, явищами, які сприяють відновленню в пам'яті знань, засвоєних раніше. Навчання предметів має зводитися до утворення нових зв'язків, асоціацій, що виникають на основі попереднього досвіду учнів. [3]

Спробуємо розглянути класифікацію міжпредметних зв'язків, запропоновану І.Д. Зверевим та Н.В. Максимовою [1], стосовно до умов навчання у школі. Вказуючи на спільність структури навчальних предметів, автори розрізняють:

- а) змістовно-інформаційні зв'язки (зв'язки на основі змісту знань);
- б) операційно-дієві зв'язки (зв'язки за засобами навчально-пізнавальної діяльності і вмінь учнів при навчанні різним навчальним дисциплінам);
- в) організаційно-методичні (зв'язки, що збагачують методи, засоби і форми організації навчання, які забезпечують ефективні шляхи засвоєння учнями знань і вмінь).

Трудове навчання по своїй суті є комплексним і інтегративним навчальним предметом. У змістовному плані він передбачає реальні взаємозв'язки практично з усіма предметами. [4]

Математика - моделювання, виконання розрахунків, обчислень, робота з геометричними фігурами, тілами, іменованими числами.

Образотворче мистецтво - виготовлення виробі на основі законів і правил декоративно-прикладного мистецтва і дизайну.

Природознавство - розгляд та аналіз природних форм і конструкцій як універсального джерела інженерно-художніх ідей для майстра, природи як джерела сировини з урахуванням екологічних проблем.

Рідна мова - розвиток усного мовлення на основі використання видів мовленнєвої діяльності (опис конструкції виробу, матеріалів та способів їх обробки; оповідання про хід дій і побудові плану діяльності; побудова логічно зв'язних висловлювань в міркуваннях, обґрунтуваннях).

Читання - робота з текстами для створення образу, реалізованого у виробі.

Основи здоров'я – підтримання здоров'язберігаючих умов в кабінеті, необхідних для кращої роботи дітей (освітлення, циркуляція повітря, розташування парт та робочих місць тощо).

Охорона життєдіяльності – дотримання основних правил та технік безпеки при роботі з різними матеріалами та інструментами.

Вивчення математики і фізики є теоретичною базою для трудового навчання. Вивчення ряду питань математики та фізики безпосередньо пов'язано з технікою, практикою та виробництвом.

Тобто відношення «навчальний предмет – міжпредметні зв'язки – процес навчання» носять діалектичний характер. Структура навчального предмета – основне джерело міжпредметних зв'язків, багатогранності їх видів в змісті процесу навчання. В свою чергу міжпредметні зв'язки впливають на формування структури навчальних предметів, на виділення «міжсистемних компонентів» знань і вмінь, узагальнених понять і способів навчально-пізнавальної діяльності. Відношення «навчальний предмет – процес навчання обумовлюють процесуально – діяльнісний (зв'язки між предметами по загальним способам і видам діяльності) і організаційно-методичний аспекти міжпредметних зв'язків».

Отже, міжпредметні зв'язки виступають як умова єдності

навчання і виховання, засіб комплексного підходу до предметної системи навчання.

Таким чином, навчальний предмет «Трудове навчання» забезпечує реальне включення в освітній процес різних структурних компонентів особистості (інтелектуального, емоційно-естетичного і духовно-морального, фізичного) у їх єдності, що створює умови для гармонізації розвитку, збереження та зміцнення психічного та фізичного здоров'я учнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. И.Д.Зверев, В.Н.Максимова. Межпредметные связи в современной школе. – М.: Педагогика, 1981. – 158 с.
2. Гордуз М. Нестандартні форми навчання мол. шк. на уроках трудового навчання // Початкова школа. 2003. №4.
3. Колпакова Р. В. Міжпредметні зв'язки - одна з форм активізації навчально-виховного процесу // Початкова школа. 1989. №10-11.
4. Шиленко Е.Г. Межпредметные связи на уроках обслуживающего труда. // Школа и производство. – 1991. – №9
5. Бабанський Ю. К. Педагогіка М, Просвітництво, 2004.

СЕКЦІЯ 2. СУЧАСНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ДОСЯГНЕННЯ ТА НАДБАННЯ

Болотіна М.П.

викладач математики

*Кременчуцький педагогічний
коледж імені А. С. Макаренка*

м. Кременчук

Семенова М.Р.

студентка групи У-61Б

*Кременчуцький педагогічний
коледж імені А. С. Макаренка*

м.Кременчук

РОЛЬ ЗМІСТОВОЇ ЛІНІЇ «РОБОТА З ДАНИМИ» У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНО-ГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Створення в Україні високорозвиненого суспільства та розбудова демократичної держави потребують наявності таких особистостей, які здатні до самореалізації, спроможні до творчої побудови свого життя, зорієнтовані на особистий вибір і особисту відповідальність.

Математика є мовою науки і техніки. На вимогу сьогодення використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій потребує кожна сфера діяльності людини, тому і актуальним є перехід від знаннєвого до компетентнісного підходу у навчанні, формування нового змісту освіти шляхом впровадження нових змістових ліній у програму вивчення математики, зокрема лінії «Робота з даними», яка є наскрізною й реалізується в усіх інших змістових лініях програми.

Важливо розуміти сутність змін і переходу до нашої концепції навчання: зміщення акцентів з «отримання знань для здачі іспитів» на «отримання знань та вмінь (компетентностей) для подальшого життя».

На фоні цих змін відбулися зміни і в підході до вивчення математики у початковій школі. Математична компетенція включає в себе наступні складові:

- 1.Обчислювальна компетентність
- 2.Інформаційно-графічна компетентність

3.Логічна компетенція.

4.Геометрична компетенція. [1, С. 13]

Цікавою є саме інформаційно-графічна компетентність, адже вона включає вміння, навички, способи діяльності, пов'язані з графічною інформацією:

- читати й записувати числа;
- подавати величини в різних одиницях вимірювання;
- знаходити, аналізувати, порівнювати інформацію, подану в таблицях, схемах, на діаграмах;
- читати й записувати вирази зі змінними, знаходити їх значення; користуватися годинником і календарем як засобами вимірювання часу.

Тобто самі ті вміння та якості, якими має бути наділена успішна людина ХХІ століття. [2]

Розвивати ці навички покликана змістова лінія «Робота з даними». Головною особливістю якої є, те що: для даної змістової лінії не розроблено окремого розділу у програмі, або параграфів та завдань у підручниках, її вивчення йде з поміткою «протягом року». Вперше вона з'явилась у програмі, ще у далекому 2012 році і мала такий зміст: «... ознайомити молодших школярів на практичному рівні зі способами подання інформації; вчити читати і розуміти, знаходити, аналізувати, порівнювати інформацію, подану в різний спосіб, використовувати дані для розв'язування практично-зорієнтованих задач...» [3, С. 142]. Надалі у кожній редакції програми з математики, а це 2015, 2016 роки ми спостерігаємо незмінність формулювання завдань з даної змістової лінії і відсутність у підручниках достатньої кількості завдань на розвиток вищеназваних вмінь. Зміни чекали нас у 2018 році, коли було прийнято новий Державний стандарт початкової освіти, в якому дану змістову лінію торкнулись такі зміни: оновили зміст, внесли завдання на розвиток інформаційно-графічної компетенції у підручники та зошити-посібники. Відтепер лінія «Робота з даними» має наступний зміст:

- за Савченко – «... читає дані, вміщені на схематичному рисунку, в таблиці; вносить дані до схем; користується даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач і в практичних ситуаціях...»; [4, С. 24]
- за Шияном – «...збирає дані, що відображають повсякденні проблеми, на основі запропонованого опитувальника (два-три

запитання); впорядковує, порівнює, групує дані, застосовуючи прості моделі; зчитує дані з таблиць, піктограм, схем[5, С. 29].

Відповідно з новими вимогами і нові підручники, проаналізувавши підручники для 1 класу 2018 року видавництва, а саме авторів: Бевз В.Г., Логачевська С. П., Оляницька Л. В., бачимо, що завдання з даної змістової лінії присутні, але вони переважно однотипні. Наприклад: порівняй стрічки (відрізки, башти з кубиків і т.д.) і зроби висновки, хто довший - коротший, ширший - вузкий і т. д.

На нашу думку цих завдань не достатньо для формування таких важливих компетентностей для роботи з інформацією, тому можна запропонувати такі варіанти завдань:

1 клас. В цей період важливо учнів навчити не лише робити висновки за поданим графічним (ілюстраційним) матеріалом, але і показати як зобразити графічно дані для подальшої зручної роботи з ними. Наприклад, задача звучить так: *Оксана вища за Марійку. А Христина нижча за Марійку. Яка з дівчат найвища, а яка найнижча?* Просимо учнів одразу дати відповідь. Складається проблемна ситуація, тому що першокласникам із слаборозвиненим абстрактним мисленням важко уявити і тримати в голові одразу 3 образи, та ще й порівнювати їх. Після цього вчитель пропонує зобразити ріст дівчаток за допомогою вже відомих відрізків (можна креслити в зошиті, або взяти роздатковий матеріал). Вчитель показує хід думки:

- у нас 3 об'єкти, підпишемо їх (рис. 1);
- зображуємо зріст Оксани (О) (рис. 2);
- читаємо про зріст Марійки і зображуємо його (рис.3);
- із умови задачі робимо висновок про зріст Христини і також зображуємо на малюнку (рис. 4);
- Робимо загальний висновок та даємо відповідь на питання задачі.Рис.1

2 клас. В цей період варто навчити учнів самостійно збирати інформацію для аналізу. Завдання можуть бути такого виду: 1. Досліди учнів з яким кольором очей найбільше в класі. 2. Дізнайся улюблений мультфільм твоїх однокласників. і т. д. Виконання цих завдань потребує не тільки вміння графічно подати наявну інформацію і зробити висновки, але і зібрати цю інформацію (опитати однокласників, поспостерігати за ними).

3 клас. На даному етапі доцільно збільшити тривалість збору даних і змінити їх запис. Наприклад, на уроках природознавства (або на ранкових зустрічах) учні кожного дня визначають погоду. Це і може стати завданням: відобразити зміни температурі повітря за 2 тижні у вигляді графіку. Учень протягом 2 тижнів записує інформацію (дані), потім складає графік (звісно, після інструктажу вчителя та виконання практичних завдань в класі під час групових завдань) і робить висновки щодо зміни температури.

4 клас. В цей період учні працюють з поняттям «частини числа», готуються до роботи з дробами, тому доцільно ввести колові діаграми. Варіант завдання: зобразити співвідношення океанів на планеті у вигляді кругової діаграми. Їх співвідношення може надатись викладачем, а ось створення кругової діаграми це вже завдання учня. Зрозуміло, що цю роботу слід проводити після засвоєння учнями алгоритму створення кругових діаграм.

Отже, варіацій розвивати в учнів інформаційно-графічну компетентність велика кількість. І це необхідно робити, адже саме вміння працювати з даними є, на мою думку, одним із ключових. Погодьтеся, якщо у людини велика кількість теоретичних знань, але вона не в змозі ними оперувати, то ці знання перетворюються на баласт, а не допомагають у вирішенні життєвих питань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Онопрієнко О. Компетентнісний підхід у початковому навчанні: нормативне значення // Онопрієнко О., Листопад Н., Скворцова С. // Компетентнісний підхід у навчанні математики. – М.: Бібліотека «Шкільного світу», 2014. – С. 13.
2. Методичні рекомендації Формування математичних компетентностей в учнів за новими програмами Шпак С. М. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://naurok.com.ua/formuvannya-matematichnih-kompetentnostey-v-uchniv-za-novimi-programami-26147.html>
3. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – С.142.
4. Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко. – К., 2018. - С. 24.
5. Типова освітня програма розроблена під керівництвом Р. Б. Шияна. – К., 2018. – С. 29.

Грисенко Л.П.
викладач російської філології
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С.Макаренка
м. Кременчук

СЕНСОРНИЙ РОЗВИТОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ – ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ДІЯЛЬНОСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

На шляху реалізації нового Державного стандарту початкової загальної освіти Нової української школи одним із важливих завдань є сенсорний розвиток молодших школярів. Актуальність цієї проблеми пояснюється тим, що зорові, слухові, дотикові відчуття розвиваються і перетворюються у стійкі знання та досвід під впливом різноманітних чинників, провідним із яких є цілеспрямоване навчання та гра. Тому дидактичне забезпечення сучасної школи, за концепцією НУШ, передбачає удосконалення системи сенсорного розвитку молодших учнів, яка супроводжує процес навчання, починаючи з першого класу.

Велику роль у становленні ідей сенсорного виховання в Україні відіграли роботи М.Монтессорі, Ф.Фребеля, С.Русової, Ю.Фаусек, Е.Шарте, П.Лапі, А.Біне та ін. У ХХ столітті питання сенсорного розвитку дітей молодшого шкільного віку у своїх працях досліджували О.Запорожець, О.Усова, В.Зінченко, О.Корзакова, Н.Рузька, Г.Сакуліна, актуальні проблеми сенсорного виховання на сучасному етапі висвітлюються у роботах О.Савченко, Н.Скрипченко, І.Барбошової, В.Воліної та ін.

Більше уваги в науці приділялося сенсорному розвитку дітей дошкільного віку, однак сутність цього процесу в молодших учнів, особливо його практичної реалізації, потребували і потребують особливої уваги, особливо на сучасному етапі, коли школа отримала всі можливості для ліквідації такої глибокої прогалини у сенсорному розвитку дитини.

Мета статті – виявлення можливостей для сенсорного розвитку як пріоритетного напрямку діяльності Нової української школи в дидактичному забезпеченні навчального процесу на початковому етапі реформування школи.

З першого вересня нинішнього навчального року перші класи безкоштовно отримали набори «Шість цеглинок» для кожного учня та по набору «LEGO Play Box» на кожен клас відповідно до угоди

з The LEGO Foundation. Такі набори допомагають вчителю здійснювати навчання по-новому: цікаво, використовуючи пізнавальний та творчий потенціал методик, спрямованих на розвиток компетентностей молодших школярів, необхідних під час навчання в школі та протягом життя. Опанувати методиками використання конструкторів у навчальному процесі допомагають методичні посібники «Гра по-новому, навчання по-іншому» та «Шість цеглинок в освітньому просторі школи» (упорядник О. Рева), розроблені з метою впровадження ігрових та діяльнісних методів навчання в освітній процес і можуть розглядатися як суттєво нова модель сенсорного розвитку першокласників, хоча у посібниках безпосередньо на цьому не акцентується. [2, 4]

У розділі «Особливості психічних і пізнавальних процесів» посібника «Нова українська школа: поради для вчителя» відзначається, що процес впізнання і категоризації здійснюється також і на основі сенсорних характеристик об'єктів. [3, с. 39] Проаналізувавши рекомендовані вправи та методики їх проведення, ми виявили, що значна частина їх включає сенсорні прийоми: гра з кольорами та формою цеглинок для розвитку зорового сприймання та самостійне проектування об'єктів з обраних цеглинок для розвитку дрібної моторики, уяви й сенсорно-моторної пам'яті. Серед таких ігор, які виконуються в парах, групах та індивідуально з набором «LEGO Play Box», можна назвати наступні: «Збери за кольором», «Міні-вежа», «Фантастична істота», «Кольорові асоціації», «Бар'єри», «Кольорова руханка», «Одне ціле», «Діаграми з цеглинок», «Прокидайся, уяво», «Безлюдний острів» та інші; з набором «Шість цеглинок», «Умілі рибалки», «Неіснуюча тварина», «Склади слово», «Виростимо речення», «Порахуємо та побудуємо», «Прямі, криві, ламані лінії», «Суднобудівельники», тощо.

Але, на думку авторів посібника по роботі з «LEGO Play Box», вправи, подані у збірнику, □ це джерело для натхнення, а не обмеження творчості як вчителя, так і дітей. [2] Тому пропонується самостійно створювати вправи за шаблоном:

- назва вправи;
- тривалість;
- кількість дітей;
- основні завдання;
- поради та хитрощі;

- фото або малюнок до вправи.

Формулюючи завдання, вчитель може розширити їх і спланувати роботу дітей, яка поряд із розвитком критичного мислення, творчого підходу до вирішення проблем, вміння співпрацювати в команді і самостійно приймати рішення сприятиме збагаченню зорових, слухових та дотикових сенсорних процесів.

Як показали спостереження, будь-яке конструював з «LEGO Play Box» відбувається паралельно з розвитком дрібної моторики. Однак слід пам'ятати, що «у дітей дрібні м'язи кисті руки та пальців поки недостатньо сформовані, не завершене окостеніння кісток зап'ястя і фаланг пальців, у них ще недосконала нервово-м'язова регуляція. [3, с.41] Тому на уроках доцільно виконувати велику кількість практичних вправ з роздатковим матеріалом, ефективним засобом формування яскравих, чітких сенсорних уявлень – рахунковими паличками Кюізенера, які є в переліку оснащення навчального процесу у першому класі і являють собою багатофункціональний математичний посібник, яке дозволяє «через руки» дитини формувати поняття числової послідовності, складу числа, відношень «більше – менше», «право – ліво», «між», «довше», «вище» і багато іншого. Учні викладають із паличок геометричні фігури, більш прості та складні об'ємні конструкції (доріжки, паркани, драбинки, будиночки, колодязі тощо). Набір сприяє розвитку дрібної моторики дитини, сприйняття, просторового орієнтування, наочно-дієвого мислення, дитячої творчості та уяви.

Серед інших дидактичних матеріалів можна використати математичні планшети, геометричні фігури різного розміру і кольору, набори для конструювання з різними способами з'єднання деталей, картинками на магнітах, намистинки, різні за структурою природні матеріали камінці, каштани, шишки тощо.

Актуальним та доволі цікавим видом діяльності для нової української школи є використання у навчальному процесі першокласників комплектів магнітів для навчання грамоти, письма, математики. З ними легко вивчити абетку, навчитися рахувати, розвивати спритність і точність рук та сенсорні відчуття, оскільки зображення на магніті можна сприймати не тільки за допомогою зору, але й дотику, що особливо зручно для дітей із особливими потребами. Таким чином, за допомогою магнітів можна поєднати

гру та сенсорний розвиток учнів, створивши цікаві завдання за друкованими шаблонами.

Нова українська школа передбачає створення в початковій школі такого фізичного середовища, в якому учень отримує сенсорну та психомоторну свободу: він може багато переміщатися по класу, змінювати кут і об'єми зорового сприйняття за рахунок мобільності меблів чи зміни осередку навчання у класній кімнаті. Осередок навчання в класі – спеціально обладнані навчальні та ігрові зони (осередки новин, матеріалів, тиші, вчителя, комунікативний та тематичний), де панує атмосфера комфорту, творчості, невимушеного спілкування, виникає інтерес до самого процесу навчання, регулюється активність і відпочинок.

Новітнє рішення для навчальних закладів Нової української школи система «Інтерактивна підлога» з сенсорною поверхнею, яка докорінно змінює освітнє середовище. Виробники рекомендують різноманітні ігри та вправи, що входять до комплекту програмного забезпечення «Інтерактивної підлоги» дозволяють скоригувати навчання та розвиток дітей. «Під ногами дітей «оживає» цілий світ яскравих персонажів, незвіданих ландшафтів та предметів, які реагують на дотик. Діти стають активними учасниками навчальних і розвивальних ігор, виконують захопливі завдання та вправи», – про це йдеться у рекламах продаж сенсорної підлоги. Проте насправді такий проект коштує дорого і більшості українських шкіл він недоступний.

Отже, у контексті модернізації сучасної освіти, створення дидактичної та методичної бази початкової ланки освіти нового століття сформувались чітко виражені тенденції щодо здійснення сенсорного розвитку молодших учнів, а отже й формування компетентностей, які будуть їм потрібні для життя.

Дидактичне забезпечення навчального процесу сприяє збагаченню зорових (кольорових і просторових) та дотикових (просторових і механічних) сенсорних процесів, воно легко інтегрується в навчальний процес, тому що базується на діяльнісному та ігровому підходах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сенсорний розвиток молодших школярів: історія та сучасність / І. Барбашова // Початкова школа. – 2014. – № 9. – С. 46-48.
2. Гра по-новому, навчання по-іншому. Методичний посібник / Упорядник О.Рома – The LEGO Foundation, 2018. – 44 с.

3. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. □ 206 с.
4. Шість цеглинок в освітньому просторі школи. Методичний посібник / Упорядник О.Рома – The LEGO Foundation, 2018. – 32 с.

***Москалик Г. Ф.,**
доктор філософських наук, професор,
директор Департаменту освіти
виконкому Кременчуцької міської ради
м.Кременчук*

ДО ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЕКТУ «НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА»

Кінець другого тисячоліття ХХІ століття в освіті України ознаменований новим освітянським курсом розвитку «Нова українська школа».

Центральним органом виконавчої влади з питань освіти затверджено Державний стандарт початкової освіти, а після громадського обговорення – дві типові освітні програми, в яких закладено новий зміст навчання та набуття компетентностей для життя [1].

Серед складових новації: наскрізний процес виховання, який формує цінності; інтегроване навчання; педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками.

Освітні заклади, педагоги здобули право розробляти власні освітні програми.

У відповідності до вимог Державного стандарту розроблені програми для дітей з особливими освітніми потребами.

Програмами передбачено циклічність навчання 1-2, 3-4 класи, що враховує вікові особливості розвитку та потреби учнів.

Введено формувальне оцінювання, що має на меті підтримати навчальний розвиток учнів, вибудувати індивідуальну освітню траєкторію.

Вчителі мають можливість обирати підручники відповідно до обраної програми.

Сплановане сучасне освітнє середовище, яке забезпечує необхідні умови, засоби й технології для навчання учнів. В класних кімнатах створені освітні осередки, які сприяють створенню цілісного освітнього простору та освітньої системи; мобільні робочі місця, які можуть трансформуватися для групової роботи.

Збільшено час на рухову активність дитини, на розвиток дослідницької діяльності.

Учні навчаються через гру, з використанням LEGO, комплекти якого отримали безкоштовно.

Для врахування особливостей дітей нового покоління, для організації їх успішного навчання надано вчителю можливість використання автентичних підручників британського видавництва, регламентовано кількість учнів у класі (не більше 30).

Особлива роль у розбудові НУШ відводиться учителю. Учитель має свободу творчості і професійного розвитку. Учитель навчається вчити по-новому, оволодіває новими методиками, систематично залучає батьків до спільної діяльності. Учитель НУШ отримав стимулюючі надбавки до заробітної плати.

Але, разом з тим, є ряд гальмівних проблем у процесі реформування освіти.

Одним з недоліків, який деформує процеси зміни філософії НУШ є запізніле проведення (не до початку навчального року) навчання адміністрації шкіл.

Велика кількість учителів морально не готова до академічної свободи та відповідальності.

При проведенні курсів перепідготовки для учителів іноземної мови не забезпечена достатня кількість тренерів з англійської мови. Велика кількість підручників призвела до розгубленості педагогів у їх виборі.

Підручники не були отримані до початку навчального року.

Не всі навчальні заклади встигли створити нове освітнє середовище. Негативно впливає на освітній процес недостатнє забезпечення класів дидактичними матеріалами.

Запровадження нового навчального предмета «Я досліджую світи», що інтегрує декілька освітніх галузей, спричинило у великої кількості вчителів значні труднощі.

Дефіцит місць у дошкільних закладах призвів до відсутності належної базової підготовки дітей до школи.

Надзвичайно збільшився час для підготовки вчителів до уроків, багато часу відводиться виготовленню дидактичного матеріалу, пошуку потрібної інформації.

У ході аналізу ситуації виникають ряд питань, відповідь на які дасть час та досвід роботи. Зокрема, чи не матиме негативних наслідків свобода, що дала НУШ учневі, у формуванні

самодисципліни та самоорганізації? Чи зможуть та захочуть батьки учнів бути партнерами учителя, взяти на себе частину відповідальності на навчання та виховання дитини?

Пропозиції органам влади, місцевого самоврядування, керівникам закладів освіти, педагогам НУШ:

1. У майбутньому навчання учителів різного фаху, керівників закладів проводити до початку навчального року – початку впровадження новацій.
2. Проводити заходи щодо роз'яснення педагогічній спільноті можливостей академічної свободи.
3. Для навчання учителів іноземної мови необхідно збільшити кількість тренерів.
4. Провести якісний аналіз великої кількості підручників та визначити найвдаліші та найефективніші.
5. Закупівлю та друк підручників до початку навчального року.
6. Забезпечити створення відповідного освітнього середовища до початку навчального року.
7. створити умови для повного забезпечення дидактичним матеріалом учителів початкових класів та іноземної мови.
8. Під час навчання учителів початкових класів виділяти більше академічних годин на опрацювання методики навчання предмета «Я досліджую світ».
9. Забезпечити усіх дітей, батьки яких бажають, щоб діти здобували дошкільну освіту в закладах освіти, необхідною кількістю місць, уникаючи перевантаження та сприяти реалізації у повній мірі програми дошкільної освіти.
10. Звільнити педагогів від ведення документації, що не передбачена типовою інструкцією, з метою розвантаження учителя та вивільнення часу для підготовки до уроків [2].
11. сприяти повному забезпеченню закладів необхідною матеріально – технічною базою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1-2 класи – К:ТД «Освіта –Центр»: 2018.
2. Інструкція з діловодства у закладах загальної середньої освіти, затв. Наказ Міністерства освіти і науки України від 25 червня 2018 року N 676. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу - <https://mon.gov.ua/ua/news/nova-instrukciya-z-dilovodstva-dlya-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-bude-opublikovana-ta-nabude-chinnosti-5-zhovtnya>

Заїчко А.С.

викладач педагогіки

*Красноградського коледжу комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»*

Харківської обласної ради;

аспірантка кафедри педагогічної майстерності та менеджменту

імені І.А. Зазюна Полтавського національного

педагогічного університету імені В.Г. Короленка

м.Красноград

СУЧАСНИЙ ПІДРУЧНИК ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКИ ОСВІТИ: ВИМОГИ, ТЕРАПЕВТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ, ОФОРМЛЕННЯ

Освітні реформи в Україні, які відбуваються сьогодні, безпосередньо стосуються оновлення змісту освіти і, відповідно, модернізації підручників. Знаковою подією в цьому контексті стали методичні рекомендації щодо змістового наповнення, поліграфії та дизайну підручників для закладів загальної середньої освіти.

За рекомендаціями МОН головне завдання підручника полягає в тому, щоб на науковому і методичному рівні та відповідно до вікових, психологічних особливостей учнів забезпечити доступний програмний матеріал, максимально допомогти кожній дитині оволодіти системою знань та використовувати їх у практичній діяльності [7]. Зокрема, зміст сьогочасного підручника недостатньо спрямований на набуття школярами життєвих компетентностей, не орієнтує на потреби часу, немає зв'язку текстового наповнення із соціальним життям школяра, не орієнтує на майбутнє, здобуття професії та подальшої освіти, відсутня трансформація негативного в позитивне. Крім того, певна частина шкільних підручників не є привабливою для дітей молодшого шкільного віку. Тому, на сьогодні, для психолого-педагогічної науки стає актуальним пошук нових підходів для створення шкільної книги, підвищує її роль у здобутті якісної шкільної освіти.

Обґрунтування ролі шкільного підручника у навчально-виховному процесі знаходимо у дослідженнях вчених та педагогів різних історичних періодів. Так, серед відомих дослідників цієї проблеми можна виділити таких: Ю. Бабанський, Н. Бібік, Д. Зуєв, Я. Кодлюк, Я. Коменський, В. Краєвський, І. Лернер, С. Русова, О. Савченко, О. Сухомлинський, К. Ушинський та інших, які у своїх працях звертались до проблем змісту, структури, критеріїв,

ілюстрацій, вимог до шкільного підручника, апробації навчальних матеріалів тощо.

У сучасній психолого-педагогічній науці підручник розглядається не лише як носій змісту освіти, а й як засіб впливу на інформаційну, духовну, моральну сфери особистості для цілісної, послідовної актуалізації емоційно-почуттєвого компоненту молодшого школяра в процесі освіти. Це означає, що підручник повинен бути не лише джерелом інформації, а й потужним інструментом, який впливає на внутрішній душевний світ дитини, і, крім того, сприяти збереженню(відновленню) психо-соматичного здоров'я.

Зміст підручника повинен конструюватися на науковому та доступному викладі навчального матеріалу, обсяг і ступінь науковості основних наукових ідей, законів, понять, повинен відображати зв'язки із суспільно-економічним розвитком країни, духовним життям суспільства та практичним застосуванням у житті. При цьому має бути коректність уведення наукових понять, їх відповідність загальноприйнятій термінології та символіці[8]. Слід також враховувати диференційованість навчального матеріалу для забезпечення системою знань учнів з різними здібностями і навчальними можливостями.

За дослідженнями Е. Гельфмана, Д. Зуєва, М. Холодної, І. Підласого та ін.. підручники для початкової школи реалізують інформаційну, управлінську, розвивальну, комунікативну, виховну, трансформаційну, інтегруючу, координуючу, мотиваційну, контрольну-коригувальну функції [1,2,4,5]. Проте, ці функції спрямовані на розвиток і збагачення інтелектуального фону, а питанню терапевтичного потенціалу книги і її потужного впливу на особистість не приділено значної уваги. Тому, на нашу думку, слід виокремити *терапевтичну функцію* підручника, яка сприяє збереженню і зміцненню фізичного та духовного здоров'я, цілісності особистості, отримання насолоди та полегшення через сприймання навчального матеріалу.

При укладанні підручників, на перший план мають висуватися характеристики навчального тексту, від яких залежить його розуміння і засвоєння [3]. Для цього необхідно змінити принципи конструювання навчальних текстів, щоб підручник своїм змістом і формою був не лише проекцією наукових знань, а й основною психолого-педагогічною траєкторією інтелектуального

розвитку учнів. Тобто, навчальний текст (нові поняття, визначення, твердження, тексти, задачі та ін.) повинні дотримуватися принципам доступності, науковості, логічності, природовідповідності та розкривати зв'язки навчального матеріалу із соціальним життям дитини (тобто, де і як ці знання учень може використати) для вибору індивідуальної навчальної інтелектуальної поведінки. Урахування таких характеристик навчального тексту дозволяє передбачити труднощі його сприйняття та усунення соціальної апатичності, антигуманності у відносинах з іншими, душевного дисбалансу, активного творчого розвитку.

У психіці першокласників значне місце посідає образний елемент, тож від зовнішнього вигляду навчального видання та ілюстративного матеріалу буде залежить зацікавленість, і, відповідно, подальші успіхи в дисципліні. Якісно друкovanі підручники сприяють розширенню та поглибленню чуттєвого досвіду учнів, формуванню наукових понять, спостережливості та зацікавленості у предметі, активізації пізнавальної діяльності. До особливостей візуалізації навчального підручника можемо виокремити наступні умови: дидактичний принцип між текстом та ілюстративним матеріалом (сислового поєднання); зовнішній вигляд навчального видання (приємно тактильний; доцільність кольорів, масштаб, інтенсифікація); спеціально підібраний шрифт відповідно до вікових особливостей дитини; компліментарність (доповнення додатковими засобами навчання або спеціальним програмним забезпеченням).

Узагальнюючи вищевикладене, можна зробити висновок, що підручники є основним джерелом знань і високим ідеалом інтелектуального, духовного відродження та міцності. Навчальний матеріал, що міститься у підручниках, одночасно повинен будуватися на принципах науковості та доступні, відповідати віковим особливостям учнів, враховувати інтереси, особливості психічних процесів, власний досвід, а також пронизаний почуттями гуманізму, м'якості, доброти, інтелігентності для збереження цілісності духовно-інтелектуальної, психо-фізіологічної сфер дитини; формування життєтворчих, ціннісно-сислових та ключових навчальних компетенцій учня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дичківська І.М. Іноваційні педагогічні технології: Навч. посібник. – Київ: Академвидав, 2004.

2. Зуев Д.Д. Научно-организационные проблемы развития теории школьного учебника / Д.Д. Зуев // Проблемы школьного учебника. – Москва: Просвещение, 1978. – Вып. 6. – С. 245–258.
3. Лернер И.Я. О дидактических основаниях построения учебника / И.Я. Лернер // Проблемы школьного учебника : сб. статей – Москва: Просвещение, 1991. – Вып. 20. – С. 18–26.
4. Пехота О.М. Освітні технології: навч. посібник / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко та ін. – Київ: А.С.К., 2001.
5. Підласий І.П. Практична педагогіка або три технології: інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти / І.П. Підласий; М-во освіти і науки України. – Київ: Слово, 2004. – 616 с
6. Савченко О.Я. Без якісного підручника якісна шкільна освіта неможлива /О.Я. Савченко// Проблеми сучасного підручника: Зб. наук. праць / Редкол. – Київ: "Комп'ютер у школі та сім'ї", 1999. – С. 3-6.
7. Рекомендації щодо дизайну та поліграфії підручників для перших класів. Режим доступу: <http://nus.org.ua/news/mon-vydalo-rekomendatsiyi-shhodo-dyzajnu-ta-poligrafiyi-pidruchnyiv-dlya-pershyh-klasiiv>
8. Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс навчальних програм та підручників для загальноосвітніх навчальних закладів. Режим доступу: <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-F0445BC31A3/list-9CBF2D9326>

Барда С. І.

*асистент кафедри педагогіки
та психології початкової освіти*

*Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С. Макаренка*

м. Кременчук

Реуцька Л.В.

студентка групи У-43

*Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С. Макаренка*

м. Кременчук

ОБДАРОВАНА ДИТИНА: ІЛЮЗІЇ ТА РЕАЛЬНІСТЬ

У наш час у суспільстві високо цінують творчих, обдарованих людей. Серед дітей також важливо помітити, виявити та правильно розвивати обдарованість. У чому ж полягає складність? Поширеною є думка, що обдарованість складається лише з переваг, а тому не потребує ніякої додаткової корекційної роботи. Таке твердження є помилковим. Робота вчителя з обдарованими учнями вимагає знань

про всі аспекти обдарованості: передумови, особливості, ознаки. Дуже важливим є вивчення проблем обдарованих, адже вони можуть перешкоджати не лише їх розвитку, а й призводити до проблем із навчанням, соціалізацією, особистісним розвитком.

Обдарована дитина – це дитина, що виділяється яскравими, очевидними, іноді видатними досягненнями (або має внутрішні передумови для таких досягнень) у тому чи іншому виді діяльності. Поняття обдарованості трактують по-різному. Важливо розуміти зміст, передбачений цим терміном.

Обдарованість – це системна якість психіки, що розвивається протягом життя, визначає можливість досягнення людиною більш високих результатів в одному чи декількох видах діяльності в порівнянні з іншими людьми [4, с. 21].

Від народження людина має лише задатки, з яких під впливом зовнішнього середовища, навчання й виховання розвиваються здібності, які за умови їх якісного поєднання перетворюються на обдарованість.

У 20-ті роки обдарованість пов'язували з певною спеціальністю. Virізняли технічну, комерційну, науково-академічну, художню, соціально-політичну, педагогічну обдарованість [1, с. 10]. На сучасному етапі virізняють загальну і спеціальну обдарованість. Загальна розумова обдарованість виявляється в оволодінні всіма видами діяльності, для успішного здійснення яких необхідні певні розумові якості. Спеціальна обдарованість пов'язана з певними видами діяльності, в яких вона найбільше розвивається. Наприклад: рухова (спортивна), художня, духовна обдарованість.

Важливою характеристикою обдарованості є креативність – здатність до творчості. Згідно із психологічними дослідженнями основою обдарованості є закладений від народження творчий потенціал, який розвивається впродовж усього життя людини. Він не залежить від безпосереднього рівня розумових здібностей, оскільки діти з високим рівнем інтелектуального розвитку іноді володіють незначним творчим потенціалом [3, с.4].

До найбільш помітних психологічних особливостей обдарованих дітей варто віднести:

1. Допитливість. Перший рівень допитливості – цікавість. Цікавість – жага новизни, потреба в нових враженнях. Однак, обдарованим дітям більш властиве прагнення до пізнання,

дослідження оточуючого світу, тому у багатьох дітей цікавість не перетворюється в допитливість.

2. Надчуття до проблем. Догматичний зміст у поєднанні з домінуванням репродуктивних методів навчання – пригнічують дитячу надчутливість до проблем. І навпаки – проблемне навчання сприяє розвитку цієї здібності.

3. Надситуативна активність – постійне прагнення до повного занурення в проблему.

4. Високий рівень розвитку мислення, здатність до логічного розмірковування.

5. Підвищений інтерес до розв'язання дивергентних задач – тобто, таких, що вимагають пошуку різних шляхів, способів вирішення, припускають чи передбачають їх зіставлення.

6. Оригінальність мислення – здатність висувати нові, оригінальні ідеї.

7. Гнучкість мислення – здатність швидко й легко знаходити нові стратегії розв'язання поставлених завдань.

8. Легкість генерування ідей (здатність до продуктивного мислення).

9. Легкість асоціювання – здатність до формування узагальнених стратегій на основі виявлення прихованих від звичайного погляду зв'язків і відносин та подальшої деталізації.

10. Здатність до прогнозування – якість, що синтезує уяву, інтуїцію, здатність до аналізу.

11. Висока концентрація та стійкість уваги.

12. Гарно розвинена пам'ять.

13. Здатність до оцінювання – забезпечує самодостатність, самоконтроль, упевненість у своїх можливостях, своїх рішеннях.

14. Особливості схильностей та інтересів – в обдарованих дітей вони різноманітні, але досить стійкі й усвідомлені.

Перелік психологічних особливостей обдарованих дітей вдало доповнюють їх соціальні характеристики:

1. Прагнення до самоактуалізації – здатність розкрити свій внутрішній потенціал.

2. Перфекціонізм – прагнення до досконалості у запланованих справах.

3. Самостійність – передбачає незалежність суджень і дій, здатність самотужки реалізувати важливі рішення;

відповідальність за власні вчинки; внутрішню переконаність у правильності такого поведіння.

Психологи також виявили особливості таких дітей у ставленні до себе та інших людей, в оцінках міжособистісних зв'язків і взаємин: адекватна самооцінка, повага до людей, здатність до співчуття, співпереживання, терпимість до недоліків інших, схильність до самоаналізу, нормальне ставлення до критики, готовність ділитися з іншими своїми речами та ідеями, наполегливість у роботі та навчанні, розвинена потреба в досягненні успіхів, майже не виражена агресивність, незалежність у мисленні й поведінці, відсутність меркантильних мотивів, готовність позмагатися з іншими людьми, розвинене почуття гумору, упевненість у своїх можливостях. [4, с.22-23].

Перераховані вище особливості обдарованих дітей окрім того, що забезпечують ефективність їхньої діяльності, ще й можуть стати причиною їх труднощів. В обдарованих дітей протягом їхнього життя виникає досить багато різноманітних проблем:

1. Ворожість до школи. Навчальна програма для них нудна й нецікава, тому що не відповідає їхнім потребам і можливостям.
2. Ігрові інтереси. Обдаровані діти люблять ігри зі складним сюжетом і байдужі до простих.
3. Конформність. Виявляється у відкиданні стандартних вимог, особливо якщо вони йдуть у розріз з власними інтересами.
4. Занурення у філософські проблеми.
5. Невідповідність між фізичним, інтелектуальним і соціальним розвитком. Часто обдаровані діти у спілкуванні віддають перевагу старшим співрозмовникам. [3, с. 6]

Перераховані труднощі не повинні стати перешкодою до досягнень учнів чи перешкодити обраній діяльності. Щоб цього не сталося, педагогові необхідно здійснювати серйозну особистісну та професійну підготовку, бути добре обізнаним з цих питань. Найпершим і найлегшим кроком є передбачення вказаних проблем, тобто, створення таких умов, які унеможливають їх виникнення. Для цього необхідне більш детальне вивчення їх причин та вияв відповідних способів їх вирішення шляхом підбору спеціальних методів роботи, особливого підходу, консультацій інших фахівців тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Липова Л. Концепція обдарованості та її види / Л. Липова // Рідна школа. – 2003. - №4. – С.10-12.
2. Майданенко С. Обдарованість як соціально-педагогічне явище / С. Майданенко // Початкова школа. – 2013. – №24. – С.9–13.
3. Миронюк С. Обдарованість як феномен особистості / С. Миронюк // Шкільний світ. – 2012. – №6. – С. 3-7.
4. Турищева Л.В. Особливості роботи з обдарованими дітьми / Л.В. Турищева // Початкове навчання та виховання. – 2010. – №11. – Вкладка. – С. 6-10.

Крупіна Л.В.,

кандидат пед. наук

заступник директора

*Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С. Макаренка*

м. Кременчук

Лисенко Т.І.

викладач інформатики

*Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С. Макаренка*

м. Кременчук

Семенова М.Р.

студентка групи У-61Б

*Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С. Макаренка*

м. Кременчук

РОЗРОБКА ОСВІТНІХ ОНЛАЙН РЕСУРСІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Урок у сучасній школі. Яким він повинен бути? Сьогодні вноситься свої корективи в методику викладання. Це вимагає застосування комп'ютерних засобів навчального призначення на уроках, у тому числі початкової школи. Так, на думку Ольги Мороз, вчителя початкових класів, вчителя-методиста, відмінника освіти України «...за допомогою комп'ютера школярі навчаються пошуку нової інформації та практичним способам роботи з нею, опановують комп'ютерну грамоту, в результаті чого підвищується мотивація засвоєння знань у навчальному процесі...» [6]. Таким чином, можна

виділити та використовувати наступні позитивні моменти використання ІКТ, у тому числі й на уроках української мови:

- підвищення цілеспрямованості навчання;
- посилення мотивації навчання;
- застосування активних методів і форм навчання;
- прискорення темпу навчальних дій;
- забезпечення кращого запам'ятовування, відтворення матеріалу;
- забезпечення зворотного зв'язку в процесі навчання;
- інтенсифікація навчання, підвищення його ефективності;
- забезпечення пошуку інформації із різноманітних джерел;
- індивідуалізація навчання для максимальної кількості дітей з різними стилями навчання і різними можливостями сприйняття;
- моделювання досліджуваних процесів або явищ;
- організація колективної й групової роботи;
- здійснення контролю навчальних досягнень;
- створення сприятливої атмосфери для спілкування.

У той же час, для вчителів доступно мало локальних та онлайн програмних засобів, що відповідають сучасній освітній програмі з вивчення української мови учнями початкових класів. Але питання створення власних засобів силами самих учителів недостатньо розглянуто в науковій літературі або зведено до створення лише мультимедійних, а не інтерактивних, засобів. Загалом, найчастіше використовують такі програмні засоби, як Power Point, Word, інтернет-ресурс LearningApps (<https://learningapps.org/>).

Тому ми розглянули можливість створення онлайн ресурсу з використанням онлайн середовища програмування Scratch (<https://scratch.mit.edu/>).

Scratch не є новим для початкової школи. Дана програма дозволяє учням створювати власні анімовані та інтерактивні історії, презентації, моделі, ігри та інші твори. Ними можна обмінюватися усередині міжнародної спільноти, яка поступово формується в мережі Інтернет. Scratch більш універсальний, ніж здається. Він може бути корисним як для учнів, так і для вчителів. В останні роки дуже популярним при опануванні програмування стало саме програмне середовище Scratch. За даними статистичних досліджень, воно посідає 24 місце серед усіх популярних мов програмування, включаючи такі, як C, Java, C++, C#, PHP та ін. [1, с.18]

Однією з головних концепцій мови Scratch є розвиток власних задумів від постановки ідеї до кінцевого програмного продукту. У процесі створення власних розробок можна опанувати такі поняття: алгоритм, скрипт, програма. В Scratch можна реалізувати розгалуження, цикли та підпрограми. Досить простий інтерфейс дає змогу не підготовленому користувачеві розробити та виконати найпростіші алгоритми.

Розглянемо можливість розробки програмних засобів для використання на етапі перевірки знань учнів з тем мовної змістової лінії на уроках української мови.

Проаналізувавши зміст мовної змістової лінії за програмою 4 класу, ми виявили найбільш складні теми, які зазвичай учні сприймають важко:

- тема «Речення»: розпізнавати частини мови в реченні. Труднощі, викликані цим завданням, пов'язані з тим, що на етапі вивчення частин мови, зазвичай, на одному уроці (або блоку уроків) вчитель із учнями обговорюють одну частину мови, не повторюючи іншу. В майбутньому це призводить до того, що учні не в змозі ідентифікувати одразу декілька частин мови, бо звикли працювати лише з однією.



Рис. 1. Вікно вправи з теми «Речення»

- тема «Займенник»: відмінювання особових займенників.
- тема «Прикметник»: утворення прикметників на –ський, -цький, -зький.

Нами дібрано вправи різнопланового характеру, які можуть бути реалізовані у середовищі Scratch. З теми «Речення» завдання полягає у встановленні відповідності між членами речення та частинами мови (рис. 1). Під час роботи над темою «Займенник» пропонується вписати необхідний займенник у правильному відмінку (рис. 2). З теми «Прикметник» завдання полягає у виборі правильного закінчення із запропонованих (рис. 3).

На основі визначених завдань розроблено відповідні програмні засоби – вправи для виконання учнями на уроках або вдома.

Інтерактивні вправи створено з використанням експериментального онлайн середовища Scratch 3.0. Учитель має можливість розміщувати подібні розробки на своєму сайті або надавати доступ до них, використовуючи віртуальні класи.

Інтерактивні завдання, розроблені з використанням середовища Scratch, мають переваги порівняно зі звичайними мультимедійними засобами (презентаціями):

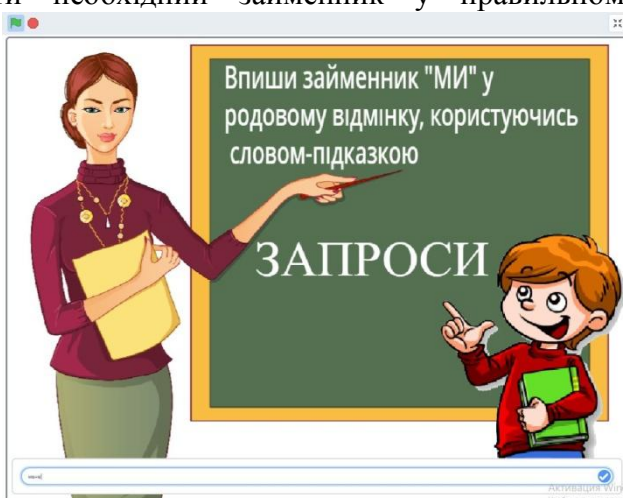


Рис. 2. Вікно вправи з теми «Займенник»

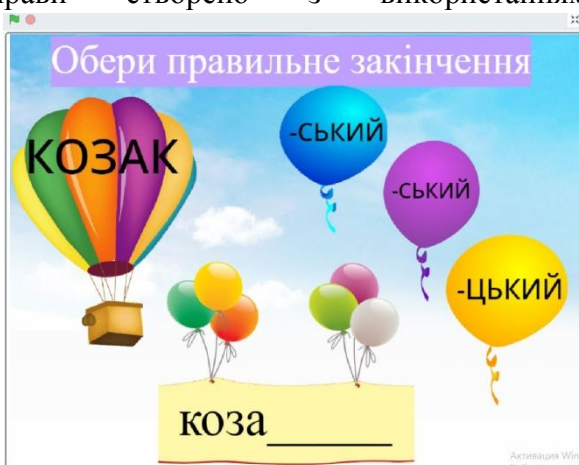


Рис. 3. Вікно вправи з теми «Прикметник»

- є можливість не лише ілюструвати навчальний матеріал, а й залучити учнів до активної пізнавальної діяльності під час виконання створених вправ;
- під час використання презентації учні лише сприймають інформацію, а в середовищі Scratch можна не тільки її сприймати, але й перевіряти правильність виконання завдань та оцінювати відповіді учнів;
- за зразком учні можуть створювати власні інтерактивні вправи;
- всі нароби вчителя й учнів зберігаються онлайн, тому є можливість доступу до завдань з будь-якого пристрою та в будь-який час.

Отже, розробка та застосування інтерактивних онлайн вправ з української мови в початкових класах значно підвищує ефективність роботи вчителя, робить процес навчання цікавим та корисним, залучає учнів до використання елементів дистанційного навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Еремін Е. А. Среда Scratch – первое знакомство / Е. А. Еремін // Первое сентября, 2008 – №20 (573) – С. 17-24.
2. Середовище програмування Скретч для створення власних проектів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://informatic.sumy.ua/scratch.php>
3. Скретч (мова програмування). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
4. Scratch. Створювати історії, ігри та анімації. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://scratch.mit.edu/>
5. Програмне середовище Scratch як простіший засіб для ознайомлення з програмуванням користувачів різного рівня підготовки. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://informatika.udpu.edu.ua/?page_id=1943
6. Мороз О. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій в початковій школі // Рідна школа, 2014 – 12 (грудень). – С. 43.

Скрипник Л.Г.
викладач-методист
Педагогічний коледж
Комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-
реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
м. Запоріжжя

Крохмаль А.Р.
студентка
Педагогічний коледж
Комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-
реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
м. Запоріжжя

Колосовська О.Ю.
студентка
Педагогічний коледж
Комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-
реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
м. Запоріжжя

ЛЕПБУК – НОВІТНІЙ СПОСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ

«Нова українська школа» (НУШ) поставила перед українським суспільством непросто завдання: сформувати освітній простір, адекватний викликам ХХІ ст.. Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич, представляючи концепцію НУШ, не раз наголошувала на тому, що школа тримається на 2-х найважливіших компонентах: зміст освіти й особистість учителя.

Одне із завдань сучасної школи – допомогти дитині підготуватися до життя.

Швидкий розвиток у сучасному світі інформаційно-комунікаційних технологій та системи масмедіа нагально потребує цілеспрямованої підготовки особистості до вмілого і безпечного користування ними.

Один із варіантів організації дійсно ефективного навчального процесу – використання педагогом у своїй діяльності технології інтерактивного навчання. У контексті інтерактивного навчання знання набувають іншої форми. Вони є певною інформацією про навколишній світ. Учень одержує її не у вигляді вже готової системи від педагога, а в процесі власної активності. На занятті учень опановує систему випробуваних (апробованих) способів діяльності стосовно себе, світу взагалі, соціуму, засвоює різні механізми пошуку знань в індивідуальній і колективній діяльності, тому знання, отримані учнем, є одночасно й інструментом для самостійного їх здобування.

Тема нашої роботи: «Лепбук – новітній спосіб організації діяльності з молодшими школярами».

Лепбук – новітній спосіб організації навчальної діяльності з дошкільниками і молодшими школярами. Цегра, творчість, пізнання і дослідження нового, повторення і закріплення вивченого, систематизація знань.

Тому, завдання пошуково - дослідної роботи:

- познайомитися з теорією створення лепбуків, перегорнувши сторінки різних навчально-методичних видань;
- познайомитись з освітньою технологією одного з напрямків гуманістичної педагогіки – педагогіки емпайерменту;
- складання лепбуків з тем «Орфографія», «Лексикологія» (практичне втілення вивченого питання).

Сьогодні система початкової освіти зазнає суттєвих змін. Важливим аспектом освіти є формування у дитини навички вчитися самому. Педагог створює умови навчання, за яких учень сам відкриватиме, здобуватиме й конструюватиме знання, уміння, цінності та власну компетентність у різних сферах життя. Саме це є принциповою відмінністю від цілей традиційної системи освіти.

Перед кожним вчителем сучасної школи стоїть завдання: навчити дитину ставити перед собою запитання, знаходити способи їх вирішення, навчити працювати з джерелами інформації. Робота повинна бути спрямована на розвиток уваги, пам'яті, творчої уяви. Перевагу слід віддавати практичним методам навчання.

Отже, **актуальність роботи** в тому, що створення лепбуків – це інноваційна ігрова розвиваюча технологія; нова нестандартна форма взаємодії з дітьми. Лепбук відкриває двері у світ творчості дитини, допомагає побачити креативність кожного.

Лепбуки допомагають швидко і ефективно засвоїти нову інформацію і закріпити вивчене в пізнавально-ігровій формі.

Ці тематичні посібники мають яскраве оформлення, чітку структуру і в ідеалі розробляються спеціально під конкретну дитину з її рівнем знань.

Ідеальний варіант виготовлення тематичної папки – спільно з дитиною, тоді вона запам'ятовує інформацію в процесі створення лепбука. У ході роботи з тематичним матеріалом дитина проводить спостереження, виконує завдання, вивчає і закріплює інформацію.

Першою з компетентностей, якими учень має оволодіти впродовж життя, є спілкування державною мовою.

А тому **актуальність роботи** полягає в тому, що мовно-літературну освітню галузь формує перелік дисциплін, до яких входить українська мова, українська література. У концепції НУШ прописано, що результати навчання мовно-літературної освітньої галузі передбачають формування таких умінь і навичок в учнів, завдяки яким вони

- використовують українську мову як державну для духовного, культурного й національного самовияву;
- висловлюють думки, почуття та погляди в різних комунікативних ситуаціях, дотримуючись норм української мови;
- сприймають, розуміють, систематизують, перетворюють та використовують інформацію з різних джерел.

Мовлення кожної людини буває усним і писемним. Усне мовлення реалізується інтонацією, мімікою, слугує засобом комунікації.

Володіти писемним мовленням-означає правильно, точно, без помилок оформляти свої або чийсь думки на письмі.

Школярі початкових класів знайомляться з правилами правопису протягом вивчення різних розділів і тем.

Отже, у виборі методів і прийомів навчання правопису, перш за все, потрібно орієнтуватися на лінгвістичний характер.

Основна мета засвоєння правопису – формування в учнів орфографічної грамотності.

Завдання, які ставить перед собою вчитель початкової школи для досягнення цієї цілі:

- забезпечити засвоєння учнями основних орфографічних правил і понять;
- виробити практичні правописні вміння.

У реалізації цих завдань учителям допомагають новітні способи організації навчальної діяльності. Одним з них є лепбук. (в додатках подаємо зразки створених лепбуків).

Робота над вивченням лексичного матеріалу в початкових класах має велике загальноосвітнє і практичне значення. Вивчення його розширює знання учнів про мову, ознайомлює з одиницею мови – словом, є головним джерелом збагачення словника учнів. Вивчення лексики розвиває увагу учнів до значення й уживання слів у власному мовленні, виховує потребу в доборі необхідного слова для точного висловлювання думки, розвиває чуття мови. Через інтерес до лексики виховується інтерес до мови в цілому.

Зі словом як одиницею мовлення учні мають справу з перших днів свого навчання у школі. Ще в період навчання грамоти вчитель пояснює першокласникам значення окремих слів, практично (без уживання термінів) учні спостерігають явища омонімії (коса, лист), багатозначності (іде, дзвоник), синонімії (йде, поспішає, біжить) та антонімії (великий – малий). Саме тут учнів привчають стежити за власним мовленням, доречно вживати слова.

Отже, лепбук – це змістовний елемент розвивального середовища учнів. Можливості його використання як в школі, так і в сім'ї, необмежені. Він дає змогу учневі розвинути творчі задатки, отримати й закріпити нові знання, виявити власну неповторність і креативність. А педагогів стимулює до послідовного пошуку та самовдосконалення.

ЛІТЕРАТУРА

1. <http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/>
2. <http://karapyzik.com.ua/ditina/ljepbuk-shho-ce-take-jak-zrobiti-svoimi/>
3. А.П.Каніщенко, Г.О.Ткачук «Українська мова з методикою навчання в початкових класах» Київ, 2008 рік .

Сохач Л.М.
викладач дитячої літератури
Комунальний вищий навчальний заклад
“Дніпровський педагогічний коледж”
Дніпропетровської обласної ради
м.Дніпро

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ БУКТРЕЙЛЕРА ЯК ЗАСОБУ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ДИТЯЧОЇ КНИЖКИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Сьогодення освітнього простору вимагає пошуку таких форм та методів навчання, впровадження яких сприяло б активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів, підвищувало б ефективність набуття учнями нових знань, розвивало б творчу активність та критичність їх мислення.

Активізації та мотивації навчальної діяльності можливо досягнути різними засобами. Одні спрямовують свою увагу на ігрові методики, інші вдаються до інтерактивних методів, треті використовують проектні технології.

Усі ці засоби належать до системи інтерактивного навчання, головною метою якого є підвищення пізнавальної активності учнів, формування навичок інтелектуального потенціалу та розвиток індивідуально-творчих здібностей.

Педагогічні інноваційні технології на уроках літературного читання в початкових класах спряють розвитку читацької активності школярів, інтересу до читання, підвищують мотивацію учнів до читання творів сучасної дитячої літератури.

Останнім часом інформаційні технології все глибше проникають в освітній процес початкової школи, а інформаційна компетентність учнів все більше визначає рівень їх освіченості. Інформаційну культуру необхідно розвивати вже в початковій школі, яка є фундаментом освіти, від якої залежить успішність учня, випускника в сучасному особистому просторі.

Одним із напрямків інформаційної технології є інноваційні методи, використання яких дозволяє мотивувати учнів до читання, сприяє їх особистісному розвитку, полегшує реалізацію основної мети навчально-виховного процесу. [3, с.26-28]

В час інтернету і соціальних мереж учневі дуже важко помітити сучасну дитячу книжку, бо на читання художніх творів залишається мало часу. Найбільш актуально-перспективною

нормою є відеоформат. Серед нових форм пропагування читання сучасних дитячих книжок є метод буктрейлера. Буктрейлер як приклад інноваційних технологій є один із засобів популяризації читання книжок для молодших школярів.

Буктрейлер (з англійського – book – книга, trailer – тягнути) – короткий ролик анотації до книги, який ілюструє найбільш яскраві моменти літературного твору. Основним завданням цього методу є розвиток інтересу учнів до сучасних дитячих книжок, до читання, спонукання їх до читацької діяльності. [1, с.61]

Розрізняють різні види буктрейлерів в залежності від жанру твору, засобів візуального втілення тексту в залежності від мети. За змістом розрізняють:

оповідний, атмосферний, концептуальний буктрейлери. За жанром розрізняють анонс і відгук. За формою виконання розрізняють відео-ролик, ролик з акторською грою, комп'ютерною графікою, з мультиаплікацією, колажі. [2, с.2-6]

Метод буктрейлера вирішує такі освітні завдання: звернення інтересу учнів до певної книги, спонукання до читання, пропагування читання сучасних дитячих книжок, створення аудиторії читачів певного твору.

Одним із важливих шляхів формування літературної, морально-етичної та естетичної компетентності молодших школярів є проведення уроків літературного читання, які розглядаються як система формування всебічно розвиненої особистості та скарбницю для саморозвитку. На уроках літературного читання важливо мотивувати читацьку активність учнів. Одним із методів такої мотивації є використання методу буктрейлера.

Існують певні критерії до розробки буктрейлерів:

- інформативність,
- емоційність,
- привабливість,
- стислість,
- влучність.

Буктрейлери можливо розробляти за такими етапами:

- відбір книги,
- укладання сценарію,
- відбір відеоматеріалів,
- звукозапис тексту,
- відео-монтаж,

- редагування,
- презентація ролику.

Буктрейлери використовують на уроці до ознайомлення учнів з твором сучасного дитячого письменника, що значно мотивує їх до читання та активізує інтерес до читання творів сучасних дитячих письменників. При ознайомленні учнів з творчістю Оксани Луцевської, Мар'яни Савки, Катерини Михаліциної та інших доречно застосовувати метод буктрейлера з метою рекламування змісту сучасної дитячої книжки.

Використання методу буктрейлера на уроках літературного читання в початкових класах підвищує читацьку активність учнів, забезпечує реалізацію навчальної програми з літературного читання, підвищує рівень компетентностей вчителя з фахової підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Всесвітня література та культура в навчальних закладах України: щомісячний всеукраїнський науково-методичний журнал/ голов. ред. І.Мокреєва. – 2016-. –К.: Антросвіт, №6-7
2. Зарубіжна література в школах України: щомісячний всеукраїнський науково-методичний журнал/ голов. ред. І.Горобченко. – 2017-. –К.: Антросвіт, №2
3. Махмутов М.І. Проблемне навчання. Основні питання теорії. М.: Педагогіка, 2010. – 240с.
4. Нікішина І.В. Інноваційні педагогічні технології і організація навчально-виховного і методичного процесів в школі. М.: Вчитель, 2007. – 92с.
5. Технологія проблемного навчання в початковій школі: щомісячний науково-методичний журнал/ голов. ред. А.Юшко – 2014-.К.: Знання, №12

Барда С. І.
асистент кафедри педагогіки
та психології початкової освіти
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С. Макаренка
м. Кременчук
Шалаєва Я.В.
студентка групи У-43
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С. Макаренка
м. Кременчук

РОЛЬ ЕМПАТІЇ У МІЖОСОБИСТІСНОМУ СПІЛКУВАННІ

Кожній людині доводиться постійно контактувати з іншими людьми. В процесі такої взаємодії формуються різного роду стосунки: дружні, приятельські, родинні тощо. В ході спілкування у співрозмовників виникають певні відношення один до одного. Саме тому таку важливу роль відіграє формування ефективного міжособистісного спілкування. На сучасному етапі розвитку суспільства важливою є здатність грамотно спілкуватися, знаходити спільні інтереси і доходити до певних консенсусів, що багато в чому визначає адаптаційні процеси та шляхи особистісного розвитку. Суттєвого значення в цих умовах набуває розвиток емпатії.

Слово «емпатія» походить від грецького «patho», що означає сильне, глибоке почуття, близьке до страждання. Префікс «em» означає спрямований усередину.[5, с. 317].

Здатність уявити себе на місці іншого, відчувати(хоча б приблизно) те, що відчуває інша людина в тій чи іншій ситуації, дає нам змогу краще розуміти одне одного.[2, с. 13-14].

Поняття емпатії було введено в середині ХХ ст. Е.Тітченером для позначення почуття, близького за змістом з симпатією.[4, с. 287].

У сучасній психології поняття «емпатія» трактують як передачу здатності емпатуючого переживати світ емпатованого ніби свій власний, відчувати тривожність іншої людини, її страх, роздратування так, наче це його власні переживання, але без власної тривожності, роздратування або страху. Емпатія виникає і розвивається у процесі спілкування, визначається емоційним досвідом людини. Провідну роль у здійсненні емпатії відіграє

підсвідомість. Внаслідок цього вона може відбуватися без волі людини. [3, с. 49].

Емпатія є здатністю до відображення світу на емоційному рівні. Якщо емоції виражаються, то це означає, що задіяні життєві потреби людини. Ті хто відчуває емпатію, сприймають її як важливу подію, до повторення якої вони прагнуть. Співчуття дає змогу людям знімати напругу і сприяє розв'язанню ряду проблем. Вважається, що класичне визначення передумов розвивальної взаємодії уперше представив К.Роджерс. Він стверджував, що емпатичне розуміння – істинна умова розвитку особистості у спілкуванні. [6, с.235-237].

У наукових дослідженнях, як зазначає Г. Перепечина, найчастіше повторюються 4 дефініції емпатії:

- 1) розуміння почуттів, потреб інших;
- 2) глибоке, чутливе сприйняття події, природи, мистецтва;
- 3) афективний зв'язок з іншими;
- 4) відчуття стану іншої особи чи групи. [5, с.318].

Здатність до емпатії зростає пропорційно з накопиченням життєвого досвіду. Емпатія найчастіше виникає при подібності поведінкових і емоційних реакцій людей що вступають у взаємодію. В результаті співпереживань в процесі спілкування з іншими людьми, при сприйнятті творів мистецтва, під впливом засобів масової інформації відбувається збагачення емоційного досвіду особистості [3, с.621].

Як стверджував К. Роджерс, бути здібним до емпатії означає сприймати внутрішній світ іншого зі збереженням емоційних і значеннєвих відтінків. Начебто стаєш цим іншим, але без втрати відчуття «начебто». Так відчуваєш радість або біль іншого, як він їх відчуває, і сприймаєш його причини, як він їх сприймає. Але обов'язково повинен залишатися відтінок «начебто»: начебто це я радію або засмучуюсь. Якщо цей відтінок зникає, то виникає стан ідентифікації [1, с.235].

Виокремлюють такі види емпатії:

- емоційну — засновану на механізмах проекції та наслідування моторних і афективних реакцій іншого;
- когнітивну — яка базується на інтелектуальних процесах — порівнянні, аналогії та ін.;
- предикативну — що проявляється як здатність передбачати афективні реакції іншого в конкретних ситуаціях [7, с.129].

В межах означених вище видів емпатії виділяють такі її форми:

- співпереживання — переживання тих же емоційних станів, що відчуває інший, через ототожнення з ним;
- співчуття — переживання власних емоційних станів у зв'язку з почуттями іншого [там само].

Гострота прояву емпатії виражається у її рівнях:

Перший рівень – найнижчий, це сліпота до відчуттів і думок інших. Цих людей більше цікавлять власні відчуття і, якщо їм здається, що вони добре знають і розуміють інших, їх висновки більш за все помилкові. Усвідомити свою помилку їм заважає низький рівень емпатії, через це їх власні помилки можуть тривати все життя.

Другий рівень – епізодична сліпота до відчуттів і думок інших, зустрічається найчастіше. Властива будь-яким типам особи, хоч і в різних проявах.

Третій рівень емпатії – найвищий. Це постійне, глибоке й точне розуміння іншої людини, уявне відтворення її переживань, відчуття їх як власних, глибокий такт, що полегшує усвідомлення людиною власних проблем і прийняття правильних рішень без нав'язування своєї думки або своїх інтересів. Для цього потрібно вміти відректися від свого «Я», будувати відношення за принципами взаємної довіри й альтруїзму. [6, с.317].

Таким чином, слід зазначити, що емпатія – це глибоке сприйняття внутрішнього світу іншої людини, її прихованих почуттів, емоційне співпереживаннями, використання всієї глибини розуміння стану цієї людини не у своїх, а в її інтересах. Здатність до емпатії є основою для дружніх взаємин, які займають величезне місце в міжособистісному спілкуванні. Вміти виявляти емпатію – це здатність зрозуміти людину, відчути її емоції та почуття, пережити з нею горе чи радість. Крім того повноцінне сприймання творів мистецтва неможливе без цієї якості. Тож формування здатності до емпатії – одне з важливе завдань формування особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вилюнаса В.К., Гиппенрейтер Ю.Б. Психологія емоцій. Тексти / Под ред. В. К. Вилюнаса, Ю. Б. Гиппенрейтер. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1984. –288с..

2. Ємельянова Т. Емпатія – основа взаємодії. Конструктивна взаємодія з однолітками і дорослими / Т. Ємельянова // Психолог. –2005. – №13. – С.13–14.
3. Мей Р. Искусство психологического консультирования / Р. Мей. М. : Класс – 1994. – 98 с.
4. Павелко І.І. Емпатія як складова комунікативної компетентності майбутніх юристів / І. І. Павелко // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. – 2011. – № 5–6. – С. 285–292.
5. Парфентьєва І.П. Здатність до емпатії – як один із чинників формування майбутнього вчителя музичного мистецтва / І.П. Парфентьєва // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2014 – № 7 (41) – С.317-318.
6. Роджерс К.Р. Эмпатия // Психология эмоций. Тексты / Под ред. В.К. Вилюнаса, Ю.Б. Гиппенрейтер. М. : Изд-во МГУ, 1984, С. 235–237
7. Шапар В.Б. Психологічний тлумачний словник / В.Б. Шапар. – Харків : Прапор, 2004. – 640с.

Шишко О.А.

*викладач практичного курсу англійської мови та
методики навчання англійської мови в початкових класах
Володимир-Волинський педагогічний
коледж ім. А.Ю.Кримського*

РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Пошук ефективних шляхів навчання, розвиток пізнавальних інтересів і свідомого ставлення до оволодіння знаннями з англійської мови залишається сьогодні дуже актуальними. Як організувати навчальний процес так, щоб учні змогли опанувати навчальним матеріалом на рівні необхідному для використання іноземної мови у час спілкування в реальних життєвих ситуаціях? Як забезпечити максимальну пізнавальну активність школярів? Адже знання опановані на етапі навчання у початковій школі є базовими для подальшого вивчення іноземної мови та інших предметів, для усього майбутнього дорослого життя.

Відомий психолінгвіст Наом Хомський зазначив, що ми народжуємося із здатністю засвоювати будь-яку мову швидко й без проблем і зберігаємо цей таланти приблизно до 11-12 років. За умов правильної організації навчання діти молодшого шкільного віку

дуже швидко і легко вивчають мову до рівня вільного володіння. [1,с.60]

У молодшому шкільному віці діти мають в своєму розпорядженні значні резерви розвитку. Але перш ніж використовувати наявні резерви, необхідно активізувати пізнавальні можливості учнів. Зі вступом дитини до школи під впливом навчання починається перебудова всіх її пізнавальних процесів, надбання нею якостей, властивих дорослим людям. Це пов'язано з тим, що діти включаються в новий для них вид діяльності і систему міжособистісних відносин, що вимагає від них наявності нових якостей та загальної пізнавальної активності. Загальними характеристиками всіх пізнавальних процесів дитини повинні стати їх довільність, продуктивність і стійкість.

Ще давні філософи казали, що мислення приходить у наш розум через ворота почуттів. Фактором, що актуалізує усі рівні особистісного буття: свідоме й несвідоме, розумове й емоційно-почуттєве – є діяльність, яка вводить і маленьку і дорослу людину за допомогою спілкування у розгалужену структуру соціальних ролей. Завдяки творчій діяльності в людини розвивається здатність самостійно реалізовувати власні можливості. А лежить в основі будь-якого творчого процесу самореалізація, яка веде до творчого росту.

Для реалізації цих умов використовуються різноманітні форми і методи роботи : проблемно-пошукові завдання, мовні та рольові ігри, проекти, інтерактивні вправи, фонетичні та мовленнєві зарядки, talk show, інсценізації фрагментів казок, урок-гра, урок-екскурсія, урок-конкурс, що часто супроводжуються мультимедійними засобами навчання. Значною мірою активізації сприйняття сприяє також атмосфера колективного спілкування, організованого на основі комунікативних ситуацій.

В навчанні англійської мови дітей молодшого шкільного віку основним матеріалом є мовленнєві зразки, наповнені відповідним чином підбраною лексикою. Весь новий матеріал слід закріплювати безпосередньо після його пояснення. Для успішного введення і закріплення навчального матеріалу необхідна багаторазова повторюваність його в різних видах діяльності. В роботі над зразками головне значення має побудова речень на основі аналогії. Але просте пасивне багаторазове повторення фактів мови становить незначну частину розуміння мовних та мовленнєвих процесів,

утримування інформації в довготривалій пам'яті дітей. В той же час навчання у формі практичної діяльності становить основну частину їхніх справжніх знань, тому що діти успішніше вивчають мову через дії, мовленнєві і немовленнєві, та їх інтеграцію, через реальні спроби спілкування або виконання завдань за допомогою спілкування.[3,с.7] Засвоєнню мовленнєвих зразків сприяють такі прийоми роботи як «Шеренги, що рухаються», «Карусель», «Інтерв'ю», які дають можливість повторити один і той же зразок багато разів, але кожного разу з новим співрозмовником, що позбавляє рутинності та приносить дітям задоволення та сприяє міцному та свідомому засвоєнню.

Ефективне комунікативно-орієнтоване навчальне завдання може мотивувати учнів, оскільки допомагає розвивати уяву, розвиває впевненість у своїх силах, почуття гордості за досягнутий результат, розширює кругозір, створює радісну і приємну атмосферу навчання. Учні можна зацікавити спілкуванням, запропонувавши зіграти в цікаву гру, розв'язати проблему, від роботи над якою вони б отримали задоволення. Розвиток комунікативних здібностей передбачає виконання в класі цілого ряду таких завдань, які повинні створити атмосферу необхідності спілкування для того, щоб учні зацікавились і в них виникло бажання щось сказати, була тема для спілкування зі своїми однокласниками.

Наприклад:

1.Т. Лисиця Аліса принесла нам мішок, а в ньому щось заховано.

Давайте поспробуємо відгадати. Ви повинні ставити запитання
Is this a ...?

Cl: Is this a toy?

Alice: No, it isn't.

Cl: Is this a sweet?

Alice: No, it isn't.

Cl: Is this a cat?

Alice: Yes, it is.

2. Один з учнів вибирається на роль Незнайки, він ходить по класу, вказує на предмети або картинки і запитує "What's this ?
What's that ?"

3. "Експерсія по класу"

У клас приходять “гість” (це може бути будь-який казковий герой). Учні повинні розповісти і показати йому, що є в їхньому класі, вживаючи структури This is... That is...

4. Т: До нас у гості прийшли казкові герої, але вони з різних казок і тому не знайомі один з одним. Послухайте, як вони знайомляться:

- Hello!

- Hello!

- What’s your name ?

- My name is Winnie – the – Pooh and what is your name?

- My name is Little Red Riding Hood.

Після цього дітям пропонується познайомитися один з одним, але використовуючи імена улюблених героїв казок.

Напрями творчої діяльності школярів молодших класів виявляється у їх захоплення: вони захоплюються музикою, комп’ютером, спортом - усе це вчитель використовує для активізації пізнавальної діяльності. Учні пропонується принести на уроки фотографії, листівки, альбоми («Моя сім’я», «Мої друзі»); предмети зі своєї колекції, улюблені іграшки («Захоплення, дозвілля, хобі»). Цікавим прийомом роботи для опису своїх уподобань є «Автопортрет».

Дітям пропонується намалювати автопортрет, але замість рис обличчя потрібно малювати ті речі з певної теми, які учень любить, наприклад, при вивченні теми «Овочі, фрукти», діти можуть зобразити щічки помідорчиками або яблучками, вушка – грушами, губи – бананами...

Після створення автопортрету, учні презентують його, використовуючи структури I like...Of all possible vegetables I prefer...Після презентації автопортрету, за допомогою лічилки вибирається однокласник, який опише цей же автопортрет, але уже в структурі He/she likes...He/she prefers....

Такі уроки оживляють спілкування, вони теж мають особистісну спрямованість, створюють справді комунікативну обстановку на уроці та є ефективним способом забезпечити повторюваність раніше вивчених тем.

Визначальна роль творчих завдань у формуванні позитивної мотивації до вивчення англійської у тому, що:

- учні відчують зростання мовних умінь і навиків, будучи активними учасниками процесу творення, самостійно визначаючи форму уявлення навчального матеріалу та її змістове наповнення;

- чергування творчих завдань різного виду та рівня складності дозволяє знімати що у процесі вчення мотиваційні блокування;

- навчальний творчість, представлене у різних видах, дозволяє учням з різними здібностями і схильностями знайти можливість самореалізації у кризовій ситуації успіху;

- творчі завдання дають можливість особистої участі школярів в продуктивної діяльності, що стимулює їх подальшого розвитку і самовдосконалення;

- виконання завдань зростаючого рівня складності призводить до перетворення пізнавальних мотивів навчання від простих форм (цікавість, допитливість) до складніших (інтерес, інтелектуальні мотиви).[5,с.50]

Таким чином, видно, що творчі завдання є важливою складовою у навчанні іноземної мови. Вони допомагають зберегти інтерес учня до досліджуваного матеріалу і зняти мовні труднощі. Так само видно, як ускладнюючи завдання з класу в клас, можна зберегти зацікавленість предметом, і найголовніше розвивати в учня бажання самому шукати інформацію і грамотно використовувати її у своїй роботі.

Завдання вчителя не в тому, щоб дати учням максимум знань , а в тому , щоб прищепити їм інтерес до самостійного пошуку знань, навчити здобувати знання і користуватися ними.

Якщо вся діяльність буде відбуватись як колективна, творча й особистісно значуща, це сприятиме становленню й розвитку життєтворчого спрямування особистості. Здійснюючи педагогічну підтримку розвитку особистості з початкових класів, ми сприятимемо повному розкриттю внутрішніх можливостей дитини, її вдосконаленню, самореалізації, становленню та життєвому спрямуванню.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Апончук Т.В. Формування усної мовленнєвої компетенції в початкових класах // Англійська мова та література. – 2016. - №25-26. – С. 60-65.
2. Бігич О.Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2006. – 200 с

3. Буцька І.В. Принципи активного навчання та критичного мислення / І.В. Буцька // Англійська мова та література. – 2011. – №8. – С. 7.
4. Kim Haynes. Top 12 Ways to increase student participation / Kim Haynes // Англійська мова в початковій школі. – 2016. – № 10. – С. 12-14.
5. Потапова М.И. Развитие творческой активности учащихся младших классов при обучении иностранного языка // Иностранные языки в школе. – 2011. - №7. – С. 49 – 52

Непорада І.М.
*асистент кафедри
педагогіки та психології
початкової освіти,
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С. Макаренка
м. Кременчук*

Якубенко О. В.
*студентка групи У-51 Б
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С. Макаренка
м. Кременчук*

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ ВАСИЛЯ ОЛЕКСАНДРОВИЧА СУХОМЛИНСЬКОГО

У пошуках нових шляхів вирішення питання естетичного виховання, як засобу формування всебічно розвиненої особистості молодшого школяра нової української школи, сучасна педагогічна наука звертається до різних джерел, зокрема, до педагогічного досвіду прогресивних педагогів минулого.

Серед визначних досягнень вітчизняної та світової педагогіки у ХХ столітті особливе місце займає педагогічна творчість видатного педагога – новатора Василя Олександровича Сухомлинського.

Особлива роль у естетичному вихованні належить початковій школі, де закладається фундамент підготовки до життя, розвитку всебічно розвиненої особистості, оскільки формує естетичні почуття, які є домінуючою складовою переконань, моральних норм поведінки у суспільстві. Саме у початковій школі у дітей пробуджується інтерес до мистецтва, відбувається залучення до

художньо – творчої діяльності. Початкова ланка сучасної освіти покликана сформувати в учнів цілісне світосприйняття, забезпечити розвиток естетичної культури, ідеалів, почуттів, смаків та інше. Адже Василь Олександрович наголошував, що школа повинна стати рідною домівкою, в якій дитина вчилася самоутверджуватися, бути корисною не тільки своїй родині, а й рідному краю.

Естетичне виховання спрямоване насамперед на виховання в людини гуманістичних якостей, інтересів та любові до життя в його різноманітних проявах [1, с. 219].

Педагог зазначав, що «естетичне виховання починається з багатого емоційного підтексту відносин між членами колективу; у гармонійному поєднанні краси, що оточує людину, і краси самої людини провідна роль належить красі людських відносин. Дитина ще не може збагнути суті цієї краси думкою, свідомістю, але вона відчуває її серцем: краса для неї – у справедливості» [2, с.534].

Вчений вважав, що для правильного та свідомого формування в учнів естетичних смаків потрібно створити такі умови, які давали б можливість розкритися та зрозуміти значення прекрасного у нашому житті. Основними засобами естетичного виховання підростаючого покоління є природа, мистецтво та музика. Для цього він намагався залучити дітей до творчої діяльності, а саме проводив уроки серед природи, створював з учнями куточки краси, проводив різні екскурсії до лісу та інше. Саме завдяки таким умовам дитина має здатність розкрити в собі естетичні почуття та виховати естетичні смаки.

«У світі є не тільки потрібне, корисне, але і красиве. Краса – це глибоко людське. Вона існує незалежно від нашої свідомості і волі, але вона відкривається людиною, досягається нею, живе в її душі, – не було б нашої свідомості – не було б і краси. Свідомість людини не тільки відображає об'єктивний світ, але і створює його» [3, с.229].

«Куточок краси» – один із засобів естетичного виховання у досвіді педагога – новатора. По закінченню першого класу, навесні, діти разом створювали куточок краси. Там були плодоносні дерева, квіти, зелень. Це було те місце, де діти могли працювати, відпочивати.

На думку педагога, «праця в ім'я створення краси облагороджує юні серця, запобігає байдужості. Створюючи красу землі, діти стають кращими, чистішими, красивішими [3, с. 268].

Значну увагу Василь Олександрович Сухомлинський приділяв урокам милування природою: розвиток уяви, творчого мислення дітей, вміння бачити прекрасне у простих речах. «Кілька мандрівок до першоджерел думки ми здійснювали спеціально для того, щоб сприймання навколишнього світу було пройняте яскравими естетичними почуттями. Ми малювали ранкову й вечірню зорю біля ставка, нічне багаття на пасовищі в лузі, відліт птахів у теплий край, весняну повінь. Я прийшов до радісного висновку: зображення того, що хвилює, захоплює, вражає, – це своєрідна естетична оцінка навколишнього світу. Коли дитина малює те, що втілює красу, переживання краси наче проситься в слово, пробуджує образне мислення та естетичні почуття» [4, с. 519].

Педагог вважав, що важливе місце в баченні краси відіграють твори образотворчого мистецтва, які утверджують в юній душі почуття величі й краси людини, підносять особистість в її власних очах. «Щоб розуміти, переживати й любити живопис, людині треба пройти тривалу школу почуттів... в світі природи» [2, с. 557].

Саме в уроках малювання вбачав величезний вплив на світогляд та духовне життя учнів. «Я прагнув того, щоб малювання зайняло своє місце в духовному житті дитини. Коли ми пливли по Дніпру до Києва, хлопчики й дівчатка захоплювалися красою лук, гір, лісів, далеких могил у степу, всю цю красу намагалися відобразити в лініях і фарбах» [4, с. 520].

Значну роль педагог приділяв музиці, як засобу естетичного виховання. Музичне мистецтво має величезний вплив на емоційну та чуттєву сферу особистості. «Слухаючи музику людина пізнає себе і пізнає передусім, що вона, людина, прекрасна, народжена для того, щоб бути прекрасною, якщо в ній є щось погане, то це погане треба подолати; відчуті погане в самому собі і допомагає музика...» [3, 221].

Одним засобів естетичного виховання для педагога було слово, «мудре і добре слово дає радість, а нерозумне і зле, необдумане і нетактовне – приносить біду. Уміння правильно користуватися словом – мистецтво і воно має бути притаманне кожному вчителю» [5].

Важливим засобом формування особистості є казка – один із найулюбленіших жанрів молодших школярів. Саме казка, на думку, Василя Олександровича Сухомлинського, є важливим джерелом розвитку творчості.

Адже казка у незвичайній, захоплюючій формі задовольняє потяг дітей до чудесного, фантастичного, піднесено-героїчного, виховує в них кращі людські якості – справедливість, мужність, шанобливе ставлення до рідної землі, почуття прекрасного – цим самим дозволяє формувати особистість молодших школярів.

Отже, без емоційно-естетичної складової не можливий повноцінний розвиток дитини, домінантою є формування естетичних почуттів, смаків, ідеалів. Успішне навчання і виховання молодших школярів нової української школи не можливе без глибокого вивчення і творчого впровадження в життя педагогічної спадщини видатного вченого, педагога Василя Олександровича Сухомлинського.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – Київ.: Либідь, 1997. – 375 с.
2. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: в 5 т. / В.О. Сухомлинський. Т. 3: Народження громадянина. Листи до сина. – К.: Рад. шк., 1977. – 670 с.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. / В.О. Сухомлинський. Т.2: Серце віддаю дітям. – К.: Радянська школа, 1977. – Т. 3. – 416 с.
4. Сухомлинський В.О. Вибрані твори : в 5 т. / В.О. Сухомлинський. Т.2: Сто порад учителеві. – К.: Радянська школа, 1977. – 658с.
5. Мудрі думки В.О.Сухомлинського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://stavysche-dnz3.edukit.kiev.ua/mudri_dumki/

Мішеніна Н.Я.,

*аспірант кафедри початкової освіти,
природничих і математичних дисциплін
та методик їх викладання*

*Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка
м. Полтава*

ФУНКЦІОНАЛЬНА ГРАМОТНІСТЬ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Постановка проблеми. В сучасному швидкоплинному світі найбільш істотних змін зазнає освіта, метою якої є навчити та виховати особистість, здатну брати активну участь у соціальному, культурному, політичному та економічному житті країни та спроможну до навчання впродовж життя.

Важливим підґрунтям для повноцінного функціонування особистості в постіндустріальному суспільстві є перший період шкільного життя – початкова школа, яка нині перебуває у стадії реформування. Оновлення освітньої парадигми вимагає перегляду підходів до навчання й виховання молодого покоління. Як наголошує О. Савченко «Уже в початковій школі учнів необхідно навчати збирати, зберігати, переробляти, освоювати, перетворювати, обмінювати, сортувати інформацію з різних джерел...» [3; 4]. Тому, важливим та актуальним є спрямування всіх ланок освіти на інтенсивне розширення та поглиблення знань, зокрема, на формування в школярів функціональної грамотності, яка виявляється в умінні розподіляти власні сили, розставляти акценти при взаємодії з соціальним простором.

Саме функціональна грамотність є обов'язковою умовою успішної адаптації сучасної людини до соціальної динаміки ХХІ століття.

Аналіз досліджень із проблеми. Функціональна грамотність як психолого-педагогічна проблема активно вивчається науковим співтовариством, зокрема, Н. S. Bhola, W. S. Gray, M. Hamilton, Shirley Brice Heath, Scribner, Heribert Hinzen розглядають окреслену проблему через призму соціального явища; у контексті філософської освіти функціональну грамотність досліджують вітчизняні вчені Б. Гершунський, Г. Рудік, І. Казарян, С. Крупник, В. Мацкевич; компетентнісний підхід як важливий вияв функціональної грамотності достеменно характеризують у своїх роботах А. Хуторської, О. Лебедев; компаративістський аналіз означеного феномену здійснили у своїх наукових розвідках Н. Бідюк, М. Бусько, Н. Горук, В. Давидова, О. Жижко, С. Коваленко, Н. Коляда, Л. Сігаєва, О. Ситник, Л. Тимчук та ін.

Виклад основного матеріалу. Вперше термін «функціональна грамотність» було використано в 60-х роках ХХ століття ЮНЕСКО в рамках Всесвітньої експериментальної програми поширення грамотності, де визначення цього поняття трактувалося як умова оволодіння навичками читання, письма й лічби, а вміле їх використання спрямовувалося на підвищення результативності праці та рівень добробуту держави [1]. В українському освітньому просторі цей концепт з'явився в 80-90-х рр. ХХ століття як результат загострення проблеми професійної готовності особистості та її неспроможності здійснювати трудову та соціальну функцію [2;

75]. Витоки цієї проблеми слід шукати на рівні її формування, а саме спроможності особистості якісно оволодіти навчальним контекстом та вмінням ефективно застосовувати його на практиці.

У процесі дослідження окресленої проблеми формувалися різні напрями, зумовлені цілями, підходами та ціннісними орієнтирами даного питання. Цим пояснюється розмаїття концепцій визначення, виокремлення особливостей і специфіки цієї дефініції. Так, поняття функціональна грамотність дітей молодшого шкільного віку, трактуємо як – певний рівень володіння знаннями, вміннями та навичками, що забезпечують якісне формування особистості в системі соціальних відносин. Що, в свою чергу створює оптимальний рівень мовленнєвого розвитку молодшого школяра, який озброюється пізнавальними, комунікативними, інформаційними компетенціями.

Основа для повноцінного формування функціональної грамотності особистості закладається в умовах навчального процесу у початковій школі, саме там учні вчать читанню та письму, вмінню працювати з літературою, обробляти та використовувати інформацію, виконувати розрахунки тощо. Узагальнення основних позицій функціональної грамотності дітей молодшого шкільного віку дозволило вітчизняній дослідниці Г. Бугаєвській виокремити такі її форми:

- загальна грамотність – володіння елементарними навички читання, писання та лічби;

- комп'ютерна грамотність – опанування комп'ютерними технологіями та вмінням їх використання під час навчального процесу;

- інформаційна грамотність – навички роботи з літературою, обробкою інформації, сортувати, виділяти головне, користуючись різними джерелами;

- комунікативна грамотність – оволодіння навичками спілкування в колективі, знаходження найоптимальніших шляхів виходу із конфліктних ситуацій, вміння спілкуватися з однолітками;

- грамотність при оволодінні іноземними мовами – вміння пояснити свою думку, володіння елементарним запасом лексичних знань для порозуміння з іноземцями, читати та перекладати тексти на рівні вікових можливостей;

- побутова грамотність – мати елементарні знання з техніки безпеки та використання вдома побутової техніки, володіти елементарними вміннями в обслуговуванні себе в бити;

- грамотність поведінки в надзвичайних ситуаціях – вміти звернутися за екстреною допомогою у відповідні служби; піклуватися про своє здоров'я, відповідно знати правила поведінки в надзвичайних ситуаціях [2].

Здійснення аналізу різних підходів до шляхів сутності поняття функціональна грамотність дітей молодшого шкільного віку дало змогу виокремити механізми впливу на якісне її формування:

- перегляд змісту освіти, стандартів, підручників, програм;
- оновлення форм та методів навчання;
- потреба в якісній системі оцінювання навчальних досягнень учнів;
- відвідування гуртків за інтересами, спортивних секцій;
- гуманна та довірлива атмосфера в класі, заснована на принципі партнерства, всіх зацікавлених сторін навчального процесу.

Як зазначає О. Савченко «якість шкільної освіти є похідною від її цілей і завдань. Вона має відповідати як соціальним потребам держави, так і запитам особистості» [4; 10]. Високий рівень сформованості функціональної грамотності учня початкової школи, в майбутньому дасть змогу швидко реагувати на виклики сучасного суспільства та взаємодіяти з ним.

Висновки. Отже, формування функціональної грамотності дітей молодшого шкільного віку здійснює підготовку дітей до життя в сучасному суспільстві, сприяє вияву та розвитку індивідуальних здібностей учнів, уміння вступати в діалог і взаємодіяти з іншими людьми, що має бути першочерговим завданням вчителів в умовах Нової української школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Functional Literacy, Workplace Literacy and Technical and Vocational Education: Interfaces and Policy Perspectives. UNEVOC Studies in Technical and Vocational Education 5. Bholá, H. S. – 1995 Section for Technical and Vocational Education UNESCO, Paris June, 1995.
2. Бугаєвська Г. В. Функціональна грамотність студентів вищих закладів освіти як психолого-педагогічна проблема [Електронний ресурс] / Г. В. Бугаєвська // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2012. – № 22(7). – С. 73-79. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22%287%29__12.

3. Савченко О.Я. Цінності, що об'єднують шкільну і педагогічну освіту [Текст] / О. Я. Савченко // Початкова школа. – 2008. – № 7. – С. 4.

4. Савченко О. Я. Якість початкової освіти: сутність і чинники впливу [Електронний ресурс] / О. Я. Савченко // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія : Педагогічні науки. – 2011. – Вип. 1.33. – С. 9-15. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2011_1.

Кудряшова Т.І.,

к.н.ф.с., доц. кафедри ТМФВ

Кременчуцький педагогічний коледж

імені А.С. Макаренка

м.Кременчук

Губченко О.О.,

доц., кафедри ТМФВ

Кременчуцький педагогічний коледж

імені А.С. Макаренка

м.Кременчук

СКАНДИНАВСЬКА ХОДЬБА – ПРОСТИЙ І ЕФЕКТИВНИЙ ВИД ФІТНЕСУ

Останнім часом скандинавська ходьба як вид фітнесу набирає популярності у всьому світі. Назва «скандинавська ходьба» – різновид фітнесу на свіжому повітрі – стала модною на Заході в 90-і роки. Її історія бере свій початок ще з давніх часів. Тоді переважно паломники, вівчарі чи інші використовували палиці як опору [6]. Початок техніки скандинавської ходьби припадає приблизно на 40-і роки минулого століття. На той час професійні лижники Фінляндії тренувалися без лиж майже шість місяців на рік у період відсутності снігу, використовуючи тільки лижні палиці. З того моменту цей вид спортивної ходьби став мати назву фінського. Після фінів використовувати палиці почали шведські та норвезькі лижники. Отже, оскільки нова вправа прийшла зі скандинавських країн, то її і стали називати скандинавської ходьбою [6].

Починаючи з 80-х років минулого століття цей новий спорт, що є ходьбою з особливими палицями, які відрізняються від лижних і призначалися спеціально для скандинавської ходьби, набуває популярності у Фінляндії та Скандинавії, а в подальшому – і в інших країнах Північно-Західної Європи. Скандинавська ходьба

набула свого теперішнього вигляду з 1997 року завдяки фінові Марку Кантаневі [13], який методом спроб і помилок розробив оптимальну конструкцію палиць, запатентував назву «оригінальна скандинавська ходьба» (англ. – *original nordic walking* – це прогулянка зі спеціально розробленими палицями, яка допомагає зміцнити і розвинути різні групи м'язів) і опублікував посібник з техніки такого крокування.

На сьогодні цей новий вид спорту завойовує у світі дедалі більшої популярності: в США, Австралії, Новій Зеландії, Японії та інших країнах і вже мало де у Північній Європі залишилися регіони, де не було б бодай однієї траси для любителів *nordic walking*.

Отже, метою роботи є висвітлення переваги цього виду фітнесу над звичайною ходьбою та популяризації і розвитку скандинавської ходьби на Україні.

Існує багато різних варіантів занять спортом, але є унікальний вид фітнесу, який підходить абсолютно всім – це скандинавська ходьба, яка також відома як нордична ходьба, повідомляє ONLINE.UA [1].

Скандинавська ходьба – це вид любительського спорту, в якому людина ходить, спираючись на спеціальні палиці. У скандинавській ходьбі задіяно 90 % усіх м'язів людського організму, при цьому спалюється на 46 % більше калорій, ніж за звичайної ходьби [2]. Займаючись скандинавської ходьбою, людина в середньому спалює 700 кілокалорій за годину, для порівняння при бігу спалюється 300 кілокалорій за годину [10], тому її часто застосовують з метою схуднення і відновлення здоров'я організму в цілому [4]. Якщо займатися 30 хвилин на день і 2–3 рази на тиждень, зайві 300 ккал досить швидко зникають за одну годину занять, інтенсифікуючи свій метаболізм [9, 7, 14].

Для скандинавської ходьби використовуються спеціальні розсувні палки, які легко підганяються під зріст людини [6]. Значною мірою ефективність цього спорту забезпечують саме спеціально розроблені для нього палиці, а саме – спеціальний темляк-перчатка для кріплення на кисть. Завдяки йому техніка скандинавської ходьби відрізняється від будь-якої іншої, оскільки максимально задіяні м'язи верхнього плечового поясу. Чим же пояснюється популярність скандинавської ходьби, і які переваги надає цей вид фітнесу, чим корисне й відмінне від звичайних

прогулянок-пробіжок-джогінгу захоплення під назвою «скандинавська ходьба».

По-перше, скандинавська ходьба проста для виконання і не вимагає ніяких умов. Достатньо вийти на вулицю, до парку або скверу, можна ходити по асфальту, по ґрунтовій дорозі, навіть по снігу і ходити цілий рік – всюди.

По друге – дешевизна – вам не потрібно ніякого спорядження окрім палиць, зручного взуття (кросівки, звичайні туфлі або черевики) та одягу залежно від пори року.

По-третє – доступність з фінансової точки зору. При заняттях цим видом спорту непотрібно витратитися на абонемент у фітнес-центр, а досить один раз купити палиці і зручні кросівки. Техніка ходьби досить проста і її, за бажанням, кожний може вивчити з першого разу, без інструктора.

Одним з чинників доступності є вибір місця і часу занять скандинавською ходьбою: тренування поблизу проживання або на відстані, не залежно – вранці чи ввечері, або в будь-який час протягом дня.

Ще одним чинником доступності - цей вид спорту підходить всім: і спортсменам, які бажають підтримувати форму в літній період часу, і початківцям, і ледачим, і повним, і літнім людям, які піклуються про своє здоров'я і яким більшість інших видів спорту протипоказані і можуть тільки нашкодити.

Що дає скандинавська ходьба? Найважливіша користь від занять скандинавською ходьбою проявляється в тому, що вони відбуваються на свіжому повітрі, що дозволяє наситити ваш організм киснем і одержати заряд енергії від природи [12].

Ходьба з палками для сучасної людини, особливо, мешканців міст, активна ходьба є життєвою необхідністю. Саме тому для профілактики та підтримання свого організму в нормальній фізичній формі рекомендується займатися спортом і більше ходити не менше 10 тисяч кроків, що дорівнює подоланню відстані у 6–7 км. щодня.

Скандинавська ходьба абсолютно виключає можливість отримання травм, а тому її рекомендують і людям похилого віку, і початківцям, спортсменам для збільшення витривалості і відновлювання рухливості суглобів, і повним людям, яким важко рухатися.

Навіть при серйозних порушень здоров'я ходьба з палицями є досить ефективною. Узагалі скандинавська ходьба діє на організм

за 40 показниками [5]. До основних протипоказань до скандинавської ходьби належать: гострі інфекційні захворювання; період загострення хронічних захворювань [8]; ранній післяопераційний період; – гіпертонічний криз і аритмія [15].

Скандинавська ходьба – цей простий, корисний любительський вид спорту – став популярним у всьому світі. І з кожним роком цей новий вид фітнесу починає поширюватись і набирає все більшої популярності і в Україні. Все частіше можна спостерігати на вулицях міст людей, які прогулюються бадьорим кроком відштовхуючись від землі палками на зразок лижних.

Скандинавську ходьбу з палицями рекомендують усім, незалежно від статі і віку, але не зважаючи на всі переваги і користь від занять ходьби з палицями, цим видом спорту займаються переважно люди старшого і, навіть, похилого віку.

Необхідно підкреслити, що на сьогодні розвитком і популяризацією здорового способу життя на робочих місцях і в суспільстві переймається Міжнародна асоціація скандинавської ходьби (World Original Nordic Walking Foundation (ONWF)), яка включає 23 країни [6].

Для залучення до занять видом спорту як ходьба з палицями на Україні вже створюються клуби скандинавської ходьби. Перша Українська Школа оздоровчої Скандинавської ходьби почала свою діяльність з 2010 року в Дніпропетровську. Вона розвиває клубну систему оздоровчої Скандинавської ходьби по всій країні [11]. З 2013 року в місті Харкові створений Клуб скандинавської ходьби Lets Go, який вже в 2018 року отримав статус ONWF National club of Ukraine. В той же час у Трускавці з 2013 року відкрився перший в Україні парк скандинавської ходьби [3]. Для розвитку цього виду спорту проводяться міжнародні семінари-тренінги (наприклад, у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки був проведений Міжнародний семінар-тренінг «Nordic Walking»), конференції для громадських організацій, чемпіонати і кубки України зі скандинавської ходьби.

В Україні, скандинавська ходьби тільки почала набирати популярності, на сьогодні стрімко зростає число осіб, які займаються скандинавської ходьбою – цього нового виду оздоровчої фізичної культури.

Аналіз вище викладеного показав, що скандинавська ходьба

є одним з простих і ефективних різновидів фітнесу, може бути рекомендована широкому колу людей не тільки для здорових осіб, а й для людей з наявними патологіями різного характеру і як засіб фізичної реабілітації, рекреаційних занять та оздоровчої рухової активності для осіб різного віку, у тому числі і з низьким рівнем здоров'я, може скласти конкуренцію традиційному оздоровчому спорту – плаванню, звичайній ходьбі, велосипеду.

ЛІТЕРАТУРА

1. URL: <https://novyny.online.ua/801517/skandinavska-hodba-na-hreshchatiku-beri-palitsi-ta-prihod-za-endorfinami/> (дата звернення: 20.10.2018)
2. Копылов Ю. А. Скандинавская ходьба с палками. *Физическая культура в школе*. 2014. № 6. С. 49–50.
3. Нивчик Д. Скандинавська ходьба дійшла до Закарпаття URL: <http://karpatskijobjektiv.com/> (дата звернення: 25.10.2018)
4. Польза Скандинавской ходьбы URL: <http://jivilegko.ru/krasota-i-zdorove/figura-na-zavist/pohudenie-s-pomoshhyuhodbyi/polza-skandinavskoy-hodbyi/> (дата звернення: 13.11.2018)
5. Рачинская Н. Вам и палки в руки! URL: <http://rus.postimees.ee/2766236/vam-i-palki-v-ruki>. (дата звернення: 13.11.2018)
6. Скандинавская ходьба URL: <http://www.woman-lives.ru/health/skandinavskaja-hodba.html> (дата звернення: 22.10.2018).
7. Скандинавская ходьба. Сюрприз из Скандинавии URL: <http://ka4iron.ru/uprazhneniya/fitnes/94-skandinavskayakhodba.html> (дата звернення: 25.10.2018)
8. Скандинавська ходьба для схуднення URL: <http://poradumo.com.ua/3934-skandinavska-hodba-dlya-shudnennya/> (дата звернення: 26.11.2018)
9. Техника скандинавской ходьби URL: <http://nwalking.ru/> (дата звернення: 28.10.2018)
10. Скандинавська ходьба URL: <http://natural-medicine.ru/fitnes/8520-skandinavskaya-hodba.html> (дата звернення: 15.11.2018)
11. Українська школа оздоровчої скандинавської ходьби URL: <http://nordicwalking.com.ua/nwalk/history> (дата звернення: 15.11.2018)
12. Чим корисна скандинавська ходьба? URL: <http://vkurse.ua/ua/health/chem-polezna-skandinavskaya-khodba.html> (дата звернення: 20.10.2018)
13. Kantaneva M. Sauvakävely. Suomen Latu ry, Suomalainen ryhtiliike ry, Latu&Polku : special edition-week, 1997. Part 36.
14. Juliette O. Fritschi, Wendy J. Brown, · Jannique van Gz. Uffelen

Field Testing of Physiological Responses Associated with Nordic Walking. *BMC Public Health*. 2014 (April). Vol. 14, no. (1). 375 p.

15. Заняття скандинавської ходьбою: новомодні прогулянки URL: <http://diagnoz.net.ua/narodne-likyvanja/25374-zanyattyaskandinavskoyi-hodboyu-novomodn-progulyanki.html> (дата звернення: 22.11.2018)

Кудряшова Т.І.,
к.н.ф.с., доц. кафедри ТМФВ
Кременчуцький педагогічний коледж
імені А.С. Макаренка
м.Кременчук
Губченко О.О.,
доц., кафедри ТМФВ
Кременчуцький педагогічний коледж
імені А.С. Макаренка
м.Кременчук

СУЧАСНІ ОЗДОРОВЧІ СИСТЕМИ ТА ЇХ РОЛЬ У ЗМІЦНЕННІ ЗДОРОВ'Я

Формування індивідуального стилю здорового способу життя вимагає використання різних засобів. Оздоровчими системами називають системи теоретичних знань та практичних методів, що забезпечують збереження здоров'я й формування здорового способу життя. Такі системи існували ще в стародавніх цивілізаціях і стали частиною людської культури.

Оздоровчі системи доводять, що здоров'я завжди буде надійним супутником людини, якщо вона розумно використовуватиме сили організму і допоможе уникнути переїдання, гіподинамії, стресових ситуацій, відмовитися від наркотиків, алкоголю, тютюну, правильно скласти режим своєї праці й відпочинку.

Існують традиційні й сучасні оздоровчі системи. Традиційні системи налічують багато століть і навіть тисячоліть і сформувалися в процесі народної практики.

Оздоровчі системи можна поділити на науково обґрунтовані й народні. Перші з'явилися внаслідок застосування теоретичних наукових знань.

Сучасні оздоровчі системи - системи фізичного розвитку, до яких відносяться ті, яким притаманна настанова на виконання

певних рухів, що впливають на окремі м'язові групи, суглоби, зв'язки. Їм належить першочергова роль у підтриманні здоров'я.

До основних систем цієї групи відносять:

- Система *Лідьярда* “*Бігом від інфаркту*” (тривалий повільний біг як засіб розвитку та зміцнення серцево-судинної та дихальної системи);
- *Японська система* “*Десять тисяч кроків до здоров'я*”;
- Система *Амосова* “*Режим обмежень та навантажень*”, “*Тисяча рухів*”;
- *Аеробіка Джейн Фонди* – поєднання засобів гімнастики й танців з музикою;
- Система *К. Бейлі для повних* – застосування аеробних вправ як засобу спалювання зайвого жиру;
- *Шейпінг* – оздоровча система розроблена у Санкт-Петербурзі, є поєднання засобів аеробіки та атлетичної гімнастики з використанням елементів комп'ютерного контролю за ефективністю занять;
- *Фітнес* – оздоровча система, яка забезпечує тренування серцево-судинної системи під контролем, коректну техніку дихання, тренування м'язів, що підтримують поставу та створюють підтягнутий зовнішній вигляд, тренування гнучкості та вміння розслаблюватись, раціональне харчування, що забезпечує організм необхідною енергією;
- Система *аерофітнес* – заснована на елементах аеробіки, калланетики, стретчингу, шейпінгу. Комп'ютерне тестування пропонує вимірювання певних параметрів (маси, зросту, об'єму зап'ясть, шиї, грудей, талії, стегон тощо), фізичного розвитку, рухових тестів;
- *Атлетична гімнастика “Бодібілдинг”* – система вправ з обтяженнями з метою покращення “будови тіла”;
- *Аквааеробіка* (гідроаеробіка) – енергопродуктивна, напружена система аеробних вправ, що виконуються у воді. Опір води ускладнює виконання рухів і його подолання прискорює розвиток м'язових груп. До цього ж додається позитивно-подразнюючий вплив води на більшість ділянок тіла.
- *Слім-джім* – система вправ, що об'єднують елементи аеробіки, шейпінгу, калланетики та бодібілдингу.
- Система *«Бодіфлекс»* - комплекс вправ, які сприяють покращенні будові тіла за рахунок спалення жиру.

- Система «Пілатеса» - комплекс фізичних вправ, які виконуються у повільному темпі.

Накопичений досвід народів та їх культур свідчить про перевагу комплексного підходу у використанні основних природних систем оздоровлення. До комплексного підходу слід віднести такі системи: системи *психоемоційного* оздоровлення відносяться ті, які особливу увагу звертають на сукупність такої тріади як: рух, дихання, свідомість. Особливість східних систем пов'язана з тим, що людина, яка прагне фізичної досконалості, повинна мати високі моральні якості.

До основних систем цієї групи відносять:

- систему аутогенного тренування

- систему Норбекова;
- (йога, цигун, ушу, східні одноборства з системою етичних правил та фізичних вправ)

Системи оздоровчого харчування, які пояснюють правильність вибору того чи іншого способу харчування. Так, до цієї групи відносять:

- Система харчування Монтеньяка.
- Система харчування Х.Моля.
- Система Гарберта Шелтона (роздільне харчування)

Дихальні системи, які пояснюють правильність дихання людиною, що відповідно впливає на організм. Так, до цієї групи систем відносять:

- Дихання за Бутейко;
- Дихання за Стрельніковою;
- Дихання за Бреггом.

Системи загартування, які показують різноманітні способи загартування людського організму. До цієї групи слід віднести:

- Систему загартування Залманова;
- Систему загартування Кнейпа;
- Природну систему оздоровлення Іванова

Системи очищення організму, що дозволяють очистити думки, помисли, переконання і свідомість. Це допомагає проаналізувати, переглянути і від коректувати власну життєву позицію у відношенні до вічних, загальнолюдських та особистих цінностей. Очищення організму необхідне для виліковування різних хвороб. До цієї групи систем слід віднести:

- Систему очищення за Малаховим (очистка нирок);

- Система Петра Курінного (очищення печінки);
- Система очищення лімфи Норберта Уокера за допомогою соків цитрусових;
- Система голодування.

Обрати для себе оздоровчу систему непросто. Багато залежить від вашого виховання, родини, у якій виросли, культури, до якої належите, ваших фізіологічних і психологічних особливостей. Обираючи оздоровчу систему, слід обов'язково порадитися з лікарем, обізнаним зі станом вашого здоров'я, і врахувати, що різні оздоровчі системи можуть по-різному вплинути на здоров'я тієї чи іншої людини. До того ж, аби правильно опанувати котрусь із оздоровчих систем, часто потрібен учитель, який навчатиме особисто вас.

На жаль, деякі з них ґрунтуються лише на одному оздоровчому методі. Тому, перш ніж щось обрати, ознайомтеся бодай із кількома оздоровчими системами, але їх об'єднують деякі спільні складові, наприклад, правильний режим праці й відпочинку; щоденна рухова активність; повноцінний нічний сон; раціональне харчування; відмова від шкідливих звичок; загартування водою, повітрям і сонцем; оптимізм і вміння опановувати власні емоції; уміння протидіяти стресам, розслаблятися й повноцінно відпочивати; уміння бути корисним суспільству; наявність моральних принципів та ідеалів.

Система фізичного розвитку одна з оздоровчих систем. У процесі розвитку фізичної підготовки людини до життєдіяльності, складаються дві взаємопов'язані системи заходів: система фізичних вправ і методів їх застосування, спрямована на зміну в потрібному напрямі фізичних можливостей людини, і система організаційних заходів, що визначають та регламентують розвиток фізичного виховання в суспільстві.

Здоров'я – це природна, абсолютна й неминуща життєва цінність, що займає найвищий щабель у системі цінностей, а також у системі таких категорій людського буття, як інтереси й ідеали, гармонія, краса, зміст і щастя життя, творча праця тощо. Але потрібно пам'ятати, що здоров'я — це передусім спосіб життя людини. Це той стиль, який людина вибирає для себе, і само він визначає, досягне людина благополуччя чи ні.

Отже, турбота про власне здоров'я — це безпосередній обов'язок кожного з вас.

ЛІТЕРАТУРА

1. Давыдов В. Ю. Новые фитнес-системы : [учеб. пособ.] / В. Ю. Давыдов, А. И. Шамардин, Г. О. Краснова. – Волгоград : ВГАФК, 2005. – 287 с.
2. Иващенко Л. Я. Программирование занятий оздоровительным фитнесом / Л. Я. Иващенко, А. Л. Благий, Ю. А. Усачев. – К. : Наук. світ, 2008. – 198 с.
3. Орлова Л. Самые лучшие оздоровительные системы : йога, дыхание, позвоночник / Л. Орлова. – Мн. : Харвест, 2009. – 480 с.
4. Теорія і методика фізичного виховання / За ред.Т. Ю. Круцевич. – К. : Вид-во НУФВСУ „Олімпійська література”, 2008. – Том 2. – 391 с.
5. Толчева Г. В. Нетрадиційні засоби зміцнення здоров'я і фізичного вдосконалення людини в сучасному соціумі / Г. В. Толчева // Релігія, релігійність, філософія та гуманітарні знання у сучасному інформаційному просторі : національний та інтернаціональний аспекти / за заг. ред. к.філос.н. Журби М. А. – Частина II. – Луганськ : Вид-во СНУ імені В. Даля, 2010. – С. 193 – 197.
6. Хоули Эдвард Т. Оздоровительный фитнес / Эдвард Т. Хоули, Б. Дон Френкс. – К. : Олимпийская литература. – 2000. – 367 с.

СЕКЦІЯ 3. СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

*Барда С. І.,
аспірант кафедри
початкової освіти, природничих і математичних дисциплін
та методики їх викладання
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка
м. Полтава*

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ

Сучасна система освіти переживає період реформування, переорієнтації старих та осмислення нових підходів до організації освітнього процесу. Започатковані реформи мають на меті забезпечити високу якість освіти на всіх рівнях: починаючи з початкової школи і закінчуючи закладами вищої освіти. Цей процес можна сприймати як поступові зміни у змісті освіти, формах її організації. Нові освітні тенденції уже сьогодні вимагають переорієнтації в першу чергу вищої педагогічної освіти в напрямку нової української школи. Підготовка компетентного педагога, здатного задовольняти освітні потреби кожного учня, на цьому етапі розвитку освіти має стати однією із пріоритетних цілей.

Однозначного тлумачення терміну «компетентності» на сьогодні не існує. Це поняття О. Беляєва визначає як психосоціальну якість, яка позначає силу і впевненість, що виходить із почуття власної успішності й корисності, які дають людині усвідомлення своєї спроможності ефективно взаємодіяти із оточенням [2, с. 73]. В. Хуторської та В. Краєвський тлумачать компетентність як «поєднання відповідних знань і здібностей у певній сфері, що дають змогу ефективно діяти в ній» [5, с. 74].

Більш конкретизованим є поняття «професійна компетентність». На думку В. Сластьоніна, — це «інтегральна характеристика ділових та особистісних якостей спеціаліста, яка відображає не тільки рівень знань, уміння, досвіду, достатніх для досягнення цілей професійної діяльності, але й соціально-моральну позицію особистості» [8, с. 98]. Синонімічним до означуваного

поняття є термін «фахова компетентність» — це «здатність успішно виконувати професійні завдання і обов'язки тієї посади, на яку людина претендує» [6, с. 91].

Важливим складником професійної компетентності є комунікативні здібності. В Концепції нової української школи акцентовано увагу на тому, що сучасний учитель має працювати на засадах педагогіки партнерства. Автори концепції стверджують, що «в основі педагогіки партнерства — спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними та зацікавленими однодумцями, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат» [4, с. 14]. Тож слід зазначити, що особливого значення в умовах сьогодення набуває питання формування комунікативних здібностей майбутнього педагога, що забезпечить становлення його фахової компетентності.

Комунікативна компетентність розглядається як «компетентність у міжособистісному сприйнятті, міжособистісній комунікації, міжособистісній взаємодії» [1, с. 5]; це розвинуті комунікативні навички, вербальні та невербальні, уважність до групових процесів та вміння їх інтерпретувати, високий рівень усвідомлення власних особистісних характеристик та переконань, розуміння мотивів поведінки інших [3, с. 77].

Комунікативну компетентність варто тлумачити як комплексне утворення, що має у своїй структурі особистісні, пізнавальні, емоційні та поведінкові характеристики (див. табл. 1)[1, с. 5].

Таблиця 1.

Структура комунікативної компетентності

Складники комунікативної компетентності	Зміст складників комунікативної компетентності
Особистісний	Стриманість, урівноваженість, доброзичливість, привітність, довіра, відкритість, оптимізм, справедливість, толерантність, повага тощо.
Пізнавальний	Знання про: процес спілкування, його функції, сторони; види спілкування; стилі спілкування; типи співрозмовників, вербальні та невербальні

	засоби спілкування. Уміння: зосереджуватися на предметі спілкування; сприймати вербальну та невербальну інформацію
Емоційний	Емоційне налаштування на співрозмовника; здатність до ідентифікації, рефлексії; вияв емпатії, симпатії, антипатії; емоційний інтелект.
Поведінковий	Уміння вступати в діалог, будувати монологічне повідомлення, вести дискусію; навички активного слухання; уміння обирати дистанцію у спілкуванні; уміння використовувати та інтерпретувати оптико-кінетичні, паралінгвістичні, екстралінгвістичні засоби комунікації.

Для формування комунікативної компетентності у майбутніх учителів початкової школи доцільно використовувати різноманітні форми роботи серед яких на сучасному етапі реформування освіти актуальною є тренінг.

У зв'язку з вище викладеним детальніше розглянемо особливості соціально-психологічного тренінгу як засобу формування комунікативної компетентності майбутніх педагогів.

Соціально-психологічний тренінг – сфера практичної психології, орієнтована на використання активних методів групової психологічної роботи з метою розвитку компетентності у спілкуванні [9, с. 548]; це вид тренінгу, під час якого здійснюється розвиток техніки міжособистісного спілкування людей [7, с. 366].

Основними завданнями цього виду тренінгів є:

- оволодіння психологічними знаннями з теми спілкування;
- формування комунікативних умінь та навичок;
- корекція, формування і розвиток установок, необхідних для успішного спілкування;
- розвиток здатності до адекватного і повного пізнання себе та інших людей;
- корекція і розвиток системи відносин особистості [9, с. 549].

У процесі проведення соціально-психологічного тренінгу варто надавати перевагу інтерактивним методам (дискусіям, рольовим іграм, іграм-драматизаціям) поєднуючи їх з теоретичними

(міні-лекціями, бесідами, інформаційними повідомленнями). Ефективним є застосування прийомів розвитку критичного мислення («Модель 6 W», «Прогнозування за ілюстрацією», «Fishbone», «Сторітеллінг»).

Проаналізувавши зміст завдань, які можна розв'язати у ході соціально-психологічного тренінгу варто відмітити, що дана форма роботи забезпечує формування комунікативної компетентності студентів педагогічних закладів вищої освіти, а отже і готовність до реалізації ідей педагогіки партнерства. Використання соціально-психологічного тренінгу дає можливість створення навчальних ситуацій, де синтезуються здобуті знання, набуті уміння та способи практичної діяльності. Це в свою чергу забезпечить в подальшому уникнення помилок у процесі професійного педагогічного спілкування з учнями, батьками під час проходження різних видів педагогічної практики чи в процесі безпосередньої професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева В. Комунікативна компетентність як умова успішної соціальної роботи соціального педагога / В. Алексеева // Соціальний педагог. – 2010. – № 9. – С. 4 – 12.
2. Беляева О. Про диференціацію термінів «компетенція» та «компетентність» / О. Беляева // Імідж сучасного педагога. – 2007. – № 1-2. – С. 73 – 75.
3. Мілютіна К. Технологія попередження конфліктів / К. Мілютіна. – К. : Главник, 2007. – 128 с.
4. Нова українська школа [Електронний ресурс] : Концепція нової української школи. – Текстові дані. – Київ, 2016. – Режим доступу до ресурсу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
5. Пляка Л.В. Структура професійної комунікативної компетентності в майбутніх провізорів / Л.В. Пляка // Педагогіка і психологія. – 2011. – № 1. – С. 74 – 78.
6. Подоляк Л.Г. , Юрченко В.І. психологія вищої школи: Підручник, 2-е вид. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко / К. : Каравелла, 2008. – 352 с.
7. Психологічна енциклопедія / Автор-упорядник О.М. Степанов. – К.: Академвидав, 2006. – 424 с.
8. Слостенин В.А. и др. Педагогика : учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. заведений / В.А. Слостенин, И.Ф. Исаев, Е.Н. Шиянов ; под ред. В.А. Слостенина. — М. : Издат. центр «Академия», 2002. — 576 с.

Бикова Т. Б.

викладач педагогіки

*Педагогічний коледж комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»*

Запорізької обласної ради

м. Запоріжжя

РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ СТУДЕНТА – ЗАПОРУКА ЙОГО УСПІШНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МАЙБУТНЬОМУ

Важливою характеристикою сучасної людини є креативність – здатність до творчості. Життя доводить, що в складних умовах, в умовах, що постійно змінюються, найкраще орієнтується, приймає рішення, працює людина творча, гнучка, креативна, здатна до генерування і використання нового (нових ідей і задумів, нових підходів, нових рішень). Творчий потенціал можна розвивати впродовж усього життя людини, але чим раніше розпочати цей процес, тим краще. Щоб довести, що творчість є важливою властивістю особистості, наведемо приклад дослідження (лонгітюдного спостереження), проведеного американськими психологами.

У 1921 р. в Каліфорнії психологи Термен і Кокс відібрали з учнів 95 середніх шкіл 1528 хлопчиків і дівчаток у віці від 8 до 12 років з IQ рівним 135 балів, що склало 1% від усієї вибірки (рівень інтелекту визначали за тестами Стенфорда-Біне). Ці діти відрізнялись раннім розвитком (рано почали ходити, говорити, читати, писати), випереджали своїх однолітків у рівні розвитку в середньому на 2 шкільних класи. Що стосується творчості, то її рівень у цих дітей був приблизно на середньому рівні. Дослідження тривало 50 років. Ким стали ці діти? Практично всі вони досягли високого соціального статусу: стали відомими письменниками, докторами філософії, медицини, викладачами, політиками тощо. Прізвища 47 чоловік увійшли до довідника «Кращі люди Америки за 1949 рік», тобто ранні інтелектуали надзвичайно успішно адаптувались в суспільстві. Але жоден з них не проявив себе як творець в галузі науки, літератури, мистецтва; не вніс суттєвий внесок в розвиток світової культури, науки. [4, с.22]

Отже, високий рівень IQ не гарантує творчих досягнень. Можна бути інтелектуалом і не стати творцем (генієм). Тому так важливо розвивати творчість у кожній дитині.

Як відомо, творчість – це діяльність, яка на основі реорганізації наявного досвіду і формування нових комбінацій знань породжує нове. Виявляється вона на різних рівнях. Для одного рівня творчості характерне використання наявних знань і розширення галузі їх застосування; на іншому створюється абсолютно новий підхід, що змінює усталений погляд на об'єкт або галузь знань. [1, с.17].

Творча особистість бачить результати, які становлять принципову новизну, а нетворча – лише результати, які стосуються досягнення мети (доцільні результати). Творчий, інтелектуальний потенціал людей є рушієм прогресу суспільства.

Результати психолого-педагогічних досліджень свідчать, що, коли дитині 3-6 років, її творча уява, фантазія сягають найвищого розвитку. Та якщо три-чотирирічний малюк мислить нестандартно, часом навіть інтуїтивно, то згодом ця здатність зникає, оскільки дітей вчать сприймати вже готове, всіма доведене. Навіть молодші школярі настільки пригноблені стереотипами мислення, що їх уже неможливо навчити творчо мислити. [3, с.64]

Ось чому так важливо переконати студентів, майбутніх вчителів Нової української школи, у важливості розвитку власної творчості і креативності їх учнів, вихованців.

Нове сьогоднішня наша країна, поступове перетворення її на демократичну, орієнтовну на кожну особистість державу, зумовили масштабні зміни у системі освіти, формулюванні її мети, завдань та методів діяльності.

Сьогодні народжується нова школа, у якій учень зможе повноцінно жити, проектувати своє майбутнє, свій життєвий шлях, проявляючи власні творчі здібності та можливості, маючи бажання до самовдосконалення, самоосвіти та самовиховання. [2, с.14]

Питання розвитку креативності молодших школярів є надзвичайно актуальним у наш час. Адже саме зараз наша країна потребує людей, які можуть приймати сміливі та нешаблонні рішення, які вміють мислити творчо. А таких людей може виховати тільки творчий вчитель.

Перш за все, прикладом розвитку нестандартного мислення майбутніх учителів повинні стати навчальні заняття у закладі вищої педагогічної освіти.

З метою розвитку пізнавального інтересу, творчих здібностей на навчальних заняттях з психолого-педагогічних дисциплін викладачі використовують активні форми вивчення лекційного матеріалу, коли студенти беруть участь у дидактичних вправах, рольових, ділових іграх, розв'язують педагогічні задачі та ситуації.

З метою розвитку творчості майбутніх вчителів на заняттях зі «Вступу до педагогічної професії» пропонуємо їм написати твори - есе на теми «Мій ідеал, антиідеал вчителя», «Імідж сучасного вчителя», «Як відновити престиж професії вчителя у сучасному суспільстві?».

Також на навчальних заняттях з педагогіки, психології студентам пропонується вести творчі конспекти, в яких вони фіксують матеріал у вигляді схем, піктограм, малюнків, доповнюють лекції власними роздумами.

Вивчивши основні педагогічні поняття, студентам пропонуємо виконати нестандартне домашнє завдання – розробити творчий проект «Моє бачення освітнього процесу в Новій українській школі» з використанням вивчених педагогічних категорій.

Студенти на практичних заняттях розробляють фрагменти нестандартних уроків для учнів, підбирають творчі завдання для дітей початкової школи. Викладачі пропонують майбутнім учителям самостійно придумати ребуси, загадки, скласти тематичні кросворди, створити лепбуки, нові дидактичні ігри, використовуючи сучасні засоби навчання, зокрема конструктор леґо, враховуючи вимоги Нової української школи. Такі завдання сприяють розвитку творчої уяви, мислення, розвивають креативність та професійні інтереси студентів. На заняттях необхідно передусім створити вільну атмосферу, спрямовану на забезпечення комфортності спілкування, впевненості у своїх силах, творчих потенціях і відповідному потенціалі інших членів групи.

Отже, використання творчими викладачами нестандартних методів, прийомів, форм роботи максимально підвищує ефективність основних навчальних програм, а також сприяє розвитку творчості студентів – майбутніх учителів Нової української школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Выготский Л.С. Воображение и его развитие в детском возрасте II сбор. соч.: В 6 т. Москва, 1984. Т.3.
2. Мазуровська О.В. Розвиток творчого мислення учнів. Методичний посібник / О.В.Мазуровська.-Вінниця: ММК, 2016. 38с.
3. Моляко В.А. Творческая одаренность и воспитание творческой личности. – К., 1991.
4. Пашнев Б.К. Психодіагностика обдарованості: - Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада+», 2007. – 128с.

Бобкова О.І.

методист

Красноградський коледж

Комунального закладу

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

м. Красноград

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Нова українська школа визначила особливі вимоги до учителя початкової школи. Оновлений зміст освіти, нові підходи до викладання та оцінювання, вимоги до особистісних умінь та характеристик накладають на педагога велику відповідальність. Безпрецедентним стало навчання учителів напередодні старту реформування. Обов'язкова умова підвищення кваліфікації вчителів початкових класів, методичні рекомендації, матеріали, опис методик навчання на сайті Міносвіти дали можливість позитивно сприйняти зміни, полегшили діяльність педагогів.

Відповідно постали нові вимоги до підготовки висококваліфікованих фахівців у педагогічних закладах освіти. Питання, які виникають у вчителів початкових класів, батьків, методистів, науковців актуалізують проблему ефективної підготовки випускників педагогічних закладів освіти до роботи в умовах освітньої реформи. Узагальнюючи дослідження окремих питань, викладачі закладів педагогічної освіти акцентують увагу на важливості дидактичної підготовки студентів до умов роботи у новій українській школі. Учитель початкової школи повинен бути вихований на кращих зразках класичної педагогіки і знайомий зі світовими науковими інноваціями.

Вивчати і навчати суб'єктів педагогічних впливів поза контексту їхнього природного середовища не можливо. Таким природним середовищем для сучасних здобувачів освіти є Інтернет. Він давно став більше, ніж тільки технологією. Сьогоднішні молодші школярі народилися у час тотального Інтернету. Засвоєння дітьми інформації за допомогою цифрових технологій відбувається стихійно і раніше, ніж вони починають вчитися читати і писати. Педагоги можуть успішно розвивати освіту, розуміючи ключові характеристики інформаційного суспільства: доступність освіти, комунікацію, глобалізацію інформаційного простору, реалізацію інформаційних потреб [2]. Наявність мобільних пристроїв дозволяє реалізувати принцип персоніфікації освіти, як особистісної освітньої траєкторії розвитку.

Школа може стати тим соціальним інститутом, який готує особистість до повноцінного життя у цифровому світі. Інструментом забезпечення успіху нової української школи є наскрізне застосування ІКТ в освітньому процесі та управлінні закладами освіти [1]. На допомогу вчителю приходять освітні портали, мультимедійні підручники, інтерактивні онлайн-ресурси. До всіх цих інновацій має бути готовий майбутніх фахівець.

Інформаційний простір – це особлива реальність, яка є частиною соціального простору. Їй притаманні інтерактивність, глобальний характер відносин. Завдання вчителя – використати медіа як помічника у справі соціалізації та виховання високих моральних якостей дитини формуванні правильної моделі поведінки особистості.

Свобода у виборі методів і технологій навчання, підручників та посібників націлює вчителя на розвиток дослідницьких умінь, які сьогодні розглядаються як частина професійних умінь педагога і розвиваються у процесі реалізації педагогічних завдань. Студентів треба вчити не тільки володіти педагогічними технологіями, а й управляти освітнім процесом, бути готовим до індивідуальної, групової роботи з дітьми. Аналітична спрямованість власної діяльності, аналіз та збір інформації, володіння різними способами вирішення протиріч, вибір оптимальних методів, можливість виконувати експеримент, представляти результати спостережень та досліджень – це ті дослідницькі уміння, якими повинен оволодіти молодий фахівець і завтрашній учитель нової української школи.

Дослідницькі вміння вчителя початкової школи формуються, розвиваються і реалізуються тільки у діяльності і залежать від його особистісної активної позиції. Тому важливим фактором успішного навчання у педагогічних закладах освіти є педагогічна практика, співпраця з закладами загальної середньої освіти, спільні семінари, майстер-класи, зустрічі, участь студентів у роботі шкільних методичних об'єднань. У рамках педагогічної практики відбувається адаптація до конкретних умов педагогічної діяльності. Підготовка уроків, виховних заходів позитивно впливає на професійну мобільність майбутніх фахівців, сприяє підвищенню мотивації у формуванні компетентностей. Спостереження, аналіз та самоаналіз уроків націлюють на використання нових педагогічних технологій, прийомів педагогічного менеджменту.

Для процесу підготовки майбутнього фахівця характерна спрямованість на активну пізнавальну діяльність, ініціативність, самоорганізацію студента та продуктивну діяльність викладача з активізації діяльності студентів. Мотиваційна сфера, як пусковий механізм, визначає вміння самонавчатися, планувати та організовувати процес пізнання, здійснювати оцінку власних результатів. Відкритість, рефлексивна діяльність учасників освітнього процесу, рівні позиції у спілкуванні сприятимуть посиленій пізнавальній діяльності студентів, інтересу до знань, усвідомленню значущості своєї професії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нова українська школа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf> – Назва з екрана.
2. Саган О.В. Нова українська школа як спроба реалізації нової освітньої парадигми [Електронний ресурс] / О.В. Саган // Підготовка сучасного педагога дошкільної та початкової освіти в умовах розбудови Нової української школи: збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції. – Херсон, 2018. С.20-22. – Режим доступу: <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/11%2004%20ZBIRKA%20CONF.pdf?id=be96bf61-db08-4314-abd4-a5641997fa93> – Назва з екрана.

Новоселецька Я.В.
студентка відділення початкової освіти
групи У-61Б
Кременчуцький педагогічний коледж
імені А.С.Макаренка
м. Кременчук

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ

*Тільки емоційно обдаровані люди
можуть раціонально розпоряджатися
своїми природними здібностями і знаннями.*

Д. Гоулман

На даний момент часу поняттям «емоційний інтелект» мало кого здивуєш, особливо, коли зараз воно набирає популярності в Новій українській школі. Та ще зовсім недавно для більшості було незрозумілим, як пов'язані між собою такі поняття як «емоція» та «інтелект».

Ми звикли розуміти *емоцію* як внутрішнє хвилювання, переживання, а *інтелект* – здатність раціонально діяти. До недавнього часу ці поняття вживались лише в такому поєднанні – «інтелектуальні емоції», тобто емоції, що пов'язані саме з пізнавальною діяльністю людини, такі як цікавість, радість при досягненні успіху, подив, допитливість, сумнів та впевненість у результатах [1].

Вперше вжив термін «*емоційний інтелект*» ізраїльський психолог американського походження Реувен Бар-Он у 1980 р., як засіб вимірювання емоційного інтелекту на основі розробленої ним моделі, та самої цієї моделі. Він розуміє емоційний інтелект як сукупність некогнітивних, тобто соціальних і емоційних, здібностей, знань та умінь, які впливають на можливість індивіда успішно відповідати вимогам навколишнього середовища і протистояти його тиску. Сама ж модель емоційного інтелекту Бар-Она містить в собі п'ять сфер і п'ятнадцять шкал (див. табл. 1) [1].

Отже, внутрішньоособистісна сфера як здатність розуміти і керувати собою містить в собі самоаналіз, асертивність (здатність мати і виражати власну думку, прямо показувати свої емоції, не порушуючи права і психічну територію інших людей, вона передбачає щирість, відкритість і впевненість у взаємостосунках з іншими людьми, це повага не лише до інших людей, а й до себе і своїх прав), незалежність, самоповага та самоактуалізація (якомога

грунтовний прояв своїх можливостей). Міжособистісна сфера характеризує здатність взаємодіяти з іншими людьми та включає в себе три шкали: емпатію (розуміння психологічного стану іншої людини), соціальну відповідальність та міжособистісні відносини. Такі шкали як оцінка дійсності, гнучкість та вміння вирішувати проблеми складають сферу адаптивності. До четвертої сфери управління стресом як здатності протистояти стресу і контролювати імпульсивність входить дві шкали: толерантність до стресу та контроль імпульсивності. І заключна сфера загального настрою має такі шкали, як оптимізм та задоволеність життям [1].

Таблиця 1. Модель емоційного інтелекту Р. Бар-Она

Сфери емоційного інтелекту	Шкали емоційного інтелекту
Внутрішньоособистісна сфера – здатність розуміти і керувати собою	Самоаналіз Асертивність Незалежність Самоповага Самоактуалізація
Міжособистісна сфера – здатність взаємодіяти з іншими людьми	Емпатія Соціальна відповідальність Міжособистісні відносини
Сфера адаптивності	Оцінка дійсності Гнучкість Вміння вирішувати проблеми
Сфера управління стресом – здатність протистояти стресу і контролювати імпульсивність	Толерантність до стресу Контроль імпульсивності
Сфера загального настрою	Оптимізм Задоволеність життям

У 1990 р. доктор Пітер Саловей, професор психології й декан вищої школи наук і мистецтв Йельського університету, і доктор Джон Майер – професор Нью-Гемпширського університету, вперше застосували термін «емоційний інтелект». А в результаті виходу в 1995 р. книги Деніела Гоулмана «Емоційний інтелект» даний термін став загальноновживаним [1].

Майер та Саловей свою модель емоційного інтелекту заснували на моделі здібностей. Вона включає в себе п'ять характерних зон: точність оцінки, вираження емоцій, використання емоцій у розумовій діяльності, розуміння емоцій, керування емоціями (див. табл. 2) [2].

Таблиця 2. Компоненти емоційного інтелекту (модель Д. Майер, П. Саловей)

Точність оцінки	Надають можливість усвідомлювати свої та чужі емоції за зовнішнім виглядом, думками, словами та поведінкою.
Вираження емоцій	Застосовується задля зовнішнього вираження емоцій та передачі їх іншим.
Використання емоцій у розумовій діяльності	Наші емоції впливають на думки, ідеї та прийняття рішень, змушують концентруватись на важливих подіях, таким чином готуючи людину до певних дій. Якщо правильно використовувати емоції, то можна підвищити ефективність створення ідей та ухвалення рішень, що дасть змогу швидше досягти поставлених цілей та подолати перешкоди на їх шляху.
Розуміння емоцій	Емоції мають причини, тому їх можна зрозуміти, ідентифікувати, знайти джерело їх виникнення, класифікувати, інтерпретувати їх значення, усвідомити переходи між ними та спрогнозувати їх розвиток. Всі ці фактори допоможуть управляти діяльністю та підвищити її ефективність.

Керування емоціями	Емоції містять в собі інформації про події, що вже сталися, або про можливі зміни стану, тому ними можна керуватися під час прийняття рішення. Це дасть можливість визначити найефективніший шлях для досягнення поставленої цілі. Керуючись емоціями можна сформулювати поведінку, яка допоможе діяти в наміченому напрямку.
--------------------	---

Д. Майер та П. Саловой дають таке визначення емоційного інтелекту: « ... здатність аналізувати свої емоції з метою покращення процесу мислення. Включає уміння безпомилково сприймати емоції, оцінювати і генерувати їх таким чином, щоб допомагати мисленню, розуміти емоції й ідентифікувати їх, а також рефлексивно скеровувати емоції з тим, щоб сприяти своєму емоційному й інтелектуальному зростанню» [1].

Д. Гоулман зазначає, що поняття «емоційний інтелект» охоплює властивості, які відмінні від академічних, тобто навчальних здібностей (див. табл. 3) [2].

Таблиця 3. Властивості емоційного інтелекту (модель Д. Гоулмана)

Особистісні(внутрішні)	<p><i>Самосвідомість</i> – здатність визначати та ідентифікувати свій стан, емоції, бажання та цілі.</p> <p><i>Саморегуляція</i> – здатність контролювати та керувати своїми емоціями, користуючись ними змінювати особистий статок, приймати рішення та виконувати дії.</p> <p><i>Мотивація</i> – емоційна сконцентрованість та напруженість, що допомагає</p>
------------------------	---

	визначати важливі цілі та досягати їх.
Соціальні (зовнішні)	<i>Емпатія</i> – усвідомлення емоцій інших людей, вміння слухати, а не просто чути. <i>Соціальні навички</i> – мистецтво викликати в інших певну реакцію, керувати емоціями та відносинами інших людей, організовувати ефективну взаємодію.

Проаналізувавши три попередні моделі ми можемо зробити висновок, що за Д. Гоулманом, Д. Майером, П. Саловей та Р. Бар-Оном ключовими компонентами емоційного інтелекту є усвідомлення, розуміння та зовнішнє вираження своїх емоцій, емпатія.

ЛІТЕРАТУРА

1. «Роль емоційного інтелекту у забезпеченні здоров'я людини» В. Ю. Стрельников, журнал «Пост Методика» №6(97),2010 ст.15
2. «Розвиток емоційного інтелекту школярів» Ганна Тарасенко журнал «Психолог» № 1-2 (577-578), січень 2016 с. 4

Вакушина С.В.

викладач соціально-економічних дисциплін

Красноградський коледж

Комунального закладу

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

м. Красноград

РОЛЬ КОГНІТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Зростання значення вищої освіти як ядра інноваційної системи українського суспільства зумовлює необхідність пошуку шляхів підвищення ефективності її навчальної та виховної функції. Зростання значення ефективності людського виміру вищої освіти у встановленні інноваційного мислення актуалізує дослідження спрямованості когнітивних технологій на розвиток людської

особистості. Підвищення вимог до ефективності та продуктивності роботи фахівців початкової школи у різних сферах суспільного життя актуалізує технологізацію інтелектуальної діяльності, обробки інформації, прийняття рішень, командної роботи.

Розробка когнітивізму як об'єкта когнітології актуалізує розгляд зв'язку людської активності з проявами емпіричного й теоретичного та виявляє її роль у становленні нових знанневих формоутворень когнітивних технологій як до інструментів пізнавальної, ментальної та іншої діяльності. Зростання запиту до когнітивних технологій зумовлює формування утилітарно-прагматистського погляду на розуміння ефективності когнітивних технологій, обмеженої виключно її результативністю [1]. Виправданість такого підходу зрозуміла в умовах постійних викликів, зменшення ресурсів та підвищення вимог до формування конкурентоспроможності молодого фахівця. Водночас саме розгляд когнітивних технологій у вищій освіті виявляє їх зв'язок із науково-дослідницькими та педагогічними інноваціями, поява яких неможлива поза всебічним розвитком цілісної особистості фахівців, що задіяні в навчальних, знанневих, комунікативних та інших процесах.

Повноцінна реалізація людинотворчої місії вищої школи у формуванні якісного людського капіталу для України зумовлює актуальність особистісно-ціннісних аспектів розробки та реалізації когнітивних технологій у вищій освіті. В цьому контексті надмірна схематизація, формалізація та інструменталізація когнітивних технологій зумовлює перетворення їх на механічні засоби – певні «відмички». Така схематизація стає не тільки невиправданою, а й небезпечною. Когнітивні технології в освіті необхідно розглядати як різновид інтелектуальних технологій, що мають аксіологічний, комунікативний, знанневий, лінгвістичний, ментальний і тілесний виміри.

Сфера вищої освіти є надзвичайно чутливою до технологізації когнітивних процесів. Різноманітність когнітивних процесів, задіяних у цій сфері, передбачає різноманітну множинність когнітивних технологій, спрямованих на:

- здійснення навчання;
- ментальні процеси, що забезпечують оволодіння новим матеріалом;

- розвиток пам'яті;
- формування когнітивного досвіду особистості фахівця;
- когнітивний розвиток особистості та її самовдосконалення;
- формування когнітивних механізмів контролю інтелектуальної діяльності;
- когнітивних взаємодій в інтерактивних і комунікативних процесах;
- когнітивних технологій сумісної пізнавальної та іншої (прийняття рішень) проектної діяльності.

Серед когнітивних технологій є не тільки технології, що забезпечують взаємодію з об'єктом діяльності та предметом навчання а й когнітивні технології, що спрямовані на процес навчання, на дію когнітивних пізнавальних здатностей, на розвиток і саморозвиток особистості. У тому числі й ті, що забезпечують можливості контролю й самоконтролю різних видів активності. А також технології когнітивної взаємодії – полілогу, когнітивної аргументації.

Окремою групою когнітивних технологій є технології, що перетворюють індивідуальну когніцію у сумісну когніцію. Сумісна когніція стає формою колективної інтелектуальної, емоційної та психологічної взаємодії, яка утворює колективний процес продуктивної діяльності [2].

Особливість когнітивної технології полягає у тому, що вона може бути задіяна як в об'єктивних процесах – навчанні, комунікаціях, полілозі і водночас є спрямованою на забезпечення когнітивних процесів, що відбуваються в людині, у її ментальній, психоемоційній, тілесній сфері, так і в різного виду когнітивних взаємодій між людьми. Серед останніх – ті, що передбачають керуючий вплив – процеси навчання й виховання; а також і ті, що передбачають когнітивну взаємодію в комунікаціях і перетворення індивідуальної інтелектуальної діяльності в сумісну когніцію чи групову когніцію. Остання відмінність є істотною для розкриття відмінності командного мислення від формування групового мислення. Групове мислення є поєднанням індивідуальних інтелектуальних зусиль і результатів, отриманих в інтелектуальній діяльності особисто через когнітивну комунікацію [1].

Командне мислення є інтегральною формою інтелектуальної діяльності, у якій сама інтелектуальна діяльність стає сумісною

когніцією. Особливість застосування когнітивних технологій у підготовці фахівців початкової освіти передбачає їх морально-етичне та гуманістичне спрямування.

Застосування когнітивних технологій у широкому контексті є позитивним для розвитку контролю над інтелектуальною діяльністю, приборканням і подоланням агресії, для формування спрямованості на успіх, позитивного емоційного фону, що сприяє стабільності в навчанні та підвищенню його ефективності.

Іншим важливим проявом реалізації когнітивних технологій в підготовці фахівців початкової освіти є соціокогнітивні практики. Вони створюють безпечний простір для когнітивного розвитку. Процес прийняття рішення, яке в реальній ситуації може набути незворотних наслідків, можна достатньо чітко змодельовати в навчальній обстановці за допомогою спеціальної гри. На цьому принципі здавна побудовані методики навчання у бізнес-середовищі. Останнім часом з'явилося багато варіантів бізнес-симуляцій, ігор щодо прийняття рішень, вироблення стратегій [2].

Когнітивні технології в освіті є сучасним рушієм модернізації освіти, адаптації освітніх процесів до можливостей когнітивної системи людини. Заразом когнітивні технології в освіті є засобом інтенсифікації освітньої діяльності, підвищення її продуктивності й ефективності. Сфера розробки когнітивних технологій в освіті є сферою, технологічні рішення якої мають забезпечувати когнітивний розвиток, збереження когнітивного різноманіття і створювати підґрунтя для самовдосконалення та саморозвитку. Розробка когнітивних технологій в освіті є важливим технологічним засобом розв'язання можливих суперечностей, що виникають між спрямованістю освітнього процесу на оволодіння навчальним матеріалом і збереженням, розвитком здоров'я та когнітивного потенціалу особистості, а також суперечностей між загальною спрямованістю освітнього процесу на гармонійний когнітивний розвиток особистості і жорсткі вимоги продуктивної реалізації її когнітивного потенціалу в реальній сфері професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Павленко Т. І. Технології, що забезпечують розуміння дітьми навчальної інформації [Електронний ресурс] / Т.І. Павленко. – Режим доступу: <http://pti.kiev.ua/metodic/739-tehnologyischo-zabezpechuyut-rozumnyya-dtmi-navchalnoyinformacyi.html>

2. Нестерова М. Інформаційно-когнітивні технології в системі вищої освіти суспільства знань [Електронний ресурс] / М. Нестерова. – Режим доступу:

file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/Мои%20документы/Downloads/vou_2015_1_7.pdf

Вітко Т.М.

викладач природничих дисциплін

Кременчуцький педагогічний

коледж імені А.С. Макаренка

м. Кременчук

Мегелик В.

студентка групи У-41

Кременчуцький педагогічний

коледж імені А.С. Макаренка

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТІВ ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВИХ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ

Основна мета сучасної школи полягає в тому, щоб створити систему навчання, яка б задовольняла освітні потреби кожного учня відповідно до його здібностей, інтересів та можливостей. Для досягнення цієї мети необхідно переглянути першорядність складових освітнього процесу. Головним стає учень, який не тільки з бажанням засвоїв ту чи іншу інформацію, але й уміє налагоджувати взаємовідносини з іншими, має глибоку впевненість у необхідності пізнання довкілля, творчого засвоєння системи наукових знань, виявляє позитивні емоції та готовність до енергійної діяльності.

Саме розроблена концепція Нової української школи переорієнтовує навчання із засвоєння величезної суми знань на освоєння компетентностей. Вектор компетентнісного підходу спрямований на формування і розвиток ключових і предметних компетентностей в рамках навчального процесу.

Нова школа - це «школа компетентностей», яка враховує індивідуальні здібності кожної дитини. Виділено 10 ключових компетентностей для нової української школи: 1) спілкування державною і, у разі відмінності, рідною мовами; 2) спілкування іноземними мовами; 3) математична грамотність; 4) компетентності

в природничих науках і технологіях; 5) інформаційно-цифрова компетентність; 6) уміння вчитися впродовж життя; 7) соціальні і громадянські компетентності; 8) підприємливість; 9) загальнокультурна грамотність; 10) екологічна грамотність і здорове життя. [1, с.14].

Усі перелічені компетентності однаково важливі й взаємопов'язані. Кожну з них діти набуватимуть послідовно, поступово під час вивчення різних предметів на всіх етапах освіти. Загальновідомо, що від якості підготовки вчителя початкової школи до професійної діяльності залежить його здатність демонструвати фахову компетентність на високому рівні, що зумовлюватиме ефективність організації навчально-виховного процесу у школі. Тому необхідна ґрунтовна підготовка фахівців із відповідними професійними компетенціями, через які будуть формуватися 10 ключових компетентностей учнів та здатність майбутнього вчителя реалізовувати зміст природничої освітньої галузі.

Реалізація предметних компетенцій та формування ключових компетенцій в коледжі здійснюється, перш за все, через інтерактивне навчання, організацію цілеспрямованої, активної, пізнавальної діяльності студентів. Інтерактивне навчання має конкретну мету — створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент (учень) відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників освітнього процесу. Інтерактивна взаємодія виключає перевагу одного учасника навчального процесу над іншим, однієї думки над іншою. На таких заняттях студенти вчать бути демократичними, спілкуватися між собою та з іншими людьми, висловлювати власні судження, критично мислити, приймати продумані рішення. Такі підходи в нашій освіті не є повністю новими, вони частково використовувались ще в 20-і роки минулого століття, але в даний час набули зовсім іншого змісту.

Для переорієнтації студентів на активну діяльність при засвоєнні нових знань необхідно дотримувалися таких вимог:

ураховуючи їхній життєвий досвід та отримані опорні знання з різних навчальних дисциплін;

спонукати їх до висування гіпотез, власних суджень;

не обмежуватися однією гіпотезою, пропонували висувати їх якомога більше;

утримуватися від коментарів та оцінювання тверджень;

створювали проблемні ситуації за допомогою інтерактивного навчання.

Для формування природознавчої компетентності інноваційна, інтерактивна діяльність має особливе значення, адже процеси, що відбуваються в природі, властивості об'єктів, предметів краще запам'ятовуються через діяльність.

Формування природничо-наукової компетентності майбутніх учителів початкових класів здійснюється при вивченні таких навчальних дисциплін, як «Основи початкового курсу природознавства», «Методика навчання природознавства», основна мета яких полягає у засвоєнні системи інтегрованих знань про природу і людину, необхідних майбутньому фахівцеві для оволодіння методичними знаннями, уміннями і навичками викладання природознавчого матеріалу в початковій школі. Пріоритетами цих навчальних дисциплін є діяльнісний підхід до пізнання навколишнього світу, робота з різними джерелами інформації для розв'язання проблемних завдань. Доволі великий арсенал інтерактивної діяльності представлений на заняттях природничого циклу і всі вони сприяють розвитку критичного мислення студентів. Це кубування, проектування, асоціативний куш, гронування, мозковий штурм, мікрофон, створення лепбуків, ментальних карт та ін.. [1, с.77,79,80]

В ході роботи студенти не тільки знайомилися з необхідною інформацією, а й удосконалювали вміння працювати в командах, розвивали здібності до малювання, майстрування, виконання певних ролей, та і просто отримували задоволення. Інтерактивну вправу «моделювання» ознак погоди та живої природи студенти успішно використовують і на заняттях, і на уроках початкової школи.

На думку студентів, створення лепбуків – це один з найцікавіших видів роботи, на семінарських заняттях вони її проводять. Лепбук – це створена власноруч книжечка з кишенями, де дитина може діставати, перекладати, складати на свій розсуд різноманітний матеріал з певної теми. При цьому лепбук – це не просто витвір. Це заключний етап самостійної дослідницької роботи, яку дитина виконувала у ході вивчення даної теми. Щоб заповнити цю папку, учню потрібно буде виконати певні завдання,

провести спостереження, вивчити представлений матеріал. Створення інформаційних довідників власноруч допоможе учням узагальнити, структурувати вивчений матеріал, розвинути вміння шукати й осмислювати необхідну інформацію, презентувати результати міні-дослідження, сформувати самостійність і відповідальність. Ще однією перевагою використання цієї форми роботи є тісний взаємозв'язок з іншими розділами програми.

Створення «Mind map» або «ментальної карти» дозволяє активізувати або узагальнити основні положення з теми. Всі елементи розташовуються в інтуїтивному порядку або відповідно до їхньої важливості. Зазвичай ментальні карти виходять естетично привабливими, креативними та містять важливу інформацію з теми, ось чому студенти часто використовують цей вид роботи на навчальних заняттях та при проведенні уроків в початковій школі.

Такі інтернет-ресурси, як «Kahoot!» та «LearningApps.org» студенти використовують на заняттях. «LearningApps.org» є конструктором для розробки різноманітних завдань з різних предметних галузей для використання і на уроках, і в позаурочний час. «Kahoot!» є ресурсом для створення тестових запитань, грати на цій платформі можна як у парі, так і в команді. Така ігрова діяльність захоплює не тільки учнів молодших класів, а і студентів коледжу, але в глобальному масштабі це не тільки гра, а й узагальнення, систематизація знання з тем.

Отже, процес формування природничо-наукової компетентності учителя нового покоління полягає у позитивній педагогічній взаємодії викладачів і студентів. Тому лише вміле використання інтерактивних методів принесе бажані результати, призведе до формування природничо-наукової компетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі їх фахової підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: – ТОВ «Видавничий дім «Плянди», 2017. – 206 с.
1. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання. – К.: СПД Кулінічев Б.М., 2007.
2. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.- метод. посібн. – К.: А.С.К., 2006. – 192с.
3. Савченко О. Я. Удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів / О. Я. Савченко // Початкова школа. – 2001. –

Гажга Л.В.

викладач основ педагогічної майстерності

Красноградський коледж

Комунального закладу

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

м. Красноград

ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Розбудова нової української школи ставить перед педагогічними закладами освіти вимоги реформування підготовки майбутніх фахівців. Актуальності набула проблема зміни підходів у навчанні майбутніх вчителів початкової школи.

Сучасного учня вчать критично мислити, знаходити й ефективно використовувати інформацію, володіти комп'ютерними технологіями, бути комунікабельним, успішно взаємодіяти з природою. Щоб сформувати науковий світогляд дитини, уміння аналізувати, порівнювати предмети та явища, сам майбутній вчитель повинен мати сформовану природознавчу компетентність.

Природознавчу компетентність вчителя початкових класів можна розглядати як досвід ознайомлення з довкіллям, що формується на основі уявлень, знань, умінь, ставлень та оцінних суджень до предметів та явищ природного оточення [1]. Це інтегральна якість особистості, яка вказує на рівень оволодіння компетенціями, які необхідні вчителю в освітній діяльності, і сформована у процесі вивчення природничих дисциплін.

Про сформованість природознавчої компетентності свідчить здатність молодого фахівця самостійно здобувати та поглиблювати знання з різноманітних галузей природознавчих наук, володіння комплексом сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, засобів навчання, уміння застосовувати набуті знання на практиці.

Майбутні вчителі початкових класів повинні визначати основні природничі завдання, добирати оптимальні методи та засоби, обладнання, моделювати явища природи, володіти

проектувальними, конструктивними, комунікативними компетенціями [2].

Особлива увага педагогічних закладів освіти сьогодні зосереджена на готовності студентів до інноваційної діяльності з учнями з проблем природознавчої освіти, особистісного вдосконалення, прагнення до творчої взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу.

Використання сучасних освітніх технологій дозволяє процес професійної підготовки майбутніх вчителів зробити більш ефективним. Майбутні вчителі повинні досконало володіти прийомами роботи в Інтернеті, уміти працювати з мультимедійним обладнанням, інтерактивною дошкою, знати, як поповнити свої знання через Інтернет.

Формування таких вмінь відбувається не тільки у межах навчальних дисциплін, курсів, а й у позааудиторній роботі. Різноманітні форми роботи (лекції, семінари, практичні й лабораторні заняття, колоквиуми, засідання творчих груп, наукових гуртків) та методи (проблемні, пошукові, дослідницькі, проектні) націлюють на самостійну продуктивно-перетворювальну діяльність здобувачів освіти щодо отримання та опрацювання інформації, оволодіння практичними уміннями й навичками.

Технологізація освіти пов'язана з активними формами проведення занять, методами контролю, діагностики. Ділові та дидактичні ігри, технології формування критичного мислення дозволяють залучати здобувачів освіти до розв'язання проблем і наближення до професійної діяльності.

Особливого значення набуває інтерактивність навчання, що передбачає організацію й розвиток діалогового спілкування й веде до взаємодії, розв'язання спільних завдань.

Проводити дослідження, виконувати певні завдання, систематизувати матеріал окремої теми під час вивчення дисциплін природознавчого циклу допомагає метод лепбук [1]. Студенти знайомляться з цим методом на заключному етапі самостійної дослідницької роботи, одночасно вчать правильно організувати сумісну діяльність дорослих та дітей по виконанню такого дослідницького проекту під час проходження практики у закладах загальної середньої освіти.

Природнича компетентність майбутнього вчителя початкових класів є складовою професійної компетентності.

Підготовка майбутнього вчителя початкової школи через призму сформованих компетентностей дозволить у подальшій професійній діяльності успішно формувати в учнів предметні компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бальоха А.С. Природознавча компетентність майбутнього вчителя початкової школи як психолого-педагогічна проблема сучасної освіти [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2014/246-234-10.pdf> – Назва з екрана.

2. Граматик Н. Інтерактивні форми природничої підготовки майбутніх вихователів дошкільного закладу освіти – Режим доступу: file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/Мои%20документи/Downloads/znpnadpcpn_2016_1_5.pdf – Назва з екрана.

*Денисюк Т.К.,
кандидат філологічних наук,
завідувач навчально-методичного кабінету,
Комунальний вищий навчальний заклад
«Уманський гуманітарно-педагогічний
коледж ім. Т.Г. Шевченка»,
м. Умань.*

*Рябошапка О.В.,
здобувач Уманського державного
педагогічного університету
імені Павла Тичини,
м. Умань*

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ДО ГУМАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

Реформування сучасної освіти потребує змін у підготовці майбутніх педагогічних працівників. Нова українська школа чекає на нове покоління вчителів-інноваторів. Виникає потреба у зміні основної мети педагогічної освіти: пріоритету набувають особистісні якості педагога, його людські якості та відношення до майбутньої професії. Тому досить актуальним постає питання якісної підготовки студентів в умовах педагогічного коледжу.

На думку О.М. Пехоти, в основі гуманізації освітнього процесу, загалом, та професійної підготовки майбутнього педагога, зокрема, є активна позиція студента у його становленні як

особистості та педагога, закладанні відповідних якостей та збільшення суб'єктивних функцій [5].

Тому проблема оптимізації процесу гуманізації професійного становлення майбутнього педагога в умовах здобуття вищої педагогічної освіти представляється нам досить актуальною.

Проблема гуманізації освітнього процесу була повсякчас актуальною, але найбільшого попиту отримала у часи становлення незалежної Української держави та реформування освіти. Тому найбільший інтерес для нас становлять роботи Є.С. Барбіної, В.Г. Бутенко, С.У. Гончаренка, М.Б. Євтуха, І.В. Кіреєвої, Л.В. Кондрашової, В.А. Кушніра; А.О. Лігоцького, О.А. Листопада, Ю.І. Мальованого, Д.І. Паценка, О.М. Пехоти, В.С. Пікельної, О.Я. Савченко, В.А. Семиченко, Н.М. Тарасевич, О.С. Цокур, Є.М. Шиянова та інших, в яких дослідники торкаються проблеми гуманізації освіти. Проте, у своїй переважній більшості, вчені дійшли висновку, що підґрунтя гуманізації освітнього процесу у школі закладається ще в момент підготовки майбутнього педагога у педагогічному закладі вищої освіти.

Проблема гуманізації освітнього процесу у початковій школі вбачається нами як один з компонентів готовності студентів педагогічного коледжу до здійснення педагогічної діяльності.

Досить цікавою для нашого дослідження є праця В.І. Щербини, який одним з найперших дослідив проблему готовності студентів до майбутньої педагогічної діяльності. У роботі визначено ряд умов для формування такої готовності: оптимізація освітнього процесу закладу вищої освіти шляхом опанування студентами дисциплінами фундаментального циклу та розвитку в них критичного мислення; розвиток професійно-особистісних якостей майбутнього фахівця з початкової освіти та покращення засобів педагогічного впливу.

Дослідження проблеми готовності до педагогічного процесу набуло значного поширення і за останні десятиліття.

Професійну готовність розглядають у своїх працях ряд науковців: Л.В. Григоренко, М.В. Козак, І.Ю. Шитова, О.Л. Шквир та інші.

На думку Л.В. Григоренко, професійна готовність є компетентністю, що визначає ефективність педагогічної діяльності майбутнього фахівця [2, с. 41].

В. В. Васенко вважає, що складником «готовності до педагогічної професії» є «готовність до здійснення освітнього процесу з дітьми молодшого шкільного віку», яка полягає у роботі з молодшими школярами, формуванні у них ключових компетентностей [1]. Така готовність формується у три етапи:

1. розвиток пізнавальних потреб, оволодіння необхідними компетентностями;
2. збільшення мотивації здійснення професійної діяльності;
3. прагнення професійно самореалізуватися.

О.М. Івлієва виділила компоненти готовності до професійної діяльності майбутнього педагога початкової школи:

1. мотиваційний;
2. змістово-процесуальний;
3. рефлексивний.

Провідної ролі вчена надає рефлексивному компоненту готовності до педагогічної діяльності вчителя початкової школи. Саме цей компонент сприяє професійному та особистісному самовдосконаленню майбутнього фахівця [3, с. 46].

На думку О.М. Коберника, готовність студента до гуманізації освітнього процесу є психологічним станом, який визначається повноцінним розвитком, а також взаємодією інтелектуального, мотиваційного та операційного компонентів у структурі особистості. Вчений виокремлює наступні показники такого стану: розуміння педагогом суті особистісно-розвивального виховання, активність учителя у педагогічній діяльності, усвідомлення і розуміння ролі вихователя у суб'єкт-суб'єктній взаємодії, його здатність сприймати учня як центральну фігуру освітнього процесу [6, с. 21]. Також О. М. Коберник зазначає, що вчителі досить часто відчують невдоволення від професійної взаємодії, що може виправлятися лише шляхом оптимізації процесу підготовки майбутніх фахівців з початкової освіти.

Питання підготовки майбутніх учителів початкової школи до гуманізації педагогічного процесу посідає чільне місце і в практиці сучасних зарубіжних педагогів. Л.А. Онищук у статті «Інноватика – істотна складова гуманістичної парадигми учіння» акцентує увагу на досвіді польського педагога Ляски Єугенії Івони, підкреслюючи, що вона розглядає залежність гуманізації педагогічного процесу від нешаблонної праці педагогів [4, с.14]. Згідно Л.Є. Івони, важливого

значення інноваційна діяльність набуває саме у початковій школі, тоді, коли діти найбільше піддаються впливу.

Отже, проаналізувавши психолого-педагогічну літературу, ми дійшли висновку, що готовність майбутнього фахівця з початкової освіти до гуманізації освітнього процесу це досить складне поняття, яке вмщає у собі інтеграцію теоретичної і практичної підготовки та морально-етичні якості особистості майбутнього вчителя для здійснення гуманізації освітнього процесу у початковій школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Васенко В.В.* Формування готовності студентів до трудового виховання молодших школярів: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Київ. держ. пед. ін-т. – К., 1992. – 18 с.
2. *Григоренко Л.В.* Формирование готовности студентов педвуза к профессиональной деятельности в процессе самостоятельной работы: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. – Кривой Рог, 1991. – 162 с.
3. *Івлієва О.М.* Критеріально-орієнтоване тестування в системі формування професійної готовності вчителя початкових класів: Дис. ... канд. пед. наук.: 13.00.04. – Ізмаїл, 2001. – 233 с.
4. *Онищук Л.А.* Інноватика – істотна складова гуманістичної парадигми учіння // Шлях освіти. – 2000. – №4. – С. 13-17.
5. *Пехота О.М.* Педагогічна підготовка вчителя: шляхи гуманізму // Науковий вісник Миколаївського пед. університету. – Вип. 4. – Миколаїв: МДПУ, 2001. – С. 29-36.
6. *Формування гуманістичного світогляду вчителя: Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конференції, 27 верес. 2001 р.* / Відп. ред. Д.І. Пащенко. – К.: Наук. світ, 2001. – 132 с.

Денга Н.М.,

кандидат педагогічних наук

Заступник директора з навчально-методичної роботи

Кременчуцького педагогічного коледжу

імені А.С.Макаренка

м.Кременчук

ДІАГНОСТИКА РІВНЯ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Часто в сучасному світі прослідковується тенденція, коли високі розумові здібності та гарні показники навчальної діяльності учня не є гарантією його успішності в професійній діяльності. Звідси впливає, що високий рівень інтелекту не є достатньою умовою самореалізації особистості у житті та професії. Не

заперечуючи того факту, що майбутнє в руках тих, хто є професіоналом цифрового суспільства, переконані в тому, що все ж дуже важливо технологічну грамотність поєднувати з емоційним інтелектом. Враховуючи основну концепцію нової української школи, яка заключається в переході від школи тільки знань до школи компетентностей XXI століття, важливу роль відіграє емоційне сприйняття дитиною процесу навчання.

Одним із провідних чинників забезпечення успішності життєдіяльності науковці розглядають емоційний інтелект. Д. Гоулмен у книзі «Emotional Inteligence» визначає емоційний інтелект як спроможність осягати власні та чужі почуття, мотивувати себе та інших, управляти емоціями як наодинці з самим собою, так і в оточенні інших [4]. Недавні дослідження показують: високий рівень розвитку емоційного інтелекту дає можливість у повній мірі розкрити закладений потенціал дитини. Розвиток емоційного інтелекту у дітей з раннього віку сприяє формуванню адекватної самооцінки, впевненість в собі, вміння адаптуватися до нових обставин, вільно спілкуватися, розвивати відносини із іншими.

Для визначення рівня розвитку емоційного інтелекту у дітей початкових класів доцільно використовувати такі методики: опитувальник "Характер проявів емпатичних реакцій і поведінки у дітей" (А.Щетініна) [2], проєктивна методика "Незакінчені розповіді" (Т.Гаврилова) [3], опитувальний лист (Н. Артюхіна, А. Щетініна) [1]. Експертне оцінювання рівня розвитку емоційного інтелекту дітей повинні проводити вчителі початкових класів, які з ними працюють.

Опитувальник (А.Щетініна) дає змогу визначити рівні емпатії у дитини: високий (гуманістичний тип: діти проявляють інтерес до стану інших, яскраво емоційно на нього реагують і ідентифікуються з ним, активно включаються в ситуацію, намагаються допомогти, заспокоїти іншого), середній (еґоцентричний тип: діти намагаються відвернути увагу дорослого на себе, емоційно реагують на переживання іншого, але при цьому говорить: "А я не плачу ніколи ..." і т.п., діти лише зображують співчуття, співпереживання іншому, прагнучи отримати похвалу, схвалення дорослого), низький (діти не виявляють інтересу до емоційного стану інших, слабо реагують на їх переживання і вчиняють емпатійні дії лише по спонуканню дорослого).

За допомогою проективної методики (Т.Гаврилова) визначається два типи емпатії у дітей: егоцентрична, гуманістична. Дитині пропонується незакінчена розповідь, яку вона має продовжити, відповівши на питання. Якщо задану ситуацію дитина вирішує на користь ображеного, то це вказує на гуманістичний характер емпатії; рішення дитиною ситуації на свою користь – про егоцентричний характер емпатії.

Опитувальний лист (Н. Артюхіна, А. Щетініна) призначений для виявлення особливостей емоційного стану дитини. Він також дозволить визначити, успішна або неуспішна дитина в емоційному плані за такими рівнями: дитина емоційно благополучна, дитина не цілком емоційно благополучна, дитина емоційно неблагополучна.

За розглянутими методиками було проведено визначення рівня розвитку емоційного інтелекту в учнів перших класів Кременчуцької спеціалізованої школи №21 та в учнів третіх класів КНВК №30 м. Кременчука, в результаті яких отримали, що значна частина дітей має низький та середній рівень емпатії, не зовсім емоційно благополучні (рис. 1).

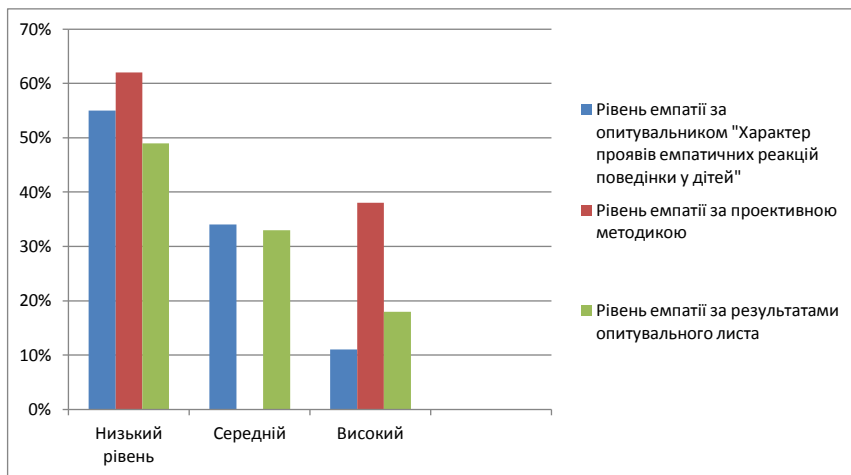


Рис. . Рівень емпатії в учнів початкових класів за результатами проведених методик

Результати опитувальника "Характер проявів емпатичних реакцій і поведінки у дітей" (А.Щетініна) показали, що 11% дітей мають гуманістичний тип емпатії. Їм небайдужі почуття інших,

вони співпереживають і мають бажання допомогти оточуючим. 34% учнів лише зображують співчуття, але глибоких емоцій щодо проблем інших не переживають, мають середній (егоцентричний) тип емпатії. 55% дітей з низьким рівнем емпатії байдужі до емоційного стану інших, не мають бажання допомогти.

Результати проективної методики (Т.Гаврилова) показали, що лише 38% опитаних учнів мають гуманістичний характер емпатії, а це значить, що вони готові розпізнати у своїх ровесників потребу в співчутті та прийти товаришу на допомогу.

За допомогою опитувального листа (Н. Артюхіна, А.Щетініна) визначено серед опитаних дітей 18% дітей емоційно благополучних та 33% не зовсім емоційно благополучних.

Отримані результати переконливо засвідчують, що постає необхідність в цілеспрямованому розвитку емоційного інтелекту у дітей молодшого шкільного віку та спонукають до розроблення програми розвитку емоційного інтелекту в учнів початкових класів під час освітнього процесу, яка включає в себе тренінгові заняття, ігри, використання інноваційних педагогічних технологій (сторітелінг, скрайбінг), психогімнастики, арт-терапії (казкотерапія, лялькотерапія, фототерапія).

ЛІТЕРАТУРА

1. Опросный лист (Н.Артюхина, А.М.Щетинина) [электронный ресурс]. – Режим доступа к ресурсу: <http://udik.com.ua/books/book-715/chapter-25332/>
2. Опросник "Характер проявлений эмпатических реакций и поведения у детей" (А.М.Щетинина) [электронный ресурс]. – Режим доступа к ресурсу: <http://udik.com.ua/books/book-715/chapter-25329/>
3. Проективная методика "Неоконченные рассказы" (Т.П.Гаврилова) [электронный ресурс]. – Режим доступа к ресурсу: <http://udik.com.ua/books/book-715/chapter-25330/>
4. Goleman D. Emotional intelligence / D. Goleman. – N.Y., 1995. – 352 p.

Московець Л.П.
асистент кафедри педагогіки та
психології початкової освіти
Кременчуцький педагогічний коледж
імені А.С. Макаренка
м. Кременчук

Затулівітер А.О.
студентка групи У-62БЗ
Кременчуцький педагогічний коледж
імені А.С. Макаренка
м. Кременчук

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Сучасна система освіти, яка спрямована на формування ключових компетентностей підростаючого покоління, передбачає також і розвиток наскрізних умінь, які допоможуть успішному становленню особистості на різних етапах життя, як в ході первинної, так і вторинної соціалізації.

Для того, щоб оволодіти професією, людина повинна мати певний рівень IQ, а щоб бути успішним у професійній діяльності, досягнути кар'єрного росту слід сформувати EQ. С. Девід вивчала емоції більше 20 років і прийшла до висновку, що саме емоції, уміння їх контролювати забезпечують успіх. Науковець використовує поняття «емоційної спритності» [1], що на нашу думку є синонімічним із поняттям «емоційний інтелект».

Оскільки майбутня професія студентів педагогічних закладів освіти пов'язана із сферою діяльності типу „людина – людина”, що передбачає роботу із людьми, колективами, то важливими якостями майбутнього фахівця є здатність співпрацювати у колективі, спілкуватися з учнями, колегами, адміністрацією, батьками, володіти собою в різних ситуаціях та інші. Всі ці компетентності є в свою чергу характеристиками емоційного інтелекту.

Д. Гоулман виділяє такі складові емоційного інтелекту: самоусвідомлення, саморегуляція, мотивація, емпатія, навички підтримки стосунків з іншими людьми [2, с. 212]. Розглянемо ці компоненти емоційного інтелекту з точки зору педагогічної діяльності, яку студенти будуть здійснювати в майбутньому, а якість її реалізації буде залежати від рівня сформованості емоційного інтелекту.

Самоусвідомлення, тобто знання своїх емоцій, передбачає здатність особистості розпізнати, визначити емоції, коли вони виникають. Майбутній педагог має точно адекватно оцінювати свої сильні і слабкі сторони, розуміти свої можливості та ціннісні орієнтації. Учитель повинен бути чесним як з собою, так і з іншими.

Саморегуляція, тобто здатність керувати своїми емоціями є важливим компонентом професійної спрямованості учителя. Майбутній педагог має навчитися володіти своїми почуттями, особливо, коли під впливом певної ситуації виникають руйнівні негативні емоції, які можуть негативно позначитися на взаємодії з оточуючими. Саморегуляцію вчать розвивати майбутні педагоги на заняттях з педагогічної майстерності під час вивчення теми „Педагогічна техніка”, де вони знайомляться в поняттям внутрішньої техніки, вчать налаштуванню на діяльність, оволодівають техніками релаксації.

Мотивація, тобто те, що спонукає людину до діяльності, у емоційному інтелекті розглядається як здатність студента привести емоції до ладу за для досягнення поставленої мети, при цьому важливо бути натхненним, захопленим справою, отримувати насолоду від педагогічної діяльності. Мотивація як складова емоційного інтелекту включає ініціативність, оптимізм, наполегливість, цілеспрямованість, рішучість.

Емпатія майбутніх педагогів виявляється у здатності розпізнавати емоції оточуючих, що передбачає розуміння переживань учнів та їх батьків, колег, проявляти до них співчуття та співпереживання.

Навички підтримки стосунків з іншими людьми є важливою характеристикою професійної підготовки фахівців, адже педагог має володіти різноманітними тактиками спілкування (переконування та навіювання), уміло розв'язувати різноманітні конфліктні ситуації, виступати посередником в ході їх вирішення, використовувати різноманітні стилі поведінки у конфліктах (співпраця, компроміс, суперництво, тощо). Майбутній педагог повинен пам'ятати, що у класі йому доведеться виконувати роль управлінця, керівника учнівського колективу, а для цього йому варто навчитися керувати дітьми, спрямовувати їх активність на досягнення групової мети.

Через розвиток самоусвідомлення, саморегуляції, мотивації у майбутніх педагогів формується особистісна компетентність, а

емпатія та навички підтримки стосунків з іншими людьми є складовими соціальної компетентності.

К. Петридісом виділені такі структурні елементи емоційного інтелекту:

- 1) адаптивність – гнучкість та готовність адаптуватися до нових умов;
- 2) асертивність – рішучість, відвертість та готовність відстоювати свої права;
- 3) сприйняття власних емоцій та емоцій інших людей – розуміння власних емоцій та емоцій інших;
- 4) емоційна експресія – здатність сказати про свої емоції іншим;
- 5) управління емоціями інших – здатність впливати на емоції інших людей;
- 6) регуляція емоцій – здатність контролювати власні емоції;
- 7) імпульсивність (низька) – поміркованість та здатність не піддаватися раптовим власним спонуканням;
- 8) стосунки – здатність мати міцні міжособистісні стосунки;
- 9) самооцінка – успішність та самовпевненість;
- 10) самомотивація – керованість та здатність не здаватися перед труднощами;
- 11) соціальна поінформованість – досвідчені мережеві працівники з відмінними соціальними навичками;
- 12) управління стресом – здатність витримувати тиск та регулювати стресом;
- 13) емпатія – здатність висловлюватися з позиції іншого;
- 14) щастя – радість та задоволення життям;
- 15) оптимізм – здатність помічати в житті позитив [2, с. 214].

Якщо взяти проаналізувати структурні елементи, які виділені К. Петридісом, то можна сказати, що всі вони є необхідними для успішного здійснення студентами в майбутньому педагогічної діяльності, адже учитель повинен бути адаптивним і асертивним, сприймати, регулювати, управляти як своїми емоціями, так і емоціями інших, протистояти стресовим ситуаціям, мати адекватну самооцінку та належний рівень самомотивації, здатним до взаємодії з оточуючими виявляючи до них оптимізм, емпатію. Учитель має бути щасливим при здійсненні педагогічної діяльності, при цьому відчуваючи насолоду від того, що робить і усвідомлюючи сенс своєї діяльності.

В процесі підготовки студентів до професійної діяльності цінність емоційного інтелекту полягає в тому, щоб розвинути у них таку якість, як „захопленість роботою”, „насолюда від того, що робиш”, „усвідомлення її значимості”. Все це має супроводжуватися емоційними підйомами та не допускає „професійного вигорання”, що призводить до емоційного виснаження, втрати бажання працювати, коли робота стає повсякденним тягарем. „Захопленість роботою” характеризується такими складовими, як: енергійність, оптимізм, активне включення в роботу, професійна ефективність, в той час як „професійне вигорання” характеризується такими складовими як: емоційне виснаження, цинізм, песимізм, редукція особистих досягнень, втрата інтересу до професійної діяльності або зовсім негативне ставлення до неї.

Таким чином, емоційний інтелект є важливим компонентом професійної компетентності майбутніх педагогів, що в подальшому допоможе їм більш успішно здійснювати реалізацію поставлених завдань та виконувати функції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Девід С. Емоційна спритність. Як почати радіти змінам і отримувати задоволення від роботи та життя / С. Девід; пер. з англ. Л. Герасимчука. – Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2018. – 288 с.
2. Темрук О. Проблема емоційного інтелекту на сучасному етапі розвитку психологічної думки [Електронний ресурс] / О. Темрук, Л. Колісник // Гуманітарний вісник. №33. Психологія – С. 207–223. – Режим доступу: file:///C:/Users/301/Downloads/gvdpdu_2014_33_26.pdf.

Кіяшко Л.І.

завідувач навчально-виробничої практики

Красноградський коледж

Комунального закладу

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

м. Красноград

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Перед педагогічними закладами освіти стоїть завдання підвищення рівня практичної підготовки майбутнього учителя

початкових класів. Процес формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів під час педагогічної практики забезпечується формуванням у студентів професійної спрямованості та інтересу до професійної діяльності; професійно значущих особистісних якостей, знань, умінь та навичок, необхідних для успішного здійснення педагогічного процесу в школі; умінь і навичок адекватної самооцінки особистої діяльності й оцінки діяльності учнів. Професійна компетентність – це базова характеристика діяльності спеціаліста: вона включає як змістовий (знання), так і процесуальний (уміння) компоненти і має головні суттєві ознаки, а саме: мобільність знань, гнучкість методів професійної діяльності і критичність мислення [1, с. 142].

Педагогічна практика – одна з найважливіших складових професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів і всебічно поєднує теоретичну та практичну діяльність студента. Метою педагогічної практики є оволодіння майбутніми педагогами формами, засобами, технологіями освітньої роботи; розвиток у студентів умінь застосовувати у практичній діяльності знання з основ наук, усвідомлення ними професійної значущості цих знань, виховання у студентів потреби постійного вдосконалення професійних знань, умінь, навичок та їх педагогічної майстерності; розвиток творчої ініціативи кожного студента; подальший розвиток дослідницьких умінь у професійній діяльності [3, с. 45].

До основних завдань педагогічної практики можна віднести:

- формування і розвиток професійної свідомості, професійно значущих якостей особистості майбутнього педагога;
- ознайомлення студентів із специфікою діяльності сучасних закладів загальної середньої освіти;
- формування у практикантів уміння проводити уроки з використанням сучасних технологій навчання;
- формування індивідуального стилю професійної діяльності;
- забезпечення умов для професійної адаптації студентів, залучення їх до активної діяльності в учнівських колективах;
- виховання у студентів любові до професії вчителя, прагнення до постійного професійного розвитку.

Ефективно організована педагогічна практика сприяє скороченню терміну адаптації молодих фахівців у період початку

самостійної педагогічної діяльності. Тому педагогічна практика студентів – це одна із найважливіших форм навчальної діяльності, яка забезпечує формування професійних компетентностей майбутнього вчителя.

Практика носить системний і безперервний характер, забезпечуючи фундамент для формування основних педагогічних умінь і навичок у майбутніх учителів. Кожен вид практики має свою мету, завдання та зміст і в залежності від цього поступово ускладнюється від курсу до курсу, на кожному етапі професійного становлення [4, с.139].

У процесі проходження практики студенти закріплюють ті знання, які вони отримують в ході засвоєння психолого-педагогічних дисциплін, вивчення відповідних методик. Першою педагогічною практикою є «Позакласна виховна робота». Ця практика є початковим етапом у системі практичної підготовки, метою якої є набуття студентами уявлень про характер, зміст, форми і методи виховної роботи в школі, про функціональні обов'язки учителів початкових класів як вихователів.

У кінці II курсу студенти проходять практику з основ природознавства та краєзнавства. Під час проходження цього виду практики майбутні вчителі оволодівають прийомами та методами природоохоронної діяльності, формують вміння і навички проведення спостережень та екскурсій з учнями початкових класів у природі.

На III курсі студенти проходять педагогічну практику в дитячих оздоровчих таборах, у літніх пришкільних таборах, позашкільних закладах освіти, виконуючи функціональні обов'язки вожатого чи вихователя. Це перші самостійні кроки в професійному житті майбутнього вчителя. Вони вимагають мобілізації всіх отриманих у педагогічному закладі психолого-педагогічних знань, умінь та навичок, високого рівня відповідальності та добросовісності. Організація позакласної виховної роботи з учнями в період літніх канікул має на меті вивчення системи діяльності дитячих оздоровчих закладів, оволодіння практичними вміннями та навичками організації життя й діяльності дітей у літній період, ознайомлення з особливостями навчально-виховної роботи в різних педагогічних структурах. Під час педагогічної практики у майбутніх учителів початкових класів формуються навички роботи з тимчасовим дитячим колективом.

До виробничої практики «Пробні уроки і заняття» на III та IV курсах студенти приступають після опанування методиками викладання відповідних дисциплін. Метою практики є вироблення у практикантів професійних умінь і навичок організації освітнього процесу на уроці; формування особистісної готовності до роботи вчителем початкових класів та умінь організовувати і проводити навчальну і виховну роботу з молодшими школярами. На цій практиці студенти виступають в ролі учителя-предметника, оволодіваючи відповідними професійними компетенціями. Цей вид практики спрямований на виявлення професійної придатності.

Переддипломна практика проводиться на випускному курсі і є логічним завершальним етапом професійно-педагогічної підготовки вчителя. Вона проводиться у закладах загальної середньої освіти. Знаходячись безпосередньо на робочому місці вчителя, практикант виконує функції вчителя початкових класів протягом 6 тижнів. Студенти отримують можливість визначити рівень готовності до педагогічної діяльності, опанувати професійною майстерністю, переймати досвід тих учителів, з якими доводиться співпрацювати.

Отже, у процесі формування професійної компетентності майбутніх вчителів початкових класів велике значення має організація та зміст педагогічної практики, якісна теоретична підготовка студентів з основ наук, вибір базової установи закладів освіти, проведення настановчих нарад, підбір кращих керівників практики, методичне забезпечення практики студентів [2, с. 647].

ЛІТЕРАТУРА

1. Будник О. Б. Соціально-педагогічна діяльність учителя початкової школи: навч.-метод. посіб. / О. Б. Будник. – Івано-Франківськ, 2012. – 212с.
2. Євтух М. Б. Педагогічна практика / М. Б. Євтух // Енциклопедія освіти /Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 647.
3. Педагогічна практика: навч.-метод. посіб. / за ред. А. А. Сбрусової, М. П. Кононенко. – Суми: Ред.-вид. відділ СДПІ, 1999. – 164 с.
4. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. – Міністерство освіти України: зб. законодавчих та нормативних актів про освіту. – Вип. 1. – К., 1994. – С. 139-152.

Колесник Л.Д.
викладач математики
Красноградський коледж
Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
м. Красноград

ОСУЧАСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЧЕРЕЗ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Бурхливий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій сприяють тому, що школярів оточує насичений інформаційний простір. Внаслідок легкодоступності користувачами інформаційно-комунікаційних технологій є різні за віком верстви населення. Діти є активними учасниками процесу інформатизації суспільства. Формування інформаційної культури здобувачів освіти – завдання, що постає перед учителями на сучасному етапі розвитку суспільства [1].

Педагог, який має сформовані компетентності у галузі інформаційно-комунікаційних технологій, є ключовою ланкою у реалізації зазначеного завдання у закладі освіти. Сучасний учитель повинен уміти користуватися логіном та паролем, організувати доступ до інформаційних ресурсів, надсилати електронні листи та організувати on-line спілкуватися у чаті, створювати та вести електронний журнал, використовувати можливості мультимедійного обладнання. Враховуючи актуальність питання конкурентоспроможності майбутнього фахівця ми зосередили увагу саме на формуванні інформаційно-цифрової компетентності майбутніх вчителів початкової школи.

Концепція Нової української школи та Закон України «Про освіту» наголошують на потребі володіння інформаційно-цифровою компетентністю як ключовою рисою сучасного громадянина.

Інформаційно-цифрова компетентність визначається не лише вмінням використовувати різноманітні програмні та апаратні засоби, а й вмінням їх ефективного застосування у педагогічній діяльності. Структура інформаційно-цифрової компетентності педагога визначається через компоненти, що орієнтовані на роботу з потоком інформації. Управління цифровою ідентичністю, розробка

цифрового контенту, організація взаємодії між учасниками освітнього процесу за допомогою цифрових технологій, дотримання мережевого етикету та захист персональних даних є рівноправними змістовими компонентами інформаційно-цифрової компетентності, що сприяють інтеграції досвіду, теоретичних знань, практичних умінь та особистих якостей вчителя.

Проблеми осучаснення професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи вивчали М. Вашуленко, Н. Бібік, Р. Загоруй, С. Скворцова, О. Савченко, В. Науменко та ін. Досвід підготовки фахівців початкової школи до використання інформаційних технологій висвітлено у працях М. Жалдака, В. Імбер, Н. Кузьміної, В. Коткова, Л. Макаренко, Л. Петухова, В. Шакоцька. Питанням формування й розвитку цифрової грамотності й інформаційно-комунікаційної компетентності людини присвячено праці вітчизняних дослідників В. Бикова, В. Петрук, Л. Петухової, С. Сисоєвої, Н. Сороко, О. Спіріна [2].

Врахування психолого-педагогічних особливостей розвитку особистості студента, його психічного розвитку та шляхів активізації навчально-пізнавальної діяльності дає можливість побудувати ефективну систему підготовки майбутнього фахівця. Під час організації освітнього процесу у педагогічному навчальному закладі необхідно брати до уваги досвід сучасної молоді з питань використання інформаційно-комунікаційних технологій: технологічна обізнаність, «віртуальне» спілкування, ведення електронних щоденників та блогів, електронне листування, вміння працювати з пошуковими системами, використання мультимедіа.

Інформаційно-цифрова компетентність майбутнього вчителя початкової школи передбачає: підготовку та проведення уроку з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; моніторинг розвитку учнів; перевірку якості знань; пошук навчально-методичних матеріалів в мережі Інтернет; взаємодію з колегами та батьками; етичні та правові аспекти використання ІКТ.

Формування інформаційно-цифрових компетентностей майбутніх учителів початкової школи – процес комплексний, і не може бути реалізований за рахунок однієї початкової дисципліни. Це питання реалізовується під час педагогічної практики, за рахунок самостійної роботи студентів, шляхом залучення студентів до роботи в наукових гуртках та творчих групах, під час позааудиторних заходів.

Майбутні вчителі початкової школи повинні розуміти, як цифрові технології можуть підтримувати комунікацію, творчість та інноваційність, усвідомлювати їх можливості, обмеження, наслідки та ризики, розуміти загальні принципи, механізми та логіку, знати основи функціонування та використання різних пристроїв, програм та мереж .

Процес формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх вчителів початкової школи має певну специфіку і повинен враховувати культурологічний аспект, реалізацію міжпредметних зав'язків, особливості використання ІКТ у початковій школі, особливості впливу сучасних технологій на психічний та фізіологічний розвиток школяра.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бадер В. Інформаційно-комунікаційні технології у фаховій підготовці вчителів початкової школи: теорія і практика / В. Бадер, І. Хижняк // Рідна школа. – 2014. – № 3. – С. 35-40.
2. Труханенко Г. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб формування інформаційної компетентності вчителя ліцею / Г. Труханенко // Рідна школа.– 2015.– № 3.– С.68-71.

Купенко Н.С.

студентка відділення початкової освіти групи У-51Б

Кременчуцький педагогічний коледж

імені А.С.Макаренка

м. Кременчук

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ.

ВРАХУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ЕІ НА УРОКАХ

МАТЕМАТИКИ

За останнє десятиріччя емоції відіграють глобальну роль в нашому житті, особливо це спричинено розвитком епохи інформаційних технологій, коли живе спілкування замінюється віртуальним, а справжні емоції передаються смайликами. Підхід до емоціональних здібностей як до певної компетентності, котру можна розвинути, дозволяє сконцентрувати увагу на феномені емоційної компетентності. Хочеться звернути увагу на поняття “емоційний інтелект”, адже, по-перше, за словами В. Громова, - вітчизняна школа ... усе ще зосереджується виключно на академічних досягненнях учнів... Сфера людських почуттів — усе це, як правило, залишається поза колом педагогічних інтересів.

По-друге, американський дослідник Д. Гоулман довів, що EQ (коефіцієнт емоційності) набагато більше впливає на потенціал життєвого успіху особистості (80), ніж загальний інтелект, вимірюваний тестом IQ (20). Розуміючи, що відчувають інші, ми краще налаштовуємося на реалізацію життєвих завдань. [1]

Коректний відгук на реакцію людини допоможе налагодити відносини не тільки усередині шкільного колективу, але й з батьками, поза процесом навчання учня стане в нагоді.

Феномен емоційної культури, на думку Л. Б. Нікіфорової, займає неабияке місце в процесі розвитку особистості. Під емоційною культурою Л.Б.Нікіфорова розуміє складну інтегративно-динамічну якість особистості з багатою емотивністю, що охоплює процеси самоуправління та саморегуляцію емоційним станом та емоційними реакціями, а також здатність до емпатії, що дає змогу усвідомлювати власні переживання та переживання навколишніх, а отже, функціонально забезпечувати адекватний вияв поведінки та активне включення суб'єкта в певний суспільний простір. [2]

У зв'язку з цим актуальною проблемою сучасної освіти є формування емоційного інтелекту. Вчені Дж. Майер, П.Саловей, Д. Карузо дають таке офіційне визначення емоційного інтелекту: «... здатність аналізувати свої емоції з метою покращення процесу мислення. Включає вміння безпомилково сприймати емоції, оцінювати і генерувати їх таким чином, щоб допомагати мисленню, розуміти емоції й ідентифікувати їх, а також рефлексивно скеровувати емоції з тим, щоб сприяти своєму емоційному й інтелектуальному зростанню».

Однак, у більшості наукових розвідок мало уваги приділено саме практичному аспекту розвитку емоційного інтелекту. Усе це свідчить про актуальність теми, а відтак зумовило вибір напрямку та мети дослідження – зробити огляд різних підходів щодо трактування емоційного інтелекту та спробувати обґрунтувати доцільність врахування емоційної компетенції, як запоруки успішного вивчення математики в умовах розвивальної освіти, педагогіки партнерства та розвитку успішності в цілому серед тенденцій розвитку ключових компетенцій гармонійної особистості. Це є перспективним в огляді рейтингу 10 базових навичок, які будуть затребувані в

2020 році, адже емоційний інтелект посідає 6 місце і вважається основним навиком для успішного функціонування в суспільстві.

Як вважає знаменитий психолог Д. Гоулман, однією з причин, чому люди так погано володіють головним умінням жити, полягає в тому, що вони не забезпечили навчання кожної дитини необхідним навичкам подолання гніву, не навчили їх виявляти співчуття, контролювати спонукання і не познайомили з основними принципами емоційної компетентності. Для нашої власної долі велике значення має емоційна обдарованість - метаздібність, яка й визначає, на скільки добре ми уміємо користуватися будь-якими іншими навичками і вміннями. Емоційно обдаровані люди задоволені й успішні, а вміння встановлювати контроль над своїм емоційним життям сприяє підвищенню їх власної продуктивності. [3]

Позитивні й негативні думки можуть спричиняти відповідні зміни в процесах збереження та зворотного відтворення інформації, змінюючи при цьому здібності до навчання. Саме власне ставлення до навчання і впливає на якість засвоєння матеріалу.

З приводу можливості розвитку ЕІ в психології існують різні думки. Так, низка вчених, наприклад, Джон Майер, вважають що підвищити рівень ЕІ практично неможливо, оскільки це відносно стійка здібність. Але емоційні знання, тобто вид інформації, якою оперує емоційний інтелект, відносно легко набуваються, в тому числі і в процесі навчання. Інша точка зору полягає в тому, що емоційний інтелект можна і потрібно розвивати. Зокрема, Д.Гоулман наводить таку аргументацію: нервові шляхи мозку продовжують розвиватися аж до середини людського життя, тому можливий і емоційний розвиток, який виявляється в усвідомленому регулюванні емоцій. Д. Гоулман закликає не гаяти часу і допомогти дітям «прожити своє життя краще». Для цього їм потрібно розвивати здібності, які він називає «емоційним інтелектом», а саме: самоконтроль, завзяття і наполегливість, а також уміння мотивувати свої дії.

У підтвердження такої теорії виступає і Г.П.Березовська, результати емпіричного дослідження якої переконливо доводять можливість розвитку емоційного інтелекту шляхом спеціально організованого навчання і виховання.

Дослідниця І.Андрєєва вказує на необхідність розробки наукової основи для розвитку ЕІ, спираючись на знання його передумов.

До біологічних передумов ЕІ Андрєєва відносить рівень емоційного інтелекту батьків, правопівкульовий тип мислення, спадкові задатки емоційної сприйнятливості, властивості темпераменту, особливості переробки інформації. До соціальних передумов емоційного інтелекту належать: сингонія, що закономірно змінюється раціоналізацією; впевненість у своїй емоційній компетентності; рівень освіти батьків і сімейний добробут; емоційно благополучні стосунки між батьками; андрогінність; зовнішній локус контролю та релігійність [4]

Отже, враховуючи суперечливість питання про можливість розвитку емоційного інтелекту людини, фахівці дійшли згоди, що емоційні знання і навички можуть набуватися в процесі спеціального навчання.

Така «емоційна освіта» має базуватися на знанні біологічних і соціальних передумов емоційного інтелекту індивіда і може здійснюватися як через пряме навчання, так і шляхом створення певного психологічного клімату, залучення учнів, учителів та батьків до спільної діяльності.

Діючим елементом у роботі з дітьми для розвитку емоційного інтелекту є ряд технологій, які спрямовані на емоційну активацію, що є необхідною умовою продуктивної інтелектуальної діяльності:

- технологія особистісно орієнтованого розвивального навчання;
- технологія ситуативного моделювання;
- проектні технології;
- технологія критичного мислення;
- технологія вітагенного навчання (опора на життєвий досвід дітей)

Саме особистісно орієнтоване навчання допомагає дитині пізнати себе, самовизначитися та самореалізуватися. Технології ситуативного моделювання допомагають простежити не лише динаміку особистісного розвитку учня, а й емоційні зміни протягом кожного уроку. Доцільним є використання проектних технологій, тому що вивчення навчального матеріалу вимагає ґрунтовних досліджень. Працюючи над проектами, учні проходять усі стадії технології виконання завдань, забезпечуючи управління емоційним

станом, підпорядковуючи емоції розуму, сприяючи самопізнанню і самореалізації через збагачення емоційного і соціального досвіду. Для розв'язання суперечностей між життєвим досвідом дітей і новою інформацією варто звернути увагу на прийоми критичного мислення (Джінні Стіл, доктор Курт Мередіт, доктор Чарльз Темпл). [5]

Уроки математики вирізняються з-поміж інших предметів особливою розумовою навантаженістю. При вдалій організації вони можуть перетворитися на повноцінний тренінг з розвитку логічного мислення та емоційного інтелекту.

Видатний педагог Песталоцці пропонував починати будь-яке спільне навчання людей з об'єднання їх "через настрої". Англійський учений Стоуенс довів, що учні, які емоційно налаштовані на урок, досягають значно більших успіхів, ніж ті, яких не заохочували. Тому важливою запорукою творчої взаємодії з учнями є емоційне налаштування на урок, адже як корабель назвати, так він і попливе, як почнеш урок, так він і пройде. Учня варто змотивувати та налаштувати ще до того, як відбудеться виклад основного матеріалу уроку, створити такий робочий настрій у класі, щоб всі відчували об'єктивну потребу у внутрішній готовності сприйняти навчальну інформацію та діяти в ній. Процес мовленнєвої взаємодії вчителя з учнями починається з привітання, яким учитель задає тон спілкуванню. Аби дитина налаштувалась емоційно, стала адаптованою до умов навчання та перебувала у власному комфортному середовищі, можна застосувати наступні методи та прийоми емоційного налаштування: діагностику емоційного стану, традиційне вітання з оптимізуючою моделлю, психоформула, навіювання, психологічна настанова, самоналаштування, девіз.

Фрази з позитивними пресуппозиціями є потужною мотивацією та стимулом до навчання.

На етапі сприймання та усвідомлення навчального матеріалу вчитель має створювати інтригуючі моменти, аби відкрити мозковий емоційний центр, який тісно пов'язаний із тим «фільтром» мозку, через який інформація проникає в довготривалу пам'ять. Через нестандартний зміст задач, нетипові форми роботи, прямий зв'язок отриманих знань з життям і відбувається ефективний розвиток саме емоційного інтелекту, що змушує мозок дитини «проживати» отриманий матеріал. Варто створювати

проблемні ситуації для спонукання практичних дій, нестандартного мислення, критичних моделей та абсолютного відходу від шаблонного виконання завдань «за аналогією». Якщо розбудити почуття дитини при засвоєнні математичного матеріалу – це стане міцним мотиватором до живого емоційного вивчення, що нестиме в собі асоціативний ряд позитивних емоцій, жаги до відкриття нового. У своїй роботі поряд із традиційними формами та методами проведення уроків варто застосовувати інтерактивні прийоми, які сприяють розвитку емоційного інтелекту.

Психологами доведено, що діти з високим емоційним інтелектом легко засвоюють, розуміють і використовують навчальний матеріал, справляються з нетиповими завданнями і використовують так звану гнучкість мозку. Варто щонайбільше використовувати різноманітних креативних методів і прийомів.

Розвиток емоційного інтелекту

- сприяє формуванню емоційно-ціннісного ставлення учнів до себе, інших людей, навколишньої дійсності;
- дає можливість учням висловлювати індивідуальне ставлення до речей та подій, спираючись на емоційну сферу;
- навчає творчо підходити до розв'язання проблем;
- підвищує мотивацію до навчання;
- посилює активність учня на уроці;
- сприяє значному зростанню якості знань.

Грунтовні дослідження в області розвитку емоційної сфери, що проводилися в США, призвели до появи провідних моделей емоційного інтелекту Бар-Она, Майера-Саловея-Карузо та Д.Гоулмана. На пострадянському просторі плідно досліджують емоційний інтелект І.Андреева, Г.Горськова, Г.Березовська, що свідчить про зацікавленість вчених цією проблемою та вказує на перспективність подальших досліджень. [6]

Отже, незважаючи на спірність питання про можливість розвитку емоційного інтелекту людини, можна зробити висновки, що емоційні знання і навички можуть набуватися в процесі навчання. Варто зауважити, що така «емоційна освіта» має базуватися на знанні біологічних і соціальних передумов емоційного інтелекту індивіда. Реалізація цього питання досягається як через пряме навчання, так і шляхом створення певного психологічного клімату, активної співпраці вчителів,

батьків, активного ефективного позаурочного часу та свідомої позиції щодо навчання самих учнів. Як запевняють прогнози та роботи вчених в галузі «емоційної освіти»: саме емоційний інтелект, емоційна компетентність є важливими чинниками, що забезпечують успішну самореалізацію людини та сформуєть нові стандарти освіти відповідно до вимог, які постають перед нами під впливом часу і наукового прогресу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Проблема формування емоційного інтелекту/ О.О. Новак Шляхи розвитку емоційного інтелекту педагогічних працівників/ О.О. Новак // Журнал “Пост Методика” Емоційний інтелект , 2010. - №6(97). - [1, с.41-42]
2. Нікіфорова Л.Б. Структура та функції емоційної культури особистості // Гуманітарні науки. Науково – практичний журнал. 2007. –№ 2 (14). [2, С.150 – 154]
3. Гоулман, Д. Эмоциональный интеллект. – М.: АСТ; АСТ Москва; Хранитель, 2008.- [3, С.10-443]
4. Андреева И.Н. Предпосылки развития эмоционального интеллекта // Вопросы психологии, 2007. –№ 5.- [4, С. 57 – 65]
5. Електронний ресурс <https://dorobok.edu.vn.ua/article/view/722>
Електронний ресурс: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/44>

Маєвська М. Р.

старший викладач

Кременчуцький педагогічний коледж

імені А.С.Макаренка

м.Кременчук

РОЗРОБКА ДИДАКТИЧНИХ ІГОР ЗАСОБАМИ ТЕКСТОВОГО ПРОЦЕСОРА MS WORD

В наш час інформаційні технології полегшують та прискорюють роботу в усіх галузях життя і сферах діяльності людини.. Не можна обійти стороною і тему ігрових технологій. Яка ж їх роль у навчально-виховному процесі? Ігри мають позитивний вплив на засвоєння учнями знань, розвиток пізнавального інтересу та творчих здібностей. Вони сприяють розвитку не тільки творчості і спостережливості у дітей, а й вчать їх порівнювати, аналізувати, робити висновки, узагальнювати. З психолого-педагогічної точки зору використання ігрових технологій у процесі навчання дозволяє залучити пасивних учнів до систематичної розумової діяльності, дати змогу кожній дитині відчувати успіх, повірити у власні сили. К.

Д. Ушинський вважав гру найважливішим видом праці дитини. Казав, що саме через гру дитина пізнає всі таємниці світу. А.С. Макаренко писав: «Гра має важливе значення в житті дитини, має те саме значення, яке у дорослого має діяльність, робота, служба. Якою буде дитина в грі, такою вона буде і в праці, коли виросте. Тому виховання майбутнього діяча відбувається перш за все в грі».

Ігрові технології у процесі навчання реалізуються через використання дидактичних ігор на уроках та у позаурочний час. Комп'ютерні дидактичні ігри – це різноманітні інтерактивні ігри і вправи, виконуючи які, учні отримують нові знання та закріплюють раніше вивчений матеріал, вдосконалюють власні обчислювальні, графічні уміння і навички, розвивають основні прийоми мислення, розширюють свій кругозір. А для вчителя – це вагомий внесок у створенні цікавого уроку, організації активно-пізнавальної, самостійної діяльності учнів та у будь-якому іншому навчально-виховному процесі, і щоб отримати позитивний результат від цієї роботи, слід об'єднати один з основних принципів навчання – від простого до складного, з дуже важливим принципом творчої діяльності – з принципом доступності, самостійно за здібностями, коли дитина може піднятися до вершини своїх можливостей. На сьогоднішній день розробляти дидактичні ігри та інтерактивні вправи доводиться не тільки вихователям ДНЗ, учителям початкової школи, но й учителям усіх категорій і предметів. Як же спростити цей процес?

Останнім часом найбільш популярним серед педагогів став онлайн сервіс розробки інтерактивних вправ Learning Apps. Дійсно, можливості даного сервісу є потужними, корисними і майже задовольняють потреби педагогів по розробці інтерактивних завдань. Але що робити вчителю чи вихователю, якщо під час проведення занять, не має виходу до мережі Інтернет? В даній статті зібрано кілька рішень, які мають на меті допомогти учителям, вихователям і студентам у розробці власних дидактичних матеріалів засобами пакету Microsoft Office для використання їх на заняттях і в позаурочний час.

Розглянемо можливості текстового процесора MS Word. Як відомо, за замовчуванням новий документ у будь-якій версії програми Microsoft Word створюється на основі базового шаблону *normal.dotm*. Але у нас користувачів є можливість розробити

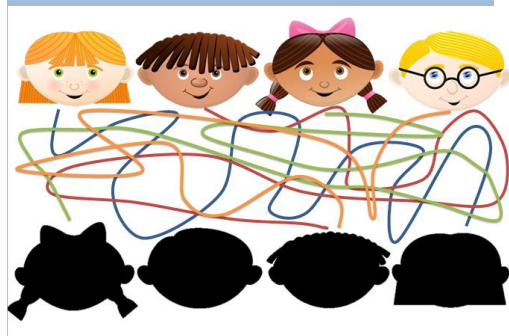
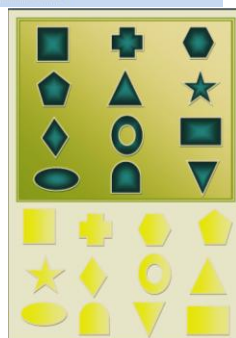
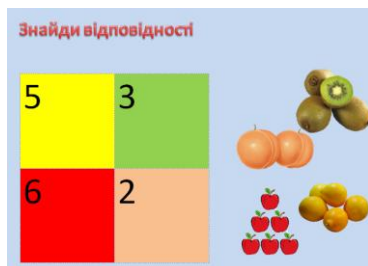
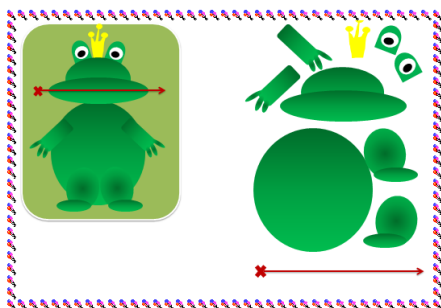
власний шаблон в текстовому процесорі Microsoft Word з необхідними параметрами форматування і на його основі створювати нові документи. Для цього документ потрібно зберегти з розширенням DOTX-, DOT- або DOTM (останній формат дає змогу ввімкнути у файлі макроси). Використання шаблонів є унікальною можливістю для вчителів у створенні різноманітних дидактичних ігор тому, що в ході гри учні можуть вносити зміни у структуру текстового документа і не боятися, що внесені зміни у структуру документа будуть збережені.

Наведу приклад використання шаблону документа у розробці дидактичної гри «Хрестики-нулики». Мета гри: розмістити в одному ряду таблиці 3x3 три хрестика або три нулика поспіль. Створюємо текстовий документ, який містить таблицю розміром 3x3 і зображення. В нашому прикладі замість «хрестиків-нуликів» їжачки та білченята. Звертаю увагу, що для зображень, які будуть в ході гри переміщатися до клітинок таблиці треба на вкладці *Знаряддя для зображень/Формат* у групі *Упорядкування* встановити такий параметр *Обтікання тексту /Перед текстом*. Зберігаємо файл у форматі *.dotx (*.dot). В результаті, відкривши документ, учні в ході гри можуть перетягувати малюнки у клітинки таблиці, дотримуючись правил гри. Якщо гра буде закінчена, то учні можуть закрити документ без збереження, відкрити його і почату гру знову.



З власного досвіду рекомендую під час розробки дидактичної гри встановити розмір паперу - формат А5, орієнтація – альбомна, поля – по 1см. Якщо в майбутньому не планується роздруковувати документ, а учні будуть працювати з електронним документом, то для естетичного оформлення гри продумайте кольорове оформлення сторінки: колір, градієнт, текстуру і навіть зображення для сюжетних завдань.

Отже, якщо у текстовому процесорі MS Word створити новий текстовий документ, вставити необхідні графічні зображення, таблиці, автофігури чи декоративний текст і зберегти цей файл як шаблон, то педагог має можливість розробляти такі дидактичні ігри, як: sudoku, магічні квадрати, «Розібрані малюнки», «Знайди відмінності» або «Знайди пару(половинку)», ігри на класифікацію (Де хто живе? Де чия тінь?), логічні ряди, «Продовж послідовність», «4-й зайвий», завдання на знання складу чисел чи кругові приклади тощо (див. зразки нижче).



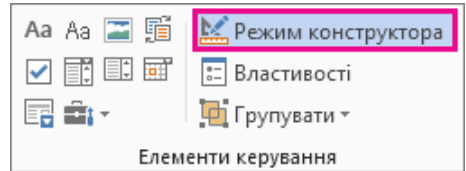
Додавання до шаблону елементів керування вмістом дозволяє вчителю розробити бланк опитування для проведення тестування з

метою визначення рівня знань учнів в ході вивчення окремої теми чи розділу.


Для додавання елементів керування вмістом потрібно на вкладці *Розробник* у групі *Елементи керування* натиснути кнопку *Режим конструктора* та вставити необхідні елементи керування.

Для розробки тестів використовуйте такі елементи керування вмістом як:

- Звичайний текст;
- Список, що розкривається;
- Прапорці.



Для уведення відповідей з клавіатури використовують елемент керування вмістом "Звичайний текст". Для його встановлення треба:

1. У документі встановіть курсор, куди потрібно додати елемент керування.
2. На вкладці *Розробник* у групі *Елементи керування* натисніть кнопку *Елемент керування вмістом* "Звичайний текст" 

У списку, що розкривається користувачі можуть вибирати лише один варіант правильної відповіді зі списку варіантів. Щоб встановити цей елемент керування потрібно виконати наступний алгоритм.

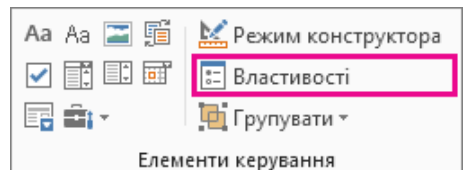
1. На вкладці *Розробник* у групі *Елементи керування* натисніть кнопку *Елемент керування вмістом* *Елемент керування вмістом* "Список, що розкривається".

2. Виберіть елемент керування вмістом, а потім на вкладці *Розробник* у групі *Елементи керування* натисніть кнопку *Властивості*.

3. Щоб створити список варіантів вибору, у розділі *Властивості* списку, що розкривається натисніть кнопку *Додати*.

4. Введіть варіант у полі *Коротке ім'я*, наприклад *Так*, *Ні* або *Можливо*. Повторюйте цей крок, доки не створите всі варіанти вибору в списку, що розкривається.

5. Введіть інші потрібні властивості за необхідністю.



Для вибору декількох

варіантів відповідей використовують елемент керування Прапорці. Для вставлення прапорця виконайте наступні кроки:

1. Встановіть курсор у місце, де потрібно додати елемент керування "прапорець".
2. На вкладці Розробник у групі Елементи керування натисніть кнопку Елемент керування вмістом "прапорець"



За необхідністю можна виконати форматування документа: додати зображення, зробити сторінку кольоровою, додати межі до сторінки документа. Після зміни параметрів форматування треба зберегти шаблон, для цього необхідно перейти на вкладку *Файл* і вибрати команду "Зберегти як", відкриється вікно діалогу *Збереження документа*. У вікні *Збереження документа* необхідно вибрати папку для збереження шаблону, в полі Тип файлу оберіть Шаблон Word (розширення цього файлу - *.dotx*, тобто без макросів), ввести ім'я файлу і клацнути на кнопці *Зберегти*. Після збереження закрити вікно програми зі створеним шаблоном.

Зрозуміло, що ігрові технології трудомісткі і часозатратні форми роботи для педагога. Підготовка гри вимагає значно більшої кількості часу, ніж на її проведення. І навіть якщо у майбутньому буде створено «банк» ігрових освітніх технологій, що дозволить педагогам економити власні час і сили, знаю, що знайдуться ті, хто будуть «йти в ногу із часом» і будуть шукати нові можливості, інструменти і додатки, які зроблять процес навчання для наших учнів ще більш пізнавальним, цікавим і ефективним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ворожейкіна О.М. «100 цікавих ідей для проведення уроку». – Харків: Основа, 2011 р.
2. Наволокова Н.П. «Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій». – Харків: Основа, 2010р.
3. Пономаренко Л.В. «Використання інформаційних технологій у практиці роботи початкової школи». – Харків: Основа, 2010 р.
4. Ігрові технології як важлива складова технологічного процесу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://igrovitehnologiips.blogspot.com/2017/03/blog-post_1.html

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ЗАВДАНЬ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

В ході проведення майстер - класу будуть розглянуті питання створення навчально-методичного забезпечення для проведення занять з використанням інформаційних технологій. Матеріал майстер-класу детально ознайомить з дидактичними можливостями електронних освітніх ресурсів, їх структурою, методичними та технологічними аспектами розробки. Основна увага буде спрямована на практичній підготовці слухачів з питань створення навчальних презентацій в програмному середовищі Microsoft PowerPoint.

Презентації можна використовувати на різних етапах уроку: пояснення нового матеріалу, закріплення і повторення, вивчення результативності навчання, дослідному пошуку як фронтально, так і в індивідуальних і колективних формах роботи. А також у позаурочній та позакласній роботі. Маю у своєму арсеналі презентації для роботи в групах, використовуючи методи проектної діяльності та дослідницького пошуку. Створюючи навчальну презентацію потрібно спочатку знайти їй місце в плані уроку, і тільки після цього визначитися з типом презентації.

У своїй «Методичній скарбниці» маю презентації, які умовно можна представити в наступній класифікації:

- ✓ інтерактивна гра;
- ✓ інтерактивний кросворд;
- ✓ інтерактивний тренажер;
- ✓ інтерактивний тест;
- ✓ інтерактивний посібник;
- ✓ інтерактивний плакат;
- ✓ інтерактивна інструкція.

Особливістю кожної з них є інтерактивність. Для того, щоб створювати інтерактивні презентації вчителям потрібно отримати практичні навички роботи з інструментами і командами меню офісного додатка Microsoft Power Point, таких як кнопки, гіперпосилання, автофігури, тригери і т.д.

Основною перевагою програми PowerPoint є застосування мультимедіа та інтерактивності створюваних в ній навчальних презентацій.

Для цього є великий набір інструментів, які дозволяють:

- ✓ додавати і редагувати текст, картинки, фотографії, швидко і якісно створювати схеми, діаграми, таблиці, найпростіші малюнки;
- ✓ додавати до будь-яких слайдів звук і невеликі відеофрагменти, що дозволяють не тільки демонструвати досліди або експерименти, які неможливо здійснити на уроці, а й дати емоційне розвантаження учням;
- ✓ використовувати ефекти анімації і тригери, що забезпечують інтерактивність і дозволяють успішно замінювати спеціальне програмне забезпечення для інтерактивної дошки;
- ✓ використовувати гіперпосилання і настройку дії для виділених об'єктів при створенні інтерактивних слайдів, здійсненні навігації по презентації, використанні документів, що знаходяться в інших файлах, вихід в інтернет під час показу презентації;
- ✓ використовувати макроси, при створенні інтерактивних слайдів або тестів.

Застосування ефектів анімації в навчальних презентаціях дають широкі можливості від послідовного додавання об'єктів на слайд (наприклад, при поясненні нового матеріалу учителем), до створення найпростіших мультфільмів (наприклад, при демонстрації різних дослідів). При використанні ефектів анімації, важливо розуміти, що це не просто анімація звуків або об'єктів на слайді, а інтерактивний інструмент вчителя для досягнення намічених результатів уроку.

Менш поширене використання гіперпосилань, настройки дії для виділених об'єктів, тригерів (перемикачів) і макросів, а адже саме воно допомагає програмі PowerPoint бути альтернативою для спеціального програмного забезпечення для інтерактивної дошки і, полегшує створення інтерактивних завдань учням, створення тестів, для перевірки знань учнів, створення інтерактивних навчальних ігрових презентацій.

Налаштування дії в програмі PowerPoint дозволяє переходити по посиланню, запускати звук, макроси або різні програми не тільки по клацанню миші, але і при наведенні покажчика миші на заданий об'єкт.

Тригер - засіб анімації, що дозволяє задати умову дії або часу виділеному елементу. При цьому анімація запускається після клацання. Через нього відбувається запуск анімаційного ефекту або групи ефектів. Тригер можна застосувати до будь-якого об'єкта на слайді.

Він, як і керуюча кнопка, спрацює при наведенні курсору по клацанню лівої кнопки мишки, при цьому в момент наведення сам курсор змінює зовнішній вигляд на «долоньку».

Наприклад, при створенні тестів, тригер дозволяє прибирати з екрану неправильні відповіді на питання, при натисканні миші на них, а при натисканні на правильної відповіді підводити підсумок, або переходити на наступне питання. При створенні тренажерів, тригери допомагають організувати інтерактивний діалог з учнями, виводити допомогу на екран, підказок при неправильній відповіді в завданнях і т.д.

При творчому підході до створення навчальних презентацій, з використанням програми PowerPoint, в результаті можна отримати дуже цікаві навчальні ресурси у вигляді навчальних програм, довідників, тренажерів, що тестують систем, тестів-лото, інтерактивних навчальних презентацій до уроку, ігрових дидактичних матеріалів, і т.п. Основні етапи роботи зі створення інтерактивної презентації (ігри, вікторини):

- ✓ Ідея гри (потрібно просто придумати гру, вікторину).
- ✓ Розробка сценарію гри і вибір варіантів використання (передбачити інструктивні матеріали для роботи учнів з інтерактивною презентацією).
- ✓ Створення (підбір) графічних примітивів, фонових зображень, текстового вмісту, героїв та ін..
- ✓ Створення гри шляхом наповнення слайдів презентації PowerPoint контентом, настройка анімації, додавання гіперпосилань, використання тригера.
- ✓ Збереження і в подальшому використання готової інтерактивної презентації в роботі з учнями.

Матеріали майстер-класу розміщені на сайті «Створення дидактичного середовища за допомогою мультимедійної презентації» <https://sites.google.com/view/mkpp2018>

ЛІТЕРАТУРА

1. Незвичне в PowerPoint. [Online]. Доступ HTTP <https://aktivnovpevnenno.blogspot.com/2015/10/powerpoint.html>

2. Створення в PowerPoint інтерактивного показу слайдів за допомогою тригерів. [Online]. Доступ НТТР: goo.gl/fSjJ1J
3. Створення кросворду в PowerPoint. [Online]. Доступ НТТР: <https://uk.soringcrepair.com/how-create-crossword-powerpoint>
4. Медіадидактика. Використання тригерів при створенні навчальних презентацій у програмі Power Point [Online]. Доступ НТТР: <https://vseosvita.ua/library/mediadidaktika-vikoristanna-trigeriv-pri-stvorenni-navcalnih-prezentacij-u-programi-power-point-46190.html>

*Мандрико Т. В.,
викладач педагогіки,
викладач-методист
Михайленко Н. В.,
викладач педагогіки,
викладач вищої категорії,
Комунальний заклад Сумської обласної ради
«Лебединський педагогічний коледж
імені А.С.Макаренка»
м.Лебедин*

РОЛЬ І МІСЦЕ ІКТ У ВИКЛАДАННІ ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Сучасна початкова школа характеризується системними змінами у структурі та змісті навчального процесу, що зумовлює необхідність підготовки вчителя нової формації як компетентного професіонала, здатного до формування, розширення досвіду дитини. На державному рівні проблеми підготовки вчителів відображено в законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Державній національній програмі «Освіта» (Україна ХХІ століття), Національній доктрині розвитку освіти, Державній програмі «Вчитель» тощо. Проте доцільно мати на увазі те, що освітній простір педагогічних закладів вищої освіти характеризується певними суперечностями: 1) між орієнтацією на систему знань як основу підготовки та особистісним розвитком майбутнього фахівця; 2) між традиційним підходом до оцінки якості підготовки спеціаліста та сучасним ринком освітніх послуг; 3) між потребами у впровадженні ефективних педагогічних технологій і недостатнім науково-методичним забезпеченням розробки й поширення сучасних педагогічних технологій; 4) між вимогами ринку праці та готовністю вищої школи до підготовки конкурентоспроможного

спеціаліста-випускника. Це є підставою для того, щоб розробляти та впроваджувати в освітній простір педагогічного коледжу інноваційні педагогічні технології.

Проблеми педагогічної інноватики розглядали Л. Даниленко, О. Киричук, М. Поташник, В. Паламарчук та інші. Питання розроблення та впровадження освітніх технологій, педагогічних технологій навчання і виховання загалом розглядали В. Боголюбов, І. Зязюн, А.Насімчук, Г. Селевко та інші. Безпосередньої технології навчання у вищих навальних закладах різного рівня вивчали В. Безпалько, В. Бондар, В.Євдокимов, М. Кларін, І. Прокопенко та інші.

Аналіз позицій сучасних дослідників засвідчує розмаїття підходів досутнісної характеристики педагогічної технології, яка розглядається як системний метод (С. Гончаренко, І. Прокопенко, В. Євдокимов), дидактична система (О. Савченко), діяльність (В. Сластьонін), конструювання, проектування навчального процесу (І. Богданова, В. Паламарчук), структуроване проектування (В. Безпалько, І. Підласий) та інші.

Найбільш вагому частину в цих технологіях мають інформаційні технології навчання. Основний напрямок використання нових інформаційних технологій навчання ґрунтуються на можливостях сучасної комп'ютерної техніки. Нині розроблено багато різних методик упровадження комп'ютерів у освітній процес, деякі з них практично використовуються в поєднанні із своїми програмними продуктами. Однак виникає багато запитань щодо впливу цих методик на те, як реагують студенти на такі форми навчання, як вони засвоюють матеріал при дотриманні цих технологій, на яких етапах уроку можна застосовувати комп'ютер у навчанні, якого віку учні готові до таких форм навчання, як впливає ця технологія на фізіологічні та психологічні вікові особливості студентів. Проблема комп'ютеризації освіти стосується не тільки студентів – як суб'єкта навчання, а й викладачів – як вони володіють новими методиками. Мова йде про зміну змісту освіти, про оволодіння інформаційною культурою, під якою розуміємо один із складників загальної культури, що по суті є вищим виявом освіченості, зокрема й особистих якостей людини, її професійної компетентності. Сучасна позиція провідних психологів і педагогів (О. Тихомиров, Е. Машбиц, В. Рубцов, Б. Гершунський та інші) полягає в тому, що

ІКТ розглядаються не тільки як засіб обробки інформації, але і як засіб впливу на психіку людини. Комп'ютеризація в загальному соціальному розумінні має зробити працю викладача більш продуктивною, підвищити її творчий зміст, сприяти всебічному розвитку особистості [1; 3; 6; 7].

Мета статті. Розкрити роль і місце ІКТ у викладанні психолого-педагогічних дисциплін у педагогічному коледжі.

Виклад основного матеріалу. Запровадження в освітній процес педагогічного коледжу ІКТ є вимогою часу. Сучасна школа чекає вчителя, який вміє орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високо технологічного суспільства, а саме:

- створювати: текстові документи; таблиці; малюнки; діаграми; презентації;
- використовувати: Інтернет-технології; локальні мережі; бази даних;
- здійснювати: анкетування; діагностування; тестування; пошукнеобхідної інформації в мережі Інтернет.

Як показує сучасна педагогічна практика, НІТН спрямовані на розв'язання переважно таких чотирьох типів дидактичних завдань:

- комп'ютер використовується як допоміжний засіб для більш ефективного розв'язання системи дидактичних завдань, що вже існує (при цьому, змістом об'єкта засвоєння в комп'ютерній навчальній програмі такого типу є довідкова інформація, інструкції, обчислювальні операції, демонстрація та інше;)
- комп'ютер може бути засобом, на який покладено розв'язання окремих дидактичних завдань при збереженні загальної структури, цілей і завдань безмашинного навчання (при цьому сам навчальний зміст не закладається в комп'ютер, він виконує функції контролера, тренажера тощо. Ця функція широко представлена в розгалужених діалогових системах, що моделюють діяльність учителя. Нині найчастіше використовуються довідково-контролюючі програми);
- використання комп'ютера дозволяє визначати й розв'язувати нові дидактичні завдання, що не можна здійснити традиційним шляхом (характерними є імітаційно-моделюючі програми);
- комп'ютер може бути використаний як засіб, що моделює зміст об'єктів засвоєння шляхом його конструювання (при цьому реалізуються принципово нові стратегії навчання; прикладом цього

напрямку розробок є так звані «комп'ютерні навчальні оточення» чи «мікросвіти», що становлять моделі галузей знань, які засвоюються) [2, с. 10-12].

Мультимедійні засоби навчання є універсальними, так як можуть бути використані на різних етапах навчання:

- у поясненні нового матеріалу як ілюстрації;
- як постановка проблеми перед вивченням нового матеріалу під час мотивації;
- для контролю знань та під час закріплення і узагальнення.

Мультимедійні засоби навчання допомагають викладачу:

- активізувати навчальну роботу студентів і посилити мотивацію навчання;
- забезпечити швидкий зворотній зв'язок і широкі можливості діалогізації навчального процесу;
- розширити поле самостійної діяльності студентів;
- створити навчальні середовища, які забезпечують «занурення» студента в уявний світ, у певні соціальні та виробничі ситуації.

Для одержання високого навчального ефекту необхідне систематичне використання комп'ютера на будь-якій стадії вивчення матеріалу. Використовуючи мультимедійний проектор, можна також реалізувати такі види освітньої діяльності:

- демонстрація презентацій занять, створених викладачем, презентацій студентів тощо;
- робота з текстом, зображенням, відеоматеріалами;
- робота з будь-якими програмами Microsoft: Word, Excel, PowerPoint тощо.

До сучасних інформаційних технологій, які використовують в освітньому процесі, належать електронні бібліотеки, посібники, довідково пошукові системи Internet. Найбільш ефективними засобами серед різноманіття навчальних мультимедійних технологій є:

- автоматизовані навчальні системи;
- мультимедійні презентації;
- комп'ютерні тренажери;
- відеодемонстрації;
- навчальні фільми.

Одним із цікавих прийомів використання на заняттях психолого-педагогічних дисциплін є фотомонтаж, що становить відхід від

звичайної презентації і спробу пошуку власного відкриття, нового пізнання та осмислення. Це дозволяє, наприклад, використати матеріали нашого музеюспадщини А. Макаренка. Етапи такої роботи:

- Відвідування музею.
- Вибір фото, що були б ключовими у відображенні сутності особистості.
- Визначення напрямку дослідження: відкриття через творчість; відкриття через один ключовий образ; відкриття через справу; відкриття через захоплення; відкриття через сучасні розвідки.
- Поділ дослідження на тематичні блоки.
- Формулювання проблемного запитання чи гіпотези.
- Поглиблення ілюстрацій змістом.
- Поєднання слайдів розкриває одну ідею, якою необхідно захопити учнів.
- Корекція структури дослідження, виокремлення головного та відкидання несуттєвого, гармонізація змісту та форми.

Фотомонтаж – це не глибоке дослідження, а лише розвідка про окрему грань особистості видатного педагога, цей прийом робить заняття методично змістовним, творчим, оскільки навчає майбутніх учителів спостерігати, визначати найсуттєвіше, сприяє формуванню інтересу до процесу становлення особистості, виробленню навичок висловлення власних думок, їх аргументації.

Як відомо, в останній час великий інтерес науковців викликає такий новий напрямок комп'ютерного навчання, як мережеве навчання. До нього віднесено як роботу в системі Інтернет, WorldWideWeb (WWW), так і використання електронної пошти. У третьому тисячолітті Інтернет стає ефективним засобом навчання. Однією з причин цього є те, що він дозволяє контактувати з великою кількістю людей, чий інтереси збігаються, і відтак надається реальна можливість обміну думками, проведення дискусій, розширення світогляду й знань. Завдяки спілкуванню формуються позитивні особистісні якості, вміння творчо мислити, виховується культура спілкування зокрема, та загальна культура загалом.

Цифрові бібліотеки, якими користувалися студенти завдяки системі Інтернет, пропонують унікальний безмежний ресурс отримання інформації з будь-якого питання. Можна припустити, що

вони є більш привабливими для студентів завдяки таким своїм особливостям:

- інформація актуальна (студенти можуть отримати найсучаснішу інформацію стосовно питань, які вони досліджують);
- інформація з первинних ресурсів (у багатьох випадках студенти користуються тими ж даними й інформаційними джерелами, що і науковці);
- інформація різнобічна (забезпечує широту й глибину у багатьох підпорядкованих галузях; у звичайних бібліотеках набір матеріалу з потрібного предмета обмежений; цифрові бібліотеки можуть розширювати діапазон необмежено, надаючи доступ до безпрецедентної широти інформаційних джерел);
- ресурси представлені в різних форматах (зокрема, інформація доступна в цифровій формі для легкої маніпуляції й використання);
- інформація доступна в будь-який час.

Так, під час підготовки до занять з психолого-педагогічних дисциплін студенти можуть отримати завдання, працюючи в системі Інтернет, підготувати матеріал із запропонованих питань. Важливою особливістю системи Інтернет як засобу навчання є й те, що завдяки їй стають доступними світові ресурси освіти. У мережі можна знайти будь-яку інформацію, яка цікавить. Тому ця робота є також частиною підготовки до самоосвіти.

Інноваційною основою підготовки молодших спеціалістів у педагогічному коледжі є створення такого освітнього середовища, яке має врахувати ціннісні орієнтації та мотиваційну сферу студентів, їхню професійну позицію і спрямованість. Подальшого вивчення потребує питання впровадження ІКТ у процес вивчення психолого-педагогічних дисциплін як базових у професійній підготовці спеціалістів початкової ланки освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю / В.П.Андрущенко. – К. : Знання України, 2004. – 804 с.
2. Вовковінська Н.В. Як створити комп'ютерну презентацію / Н.В.Вовковінська.– К. : Шкільний світ, 2009. – 128 с.
3. Гершунский Б.С. Компьютеризация в сфере образования: проблемы и перспективы / Б.С.Гершунский. – М., 1987. – 264 с.

4. Савченко О. Удосконалення професійної підготовки майбутніх вчителівпочаткових класів / Олександра Савченко // Початкова школа. – 2001. – №7. – С. 1-4.
5. Сиротенко К. Інформаційні технології – чинник формування Школимайбутнього / К.Сиротенко // Директор школи. – 2010. – №6. – С. 5-8.
6. Селевко Г.К. Современныеобразовательныетехнологии : [учебн. пособ.] /Г.К.Селевко. – М., 1998. – 256 с.
7. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: [навч.посіб.] / З.І.Слєпкань. – К.: Вища школа, 2005. – 239 с.

Матвієнко Я.І.

викладач суспільних дисциплін

Кременчуцький педагогічний

коледж імені А.С.Макаренка

м. Кременчук

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ У ОСВІТНЬО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Краєзнавство – це один з основних аспектів освітньо-виховного процесу в сучасній початковій українській школі. З ним пов'язані визнання національної самосвідомості, виховання відданого своїй країні громадянина, бажання розбудувати свій край, зробити його ще кращим і ніколи не забувати свій рідний дім, свою родину, народні традиції.

Мета статті: розкрити особливості підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації краєзнавчої роботи, адже сучасний молодий вчитель забезпечує інтеграцію краєзнавчих матеріалів з програмним матеріалом початкової школи. У змісті Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням КМУ від 14.12.2016 № 988, визначені базові компетентності вчителя початкових класів і серед них соціально-громадянська компетентність (розуміння сутності громадянського суспільства, усвідомлення громадянського обов'язку та почуття власної гідності, вміння визначати проблемні питання у соціокультурній сфері життєдіяльності людини та віднаходити шляхи їх розв'язання; загальнокультурна компетентність (навички ефективної та конструктивної участі в цивілізаційному суспільному розвитку; усвідомлення власної

національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших), формування яких неможливе без оптимізації краєзнавчої роботи у навчально-виховному процесі початкової школи. [1]

Як підготувати майбутнього вчителя до краєзнавчої роботи – це цікаве питання і ним займається багато науковців.

Прогресивні педагоги К.Ушинський, Б.Грінченко, А.Макаренко, С.Русова, В.Сухомлинський завжди розглядали краєзнавство як одну з форм зв'язку навчання з навколишнім життям. Зокрема визначення краєзнавства як педагогічного процесу дав К. Ушинський. [2]

Підготовку вчителів до організації краєзнавчої роботи розглядали В.Андрущенко, Н.Бібік, І. Зязюн, Н. Кузьміна, О. Мороз, Н. Ничкало, А. Нісімчук, О. Савченко, Л. Хомич, Т. Шанскова тощо, а вивчення краєзнавства у початковій школі досліджували: Т.Олексенко, В.Ільченко, Т.Люріна, В.Молодиченко та інші.

Мета краєзнавчої роботи у початковій школі – розширення предметних компетентностей, що стосуються змісту конкретних предметів, та виховної роботи, під керівництвом учителя оволодіти навичками роботи з різними джерелами по краєзнавству; шукати, аналізувати й узагальнювати краєзнавчий матеріал.

Майбутній випускник має усвідомити задачі, які стоятимуть перед ним, як організатором краєзнавчої роботи у межах початкової освіти:

- формування ідеї об'єднання українців в громадянське суспільство: все починається із малої батьківщини;

- ознайомлення дитини зі своєю родиною, навколишнім світом і усвідомлення належності до свого народу;

- вивчення народних традицій, звичаїв, що сприяє усвідомленню молодшими школярами важливості навколишнього світу і свого місця у ньому;

- розширення знань про історію свого краю, його минуле, сучасне становище, видатних особистостей і їх досягнення;

- формування особистості учня, його участь у громадському житті краю, встановлення певних особисто вагомих цінностей, виховання активної життєвої позиції, патріотизму;

- підготовка до життя та спілкування, адаптація в соціумі, вміння вести пошукову роботу,

□ знайомство із сучасністю свого краю і вирішення завдань міста;

□ формування дбайливого ставлення до матеріальних цінностей і духовної культури, любові до батьківщини, почуття гордості за своїх земляків і батьків.

Краєзнавча робота в початковій школі залежить від особистості майбутнього вчителя, його зацікавленості історією рідного краю. Тому виховання вчителя як особистості – це головне у підготовці майбутнього педагога, разом з тим його соціалізація і підготовка до майбутньої професії теж мають першорядне значення.

Професійна підготовка майбутніх учителів у Кременчуцькому педагогічному коледжі імені А.С. Макаренка до краєзнавчої роботи починається з перших днів навчання, ознайомлення з історією навчального закладу, його традиціями, матеріалами музею коледжу під час екскурсій, які проводять студенти старших курсів. Проведення подорожі по території закладу, ознайомлення з традиціями: висадження зелених насаджень, квітів та догляд за ними. Це перші кроки, а продовжується в аудиторіях коледжу, де розкривається специфіка педагогічної праці, поглиблюються знання з історії педагогічних традицій, здобуваються краєзнавчі знання, уміння і навички.

Основні завдання підготовки молодих вчителів до краєзнавчої роботи в початковій школі:

□ формувати в майбутнього вчителя особисті переконання необхідності використання різних форм краєзнавчої роботи зі школярами початкової школи шляхом усвідомлення самоцінності краєзнавчої роботи в процесі виховання нового покоління;

□ закріпити та вдосконалити знання з основ краєзнавства та краєзнавчої роботи студентів, формувати навички самостійної роботи з краєзнавства в початковій школі й розвиток навичок науково-дослідної роботи в даному напрямку;

□ активізувати участь студентів в культурному житті коледжу, в роботі гуртків художньої самодіяльності та народної творчості, виставках;

□ стимулювати потребу в удосконаленні умінь і навичок в умовах самостійної праці, самоосвіти, самовдосконалення в процесі наукової та загальнокультурної підготовки майбутнього вчителя.

На думку Торчинської Т. у сучасних початкових школах України «є значні потенційні можливості для забезпечення

достатнього краєзнавчого кругозору молодших школярів та формування їхньої емоційно-вольової сфери засобами краєзнавства». [6, с. 2] Наведемо деякі приклади інтегрування краєзнавства у навчально-освітній процес початкової школи, які успішно можуть реалізувати майбутні спеціалісти початкової освіти.

Для кращого розуміння й усвідомлення своєї національної належності доцільно учнів залучати до збору інформації про історичні пам'ятки рідного міста: перші згадки, видатні люди, визначні дати, народні промисли та захоплення містян. Учніям можливо запропонувати попрацювати над проектами: «Минуле і майбутнє нашого міста», «Видатні люди сьогодення».

Цей матеріал доцільно використовувати в темі «Людина в суспільстві» з предмета «Я у світі», під час якого діти усвідомлюють: Хто вони?, звідки, якого роду-племені, де живуть?

Відвідування краєзнавчого музею Кременчука, де відтворена історія міста від найдавніших часів до сучасності, – шлях розвитку нашого рідного краю і буремність прожитих століть. Учні дізнаються, які історичні скарби зберігаються в музеях України та Кременчука, можливо також організувати заочні подорожі від Кременчука по всій Україні під час вивчення теми «Ми – мандрівники» (предмет «Я у світі», 4 клас). Цікаво визначити, що на Кременчуччині «най-най»: сивочолий Дніпро, найвища місцина, Козельщинський заповідник, промислові гіганти, історичні парки, Чумацький шлях, музей Макаренка, галерея імені Наталії Юзифович, будиночок для спостереження за Дніпром, скеля-реєстр, «Кам'яна вежа», якій 230 років.

В процесі навчання в учнів формується правильне і дбайливе ставлення до держави, природи, родини, праці, традицій, відомих людей. Школярам можна запропонувати попрацювати над проектом: «Славетні українці минулого»: серед них мало кому відоме ім'я преподобного Іони, Семена Ромадановського – кременчуцького винахідника-самоучку, Джузеппе Сарі – відомого італійського композитора другої половини XVIII ст., який працював у Кременчуці, Данила Сушинського (Самойлович) – доктора медицини, засновника вітчизняної епідеміології, живописця Василя Устимовича – лікаря-фітотерапевта кінця XVIII–початку XIX ст., Михайла Колачевського – композитора та піаніста. А також проект: «Славетні українці сьогодення»: Олексій Леонов –

космонавт, Платон Майборода – композитор, Олександр Довженко – режисер кіно, педагоги – В.Сухомлинський та А.Макаренко та інші. Ці матеріали доповнять перелік імен великих людей України під час вивчення теми з читання: «Турбота кожного про історичну та культурну спадщину» та «Внесок українців у досягнення науки, культури та спорту» в 4-х класах.

До теми з предмета «Я у світі» «Свята моєї Батьківщини» (Зклас) додати матеріали про святкування дня міста, з якою визначною датою збігається святкування, свято української вишиванки, свято рівнодення – Івана Купала, свято Урожаю, української книги тощо.

До розділу «Сторінками історії України» з літературного читання для 4 класу слід використати символи Кременчука в синьо-білих кольорах герб та прапор, Полтавщини – прапор з козацьким хрестом в центрі, герб, увінчаний короною й обрамлений гілками калини, оповитими синьо-жовтою стрічкою.

В позашкільний час форми роботи по вивченню історії рідного краю різноманітні: екскурсії, виставки, зустрічі, знайомство з народною творчістю, ознайомлення з творчістю митців: письменниками, поетами, художниками.

Отже, вся підготовка майбутніх вчителів до краєзнавчої роботи з учнями в початковій школі реалізується через інтереси та здібності учнів, формування їх суспільно-громадського досвіду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/988-2016>
2. Крачило М. П. Краєзнавство і туризм навчальний посібник М. П. Крачило. К.: Вища школа, 1994. – 190 с.
3. Савченко О.Я. Лівтературне читання: підруч. для 4 класу загальноосвіт. навч. закл. / О.Я.Савченко. □ К.: Освіта, 2015. – 192 с.
4. Тагліна О. В. Я у світі: підруч. для 4 класу загальноосвіт. навч. закл. / О. В. Тагліна, Г. Ж. Іванова. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 144 с.
5. Тагліна О. В. Я у світі: підруч. для 4 класу загальноосвіт. навч. закл. / О. В. Тагліна, Г. Ж. Іванова. – Х.: Вид-во «Ранок», 2015. – 144 с.
6. Тронько П. Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття / П.Тронько. – К., 2000. – 270 с.

7. Торчинська Т. Використання краєзнавчого матеріалу на уроках читання як засіб активізації пізнавальної діяльності молодших школярів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library/udru.org/ua/>.

Мірошніченко Т.В.

*доцент кафедри початкової освіти,
природничих і математичних дисциплін
та методик їх викладання
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка
м.Полтава*

ЕСТЕТОТЕРАПЕВТИЧНИЙ ПІДХІД ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ІДЕЙ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Визначальним вектором реформування початкової освіти в Україні є підвищення якості освіти шляхом реалізації особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів, що ґрунтуються на максимальному врахуванні потреб, інтересів, здібностей кожної дитини. Нині початковій школі потрібен учитель-фасилітатор, який уміє бачити внутрішній світ дитини, захищати, оберігати індивідуальність кожного вихованця, підтримувати прагнення до пізнання, формувати почуття задоволення й насолоди від навчально-пізнавальної діяльності. У зв'язку з цим проблема активізації емоційно-чуттєвого та творчого компоненту учасників педагогічного процесу набуває особливої актуальності.

Одним із ефективних шляхів вирішення основних педагогічних завдань початкової ланки освіти є впровадження інноваційної гуманістично зорієнтованої технології *естетотерапії*, що передбачає створення психологічно комфортного освітнього середовища шляхом актуалізації естетико-терапевтичного потенціалу традиційних засобів психолого-педагогічного впливу (казка, гра, музика, танок, спілкування та ін.). За рахунок позитивного емоційно-естетичного збагачення особистості та надання їй можливості творчого розвитку досягається терапевтична мета – відновлення природної гармонії дитини з навколишнім світом, створення оптимальних умов організації навчально-пізнавальної діяльності молодшого школяра.

Нова українська школа працює на засадах особистісно орієнтованої моделі освіти, відповідно якої у навчально-виховному

процесі відбувається врахування здібностей, потреб та інтересів кожної дитини, на практиці реалізуючи принцип дитиноцентризму.

Базовими положеннями реалізації принципу дитиноцентризму в естетотерапевтичній діяльності вчителя початкової школи є:

- забезпечення суб'єкт-суб'єктного співробітництва всіх учасників педагогічного процесу;
- визнання унікальності дитини, врахування її індивідуальних і вікових особливостей, опора на позитивні якості вихованця;
- створення психологічно комфортних умов для розкриття творчого потенціалу молодшого школяра;
- творча активність учнів, орієнтація на інтереси та досвід дітей, залучення їх до різноманітних видів художньо-творчої діяльності (малювання, музикування, співи, конструювання, ліплення тощо);
- забезпечення свободи педагогічної творчості (самостійний вибір вчителем естетотерапевтичних технік і прийомів відповідно до поставлених завдань).

Відтак, ідея дитиноцентризму має чітку естетотерапевтичну спрямованість, оскільки полягає у створенні сприятливих умов для розвитку індивідуальних творчих можливостей, саморозвитку та самореалізації особистості шляхом актуалізації емоційно-чуттєвої сфери дитини.

Вагомого значення в Концепції Нової української школи набувають положення партнерської педагогіки між суб'єктами навчально-виховного процесу школи I ступеня. Визначальним чинником навчально-виховного процесу в педагогіці партнерства є позиція вчителя – помічника і соратника учня. Цілком очевидно стає необхідність здійснення естетотерапевтичного впливу на особистість дитини шляхом створення для її творчого розвитку та самореалізації фасилітуючого «психологічного клімату, у якому будуються людські стосунки [3, с. 253].

Основними естетотерапевтичними функціями вчителя-фасилітатора на основі партнерської педагогіки є:

- 1) забезпечення сприятливих умов для самостійного й усвідомленого навчання та гармонійного особистісного розвитку молодших школярів;

2) актуалізація, стимулювання потреби у розвитку, особистісному зростанні;

3) створення атмосфери безумовного прийняття, розуміння та довіри, емоційно-інтелектуального фону навчання.

Утілюючи ідеї педагогіки партнерства, вчителю необхідно використовувати в своїй роботі естетотерапевтичні технології з метою залучення учнів до спільної діяльності. Прикладом завдань колективної роботи дітей на уроках та позаурочний час можуть бути: створення колажів, фотоколажів (орієнтовні теми: «Настрій класу», «Толерантність», «Мої мрії», «Природа навколо нас» та ін.), виконання творчих проєктів, створення колективних малюнків, «живої» азбуки, пісочних картин, виконання вокалотерапевтичних вправ тощо. Залучення молодших школярів до творчої колективної діяльності засобами естетотерапії сприяє формуванню ключових і предметних компетентностей, розвитку емпатії, прагнення дитини до активної роботи, самоствердження, життєтворчості, імпровізації, співпраці.

Пріоритетного значення в розбудові Нової української школи набуває завдання формувати в учнів систему загальнолюдських цінностей – морально-етичних (гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей) та соціально-політичних (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність) [2, с. 19].

В естетотерапевтичній концепції формування особистості чільне місце відводиться саме розвитку в учнів морально-духовних та етичних загальнолюдських цінностей, на основі яких формується внутрішній світ дитини, її життєвий світогляд, виховується справедливість, доброта, емпатія тощо. Серед найбільш дієвих засобів естетотерапії, які впливають на формування загальнолюдських цінностей дитини слід віднести: казку, гру, спілкування, працю, природу, мистецтво та інші. У свій час про важливість цих засобів у житті дитини наголошував виданий педагог В. Сухомлинський: «Духовне життя дитини повноцінне лише тоді, коли вона живе у світі гри, казки, музики, фантазії, творчості. Без нього вона засушена квітка» [4, с. 174].

Одним із важливих кроків реалізації завдань Нової української школи є високий рівень професійної мотивації вчителя.

«Школа українська буде успішна, якщо в неї прийде успішний учитель. Він – успішний вчитель та фахівець – вирішить дуже багато питань щодо якості викладання, обсягу домашніх завдань, комунікації з дітьми та адміністрацією школи. До дітей має прийти людина-лідер, яка може вести за собою, яка любить свій предмет, яка його фахово викладає» [1, с. 18]. Відповідно до концептуальних положень НУШ учитель має більше академічної свободи у виборі методів, засобів, прийомів, форм організації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів, розробці авторських навчальних програм та проведенні заходів. Все це створює позитивні умови для здійснення естетотерапевтичної роботи в умовах навчально-виховного процесу початкової школи, адже вчитель може обирати й використовувати ефективні й продуктивні, на його думку, способи творчої взаємодії зі своїми вихованцями, їх батьками, колегами.

Отже, проведений аналіз провідних ідей концепції Нової української школи переконливо доводить необхідність актуалізації інноваційно-творчого підходу до навчання і виховання підростаючого покоління, формування естетотерапевтичної концепти в розвитку дитячої особистості на засадах гуманістичної особистісно зорієнтованої педагогіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нова українська школа [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nus.org.ua> – Назва з екрана.
2. Нова українська школа: poradnik dla vchytela / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
3. Роджерс К. Свобода учитися / К. Роджерс, Дж. Фрейнберг ; пер. с англ. А. Б. Орлов, С. С. Степанов, Е. Ю. Патяева ; науч. ред. А. Б. Орлов. – М. : Смысл, 2002. – 527 с.
4. Сухомлинський В.А. О воспитании / В.А. Сухомлинский. – М.: Педагогика, 1979. – 325 с.

Монастирська О.В.
викладач основ наукових досліджень
Красноградський коледж
Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
м. Красноград

ФОРМАТ ОСВІТИ СЬОГОДЕННЯ

У контексті інноваційно-освітніх трансформацій в Україні з орієнтацією на інтеграцію у світову спільноту потребують переосмислення концептуальні засади фахової підготовки майбутніх учителів. Проблема змін в освіті знаходиться у полі зору освітян, педагогічних колективів і широкого кола громадськості. Це кидає виклик усьому традиційному й ординарному. Сучасне суспільство потребує діючої, активної особистості, здатної адекватно орієнтуватися в інформаційному просторі, нестандартно вирішувати складні проблеми, бути відкритою до соціальних змін, справами доводити свою значущість для громади.

Педагогічна професія належить до професій типу «людина-людина». Діяльність педагога за соціальними функціями, вимогами до професійно значущих особистісних якостей, складністю психологічної напруженості та емоційного навантаження наближена до діяльності письменника, актора, вченого [2]. Існує такий вислів: «Професія вчителя дається від Бога, а всі інші – від учителя». За сучасних соціальних умов професія педагога має позитивні і негативні сторони. До *позитивних* сторін належать: можливість професійного зростання, різноманіття соціальних зв'язків із колегами, студентами, їхніми батьками, гуманістичний характер, творча самостійність та інші. Серед *негативних* – оплата праці вчителя неадекватна її суспільній значущості та складності, суворе регламентування поведінки і діяльності педагога, високі вимоги до його моральності, значні нервові затрати, висока стресогенність педагогічної діяльності. Отже, праця педагога – одна з найважливіших, але водночас найскладніших. Тому людина, яка прагне стати вчителем, повинна чітко усвідомити, які вимоги перед нею постануть, і не лише набувати професійних знань, а й виховувати власний характер, інтелектуально й емоційно розвиватися.

Сьогодні вимагає вчителів нової генерації, нового формату, нової української школи. Який формат повинен мати фахівець початкової школи ?

Якщо раніше після закінчення вищів знання студентів були релевантними ще довго, то на сьогодні в кращому разі це півроку, після чого знання у своїй сфері треба оновлювати. Важливим трендом на сьогодні є необхідність *вчитися протягом усього життя*, – славнозвісне *longlife learning*. Ви маєте знати, де взяти інформацію, як її адаптувати та застосувати у сфері своєї діяльності. *Longlife Learning* – готовність навчатися та перенавчатися все життя, безперервне навчання, адже фахівцю майбутнього доведеться змінювати до десяти професій упродовж життя [1].

Вчитель має *бути «універсальним солдатом»: знати декілька мов*, оскільки іноземна мова – це повітря, без якого не будеш конкурентоздатним у будь-якій галузі, уміти творчо мислити, терпляче досягати мети.

Уміти самонавчатись. Високі технології впроваджуватимуться у наше життя *нон-стоп*, тому люди вчитимуться постійно й паралельно з основною роботою. Високо цінуватимуться педагоги, які вміють індивідуалізувати навчання та створюватимуть індивідуальні навчальні програми. Тільки так люди зможуть якісно та швидко засвоювати інформацію та встигати за новими вимогами. Нарівні з вчителями будуть популярними й модератори, завданням яких стане організація групових обговорень для кращого засвоєння матеріалу.

Медіаграмотність та знання основ інформаційно-комунікаційних технологій. Онлайн-технології та комунікації тісно вплітаються в усі сфери життєдіяльності, дуже важливим є вміння застосовувати їх у роботі. Інформаційно-цифрова компетентність, здатність орієнтуватись інформаційному просторі, має чільне місце у професійній діяльності вчителя. Блоги, сайти, форуми, соціальні мережі активно проникають у професійні комунікації, вони перетворилися на інструменти взаємодії зі здобувачами освіти. Сучасному вчителю неодмінно знадобиться вміння працювати у форматах відео та розробляти контент для сучасних форм організації освітнього процесу. Сучасні діти надміру активні, допитливі, непередбачувані. Діти, які пішли у Нову українську школу, стануть здобувачами нових професій.

Зрозуміло, що педагог має йти з ними в ногу, вперед, швидко. Він має бути в курсі сучасного мистецтва, технологій, спорту. має права згасити іскорку цікавості своєю неготовністю і некомпетентністю [2].

Крос-функціональність та міждисциплінарність. Вміння працювати на межі професій. Окрім своєї спеціалізації студенти повинні мати знання в суміжних галузях знань. Адже фахівець, який освоїть не одну спеціальність, а дві або більше споріднених, матиме у своєму арсеналі більше знань та, відповідно, більше шансів на бажану посаду.

Сучасний учитель – це менеджер, модератор, коучер, фасилітатор. Він повинен бути активним, комунікабельним, динамічним, працездатним, вольовим, впевненим у собі, толерантним, висококомпетентним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мозирко Г. Професійний стандарт – для вчителів початкових класів / Г.Мозирко // Практика управління закладом освіти .– 2018.– № 9.– С.4-8.
2. Цицюра С.М. Ключові компетентності Нової української школи: семінар-практикум /С.М.Цицюра // Початкове навчання та виховання .– 2018.– № 25-26. – С. 14-32

Московець Л.П.

*асистент кафедри педагогіки та психології
початкової освіти*

*Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С.Макаренка
м. Кременчук*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАВДАНЬ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКЛАСНИКІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Нова освітня парадигма, в основі якої покладено реформування освіти, створення нової української школи, нового державного стандарту початкової школи, передбачає використання новітніх підходів до підготовки майбутніх учителів.

Професійна підготовка майбутнього фахівця до роботи в закладі освіти передбачає формування теоретичної і практичної компетентності з різних дисциплін психолого-педагогічного циклу. Важливе місце у професійній підготовці учителів-початківців

посідає формування здатності здійснювати процес успішної адаптації першокласника до нового соціального середовища, нової соціальної ролі – школяр, яка покладає на дитину нові взаємостосунки, обов'язки.

Проблема дослідження адаптації першокласників знайшла відображення у працях багатьох вітчизняних науковців: В. Аверіна, Л. Божович, Л. Виготського, Є. Горланова, І. Дубровіна, Д. Ельконіна, Н. Уткіної та інших. Більшість авторів розглядає адаптацію як активне пристосування індивіда до умов соціального середовища і як результат цього процесу. Об'єктивним критерієм успішної адаптації є продуктивність у відповідній діяльності. Суб'єктивний критерій автори вбачають в емоційному самопочутті індивіда, в переживанні ним емоційних станів — пригніченості або рівноваги, або оптимальної напруженості без пригніченості [1, с. 48].

Адаптація першокласників залежить від різних умов: рівня готовності до школи, стану здоров'я учнів, психофізіологічних особливостей (типу нервової системи), особливостей розвитку емоційно-вольової сфери, стилю виховання в сім'ї (домінуюча гіперпротекція, несприйняття дитини, гіперсоціальне чи тривожно-підозріле виховання), стилю спілкування вчителя з учнями (авторитарний, демократичний, ліберальний), від того, як складаються стосунки з учителем та однолітками.

Адаптація дитини до школи проходить впродовж 5-6 тижнів, адже за цей період дитина має пристосуватися до школи, до нового колективу, до навчання як провідного виду діяльності. У дослідженні Г. Гуткіної виділено 3 рівні адаптації дітей до школи. Проаналізуємо показники цих рівнів.

Високий рівень адаптації виявляється в тому, що першокласник позитивно ставиться до школи: правила і вимоги сприймає адекватно; навчальний матеріал засвоює легко; глибоко і повно оволодіває програмовим матеріалом, розв'язує ускладнені задачі, чемний, уважно вислуховує вказівки, пояснення вчителя; доручення виконує охоче й сумлінно, без зовнішнього контролю; виявляє високу зацікавленість до самостійної навчальної роботи, готується до всіх уроків; має у класі позитивний статус [1, с. 8].

При середньому рівні адаптації першокласник позитивно ставиться до школи: відвідування уроків не викликає в нього

негативних переживань розуміє навчальний матеріал, коли вчитель пояснює його досить детально і наочно; засвоює основний зміст програми з усіх предметів, самостійно розв'язує типові задачі; зосереджений і уважний під час виконання завдань, доручень, вказівок учителя, разом з тим потребує контролю з боку дорослого; зосередженим буває тільки тоді, коли робить щось цікаве для себе; майже завжди готується до уроків і виконує домашні завдання; доручення виконує сумлінно; дружить з багатьма однокласниками [1, с. 8].

При низькому рівні адаптації першокласник негативно або байдуже ставиться до школи: часто скаржиться на здоров'я, погане самопочуття, в нього переважає пригнічений настрій; спостерігаються порушення дисципліни; матеріал, який пояснює вчитель, засвоює фрагментарно; самостійна робота з підручником викликає труднощі, під час виконання самостійних завдань не виявляє до них інтересу; до уроків готується нерегулярно, потребує постійного контролю, систематичних нагадувань і спонукань як з боку вчителя, так і з боку батьків; може зберігати працездатність і увагу за наявності тривалих пауз для відпочинку; для розуміння нового матеріалу і розв'язування задач за зразком потребує значної допомоги вчителя і батьків; доручення виконує під контролем і без особливого бажання; пасивний, близьких друзів не має, знає імена й прізвища лише частини однокласників [1, с. 8].

Підготовка майбутніх учителів-початківців до розв'язання завдань адаптації першокласників в умовах нової української школи здійснюється як на теоретичному, так і практичному рівнях з метою успішного перетворення знань в уміння та навички.

Студенти педагогічних закладів освіти, які здобувають освіту за спеціальністю початкова освіта, на заняттях із вікової психології знайомляться із психологічними особливостями дітей 6-7 річного віку, а також вивчаються основні показники готовності дитини до школи. Майбутні педагоги усвідомлюють необхідність створення у закладі освіти таких умов, в яких би дитина почувала себе психологічно комфортно і захищено, а для цього важливо надавати підтримку дитині як учителем, так і батьками. Саме втілюючи ідею педагогіки партнерства між усіма учасниками освітнього процесу, яка ґрунтується на засадах гуманної педагогіки, дитина буде відчувати свою значимість і важливість в новому для неї соціальному середовищі.

Майбутні педагоги, які здобувають фахову освіту на базі Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка, під час проходження першого етапу виробничої практики «Спостереження за освітньою роботою вчителя класовода в перші дні дитини в школі» знайомляться із особливостями організації освітнього процесу в НУШ та їх впливом на процес адаптації дитини до нових умов протягом першого тижня її перебування в школі. Під час проходження практики студенти засвоюють основну мету адаптаційного періоду в 1 класі, яка полягає в створенні у дитини уявлення про школу як місце, де вона буде прийнята і сприйнята такою, якою вона є з усіма своїми почуттями, думками, знаннями, проблемами, великими і малими подіями в особистому житті, а також зміцнення впевненості, що все в школі важливо, цікаво.

Студенти відмічають значення ранкових зустрічей у процесі адаптації дитини до школи, адже саме така форма роботи допомагає учителю побудувати успішну взаємодію всіх учасників освітнього процесу, продемонструвати підтримку кожному учневі, забезпечує створення учнівської спільноти, відчуття приналежності до нового колективу, налаштовує на продуктивну співпрацю, створює позитивний настрій у першокласників, де дитина відчуває довіру і повагу до неї як до особистості, яка має свої захоплення, бажання, цінності. Для забезпечення успішної адаптації важливо також використовувати прийом «Зірка дня», під час якого першокласник, який виконує роль «зірки», ділиться із однокласниками своїми досягненнями, розповідає про свою родину, знайомить з уподобаннями.

Успішна адаптація першокласника залежить від здатності дитини дотримуватися норм і правил поведінки у школі. Досягнення цього показника залежить від успішного вироблення і прийняття всіма учнями правил класу та рутин, які супроводжують освітній процес. Якщо першокласник дотримується правил, слідує розв'язанню рутин, то процес пристосування проходить більш простіше і легше. Під час виробничої практики майбутні педагоги мають змогу спостерігати особливості введення правил та рутин, їх ролі в адаптації першокласника.

Майбутній учитель завжди має пам'ятати, що психологічне здоров'я та емоційне благополуччя учня є необхідною умовою успішного навчання. Тому із самого початку

адаптаційного періоду першокласникам створюють комфортні емоційні умови. Пропонуючи дітям нові для них норми шкільних взаємовідносин, учителі створюють ситуацію вільного вибору при розв'язанні конфліктних ситуацій. «Коло вибору» є обов'язковою вправою в умовах нової української школи, адже у класі зустрічаються як агресивні, тривожні, так і гіперактивні діти, які ще не здатні керувати своєю поведінкою, а тому часто вступають у суперечності з однолітками. На заняттях психолого-педагогічного циклу студенти знайомляться із особливостями використання даної справи.

Отже, питання пристосування першокласників до школи залишається актуальним і в умовах сьогодення, але підготовку майбутніх учителів-початківців до розв'язання завдань адаптації потрібно здійснювати з урахуванням реформ, які відбуваються у сфері освіти. Знайомство майбутніх педагогів із новітніми підходами, які допоможуть школяреві успішно пристосуватися до нового соціального середовища, є важливим аспектом формування професійної компетентності вчителя нової української школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беляєва О. Прояви дезадаптації та причини її виникнення / О. Беляєва // Адаптація дітей у 1, 5, 10 класах / Упоряд. Т. Червона. – К.: Шк. світ, 2008. – С. 7 – 14.
2. Завгородня О.В. Шкільна адаптація і психічне здоров'я першокласника / О.В. Завгородня, Л.О. Курганська // Педагогіка і психологія. – 2004. – № 4. – С. 47 – 55.

Слабінська Л.Д.

викладач педагогічної практики «Пробні уроки та заняття»

Красноградський коледж

Комунального закладу

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

м. Красноград

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННСВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У контексті реформування вітчизняної освіти кардинально змінюється система підготовки майбутніх учителів початкової школи. Перехід до компетентнісно орієнтованої моделі фахової

підготовки актуалізує проблему пошуку нових напрямів лінгвістичної підготовки здобувачів освіти.

Мовленнєву компетентність педагога вважають важливою складовою його професійної компетентності, і виявляється вона не тільки у засвоєнні теоретичних знань, а й у сформованості умінь користуватися багатством виражальних засобів мови залежно від мети та умов спілкування.

Необхідність якісної мовно-мовленнєвої підготовки студента спонукають викладачів філологічних дисциплін коледжу до удосконалення традиційних форм і методів навчання, активізації освітнього процесу за допомогою нових методів подачі інформації. З лінгвістичними, психолого-педагогічними, методичними передумовами формування мовленнєвої компетентності учнів майбутні фахівці знайомляться на евристичних та оглядових лекціях, практичних заняттях з методики викладання української мови, семінарах-колоквіумах, під час самостійного опрацювання окремих тем, у науково-дослідній роботі, під час проходження окремих видів практики.

Інтерактивні технології, які стали поширеними в освітній практиці, допомагають охопити різні форми кооперативного, групового навчання (робота у групах, трійках, парах, вправи «Мікрофон», «Мозковий штурм», «Акваріум», «Карусель» та ін.) і забезпечують активну взаємодію учасників освітнього процесу, співпрацю здобувачів освіти і педагогів, роблять їх рівноправними й однаково зацікавленими суб'єктами діяльності [3, с.21].

Ефективність формування компетентного фахівця зростає, коли майбутній учитель початкових класів під час навчання буде поставлений в умови, наближені до його практичної діяльності. Це здійснюється за допомогою креативних методів, які орієнтовані не на пасивне сприйняття матеріалу, а на активну співпрацю, взаємодію усіх учасників освітнього процесу й сприяють утворенню творчої атмосфери на заняттях, розвитку навичок професійного спілкування, формують уміння моделювати, прогнозувати педагогічні ситуації на різних етапах уроків української мови та літературного читання у початковій школі.

Практична діяльність сприяє позитивній мотивації до поетапного і неперервного формування професійних компетентностей, розвиває методичну творчість, створює

можливості для самореалізації та саморозвитку кожного студента [2].

Методичну творчість учителя початкової школи, пов'язану з викладанням рідної мови, доцільно сприймати, як соціально та особистісно значущу діяльність, метою якої є пошук, конструювання та використання нестандартних способів співпраці з учнями, орієнтованої на їх мовну освіту, розумовий та мовленнєвий розвиток. Формуючи мовленнєву компетентність учнів студенти вчаться дотримуватись основних етапів роботи:

- визначення місця і ролі мовленнєвої компетентності у структурі уроку;

- відбір методів і прийомів, необхідних для розвитку мовленнєвої компетентності (ділові та інтелектуальні ігри, організація дискусії, стимулювання учнів до висловлення власної точки зору, забезпечення розвитку монологічного та діалогічного мовлення, робота над розширенням словникового запасу учнів через роботу зі словниковими словами та словниками, конструювання словосполучень та речень, відновлення деформованого тексту, інсценізація казки тощо);

- перевірка на практиці відібраних методів на якість знань учнів.

Молодим фахівцям – випускникам педагогічних навчальних закладів відводиться ключова роль у реформуванні початкової освіти. Це означає, що необхідно переосмислити сутність соціальної і професійної місії вчителя. Здатність творчо діяти, уникати шаблонів і стереотипів, організовувати культурно-мовне та освітньо-розвивальне середовище – такими є сьогодні критерії професійної компетентності фахівця початкової школи [1].

ЛІТЕРАТУРА

1. Бібік Н.М. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти / Н.М. Бібік // Початкова школа. – 2010. – №9. – С. 1-4.
2. Підготовка конкурентоздатного фахівця початкової освіти в контексті реалізації концепції «Нова українська школа» – Режим доступу: https://eenu.edu.ua/sites/default/files/Files/zbirnik_konferenciyi_25.09.2017fina1.pdf – Назва з екрана.
3. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко ; за ред. О. І. Пометун. – Київ : А.С.К., 2004. – 192 с.

Ситюк Р.О.

*викладач Кременчуцького педагогічного
коледжу імені А.С. Макаренка,
аспірант кафедри загальної
педагогіки та андрагогіки
Полтавський національний
педагогічний університет ім. В.Г. Короленка
м. Кременчук*

СТАНДАРТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ТА ЄВРОПИ.

Реформування системи освіти України, яке проходить сьогодні, має на меті створення школи, яка відповідає вимогам сучасного суспільства та може забезпечити підготовку дітей до життя в сучасному суспільстві. Важливим етапом реформи є підготовка вчителів які будуть працювати у новій школі.

Сьогодні підготовку педагогічних працівників, в тому числі й вчителів початкових класів здійснюють педагогічні університети та педагогічні коледжі. В 2018 році прийнята концепція розвитку педагогічної освіти яка визначає основні проблеми підготовки спеціалістів та шляхи їх розв'язання. Зокрема пунктом 1.2 названого документа передбачається розроблення системи кваліфікацій які повинні включати галузеву рамку кваліфікацій, професійні стандарти, стандарт цифрової компетентності, кодексу етики педагогічного працівника, стандартів вищої та передвищої освіти за спеціальностями галузі 01 “Освіта/Педагогіка”, вимог до атестації (сертифікації) здобувачів вищої освіти. Важливим елементом даного процесу є створення стандартів для підготовки вчителів початкових класів. [3]

Одразу слід зауважити, що існують два типи кваліфікацій: академічні (освітні) — надаються освітньою системою на основі освітніх стандартів; професійні — надаються переважно роботодавцями або спільно з ними, на основі професійних стандартів, вироблених у сфері праці.

У Болонському процесі основою для визначення кваліфікацій та стандартів становить Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (ЄВПО) яка передбачає опис рівнів кваліфікації на основі результатів навчання. З цим документом повинні погоджуватися національні рамки кваліфікацій. Отже на кожному

рівні визначено вимоги до випускника в загальній формі за трьома позиціями “знання” (Knowledge), “вміння/навички, досвід” (Skills) і особисті та професійні якості” (Personal and professional outcomes).[6] Національна рамка кваліфікацій в Україні розроблена на основі вищезазначеного документу та слугує основою для стандартів вищої освіти та професійних стандартів. Стандарт вищої освіти — це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності ВНЗ і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності. [2] Професійний стандарт — затверджені в установленому порядку вимоги до кваліфікації працівників, їх компетентностей, що визначаються роботодавцями і слугують основою для формування професійних кваліфікацій. Відповідно професійний стандарт є складником стандарту вищої освіти. [1]

Стосовно підготовки вчителів початкових класів то на сьогодні розроблено професійний стандарт вчителя початкових класів, який включає наступні трудові функції:

- планування і здійснення освітнього процесу;
- забезпечення і підтримка навчання, виховання і розвитку учнів в освітньому середовищі та родині;
- створення освітнього середовища;
- рефлексія та професійний саморозвиток;
- проведення педагогічних досліджень;
- надання методичної допомоги колегам з питань навчання. Розвитку, виховання і соціалізації учнів початкових класів ЗЗСО;
- оцінювання результатів роботи початкових класів ЗЗСО.[4]

Прийняття такого документу надало основу для формування освітніх програм вищих навчальних закладів які готують спеціалістів відповідного профілю. Це, в свою чергу, перегукується з тенденціями розвитку педагогічної освіти за рубежом:

- розширення загальноосвітньої підготовки студентів-вчителів;
- підсилення контролю держави за підготовкою вчителів, установка на централізацію при розробці навчальних планів та програм;
- обов’язкова стандартизація навчальних планів та програм;
- подальший розвиток і поглиблення системи удосконалення професійної майстерності;
- розширення участі вчителів у дослідницьких та експериментальних програмах;

- створення ефективної системи післядипломної освіти вчителя.[5]

Ще одним чинником який впливає на процеси прийняття та імплементації нових стандартів підготовки вчителів початкових класів є подальший розвиток Єдиного європейського простору вищої освіти в контексті Сорбонського процесу (отримав назву “На шляху до Єдиного Європейського освітнього простору 2025) який визначає перспективи розвитку вищої освіти Європи до 2025 року. Так цей процес передбачає:

- створення умов для мобільності студентів;
- спільне визнання документів про освіту;
- підвищення рівня вивчення іноземних мов;
- підтримка вчителів та викладачів;
- створення Європейської мережі університетів (розвиток без кордонів, створення школи Європейського і Міжнародного управління);
- інвестиції в освіту на рівні не меншому 5% ВВП. [7]

Спираючись на викладене вище можна дійти висновку, що розробка стандартів підготовки вчителя початкових класів триває на основі вимог Нової Української школи, що виражається у описів вимог до вчителя початкових класів Професійного стандарту та відповідних освітніх програмах підготовки спеціалістів у ВНЗ. В свою чергу вимоги співвідносяться з тими процесами які відбуваються у Європейському освітньому просторі так як Україна здійснює кроки до входження до нього та стандартизації та узгодження програм підготовки з європейськими університетами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 року № 2145 VII // Урядовий кур’єр. – 2017. – № 186. – Ст. 141.
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 року № 1556 VII// Відомості Верховної Ради (ВВР), - 2014, - № 37-38, - Ст. 2004.
3. Про затвердження концепції розвитку педагогічної освіти : наказ МОН №776 від 16.07.2018 року [Електронний ресурс] / – Режим доступу до ресурсу:<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.
4. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладів загальної середньої освіти» : наказ Мінсоцполітики №1143 від 10.08.2018 року [Електронний ресурс] / – Режим доступу до ресурсу:

http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/61635/

5. Носовець Н. М. Професійна підготовка майбутніх учителів у країнах західної Європи / Н. М. Носовець // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. - 2015. - Вип. 130. - С. 68-72. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2015_130_17.

6. The framework of qualifications for the European Higher Education Area // The Bergen Conference of European Ministers Responsible for Higher Education 19-20 May 2005

7. Towards a European Education Area by 2025 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://ec.europa.eu/commission/news/towards-european-education-area-2025-2017-nov-14_en.

Столяр Г. І.

викладач – методист

*Комунальний вищий навчальний заклад
«Олександрійський педагогічний коледж
імені В.О.Сухомлинського»
м. Олександрія*

СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ: ДОСВІД ТА ІННОВАЦІЇ

Удосконалення шляхів професійної підготовки майбутніх фахівців початкової освіти.

Уроки із предмету «Я досліджую світ» є інтегрованими. Метою цих уроків, побудованих на інтегрованому змісті, є різнобічне вивчення такого об'єкта, явища, осмислення сприйняття навколишнього середовища, приведення знань у певну систему, розвиток пізнавального інтересу, зацікавлення до пізнання природи, оволодіння способами навчально-пізнавальної діяльності, елементарними дослідницькими вміннями тощо.

Провідна роль у вивченні природничої освітньої галузі належить дослідженням (експериментам).

Експериментальна діяльність учнів може бути проведена за такими алгоритмами:

1. Формулювання проблеми. Наприклад:
 - Чому вода є універсальним розчинником?
2. Визначення мети. Наприклад:
 - Дослідити властивості води.

3. Висування гіпотези:

- Що буде, коли: ...

Використовуйте такі слова:

- «Може бути» ...
- «Можна передбачити» ...
- «Припустімо, що» ...
- «Можливо»...

4. Перевірка припущення:

- поміркувати (учні аналізують власні почуття, спогади, пов'язані з темою дослідження; можна зафіксувати їх у формі схематичних замальовок);
- спитати в іншої людини (навчити дітей ставити запитання);
- отримати додаткову інформацію із книг (література із проблем дослідження заздалегідь дібраного вчителем);
- здійснити експерименти (з лат. «дослід», «спроба»): робота за підручником «Природознавство» 3 клас, с.12.

5. Формулювання висновків.

6. Підготовка повідомлень.

Для створення проектів доцільно учнів поділити на такі групи:

Група «Дослідники гідросфери» (природознавство)

Група «Дослідники мови» (українська мова)

Група «Художники та мистецтвознавці» (образотворче мистецтво)

Група «Знавці пісень» (мистецтво)

Група «Креативні математики» (математика)

Група «Мультиплікатори» (інформатика)

Висновки: інноваційне навчання – це зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барська Г. Інтерактивний урок./ Г.Барська Інтерактивний урок. «Початкова освіта». №8,2006р.
2. Лисенко Ганна. З досвіду проведення інтегрованих уроків./ Ганна Лисенко. З досвіду проведення інтегрованих уроків. «Початкова школа» №8, 2015р./.
3. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання. – К., 2007.-144с.
4. Типові освітні програми для 1-2класів, 2018р.

**З ДОСВІДУ ВИКОРИСТАННЯ
ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ
ЯК ШЛЯХУ ПІДГОТОВКИ
ВМОТИВОВАНОГО ВЧИТЕЛЯ ПРИ ВИВЧЕННІ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН**

Ключовий компонент формули НУШ: «Умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно... Українська школа буде успішною якщо до неї прийде успішний учитель... До дітей має прийти людина-лідер, яка може вести за собою, яка любить свій предмет, яка його фахово викладає» [2].

Ми працюємо над підготовкою професійно компетентних, вмотивованих педагогів для Нової української школи, які будуть здатні у процесі постійного самовдосконалення здійснювати професійну діяльність в умовах педагогіки партнерства, з готовністю до інновацій, на засадах особистісно-орієнтованого, інтегративного та діяльнісного підходів.

В процесі викладання предметів психолого-педагогічних дисциплін, відповідно до десяти ключових компетентностей Нової української школи [2], необхідно робити акцент на формуванні професійної компетентності через формування у студентів вміння аналізувати педагогічні явища з позицій педагогічної науки під час педагогічної практики та вивчення предметів фахової підготовки; для забезпечення системності у вивченні навчальних дисциплін, уникнення дублювання навчального матеріалу зміцнювати дієві міжпредметні зв'язки; проводити інтегровані заняття, через використання в єдності класичної методики та інноваційних технологій; формувати у студентів уміння висловлювати думку; критично мислити; виявляти ініціативу; оцінювати ризики та приймати рішення; застосовувати емоційний інтелект; співпрацювати в команді через використання групових форм роботи.

Від проблеми «Інтеграція та наступність у змісті початкової освіти» ми йдемо до її розв'язання через «Інтегративний підхід у змісті професійної підготовки вчителя початкових класів».

Педагогіка, як теоретично-практична дисципліна, виступає ядром інтеграційного підходу у вивченні дисциплін фахової підготовки студентів.

Наскрізна інтеграція курсу педагогіки з психологією, методикою виховної роботи, корекційною педагогікою, вступом у спеціальність, основами педагогічної майстерності, сучасними педагогічними технологіями, методиками вивчення окремих предметів у початковій школі сприяє цілісному засвоєнню предметів професійної підготовки. [4]

З метою реалізації інтеграційного підходу в курсі вивчення педагогіки ми визначили такі напрями діяльності:

- узгодження загальної стратегії і загальнопедагогічних підходів до підготовки спеціалістів у коледжі;
- узгодження змісту робочих навчальних програм з дисциплін фахової підготовки;
- розробка структурно-логічних схем міжпредметних зв'язків з кожного предмету фахової підготовки; проведення інтегрованих занять (лекцій, практичних, лабораторних і практичних занять. Наприклад, інтегрована лекція на тему: «Форми організації навчання» (II курс) - випереджальне навчання щодо вивчення окремих методик навчання; лекція–конференція: «З історії розвитку педагогіки за межами України» (IV курс) – цілісне бачення предметів професійної та загальноосвітньої підготовки;
- використання сучасних педагогічних технологій при вивченні психолого-педагогічних дисциплін.
- система позааудиторної роботи з педагогіки на засадах інтеграції.[4]. Наприклад, зустріч-діалог з теми: «Сучасний вчитель початкових класів у діалозі з В.О. Сухомлинським», кінолекторії: «Учитель В.О. Сухомлинський», «А.С. Макаренко: видатний педагог чи злодій», студентська теоретична конференція: «Біля витоків розвивального навчання. До 2565-річчя Конфуція», засідання круглого столу: «Квіти сакури. Система виховання в Японії», участь у квесті «Т.Г. Шевченко вчора, сьогодні і завжди. Станція: «Стежина виховної мудрості», практична студентська конференція на тему: «Краєзнавство у початковій школі як шлях національно-патріотично виховання».

В курсі вивчення педагогіки з метою встановлення міжпредметних і внутріпредметних зв'язків, доцільним є складання структурно-логічної схеми на основі діючого

навчального плану «Система вивчення навчальних предметів у педагогічному коледжі», складання узгоджених термінологічних і понятійних словників з педагогіки та окремих методик, розробка таблиць «Міжпредметні зв'язки педагогіки з психолого-педагогічними дисциплінами», «Міжпредметні зв'язки педагогіки з іншими предметами», забезпечення чіткої системи взаємодії, організаційної єдності викладачів. Наукові проблеми, які мають міждисциплінарний характер, доцільно вивчати на інтегрованих заняттях.

З метою узгодження загальної стратегії, інтеграції теоретичної і практичної підготовки на основі встановлення міжпредметних зв'язків при формуванні педагогічних компетентностей використовуємо можливості педагогічних рад, психолого-педагогічних семінарів, семінарів-практикумів, наприклад, на тему: «Інтегративний підхід у змісті професійної підготовки вчителя початкових класів і вихователя ДОЗ у Бериславському педагогічному коледжі», теоретично-практичні конференції, наприклад, на тему: «Інтеграція та наступність у змісті початкової освіти», педагогічних консиліумів, спільних засідань предметних (циклових) комісій з метою міжнаукового спілкування; координаційні «п'ятихвилинки» викладачів, які працюють в групі, з метою розгляду питань на міжпредметній основі, діяльність творчої групи, розробка з кожної теми та модуля міжпредметних зв'язків з визначенням конкретної теми, джерела інформації, складання міжпредметних списків літератури та інтернет-джерел для студентів. [4]

Ми працюємо на якісний показник знань, підготовку вчителя-професіонала.

Досвід показує реальну оптимізацію, інтенсифікацію та ефективність навчального процесу при інтегративному підході у змісті професійної підготовки вчителя початкових класів Нової української школи.

Отже, впровадження інтегрованого навчання в Бериславському педагогічному коледжі імені В.Ф. Беньковського сприяє підготовці вмотивованого, професійно компетентного вчителя Нової початкової школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галузева концепція розвитку неперервної педагогічної освіти
Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної

- середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/
2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>
3. Тупікіна С.В. Учитель, ринок, технологія. Обираємо технологію [Електронний ресурс] : «Учительський Журнал он-лайн» від Видавничої групи «Основа», 2013.
4. Тупікіна С.В. Інтеграція теоретичної і практичної підготовки майбутнього вчителя. - Інформаційно-методичний вісник методичного об'єднання викладачів психолого-педагогічних дисциплін ВПНЗ І - ІІ р. а.: Південного регіону України. – Запоріжжя, 2012.

Кулімова Ю.Г.

*кандидат педагогічних наук,
асистент кафедри початкової освіти, природничих і
математичних дисциплін та методик їх викладання
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка
м. Полтава*

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ДРАМАТЕРАПІЇ

Якісна професійно-педагогічна підготовка визначає успішність процесу розвитку вільної особистості майбутнього вчителя, який повинен володіти не тільки певними фаховими знаннями, а й професійно-орієнтованими вміннями формування молодого покоління. В умовах євроінтеграції та реформування вищої освіти нині існує велике розмаїття моделей здійснення цієї підготовки, як за змістом, так і за формою. Одним із напрямків реалізації цього завдання є запровадження в процес фахової підготовки вчителя початкової ланки освіти елементів драматерапії, яка є інструментом спрощеного символічного самовираження, завдяки якому майбутній фахівець пізнає себе за допомогою творчості, що охоплює вербальний і невербальний компоненти комунікації [5].

Взаємодія педагогіки і драматизації має глибокі історичні корені, так, застосування елементів театрального мистецтва у освітньому процесі висвітлювалося в працях класиків педагогічної думки (Аристотель, Платон, Сократ, Цицерон, Я. Коменський, А. Макаренко, Ф. Прокопович, Г. Сковорода. В. Сухомлинський та ін.).

Можливості театрального мистецтва в процесі фахової педагогічної освіти в свій час досліджували (В. Бутенко, І. Зязюн, С. Єлканов, А. Єршова, О. Голік, А. Капська, Т. Колошина, Н. Мартинович, Н. Миропольська, Я. Морено, С. Швидка, О. Федій, Г. Яструбова та інші). Вчені розглядали окремі елементи театрального мистецтва як засобу удосконалення творчого потенціалу педагога, його педагогічної майстерності та фахового самовдосконалення.

Так, О. Голік відмічає ефективність застосування театральної педагогіки у професійній підготовці вчителя початкової школи:

- вектором інтересу театру завжди були людські відносини, взаємодія людини і світу (у силу своєї професії вчитель також постійно знаходиться у тісній взаємодії з учнями, батьками та колегами);

- спільні риси акторського та педагогічного фаху (публічність, глибока емоційність, переконливість та артистизм, яскравість емоційно-вольового впливу на учнів та глядачів, драматургія побудови сценічного та педагогічного процесу, широкий арсенал акторського та педагогічного впливу) [1, с. 52].

Як зазначає Т. Колошина, метод драматерапії широко застосовується у психолого-педагогічній роботі в основі якої лежить використання театрального мистецтва з метою вирішення міжособистісних і внутрішніх проблем особистості [2]. Драматерапія передбачає налагодження рольової гри, в ході якої створюються необхідні умови для спонтанного вираження емоцій, пов'язаних зі значною проблематикою майбутнього фахівця. Головною ідеєю драматерапії, на думку Я. Морено, є спонтанність у розігруванні різноманітних ситуацій, внаслідок чого мають виникати катарсис та емоційне очищення [3]. Відтак, така організація освітнього процесу забезпечить сприятливу основу для творчого фахового становлення студентів, вироблення у них глибшого і адекватного саморозуміння, подолання неконструктивних поведінкових стереотипів і способів емоційного реагування.

У процесі організації драматерапії вирізняють три типи імпровізації:

- запланована імпровізація, коли майбутні педагоги вирішують заздалегідь, яке місце в імпровізації вони займуть (імпровізація добре структурована, але студенту залишається дуже мало часу,

щоб ознайомитися з роллю, і часто результат виступу заздалегідь невідомий);

- незапланована імпровізація, коли майбутні педагоги мають миттєво обрати, прийняти або відкинути виступ в певній ролі;

- імпровізація експромтом (відбувається абсолютно поза планами і намірами майбутнього вчителя, коли він заздалегідь не знає ні ролі, ні ситуації, плавно переходить від однієї сцени до іншої) [6].

У арсеналі психолого-педагогічної науки відома низка методів педагогічної драматизації (монолог, метод двійника, обмін ролями, відображення тощо). Схарактеризуємо основний зміст конкретних методів у контексті фахової освіти.

Метод «Двійник». Мета: розвиток емпатії, співпереживання, розвиток комунікативної компетентності, навичок співпереживання та розуміння оточуючих. Хід роботи: один студент стає дублером іншого, він уважно стежить за монологом та діями ведучого і готується продовжити за нього пошук рішення проблеми, як тільки той почне «застрягати» в ній. У деяких варіантах цього методу двійник намагається зрозуміти і висловити за партнера те, що той неусвідомлює.

Метод «У школі» (власна інтерпретація). Мета: розвиток педагогічного мислення, удосконалення комунікативної компетентності, навичок запобігання та вирішення конфліктів тощо. Хід роботи: студенти поділяються на вчителів і учнів та розігрують різні конфліктні та неконфліктні ситуації, які можуть виникати в початковій школі між педагогами та школярами. Вони самі згадують і вибирають типові конфлікти і розігрують ролі. Важливо, щоб кожен студент зіграв і вчителя, і учня, причому з різними учасниками. Ця вправа, відпрацьовує вміння відстоювати свої інтереси і йти на розумні компроміси, без чого неможливо організувати освітній процес [4].

Відтак, за допомогою відпрацювання означених методів драматерапії у процесі фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи, студенти матимуть можливість одержати спеціальні психолого-педагогічні знання і вміння для успішного розв'язання освітніх завдань та аналізу педагогічних ситуацій. Крім того, застосування методів драматерапії сприяє формуванню в майбутніх педагогів навичок до педагогічної творчості, комунікабельності, професійної прозорливості, пильності,

педагогічної інтуїції, вміння володіти собою і активно впливати на підростаючу особистість.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голік Олександр Підготовка майбутніх учителів початкової школи засобами театральної педагогіки / О. Голік // Підготовка майбутніх педагогів у контексті стандартизації початкової освіти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції. – Бердянськ, 2017. – С. 51-59.
2. Колошина Т. Ю. Арт-терапевтические техники в тренинге : характеристики и использование. Практическое пособие для тренера / Т. Ю. Колошина, А. А. Трусъ. – СПб. : Речь, 2010. – 189 с.
3. Морено Я. Психодрама / Я. Морено. – М. : Апрель-Пресс, Психотерапия, 2008. – 496с.
4. Психотерапевтическая энциклопедия / [общ. ред. Б. Д. Карвасарского]. – СПб. : Питер, 1999. – 752 с.
5. British Association for Dramatherapists. Statement of goals. Dramatherapy, №. 2, 1979. – P. 19.
6. Emunah R. Acting for real: Drama Therapy Process, Technique, and Performance / R. Emunah. – New York : Brunner/Mazel, 1994.

СЕКЦІЯ 4. ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Абасалієва О.М.

викладач психології

Красноградський коледж

Комунального закладу

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

м. Красноград

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УЧНІВ З ІНДИВІДУАЛЬНИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

В Україні законодавчо визнано право дітей з особливими освітніми потребами на навчання у закладах загальної середньої освіти за місцем проживання, де мають бути забезпечені необхідні послуги відповідно до різних освітніх потреб таких дітей: адаптування навчальних планів та програм, методів та форм навчання, використано ресурси спеціальної освіти, партнерство з громадою тощо. Система освіти, що передбачає надання освітніх послуг в умовах закладу освіти й базується на принципі забезпечення основоположного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання набула назву інклюзивної освіти. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 Державний стандарт початкової освіти сприятиме забезпеченню потреб держави у навчанні та вихованні підростаючого покоління, модернізації освітнього процесу початкової школи, підвищенню якості освітніх послуг та створить умови для забезпечення особистісно орієнтованого підходу до організації навчальної діяльності учнів, що відповідає світовим тенденціям розвитку освіти.

В основу освітнього процесу має бути закладена співпраця його учасників: педагогічні працівники (вчителі-дефектологи, вихователі, практичні психологи, музичні керівники, реабілітологи), помічники вчителя та інші працівники навчального закладу, діти та їх законні представники; принцип демократизації і гуманізації навчання та виховання.

Поняття особистість характеризується як соціальна системна якість людини – суб'єкта людських взаємовідносин. Особистість розвивається з різним ступенем інтенсивності упродовж життя, а

сам процес розвитку особистості в узагальненому вигляді можна тлумачити як входження у нове соціальне середовище та інтеграція. Розвиток особистості людини – складний, багатоплановий процес засвоєння нею історичного досвіду, в ході якого відбуваються постійні зміни у фізичній, соціальній, моральній та інших сферах [1]. Незважаючи на те, що динаміка розвитку особистості усіх дітей підпорядкована єдиним загальним закономірностям, кожна з проблем психофізичного розвитку вносить свої корективи. У той же час ми не маємо забувати, що організм дитини, її здоров'я, особливості – це єдине, цілісне утворення. Тому практичний психолог та педагог повинні мати чітке розуміння закономірностей розвитку психіки як системи, підходячи до формування особистості дитини з обмеженими можливостями комплексно, особистісно зорієнтовано [1, с.9-12].

Дитина з особливостями психофізичного розвитку не повинна займати особливого становища у класі чи групі, вона має почуватися природно, досягти самостійності, наскільки це можливо. Дуже важливо в інклюзивному класі чи групі створити таку атмосферу порозуміння та взаємодопомоги між учнями, щоб забезпечити дитині з особливостями психофізичного розвитку можливість самоствердитися, подолати неадекватні установи і стереотипи, набути певних навичок соціальної поведінки [2, с.113].

Ідеологія інклюзивного навчання виключає будь-яку дискримінацію дітей, забезпечує рівне ставлення до всіх, водночас створює необхідні умови для учнів з особливими освітніми потребами. В таких умовах діти без вад уже з раннього віку починають розуміти, з якими труднощами зіштовхуються люди з обмеженими функціональними можливостями, стають чутливими до потреб інших, милосерднішими, толерантніше сприймають людські відмінності, набувають впевненості, що кожен може подолати перешкоди і досягти успіху.

Особливо важливе значення має правильно організоване виховання та навчання дітей з порушеннями у розвитку в дошкільний період та в початковій школі. Залучення до масових навчальних закладів дітей з особливими потребами вимагає від усіх учасників цього процесу певного перегляду традиційних поглядів щодо мети, функцій, організації роботи закладу. Проте до найактуальніших проблем успішної реалізації інклюзивного

навчання належить питання професійної підготовки вчителів, яким слід опанувати відповідні знання та навички.

Як відмічають фахівці, без позитивного ставлення самого вчителя до дитини на успіх годі й сподіватися. Педагог повинен підходити до учня не з позиції, чого він не може через свій дефект, а з позиції, що він може, незважаючи на наявне порушення. Це дуже важливо, адже і сама дитина повинна навчитися сприймати свою ваду як одну із своїх якостей, що виокремлює її з-посеред інших, і не більше того. Для цього оточуючим не слід занадто опікуватися дитиною, проявляти надмірну жалість, знижувати вимоги. Натомість потрібно формувати уміння та навички, необхідні для самостійного життя, вчити спілкуватися, отримувати радість, поважати бажання інших.

Уміння налагодити партнерські стосунки з батьками такої дитини – також одна із складових успіху. При цьому слід пам'ятати, що дуже часто не лише дитина стає аутсайдером, а й самі батьки, замикаючись у своєму горі. Крім того, вони дуже чутливі до найменшої критики на адресу своєї дитини; їхній метод виховання часто проявляється в гіперопіці, що обмежує активність дитини, не дає їй виявити ініціативу, самоствердитися, формує егоцентричні установки. Вчителю дуже важливо показати батькам можливості розвитку їхньої дитини, що їй під силу зробити самій, а в чому слід допомогти. Батьків також обов'язково треба залучати до освітнього процесу, запрошувати брати участь у складанні індивідуальної програми розвитку [3].

Проведене нами діагностичне дослідження засвідчило необхідність додаткового навчання педагогічних працівників. Формами роботи можуть бути: систематичне обговорення питань стосовно інтегрованого та інклюзивного навчання на нарадах, семінарах (орієнтовні теми: «Інклюзивна освіта: проблеми та перспективи», «Уроки Доброти і Милосердя», «Школа – зручна для всіх», «Дивись на нас, як на рівних»); співпраця з представниками реабілітаційних центрів, соціальних служб, медичних установ задля викорінення міфів щодо особливостей дітей із психофізіологічними порушеннями. Результати нашого дослідження яскраво підкреслюють важливість гуманізації освіти і виховання як підґрунтя інклюзивного навчання. Втілення в життя гуманістичних ідей – це перш за все виховання людяності, милосердя, терпимість до інакомислення, повага до прав людини, людської гідності. Це

побудова стосунків учасників освітнього процесу на основі зміни стилю педагогічного спілкування – від авторитарного до демократичного, подолання жорстокого маніпулювання свідомістю вихованця, нав'язування їм непорушних стереотипів мислення, догм, які не підлягають критиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бідюк І. Як запобігти низькій успішності учнів: Методичні рекомендації / І.Бідюк, Г.Лабузна // Директор школи. – 2005.– № 17-19.– С.8-12
2. Дашковська Т.В. Використання ігрових технологій в навчально-виховному процесі / Т.В.Дашковська – Режим доступу [http://petrakivka.edukit.ck.ua/peredovij_pedagogichnij_dosvid/dosvid_roboti_vchitelya_pochatkovih_klasiv_dashkovsjkoi_tamari_vitaliivni/]
3. Олійникова Н.Д. Методичні рекомендації щодо роботи з дітьми із особливими потребами: Посібник для практичних психологів, соціальних педагогів, педагогів, батьків/ Н.Д.Олійникова, Л.О. Дудченко, С.В.Кудлай – Первомайськ, 2011. – 136с.

Ачкевич С.А.

викладач логопедії

КВНЗ Уманський

*гуманітарно-педагогічний
коледж імені Т.Г. Шевченка*

м.Умань

аспірантка

Київський національний університет

імені М.П.Драгоманова

м.Київ

НАРОДНА ПЕДАГОГІКА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ З ДЦП

В епоху інформаційного суспільства якісна та доступна освіта – головний чинник соціальної інтеграції дітей і дорослих з обмеженнями життєдіяльності. Тому в наші часи ми спостерігаємо постійно зростаючу увагу суспільства до сучасних форм їх навчання як в системі спеціальної освіти так і в інклюзивних загальноосвітніх закладах.

Сучасні міжнародні підходи до організації освіти для дітей з обмеженнями життєдіяльності визначені у таких документах, як

Саламанська декларація щодо принципів, політики та практичної діяльності у сфері освіти осіб з особливими потребами та рамки дій щодо освіти осіб з обмеженнями життєдіяльності, які були прийняті в Іспанії у 1994р. Ці документи базуються на принципі «включення» шляхом визначення необхідності діяти в напрямі створення «Шкіл для всіх» – закладів, що об'єднують всіх, враховують відмінності, сприяють процесу навчання та відповідають індивідуальним потребам учнів.

У Рамках дій зазначено, що відмінності між людьми є нормальним явищем, і навчання необхідно певним чином адаптувати до потреб дітей, а не пристосовувати дітей до задалегідь визначених рамок. [1с.3].

Аналіз наукових досліджень свідчить про зростання за останнє десятиріччя інтересу вітчизняних та зарубіжних учених до питань формування мовленнєвої готовності дітей з дошкільного віку, що забезпечує не лише соціальну адаптацію, але й виступає основним інструментом засвоєння шкільних знань. Про це свідчать праці Л. Артемової, А. Богуш, М. Вашуленко, Л. Калмикової, О. Кононко, С. Лаврентьевої, Л. Низьковської, Л. Пироженко, Л. Покроєвої, К. Прищепи, Р. Рєпіної та ін.

Проблема навчання і розвитку дітей з порушеннями мовлення знайшла широке відображення у вітчизняному корекційно-педагогічному досвіді «Духовність особистості: методологія, теорія і практика».

Вивчалися особливості розвитку мовлення дітей із фонетико-фонематичним та загальним недорозвиненням мовлення (Л. Вавіна, Р. Левіна, Є. Соботович, Л. Спірова, В. Тарасун, Л. Трофименко, М. Шевченко та ін.), питання підготовки до опанування писемним мовленням, формування та удосконалення лексико-граматичної сторони мовлення (Л. Бартенева, Л. Дідкова, Л. Журова, Н. Нікашина, Н. Орланова, Г. Чіркїна, М. Шеремет).

Порушення мовлення у дітей (дошкільного) віку з церебральним паралічем мають здатність до патологічного закріплення, що призводить до різних стійких помилок як в усному мовленні, так і на письмі. А враховуючи, що мовленнєвий розвиток дитини продовжується ще й під час шкільного навчання, вони можуть спричинити стійкі порушення у засвоєнні шкільних знань, насамперед з предметів мовного циклу: читання, письма, рідної мови.[3]

Мовленнєві вади самі по собі не можуть зникнути, а при відсутності спеціально організованої корекційно-педагогічної допомоги негативно впливають на розвиток комунітивних здібностей, на розвиток міжособистісних відносин на формування особистості в цілому.

Засобом розвитку комунікативних здібностей у дітей з дитячим церебральним паралічем було обрано народну педагогіку.

Народна педагогіка ще з колиски формує та розвиває мовлення дитини. Це – колискові, потішки, забавлянки. Мистецтво слова насамперед втілюється в художній народній творчості – у казках, легендах, епосі, приказках, прислів'ях.

Усі види і жанри народної творчості у більшості своїй доступні, зрозумілі дітям за змістом і формою, наділені ігровими моментами і легко сприймаються ними.

На мовленнєвій діяльності хворих дітей позначаються нестійкість і труднощі переключення уваги, порушення фонематичного слуху, звукобуквених уявлень, слухової та логічно-сислової пам'яті, мовленнєвої діяльності, порушення дихання та голосу.

Частота мовленнєвих порушень при дитячому церебральному паралічі становить 80%.

Специфіка порушень мовлення і ступінь їх вираженості залежить від важкості та локалізації уражень головного мозку. Це пов'язано, перш за все, з більш повільним темпом дозрівання коркових мовленнєвих зон. Але великий вплив має також обмеження обсягу знань і уявлень про навколишній світ, недостатність предметно-практичної діяльності та соціальних взаємин. У перші роки життя дитина з церебральним паралічем часто перебуває у лікувальних закладах. Накопичення негативних емоцій, реактивні стани у зв'язку з дезадаптацією та розлученням із матір'ю також складають несприятливі умови для розвитку мовлення [1с. 16]

Важливим засобом розвитку комунікативно-мовленнєвих здібностей дітей з ЦП є ознайомлення з художніми творами, відтворення їх змісту та театралізована діяльність за сюжетом твору.

Етнопедагогіка – це галузь знань про процес становлення молодого члена суспільства і підготовки його до життя з

урахуванням норм, поглядів, звичаїв окремого народу, етносу, тобто народної педагогіки.

Народна педагогіка – це галузь педагогічного досвіду народу, яка розкриває його погляди на мету, форми, методи і засоби навчання і виховання. Автором народної педагогіки є народ. Сам термін «народна педагогіка» в науковий обіг ввели О. В. Духнович і К. Д. Ушинський.

Мета народної педагогіки – збереження духовних надбань рідного народу, виховання високо свідомих представників української нації, носіїв і творців національної культури.

Засоби народної педагогіки: рідна мова, усна народна творчість, міфологія і символіка, народне мистецтво, традиції, звичаї, обряди, народні іграшки, праця, природа, забавлянки, заклички, омовки, ритуали, урочистості і т.д.

Казка – прозовий жанр усної народної поезії. Виховне і пізнавальне значення казки в житті дитини надзвичайно велике. Казка допомагає формуванню свідомості, певних моральних якостей, характеру. Через таку форму роботи можна реалізувати багато навчальних, виховних, пізнавальних та розвивальних завдань. Діти з обмеженнями життєдіяльності повинні вміти розповідати як цілу казку, так і частинами; використовувати її образну мову, передавати інтонаційно характер дійових осіб.

Високо оцінюючи виховне значення казки, К. Ушинський називав її «першою блискучою спробою» створення народної педагогіки. Цінною рисою казок є те, що у їх ході відбувається певна трансформація – слабкий герой перетворюється в сильного, недосвідчений в мудрого, лякливий в сміливого. Казка сприяє морально-етичному розвитку дитини, оскільки вона асоціює себе з головним героєм і в своїй уяві активно «проживає» події, які відбуваються з ним.

Через казкові образи в свідомість дітей з ЦП входить слово з його найтоншими відтінками; воно стає сферою духовного життя дитини, засобом висловлення думок і почуттів – живою реальністю мислення. Близькість і доступність сюжету, привабливість героїв казки, експресивність їхнього мовлення роблять казку універсальним засобом формування психічних процесів, комунікативно-пізнавальних здібностей дітей з ДЦП.

Скарбниця народної мудрості надзвичайно багата. Є в ній казка і легенда, пісня і дума, загадка, прислів'я і приказка, весела забавлянка и ніжна колискова, цікава гра, мирилочка-дружилочка та ін.

Використовуючи у своїй промові прислів'я і приказки діти навчаються ясно, лаконічно, виразно висловлювати свої думки і почуття, інтонаційно забарвлюючи своє мовлення, розвивається вміння творчо використовувати слово, вміння образно описати предмет, дати йому яскраву характеристику.

Відгадування і вигадкування загадок також впливає на різнобічний розвиток мови дітей. Вживання для створення у загадці метафоричного образу різних засобів виразності (прийому уособлення, використання багатозначності слова, визначень, епітетів, порівнянь, особливої ритмічної організації) сприяють формуванню образності мовлення дітей дошкільного віку. Загадки збагачують словник дітей за рахунок багатозначності слів, допомагають побачити вторинні значення слів, формують знання у переносному значенні слова[4].

Вони допомагають засвоїти звуковиву і граматичну систему мовлення. Щоб викликати у дітей інтерес при відгадуванні загадок треба ставити перед дитиною конкретну мету: не просто відгадати загадку, а довести, що відгадка правильна. Необхідно вчити дітей сприймати предмети і явища навколишнього світу у всій повноті і глибині зв'язків і відносин. Заздалегідь знайомити з тими предметами і явищами, про які пропонуватимуться загадки. Тоді докази будуть більш обґрунтованими і повними.

Систематична робота з розвитку мовлення у дітей при поясненні загадок розвиває вміння оперувати різноманітними і цікавими доказами для кращого обґрунтування відгадки. Щоб діти швидше опанували описову форму мовлення, треба звертати їх увагу на мовні особливості загадки, вчити помічати красу і своєрідність художнього образу, розуміти, якими мовними засобами він створений, виробляти смак до точного і образного слова. Враховуючи матеріал загадки, необхідно навчити дітей бачити композиційні особливості загадки, відчувати своєрідність її ритмів і синтаксичних конструкцій. У цих цілях проводиться аналіз змісту загадки, звертається увага на її побудову.

Оволодіння навичками описового мовлення буде успішніше, якщо поруч із загадками за зразок беруться літературні твори, ілюстрації, картини.

Отже, у вигляді загадки в дітей розвивається чуйність до мовлення, вони вчать користуватися різними засобами, підбирати потрібні слова, поступово опановуючи образною системою мовлення.

Поширеним жанром дитячого фольклору є пісня.

У дітей зникає підвищена напруга дихальних, голосових і артикуляційних м'язів. Спів допомагає розвинути силу голосу, чистоту його звучання і мелодику мовлення.

Виховне значення колискової пісні в житті дитини надзвичайно велике. Через колискові дитина починає вслухатися і пізнавати звуки рідної мови. На основі текстів колискових можна збагачувати мову дітей пестливими словами, виховувати ніжність, доброту, лагідність.

Діти, порушення мовлення яких обумовлені органічними ураженнями центральної нервової системи, є виснажливими, швидко втомлюються передусім у розумових видах діяльності. Вони можуть бути дратівливими, збудженими, розгальмованими, неспокійними, непосидючими; їхній настрій швидко змінюється внаслідок емоційної нестійкості.

У дитини часто порушується сон. У цьому випадку щоб сон був міцним і здоровим, розповісти гарну казку і ніжно заспівати колискову. Колискові пісні збагачують словник дітей за рахунок того, що містять широке коло відомостей про навколишній світ, наприклад, «зайчєня».

Грамотична різноманітність колискових сприяє освоєнню граматичної системи мовлення. Навчаючи дітей утворювати однокореневі слова, можна використовувати ці пісні, так як в них створюються добре знайомі дітям образи, наприклад образ kota. При чому це не просто кіт, а «котенька», «Коток», «котик», «котя». До того ж позитивні емоції, пов'язані з тим чи іншим з коліски знайомим чином, роблять це освоєння успішнішим і міцним.

Дитячі пісні-заклички – це типова календарна поезія. Форма заклички у поєднанні з жвавою, часто танцювальною ритмікою, безпосередніми звертаннями до явищ природи, рослин, тварин тощо надає оптимістичного колориту пісням. Вони сприяють

не лише розвиткові мовлення, виробленню дикції та інтонаційної виразності, але і позитивно впливають на емоційний стан та настрої дітей, що є дуже важливо.

Скоромовки – невеликий гумористичний твір, побудований на чергуванні певних звуків, що, чергуючись, ускладнюють швидко вимову слів. Вони цікаві для дітей своїм змістом, ритмікою. Після вивчення тексту можна запропонувати проказати їх, змінюючи силу голосу (пошепки-тихо-голосно), темп мовлення (швидко, посередньо, повільно).

Такі вправи дають можливість виробляти у дітей вміння володіти голосом, регулювати його силу і темп, вправляти артикуляційний апарат, удосконалювати вимову звуків.

Важливо здійснювати розвиток дрібної моторики пальців рук, так як у корі головного мозку мовна область розташована поруч з руховою. Вченими доведено, що тренування дрібної моторики пальців рук надає великий вплив на розвиток активного мовлення дитини. При роботі кисті і пальців в корі збуджується відповідний центр. Функція руки і мова розвиваються паралельно.

Дитячі народні ігри найчастіше рухливі, швидкі, вимагають від дитини кмітливості, спритності, винахідливості, сприяють розумовому, моральному, естетичному і фізичному вихованню дітей. Малі форми фольклору лаконічні і чіткі формою, глибокі і ритмічні. З їх допомогою діти вчаться чіткій і дзвінкій вимові, проходять школу художньої фонетики.

За допомогою малих форм фольклору можна вирішувати практично всі завдання методики розвитку мовлення і поруч із основними методами і прийомами мовленнєвого розвитку, дошкільників з загальним недорозвиненням мовлення потрібно використовувати матеріал словесної творчості народу. А це в свою чергу забезпечить розвиток комунікативних здібностей дітей з обмеженнями життєдіяльності.

Отже, народна педагогіка є сприятливим ґрунтом, на основі якого потрібно здійснювати мовленнєву корекційну роботу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дитина з порушеннями опорно-рухового апарату в загальноосвітньому просторі. Навчально-методичний посібник / Шевцов

А.Г., Романенко О.В., Ханзерук Л.О., Чеботарьова О.В., за заг.наук. ред. Шевцова А.Г. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2014.-200с.

2. Березовська Л.І. Розвиток творчого мовленнєвого самовираження старших дошкільників в ігрових казкових ситуаціях: автореф дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання (українська мова)» / Л.І.Березовська; Південноукраїнський держ. пед. ун-т ім. К.Д.Ушинського. – Одеса, 2004. – 23 с.

3. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: науково-метод. посібник / І.Д. Бех. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.

4. Гавриш Н.В. Розвиток мовленнєвої творчості в дошкільному віці: навчально-методичний посібник / Н.В. Гавриш. – Донецьк: ТОВ «Лебідь», 2001. – 218 с.

5. Сім'я і дитина в умовах інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник/Шевцова А.Г., Романенко О.В., Ханзерук Л.О., Чеботарьова О.В., за заг.наук. ред. Шевцова А.Г. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – 112с.

Каранузова Н.Д.

*кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри
початкової освіти, природничих і математичних
дисциплін та методик їх викладання*

*Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка
м.Полтава*

Крижка Р.М.

*студентка групи ПН-416
Полтавський національний
педагогічний університет
імені В.Г. Короленка
м.Полтава*

НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Упровадження інклюзивної освіти в загальноосвітніх навчальних закладах відкриває широкі можливості для розвитку методики навчання математики як науки.

Незважаючи на позитивні зрушення процесу соціалізації дітей з особливими освітніми потребами, залишаються відкритими питання, пов'язані, зокрема, з відсутністю необхідних науково обґрунтованих положень і рекомендацій організації процесу навчання математики таких дітей у початковій школі.

Актуальність дослідження підсилюється тим, що зараз учні з

особливими освітніми потребами навчаються в інклюзивних класах, де вирішення широкого кола завдань, щодо реалізації інклюзивного навчання, покладається на асистента вчителя, який потребує широкої методичної допомоги.

Теоретико-методичні аспекти навчання математики дітей з особливими освітніми потребами, зокрема дітей із затримкою психічного розвитку, висвітлюються в роботах І. Бугайової, А. Довженко, Г. Капустіної, О. Лесної, Н. Максименко, І. Михальчук, О. Мяркої, Р. Нечитайло, М. Рудюк, Л. Чосік. Мета дослідження полягає в розкритті особливостей та педагогічних умов навчання математики учнів із затримкою психічного розвитку (ЗПР) в інклюзивних класах початкової школи.

У процесі навчання математики дітей із ЗПР, через низький рівень розвитку уваги, мислення, пам'яті, виникають труднощі у засвоєнні цілих невід'ємних чисел та їх складу, натурального ряду чисел, лівого та правого боку [2].

Дослідженнями встановлено, що в дітей із затримкою психічного розвитку найбільш вразливим є недорозвиненість чуттєвого пізнання довкілля, збідненість знань, уявлень, вражень, які здобуваються через безпосереднє знайомство з предметами. Так, вони часто не знають назв та погано розрізняють кольори та відтінки, не можуть класифікувати геометричні фігури, співвідносити їх з реальними предметами. Наприклад, їм важко поділити на дві частини кілька кольорових кружечків і квадратів так, щоб у кожній групі були фігури, чимось подібні між собою. Учні не впізнають знайомі геометричні фігури, якщо вони подаються в незвичному положенні або їх потрібно виділити в предметах або знайти в навколишньому середовищі. У дітей великі труднощі викликає засвоєння арифметичних дій, особливо важко засвоюють операції над числами з переходом через розряд. Вони не можуть зрозуміти логічної послідовності виконання дій у складних виразах [3, с. 3].

Низька активність сприйняття створюють певні труднощі в розумінні математичного завдання. Такі діти вихоплюють окремі частини в об'єкті, не виокремлюють важливий для розуміння матеріал, виділяючи окремі частини в предметах чи тексті, не встановлюють зв'язки між ними. Діти не здатні без допомоги проводити якісний порівняльний аналіз і синтез навіть за несуттєвими ознаками. Це негативно впливає на розв'язування

дітьми із ЗПР простих і складених задач. Так, під час розв'язування задач, в учнів виникають проблеми у процесі: ознайомлення зі змістом задачі; перетворення простої задачі на складну; аналізу задачі; пошуку способу розв'язання (неправильний вибір арифметичної дії); запису розв'язання задачі; здійснення обчислень; запису відповіді та перевірки розв'язання задач. Вони не можуть знайти в задачі числові дані, якщо вони записані не цифрами, а словами, виділити питання, якщо воно стоїть не в кінці, а на початку або в середині задачі.

Особливості навчання математики молодших школярів з особливими освітніми потребами проявляються в уповільненому темпі розпізнавання предметів та явищ. Ще учні часто плутають цифри під час читання і письма під диктовку.

Недосконалість зорового сприйняття, труднощі просторової орієнтації спричиняють те, що учні не бачать рядки і не розуміють їхнього значення. Наприклад, дитина може почати писати рядок цифр у верхньому лівому куточку зошита, а закінчити – в правому нижньому.

Діти із затримкою психічного розвитку на уроках у край неухажні, часто відволікаються, нездатні зосереджено слухати або працювати більше 5-10 хв. У процесі навчання відзначається часта зміна об'єктів уваги, неможливість зосередитися на якомусь одному об'єкті або одному виді діяльності. Діти із ЗПР схильні до механічного заучування матеріалу. Але й цей спосіб діяльності для них важкий, тому що самі механізми пам'яті ослаблені: зменшені швидкість, повнота, міцність і точність запам'ятовування. Тому ці діти важко запам'ятовують тексти, таблицю множення, погано утримують у пам'яті мету та умови завдання. Їм властиві різкі коливання продуктивності навчання, вони швидко забувають вивчене [1, с. 65].

Навчальна мотивація дітей із ЗПР різко знижена. Щоб уникнути інтелектуальної напруги, діти із затримкою психічного розвитку вдаються до відмови від занять і відвідування школи [1, с. 66].

Отже, можна констатувати наступне: у зв'язку з несформованістю пізнавальних процесів, недостатністю необхідних знань про навколишній світ, недорозвитком мовлення, обмеженим словниковим запасом, недостатньою сформованістю пізнавальних психічних процесів з метою ефективної навчальної діяльності учнів

із ЗПР на уроках математики в інклюзивних класах початкової школи важливо дотримуватися педагогічних умов, а саме:

1. Акцентування уваги на формуванні позитивної мотивації, інтересу до навчання математики, шляхом використання інтерактивних методів, зокрема дидактичної гри, підтримки навіть незначних успіхів у навчанні, заохочення до самостійного оволодіння навчальним матеріалом.
2. Стимулювання активності дітей засобами: встановлення міжпредметних зв'язків математики з іншими навчальними предметами, зокрема трудовим навчанням та образотворчим мистецтвом; використання у процесі навчання цікавих завдань.
3. Зважаючи на труднощі запам'ятовування додаткове пояснення нового матеріалу на основі урізноманітнення та багаторазового використання засобів навчання.
4. Чітке дотримання ергономічних вимог: коригування темпу навчальної роботи та контроль за динамікою втомлюваності дітей.

Результати експериментального дослідження підтверджують ефективність зазначених вище педагогічних умов. Надання кожному навчальному закладові відповідної підтримки й ресурсів для створення і реалізації оптимальної програми навчання, надасть можливість дітям з особливими освітніми потребами опанувати математичну освітню галузь та демонструвати досягнення, встановлені освітніми стандартами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Довженко А. Математика для дітей із ЗПР / А. Довженко // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2013. – № 3. – С. 64-66.
2. Мазуряк С. Категорії дітей з особливими освітніми потребами, психолого-педагогічні реком. щодо організації навчання і виховання [Електронний ресурс] / С. В. Мазуряк. – 2016. – Режим доступу : <http://www.osvitacv.com/index.php/2011-01-11-15-03-48/inclusive-education/methods/31054-2016-02-10-13-52-17>
1. Рудюк М. Як допомогти дитині із ЗПР навчитися рахувати / М. Рудюк, О. Лесна // Початкова освіта. – 2011. – № 41. – С. 2-5.

Андропова М.С.
студентка групи У-11Б
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С. Макаренка
м. Кременчук
Лисенко Т.І.
викладач інформатики
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С. Макаренка
м. Кременчук
Морозова О.О.
викладач інформатики
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С. Макаренка
м. Кременчук

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК РОБОТИ З КОМП'ЮТЕРОМ У ДІТЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ ФІЗИЧНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Освіта для дітей з інвалідністю є найважливішим засобом розвитку, соціального захисту, їх реальним шансом на подальше самостійне і незалежне від оточуючих людей та обставин життя. У сучасному світі користування засобами інформаційно-комунікаційних технологій збільшує цей шанс і стає обов'язковою умовою для отримання освіти різних рівнів. Інклюзія – це включення до єдиного освітнього процесу дітей з різними освітніми можливостями. Принципи інклюзивної освіти знайшли відображення в Концепції нової української школи [2]. Завдання інклюзивної освіти полягає в створенні нової школи: школи діалогу, школи, яку творять самі діти спільно з учителями. У цьому сенсі є актуальним особистісно орієнтований підхід до навчання, який охоплює різні сторони навчального процесу [3].

Протягом останнього десятиліття вітчизняні науковці, зокрема, С. Богданов, Г. Гаврюшенко, А. Колупаєва, Н. Найда, Н. Софій, І. Ярмошук та ін., присвячують свої праці дослідженням проблеми залучення осіб з особливими потребами до навчання в освітніх закладах, їх реабілітації та соціалізації до суспільних норм.

Незважаючи на широке коло наукових напрацювань у напрямку освіти дітей з інвалідністю, існує багато питань, що вимагають подальшої їх розробки. Насамперед це стосується впровадження в Україні нових форм навчання дітей з інвалідністю, у тому числі –

забезпечення формування навичок роботи з комп'ютером дітей з обмеженими фізичними можливостями.

Учні починають вивчати інформатику з 2 класу, і однією з перших тем є вивчення та опанування клавіатури. Дитина з обмеженими фізичними можливостями, що має одну робочу руку, не зможе виконувати навчальні завдання, як решта дітей. Вирішенням цієї проблеми може бути закупівля спеціально розроблених клавіатур для друку однією рукою, виробниками яких є західноєвропейські та американські компанії [1, 4], але придбати їх зможе не кожна школа.

Іншим способом розв'язання проблеми може бути розробка спеціальних методик для опанування стандартної клавіатури з використанням клавіатурних тренажерів.

Клавіатурні тренажери є засобом тренування, багаторазового відпрацювання стандартних дій з набору текстів на клавіатурі, завдяки чому за рахунок багаторазових повторень, на рівні механічної пам'яті формуються навички швидкого та безпомилкового друку. Для клавіатурного тренажера розробляються окремі вправи, виконання яких спрямоване на опанування певної групи клавіш. Якщо кожен палець «пам'ятає» свою позицію на клавіатурі, то при регулярних тренуваннях швидкість друку досягає показників більш ніж 200 символів за хвилину. В початкових класах рекомендується використання клавіатурного тренажера Rapid Typing [5].

Нами запропоновано власний підхід до відпрацювання роботи на клавіатурі учнів з інвалідністю, що використовують лише праву руку.

Клавіатуру умовно поділено на три блоки для того, щоб пальцям легше було запам'ятовувати, які клавіші мають бути поставлені їм у відповідність.

Для кожного блоку визначена початкова (стартова) клавіша та для кожного пальця визначено свій набір клавіш:

- у першому (правому) блоці вказівний палець лежить на клавіші з буквою «О», пальці друкують букви:
- вказівний – г, о, ь,
- середній – ш, л, б,
- підмізний – щ, д, ю,
- мізинець – з, ж, х, є, ї.

- у другому (центральному) блоці вказівний палець лежить на клавіші з буквою «А», а мізинець – «О»; при цьому враховано, що цей блок містить символи, найбільш повторювані в словах української мови. Тому для зручності цей блок розширено таким чином, щоб на вказівний палець та на мізинець припадало по два ряди клавіш; пальці друкують букви:

- вказівний – к, а, м, у, в, с,
- середній – е, п, и,
- підмізінний – н, р, т,
- мізинець – г, о, ь, ш, л, б.
- у третьому (лівому) блоці мізинець розміщується на клавіші з буквою «А», пальці друкують букви:

- вказівний – й, ф, я,
- середній – ц, і, ч,
- підмізінний – у, в, с,
- мізинець – к, а, м.

Блоки визначено так, щоб на руку припадало 4-5 клавіш основного ряду клавіатури та 3 ряди з буквами (рис. 1).

'	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	-	=	Backspace
Tab	й	ц	у	к	е	н	г	ш	щ	з	х	ї	г
Caps	ф	і	в	а	п	р	о	л	д	ж	є	Return	
Shift	л	я	ч	с	м	и	т	ь	б	ю	.	Shift	
Control	Alt	[sp]						Alt	Control				

Рис. 1. Блоки клавіш клавіатури при друці однією рукою

Для кожного блоку клавіатури створено ряд уроків для клавіатурного тренажера Rapid Typing, що спрямовані на опанування друку однією рукою. Створений курс «Інклюзія» поділено на два розділи, «Основи» та «Введення». В першому розділі розроблено одинадцять уроків різної складності. В кожному уроці відпрацьовується натискання окремих клавіш з буквами в різних блоках клавіатури. Другий розділ включає в себе чотири уроки, в яких запропоновані слова для введення, що поділені за умовними блокам клавіатури.

Наприклад, для відпрацювання натискання клавіш центрального блоку у клавіатурному тренажері запропоновані такі слова: *вал, лом, рак, перо, вила, пара, краб, купе, карма, опера, шолом, болото, оркестр, караоке, контроль*. Слова розміщено в порядку зростання складності, від 3 літер до 8.

Окремий урок включає слова, які містять букви з різних умовних блоків клавіатури. В ньому слова розміщені без порядку, для складності набору літер.

Таким чином, використовуючи розроблену методику вивчення клавіатури, було досягнуто швидкості друку однією рукою на рівні друку двома руками.

ЛІТЕРАТУРА

1. Клавіатура для однієї руки (Maltron Single-Handed). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mors.in.ua/technology/2233-klaviatura-dlya-odniyeyi-ruky.html> (дата звернення 21.11.2018).
2. Концепція нової української школи. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення 21.11.2018).
3. Савчук Л.О. Особливості організації навчання в інклюзивному класі. – Рівне: РОШПО, 2013.
4. Чому ми використовуємо QWERTY клавіатуру? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.imena.ua/blog/analogue-qwerty/> (дата звернення 21.11.2018).
5. Rapid Typing Zone. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rapidtyping.com/> (дата звернення 15.11.2018).

НАШІ АВТОРИ

- 1. Абасалієва О.М.** - викладач Красноградського коледжу комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» (м. Красноград)
- 2. Андропова М.С.** - студентка Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С.Макаренка (м. Кременчук)
- 3. Ачкєвич С.А.** - викладач логопедії КВНЗ Уманського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Т.Г. Шевченка (м. Умань)
- 4. Барда С.І.** - асистент кафедри педагогіки та психології початкової освіти Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка, аспірант кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методики їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка (м.Кременчук)
- 5. Белінський І.П.** - викладач КВНЗ «Нікопольський педагогічний коледж» Дніпропетровської обласної ради (м. Нікополь)
- 6. Бикова Т.Б.** - викладач педагогічного коледжу Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (м. Запоріжжя).
- 7. Біла Н.В.** - викладач Нікопольського педагогічного коледжу (м. Нікополь)
- 8. Бобкова О.І.** - викладач Красноградського коледжу комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» (м. Красноград)
- 9. Болотіна М.П.** - викладач Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м. Кременчук)
- 10. Вакушина С.В.** - викладач Красноградського коледжу комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» (м. Красноград)
- 11. Візнюк А.М.** - студентка педагогічного коледжу Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (м. Запоріжжя)
- 12. Вітко Т.М.** - викладач Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С.Макаренка (м.Кременчук)
- 13. Гажа Л.В.** - викладач Красноградського коледжу комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» (м. Красноград)

- 14. Грабчак В.Р.** - студентка Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м.Кременчук)
- 15. Грисенко Л.П.** - викладач Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м.Кременчук)
- 16. Губченко О.О.** - доцент кафедри ТМФВ Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С.Макаренка (м.Кременчук)
- 17. Денисюк Т.К.** - завідувач навчально-методичним кабінетом Уманського гуманітарно-педагогічного коледжу (м.Умань)
- 18. Деньга Н.М.** - кандидат педагогічних наук, заступник директора з навчально-методичної роботи Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С.Макаренка (м.Кременчук)
- 19. Діброва О.В.** - кандидат філологічних наук, завідувач кафедри педагогіки та психології початкової освіти Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м.Кременчук)
- 20. Заїчко А.С.** - викладач Красноградського коледжу комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» (м.Красноград)
- 21. Затуливітер А.О.** - студентка Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С.Макаренка (м.Кременчук)
- 22. Зубарева М.В.** – вчитель початкових класів КНВК «Загальноосвітня школа І-ІІ ступенів – ліцей №30» імені Н.М. Шевченко (м.Кременчук)
- 23. Іванова Г.О.** - викладач Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м. Кременчук)
- 24. Іванова Н.А.** - викладач Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м. Кременчук)
- 25. Карапузова Н.Д.** - кандидат педагогічних наук, професор кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (м. Полтава)
- 26. Кіяшко Л.І.** - завідувач навчально-виробничої практики Красноградського коледжу комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» (м. Красноград)
- 27. Колесник Л.Д.** - викладач Красноградського коледжу комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» (м. Красноград)

- 28. Колос К.О.** - учитель початкових класів КНВК «Загальноосвітня школа І-ІІ ступенів – лицей №30» імені Н.М. Шевченко (м. Кременчук)
- 29. Колосовська О.Ю.** - студентка педагогічного коледжу Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» (м. Запоріжжя.)
- 30. Комар В.В.** - студентка педагогічного коледжу Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» (м. Запоріжжя)
- 31. Коренкова Н. О.** - викладач КВНЗ «Нікопольський педагогічний коледж» Дніпропетровської обласної ради (м. Нікополь)
- 32. Кравченко О.М.** - викладач-методист Лебединського педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м. Лебедин)
- 33. Крижка Р.М.** - здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр» психолого-педагогічного факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка (група ПН-416) (м. Полтава)
- 34. Крохмаль А.Р.** - студентка педагогічного коледжу Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» (м. Запоріжжя)
- 35. Крупіна Л.В.** - кандидат педагогічних наук, заступник директора з навчально-виховної роботи Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С.Макаренка (м. Кременчук)
- 36. Кудряшова Т.І.** – кандидат наук із фізичного виховання та спорту, доцент кафедри ТМФВ Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С.Макаренка (м. Кременчук)
- 37. Кулімова Ю.Г.** - кандидат педагогічних наук, асистент кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка (м. Полтава)
- 38. Купенко Н.С.** - студент Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м. Кременчук)
- 39. Лапіна А.О.** - викладач педагогічного коледжу Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» (м. Запоріжжя)

- 40. Лисенко Т.І.** - викладач Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С.Макаренка (м.Кременчук)
- 41. Литвиненко А.Д.** - студент Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м.Кременчук)
- 42. Литвиненко М.К.** - учитель початкових класів КНВК «Загальноосвітня школа І-ІІ ступенів – ліцей №30» імені Н.М. Шевченко (м.Кременчук)
- 43. Маєвська М.Р.** - викладач Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м.Кременчук)
- 44. Малюк Ю.В.** - заступник директора з навчально-методичної роботи Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м. Кременчук)
- 45. Мандрико Т. В.** - викладач педагогіки, викладач-методист Комунального закладу Сумської обласної ради «Лебединський педагогічний коледж імені А.С.Макаренка» (м.Лебедин)
- 46. Матвієнко Я.І.** - викладач Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м.Кременчук)
- 47. Мегелик В.А.** - студентка Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С.Макаренка (м.Кременчук)
- 48. Михайленко Н. В.** - викладач педагогіки ,викладач вищої категорії Комунального закладу Сумської обласної ради «Лебединський педагогічний коледж імені А.С.Макаренка» (м.Лебедин)
- 49. Мірошніченко Л.В.** - викладач Лебединського педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м.Лебедин)
- 50. Мірошніченко Т.В.** - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка (м.Полтава)
- 51. Мішеніна Н.Я.** - викладач Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка, аспірант кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методики їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка (м.Кременчук)
- 52. Монастирська О.В.** - викладач Красноградського коледжу комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» (м.Красноград)

- 53. Морозова О.О.** - викладач Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С.Макаренка (м.Кременчук)
- 54. Москалик Г.Ф.** – доктор філософських наук, професор кафедри Кременчуцького національного університету ім. М.В.Остроградського, директор Департаменту освіти виконкому Кременчуцької міської ради (м.Кременчук)
- 55. Московець Л.П.** - асистент кафедри педагогіки та психології початкової освіти Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м. Кременчук)
- 56. Наумчук О.П.** - викладач Володимир-Волинського педагогічного коледжу імені А.Ю. Кримського (м. Володимир-Волинськ)
- 57. Непорада І.М.** - асистент кафедри педагогіки та психології початкової освіти Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м. Кременчук)
- 58. Новоселецька Я.В.** - студентка Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м. Кременчук)
- 59. Олійник А.П.** - викладач педагогічного коледжу Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» (м. Запоріжжя)
- 60. Омельченко Ю.В.** - викладач Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м. Кременчук)
- 61. Петриченко Н.Л.** - викладач педагогічного коледжу Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (м.Запоріжжя)
- 62. Плювака В.В.** - студентка педагогічного коледжу Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» (м. Запоріжжя)
- 63. Реуцька Л.В.** - студентка Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м. Кременчук)
- 64. Рябошапка О.В.** - викладач Уманського гуманітарно-педагогічного коледжу (м. Умань)
- 65. Рябчун К.К.** - здобувач ступеня вищої освіти «магістр» психолого-педагогічного факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (група ПО(ен/ам)-515) (м. Полтава)

- 66. Савченко О.А.** - викладач Кременчуцького льотного коледжу (м. Кременчук)
- 67. Семенова М.Р.** - студентка Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м. Кременчук)
- 68. Ситюк Р.О.** - викладач Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка, аспірант Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (м. Кременчук)
- 69. Сіренко В.В.** - студентка Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (м. Полтава)
- 70. Скрипник Л.Г.** - викладач-методист педагогічного коледжу Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» (м. Запоріжжя)
- 71. Слабінська Л.Д.** - викладач Красноградського коледжу комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» (м. Красноград)
- 72. Сохач Л.М.** - викладач комунального вищого навчального закладу «Дніпровський педагогічний коледж» Дніпропетровської обласної ради (м. Дніпро)
- 73. Столяр Г.І.** - викладач – методист Комунального вищого навчального закладу «Олександрійський педагогічний коледж імені В.О.Сухомлинського» (м. Олександрія)
- 74. Товстоноженко М.В.** - асистент учителя в інклюзивному класі Градизької гімназії імені Героя України О. Білаша (смт. Градизьк)
- 75. Тракун М.М.** - викладач Красноградського коледжу комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» (м.Красноград)
- 76. Тупікіна С. В.** - Бериславський педагогічний коледж імені В.Ф. Беньковського Херсонської обласної ради (м. Берислав)
- 77. Цюпка Ю.Г.** - заступник директора з навчально-виховної роботи КНВК «Загальноосвітня школа І-ІІ ступенів – ліцей №30» імені Н.М. Шевченко (м. Кременчук)
- 78. Шалаєва Я.В.** - студентка Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м. Кременчук)
- 79. Шишко О.А.** - викладач Володимир-Волинського педагогічного коледжу імені А.Ю. Кримського (м. Володимир-Волинськ)

80. Якубенко О.В. - студентка Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка (м. Кременчук)

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ПОЧАТКОВА ОСВІТА:
СУЧАСНІ ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**14 грудня 2018 року
Кременчук**

Редактор випуску Діброва О.В.

Редакція не завжди поділяє думки авторів, за зміст, достовірність інформації та точність цитувань відповідальності не несе.

При передруці статей посилання на матеріали є обов'язковим.